

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑ 1982

19391

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

Μέ απόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὰ διδακτικά βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καὶ Λυκείου τυπώνονται ἀπὸ τὸν Ὀργανισμό Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων καὶ μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ

ΤΕΤΡΑΦΙΛ
ΩΝ Η ΕΙΡΩΝ

Τό βιβλίο από γλωσσική άποψη τό έπιμελήθηκε.
ή φιλόλογος ΜΠΑΜΝΙΟΥ ΜΑΡΙΑΝΘΗ

A. ΖΑΜΑΝΗ

Έντ. Ύφηγέτρια Φυσ. Γεωγραφ. Παν/μίου
Αθηνών.

Γ. ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ

Επιμελητής Έργ. Φυσ. Γεωγραφ. Παν/μίου
Αθηνών.

Β. ΣΑΜΠΩ

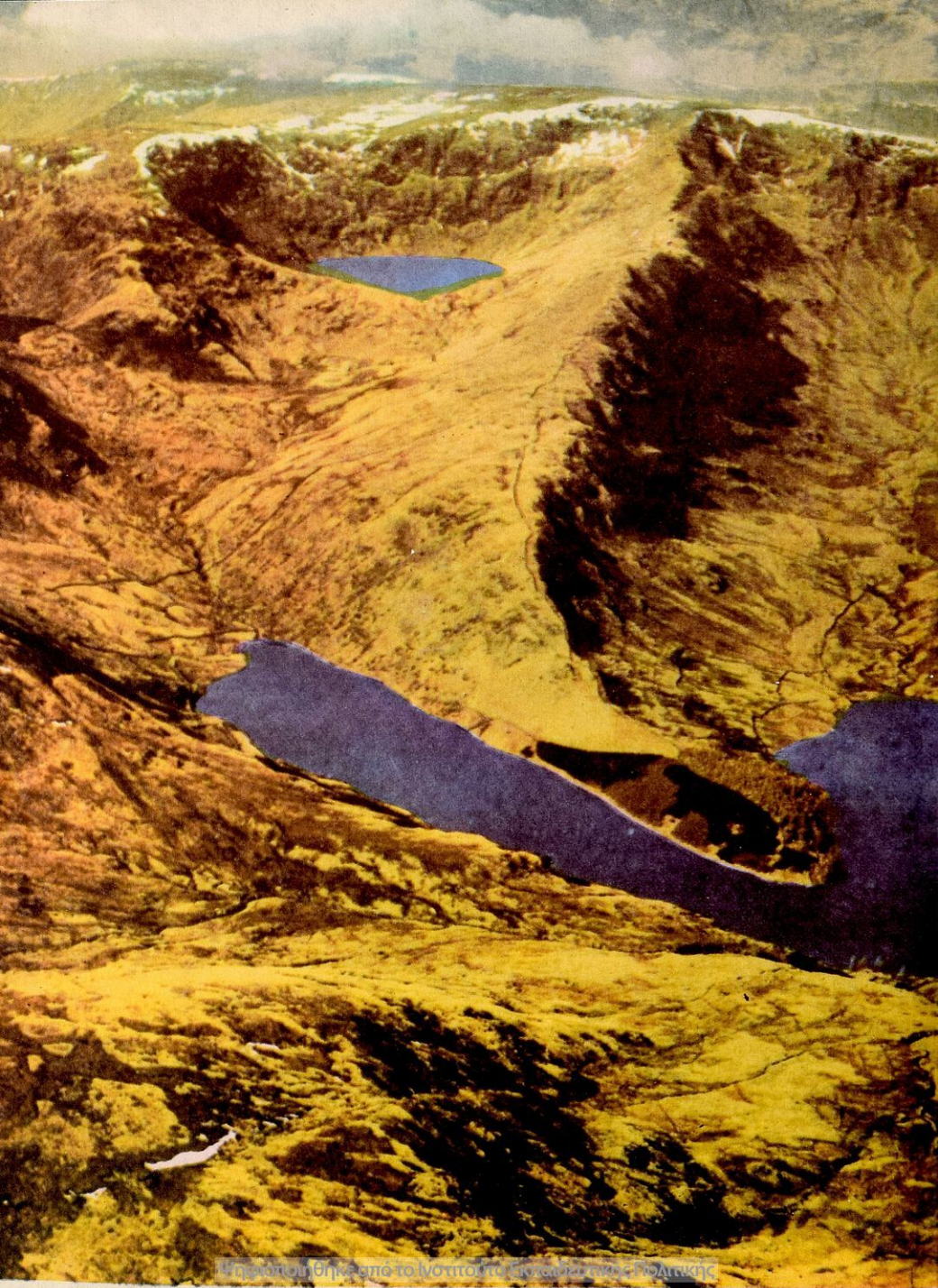
Βοηθός Έργ. Φυσ. Γεωγραφίας Παν/μίου
Αθηνών.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

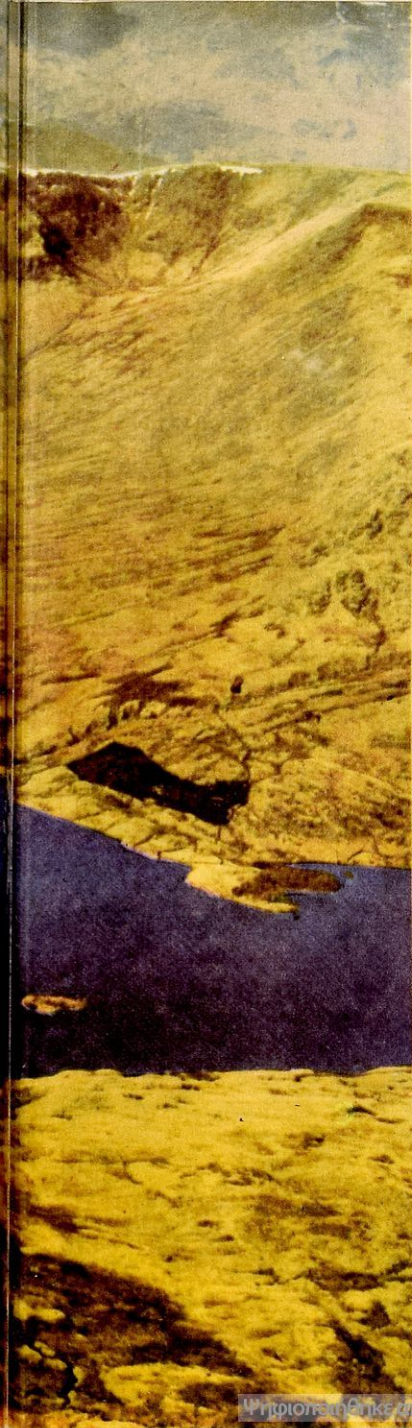
Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1982

Αεροπορική από το νοτιο-το ανατολικό της Πολιτικής

Στή φετεινή χρονιά, μέ τή βοήθεια καί τοῦ καθηγητῆ σας, θά κάνουμε ἓνα μακρινό ταξίδι διασχίζοντας ὅλες σχεδόν τίς ἡπείρους καί τίς θάλασσες τοῦ πλανήτη μας.

Πρὶν ὅμως γνωρίσουμε τίς χώρες καί τοὺς λαοὺς πού κατοικοῦν πάνω σ' αὐτόν, εἶναι χρήσιμο ν' ἀποκτήσουμε λίγες γνώσεις γι' αὐτὴ τὴν ἴδια τὴ γῆ μας καί τὸ ἐσωτερικὸ της, τὴ θέση της στοῦ ἡλιακοῦ μας σύστημα, τίς ἐποχές, τοὺς ἀνέμους κ' ὅ,τι ἄλλο εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴ γνώση τῆς Γεωγραφίας.

Ὑστερα ἀπὸ μιὰ σύντομη ἐπίσκεψη στὶς παγνόμενες ἐκτάσεις τῶν πόλων, πρῶτος σταθμὸς τοῦ ταξιδιοῦ μας θά εἶναι ἡ Ἀσία μέ τὴν ἀπεραντοσύνη της, τὴ γοητεία τῆς Ἀνατολῆς καί τοὺς πανάρχαιους πολιτισμοὺς τῶν λαῶν της.

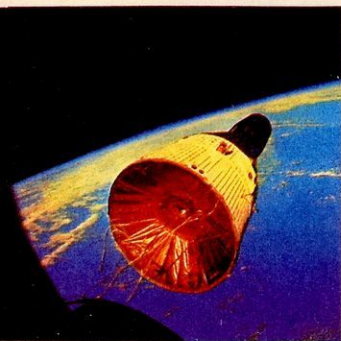
Θά γνωρίσουμε μετὰ τίς ἀπέραντες ἐρήμους καί τίς πυκνές ζοῦγκλες τῆς Ἀφρικῆς καί ἀφοῦ περάσουμε ἓνα μεγάλο ὠκεανὸ θά βρεθοῦμε στὴν Ἀμερική, τὴν ἡπειρο πού φτάνει σχεδὸν ἀπὸ τὸ βόρειο στοῦ νότιο πόλο, τὴν ἡπειρο πού τὸ βόρειο τμῆμα της εἶναι ἡ πιὸ ἀναπτυγμένη οἰκονομικὰ καί τεχνολογικὰ περιοχὴ τῆς γῆς.

Τελευταῖος μας σταθμὸς, ἡ πιὸ ἀπόμερη γιὰ μᾶς γωνιά τοῦ πλανήτη μας, ἡ Αὐστραλία, ἡ πιὸ καινούρια καί ἀραιοκατοικημένη ἡπειρος.

Ἐξω ἀπὸ τὸ ταξίδι μας θά ἀφήσουμε μόνον τὸν παλιὸ κόσμο, τὴν Εὐρώπη. Αὐτὴ θά τὴ γνωρίσουμε μέ πιὸ πολλές λεπτομέρειες τὸν ἐπόμενο χρόνο.

Ἄς ξεκινήσουμε λοιπὸν μέ κέφι τὸ ταξίδι μας, γιὰ ν' ἀποκτήσουμε καινούριες ἐμπειρίες.

Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΜΑΣ

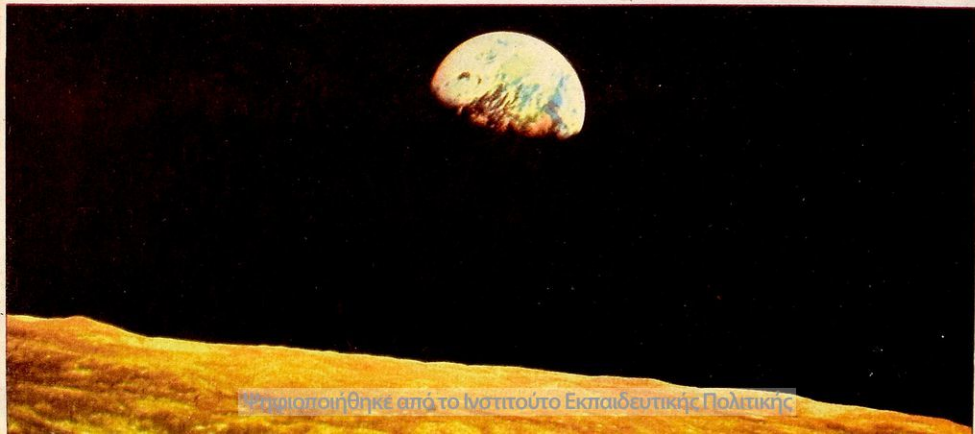
Τό διαστημόπλοιο Τζέμινι ενώ περιστρέφεται γύρω από τη Γη σέ ύψος 300 χμ.

Ή Αποψη τής Γής από τή Σελήνη. Παρατηρήστε τόν πλανήτη μας, πού σκεπάζεται σχεδόν από σύννεφα, καί τή γυμνή επιφάνεια τής Σελήνης. Οι τεράστιοι κρατήρες έχουν δημιουργηθεί από συγκρούσεις μέ μετεωρίτες, πού φτάνουν στήν επιφάνειά της. **Μετεωρίτες** είναι στερεά ούρανια σώματα πού βρίσκονται στό διάστημα καί προέρχονται μάλλον από τή διάσπαση πλανητικού σώματος.

Ή Γη είναι ένας πλανήτης, πού περιστρέφεται γύρω από τόν Ήλιο. Άν μπορούσαμε νά βρεθοῦμε στήν επιφάνεια τής Σελήνης, θά βλέπαμε τή Γη από απόσταση 348.000 χμ. σάν μιιά μεγάλη γαλάζια σφαίρα. Στήν επιφάνεια θά φαίνονταν πολλές άσπρες κυκλικές ταινίες, πού δέν είναι παρά μεγάλες μάζες από σύννεφα. Άπό τόσο μακριά δέν είναι δυνατό νά δοῦμε τό ανάγλυφο. Βλέπουμε μόνο ότι ή Γη περιβάλλεται από **άτμόσφαιρα**, δηλ. ένα στρώμα από αέρα, πού έχει **πάχος** 100 χμ.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

- 1957 Έκτοξεύεται ό πρώτος τεχνητός δορυφόρος τής Γής (Σπούτνικ).
- 1961 Ό Ρώσος Γιούρι Γκαγκάριν κάνει τό πρώτο ταξίδι στό διάστημα.
- 1966 Τό Σοβιετικό διαστημόπλοιο Λούνα 9 προσεληνώνεται (χωρίς άστροναύτες).
- 1969 Οι Άμερικανοί κοσμοναῦτες Άλντριν καί Άρματρογκ βαδίζουν στή Σελήνη.
- 1974 Άμερικανικό διαστημόπλοιο (χωρίς άστροναύτες) περιστρέφεται γύρω από τόν Άρη.

ΟΙ ΠΛΑΝΗΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΥΡΑΝΙΑ ΣΩΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΑΠΟ ΤΑ ΑΣΤΡΑ

Τή νύχτα, όταν ο ουρανός είναι καθαρός, μπορούμε να δούμε τή Σελήνη καθώς επίσης καί χιλιάδες άλλα φωτεινά σημεία: **τά άστρα**.

Τά άστρα είναι σάν τεράστιες άτομικές βόμβες, πού βρίσκονται σέ κατάσταση έκρηξης εδω καί εκατομμύρια χρόνια. Ή θερμοκρασία τους, πού οφείλεται στά θερμοατομικά φαινόμενα, είναι πάρα πολύ μεγάλη, γι' αυτό άκτινοβολούν **θερμότητα** καί **φώς**. Ο Ήλιος είναι **ένα άστρο μεσαίου μεγέθους**. Υπάρχουν άστρα 400 φορές μεγαλύτερα από αυτόν.

Οί πλανήτες δέν έχουν δικό τους φώς, αλλά φωτίζονται καί θερμαίνονται από τόν Ήλιο, γύρω από τόν όποιο περιστρέφονται.

Οί πλανήτες είναι δορυφόροι του Ήλιου καί σχηματίζουν μαζί μέ αυτόν τό **Ήλιακό σύστημα**.

Καί ή γή έχει ένα δορυφόρο, τή Σελήνη, πού γυρίζει γύρω της καί είναι 50 φορές **μικρότερη** από αυτήν.

Η ΓΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΠΛΑΝΗΤΕΣ

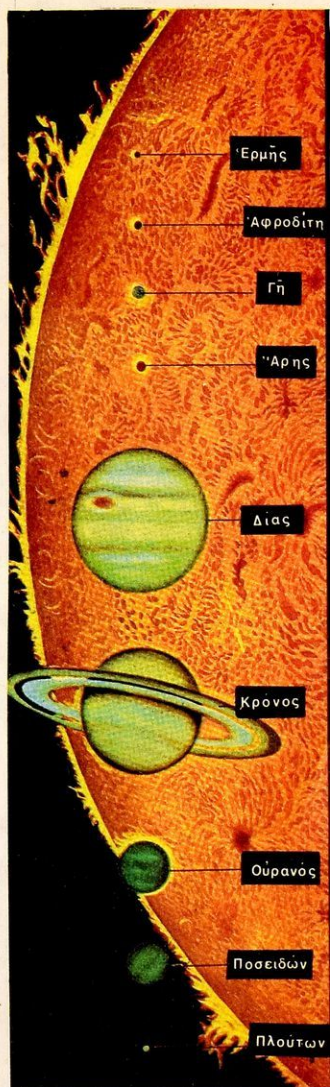
Ή γή δέν είναι ούτε ό πίο μεγάλος ούτε ό πίο μικρός πλανήτης. Ο **Δίας** είναι 1295 φορές **μεγαλύτερος** ενώ ό **Ερμής** είναι 17 φορές **μικρότερος** από τή γή.

Ή γή δέν είναι ό πίο μακρινός πλανήτης από τόν Ήλιο. Απέχει 150 εκ. χμ., ενώ ή απόσταση του Πλούτωνα από τόν Ήλιο είναι 40 φορές μεγαλύτερη.

Μερικοί πλανήτες (Κρόνος, Ποσειδώνας, Ουρανός) δέν είναι παρά σφαίρες αερίων, ενώ ή Γή, όπως επίσης ή Αφροδίτη, ό Ερμής καί ό Άρης είναι στερεοί.

Τό μέγεθος των διαφόρων πλανητών σέ σχέση μέ τόν Ήλιο.

Στήν επιφάνεια του Ήλιου φαίνονται μεγάλες κηλίδες, πού είναι τεράστια ρεύματα (στρόβιλοι) καί προεξοχές, οι όποιες είναι φλόγες μέ ύμος 200.000 χμ.

Γιατί ή Γή είναι ό μόνος πλανήτης πού έχει ζωή; →

Η ΖΩΗ ΣΤΗ ΓΗ

**ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΖΩΗΣ,
ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΠΛΑΝΗΤΕΣ,
ΔΕΝ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΓΗ.**

Οι πλανήτες, οι πιό μακρινοί από τον Ήλιο, έχουν πολύ μικρή θερμοκρασία. Ο Ουρανός και ο Ποσειδώνας έχουν θερμοκρασία 200° κάτω από το 0°. Άλλά και στους πιό κοντινούς πλανήτες (Έρμης, Άφροδίτη) οι συνθήκες δέν είναι καλύτερες. Οι πλανήτες αυτοί παρουσιάζουν πάντα τήν ίδια πλευρά στίς ήλιακές ακτίνες και, ένω τό ένα ήμισφαίριο πυρακτώνεται, τό άλλο πού είναι διαρκώς στή σκιά είναι πάντοτε παγωμένο.

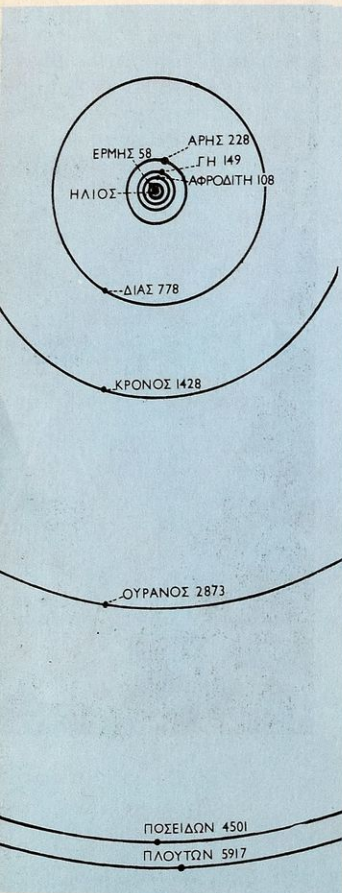
Ο Έρμης και ή Σελήνη δέν έχουν ατμόσφαιρα και έτσι στήν επιφάνειά τους πέφτουν πολλοί μετεωρίτες. Η Γή προστατεύεται άπ' αυτό τό φοβερό βομβαρδισμό, γιατί οι περισσότεροι μετεωρίτες πυρακτώνονται και διαλύονται, όταν φτάσουν στή γήινη ατμόσφαιρα. Η ατμόσφαιρα μάς προστατεύει επίσης από τό βλαβερό μέρος τής ήλιακής ακτινοβολίας, πού θά σκότωνε κάθε μορφή ζωής.

ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΜΦΑΝΙΣΤΗΚΕ Η ΖΩΗ ΣΤΗ ΓΗ;

Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι οι πρώτες μορφές ζωής εμφανίστηκαν πάρα πολύ παλιά στή γή. Άλλά τό σοβαρό αυτό πρόβλημα τής γέννησης τής ζωής βρίσκεται ακόμη μακριά από τή λύση του.

Πρώτοι ζωικοί οργανισμοί ήταν τά βακτήρια και οι ιοί, πολύ άργότερα εμφανίστηκαν τά μικρόβια και κατόπιν τά φύκια. Τά φύκια άρχισαν νά εμφανίζονται στή Γή έδω και **ένα δισεκατομμύριο χρόνια**. Τά ψάρια εμφανίστηκαν έδω και 500 εκατ. χρόνια. Τά θηλαστικά πρίν από 100 εκατ. χρόνια. Ο άνθρωπος μέ τή σημερινή μορφή του (Homo Sapiens) έχει ηλικία περίπου 40.000 έτών, ένw ή ηλικία τής γής υπολογίζεται σέ 4,5 δισεκατομμύρια χρόνια.

Οι πλανήτες περιστρέφονται γύρω από τον Ήλιο σέ πολύ μεγάλες αποστάσεις. (Οι αποστάσεις αυτές σημειώνονται σέ εκατ. χμ.)

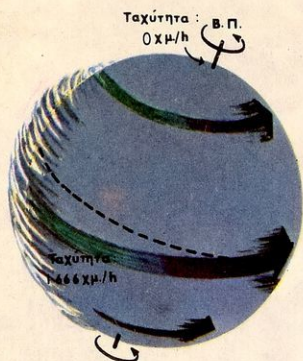
Φωτογραφία της Γης από
τό διαστημόπλοιο «Απόλ-
λων 11»

Τό διαστημόπλοιο απέχει
182.000 χ μ. από την επι-
φάνεια της Γης. Φαίνεται
καθαρά ή 'Αφρικανική 'Η-
πειρος και ή χερσόνησος
της 'Αραβίας. Οί έρημικές
περιοχές φαίνονται πολύ
καθαρά γιατί δέν είναι κα-
λυμμένες από σύννεφα.
Στό βόρειο μέρος ή Με-
σόγειος θάλασσα (μέσα σέ
κύκλο ή θέση της 'Ελλά-
δας) Στό δεξιό μέρος της
γήινης σφαίρας έχει ήδη
σκοτεινιάσει. 'Η νύχτα
φτάνει σχεδόν μέχρι τή
δυτική 'Αφρική.

Η ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΓΗΣ

Η ΗΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΝΥΧΤΑ. ΟΙ ΕΠΟΧΕΣ

Η ΓΗ ΠΕΡΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΗΣ ΣΕ 24 ΩΡΕΣ

Η Γη περιστρέφεται από άριστερά προς τα δεξιά, κάνει δηλαδή μία κίνηση αντίθετη από τούς δείκτες του ρολογιού. Η περιστροφή γίνεται γύρω από ένα άξονα, πού περνάει από δύο όρισμένα σημεία, πού λέγονται **πόλοι**.

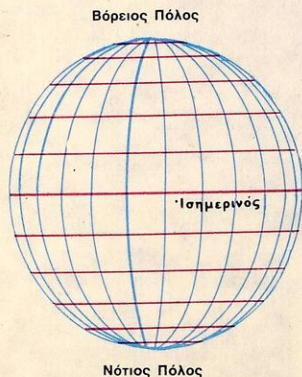
Η γραμμή στην επιφάνεια της Γήινης σφαίρας, πού απέχει τό ίδιο από τό Β και Ν πόλο, ονομάζεται **Ίσημερινός** και χωρίζει τή σφαίρα σέ δύο ίσα μέρη, τά **ήμισφαίρια**.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΟΙ

Μερικές φορές είναι απαραίτητο νά γνωρίζουμε ακριβώς τή θέση ενός σημείου στην επιφάνεια τής Γής, σέ σχέση μέ στάθερά σημεία, όπως είναι οί πόλοι και ό Ίσημερινός. Αυτό είναι πολύ χρήσιμο γιά τούς ναυτικούς ή τούς πιλότους αεροπλάνων, γιατί έτσι καθορίζουν τήν πορεία του σκάφους τους. Γιά τό λόγο αυτό οί έπιστήμονες σκέφτηκαν νά χωρίσουν τή Γη μέ ένα φανταστικό δικτυο γραμμών, πού νά διασταυρώνονται κανονικά μεταξύ τους. Έτσι στην επιφάνεια του κάθε ήμισφαίριου χάραξαν 90 γραμμές, πού απέχουν τό ίδιο μεταξύ τους και σχηματίζουν κύκλους παράλληλους προς τόν Ίσημερινό και γι αυτό οί κύκλοι αυτοί ονομάζονται **παράλληλοι**.

Ο μεγαλύτερος από τούς παράλληλους είναι ό Ίσημερινός και διαδοχικά γίνονται μικρότεροι, ώστε στους πόλους νά μήν είναι παρά ένα σημείο. Καί στά δύο λοιπόν ήμισφαίρια υπάρχουν 180 παράλληλοι, πού απέχουν μεταξύ τους 111 χμ. Κατά τή διεύθυνση από Β προς Ν έχαραξαν 180 ήμικύκλια, πού περνούν όλα από τούς πόλους και έχουν μήκος 20.000 χμ. τό καθένα. Τά ήμικύκλια αυτά ονομάζονται **μεσημβρινοί**. Στόν Ίσημερινό οί μεσημβρινοί απέχουν μεταξύ τους 111 χμ.

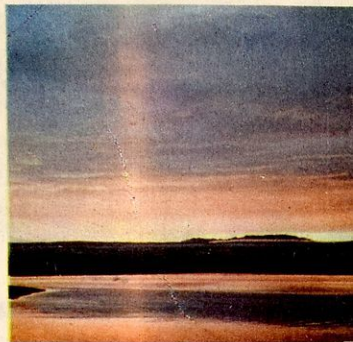
Γιά νά μάθουμε λοιπόν τή θέση ενός σημείου στην επιφάνεια τής Γής, άρκει νά υπολογίσουμε μέ ειδικά όργανα σέ ποιό μεσημβρινό και σέ ποιό παράλληλο βρίσκεται τό σημείο αυτό.

Η ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΗΜΕΡΑΣ ΚΑΙ ΝΥΧΤΑΣ

Ο ήλιος φωτίζει τη μιά πλευρά της Γῆς, ενώ ἡ ἄλλη εἶναι στή σκιά. Ἔτσι, ἐπειδὴ ἡ Γῆ περιστρέφεται, κάθε σημεῖο τῆς ἐπιφάνειάς της περνáει διαδοχικά ἀπὸ τὴ σκιά στὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Κάθε μέρα ὁ ἥλιος **ἀνατέλλει** ἀπὸ τὴν Ἀνατολή, ἀνεβαίνει στὸν οὐρανὸ καὶ **δύει** πρὸς τὴ Δύση πίσω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα. Τὰ παλιὰ χρόνια οἱ ἄνθρωποι, γιὰ νὰ ὑπολογίσουν τὴν ὥρα, παρατηροῦσαν τὴ θέση τοῦ Ἡλίου. Τὸ μεσημέρι εἶναι ἡ στιγμή, πού ὁ Ἡλιος βρίσκεται ψηλά στὸν οὐρανό. Ἄν κοιτάξουμε τὸν Ἡλιο τὴ στιγμή αὐτὴ καὶ χαμηλώσουμε τὰ μάτια μας πρὸς τὸν ὀρίζοντα, τότε τὸ βλέμμα μας κατευθύνεται πρὸς τὸ Νότο. Αὐτό, φυσικά, ἰσχύει γιὰ μᾶς, πού βρισκόμαστε στὸ β. ἡμισφαίριο.

Ὅταν σέ ἓνα σημεῖο τῆς Γῆς εἶναι μεσημέρι, στὸ ἀντίθετο διαμετρικὸ σημεῖο, **στοὺς ἀντίποδες**, εἶναι μεσάνυχτα.

Ὁ ἥλιος τοῦ μεσονυκτίου. Στὶς πολικὲς περιοχὲς κατὰ τοὺς 6 καλοκαιρινούς μῆνες ὁ ἥλιος δέ δύει ποτέ.

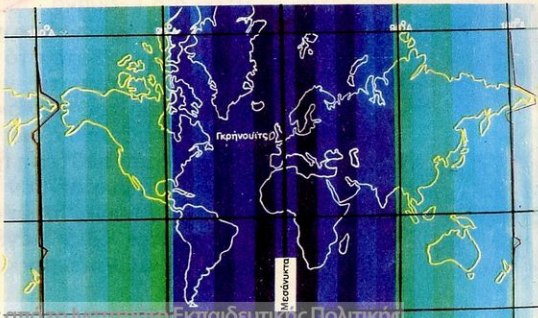
Ο ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

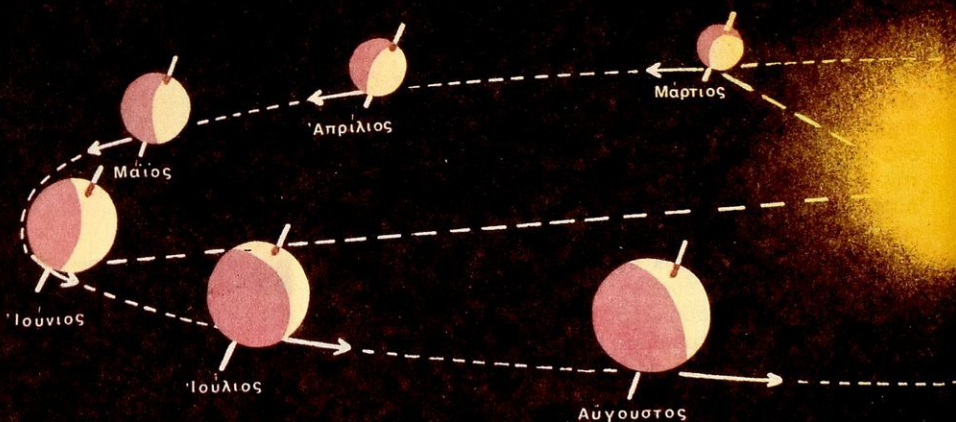
Ὅλο τὸ ἔτος οἱ ἡμέρες διαδέχονται τὶς νύχτες, ἀλλὰ, ἐκτός ἀπὸ τὶς περιοχὲς τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἡ διάρκειά τους δέν εἶναι πάντοτε ἡ ἴδια. Τὸ καλοκαίρι οἱ ἡμέρες εἶναι ἀρκετὰ μεγαλύτερες ἀπὸ τὶς νύχτες καὶ τὸ ἀντίθετο συμβαίνει τὸ χειμῶνα. Στὶς περιοχὲς πού βρίσκονται κοντὰ στοὺς πόλους τὸ καλοκαίρι οἱ ἡμέρες γίνονται τόσο μεγάλες, πού ὁ Ἡλιος δέ δύει. Στὶς πολικὲς περιοχὲς ἡ ἡμέρα διαρκεῖ ἔξι μῆνες τὸ καλοκαίρι καὶ ἡ νύχτα ἔξι μῆνες τὸ χειμῶνα.

Συμβαίνουν ὅμως καὶ ἄλλα φαινόμενα ἀκόμη πιὸ περίεργα ἀπὸ αὐτά. Ὅταν τὸ Β. ἡμισφαίριο ἔχει καλοκαίρι, τὸ Ν. ἡμισφαίριο ἔχει χειμῶνα.

Στὴ χώρα μας τὰ Χριστούγεννα κάνει κρύο καὶ οἱ νύχτες εἶναι μεγάλες. Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή στὸ Ν. ἡμισφαίριο γιορτάζουν τὰ Χριστούγεννα σπὴν καρδιά τοῦ καλοκαιριοῦ.

Οἱ λουρίδες μέ διαφορετικὸ χρῶμα ἀντιπροσωπεύουν τὶς ὠριαίες ἀτράκτους στὶς ὁποῖες εἶναι χωρισμένη ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς.

Οι διαφορετικές θέσεις της Γης γύρω από τον Ήλιο κατά τη διάρκεια ενός χρόνου.

Ο ΑΞΟΝΑΣ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗΣ-ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

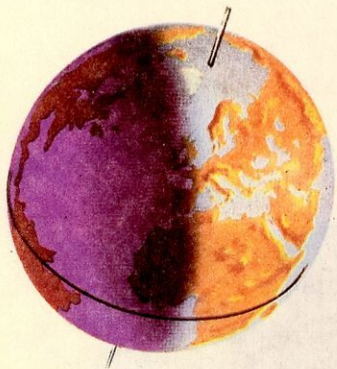
Η Γη περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό της αλλά και διαγράφει μέσα σε ένα χρόνο ένα τεράστιο κύκλο γύρω από τον Ήλιο. Η Γη λοιπόν κάνει δύο κινήσεις συγχρόνως, **περιστροφή** γύρω από τον εαυτό της, κατά τον άξονα των πόλων, και **περιφορά** γύρω από τον Ήλιο.

Συμβαίνει όμως ο άξονας περιστροφής να μην είναι κάθετος πάνω στο επίπεδο περιφοράς της Γης γύρω από τον Ήλιο, αλλά να είναι κεκλιμένος κατά 66° .

Η κλίση αυτή του άξονα περιστροφής έχει ως αποτέλεσμα την αλλαγή και τη διαδοχή των εποχών.

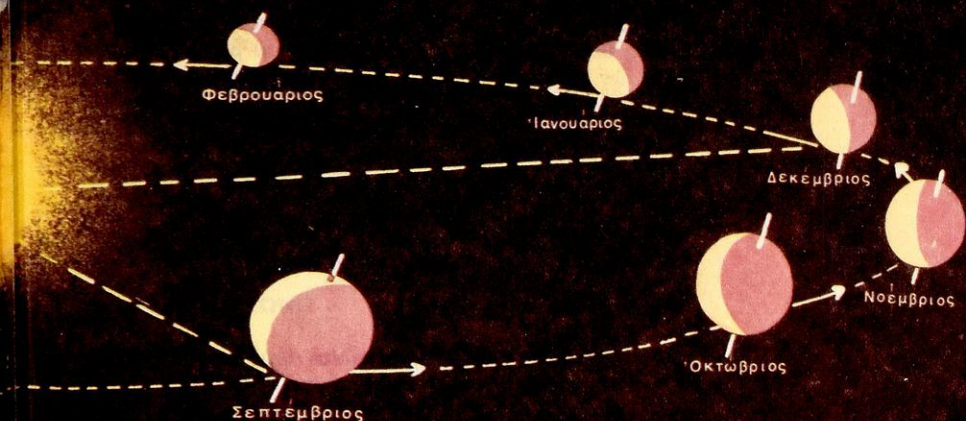
ΙΣΗΜΕΡΙΕΣ

21 Μαρτίου
23 Σεπτεμβρίου

21 Ιουνίου: Θερινό ηλιοστάσιο στο Β. Πόλο και στίς γύρω περιοχές ο ήλιος δε δέει ποτέ, ενώ στο Ν. Πόλο έχουμε τη μεγάλη πολική νύχτα.

Μέσα στο εξάμηνο, από 21 Μαρτίου μέχρι 23 Σεπτεμβρίου, το **Β. ημισφαίριο** φωτίζεται περισσότερο από το **Ν. ημισφαίριο**. Τότε στο Β. ημισφαίριο οι ημέρες είναι πιο μεγάλες από τις νύχτες και είναι η εποχή της άνοιξης και του καλοκαιριού. Από 21 Μαρτίου ή ημέρα προσδευτικά μεγαλώνει μέχρι 21 Ιουνίου που είναι και η μεγαλύτερη ημέρα. Στη συνέχεια οι ημέρες αρχίζουν να μικραίνουν μέχρι τις 23 Σεπτεμβρίου, που είναι η χειμερινή Ισημερία. Στο Ν. ημισφαίριο αντίθετα οι νύχτες είναι μεγαλύτερες από τις ημέρες και επικρατεί φθινόπωρο και χειμώνας. Στο Β. πόλο όλο

αυτό τό εξάμηνο ἔχουνε μέρα, ἐνῶ στό Ν. πόλο ὑπάρχει συνέχεια νύχτα.

Τό ἀντίθετο ἀκριβῶς συμβαίνει κατὰ τό ἄλλο εξάμηνο ἀπό 23 Σεπτεμβρίου μέχρι 21 Μαρτίου ὅποτε στό Β. ἡμισφαίριο εἶναι φθινόπωρο καί χειμῶνας, ἐνῶ στό Ν. ἡμισφαίριο ἀνοιξη καί καλοκαίρι. Ὁ Ν. πόλος δέχεται τότε συνέχεια τίς ἡλιακές ἀκτίνες (μέρα), ἐνῶ ὁ Β. πόλος βρίσκεται συνέχεια στή σκιά (νύχτα).

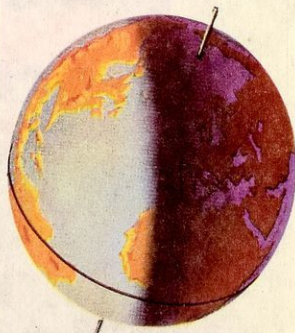
Ἡ 23^η Σεπτεμβρίου καί 21^η Μαρτίου εἶναι οἱ ἡμερομηνίες τῶν ἰσημεριῶν. Κατά τίς ἡμέρες αὐτές σέ ὁλόκληρη τή Γῆ ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας εἶναι ἴδια μέ τή διάρκεια τῆς νύχτας.

Αὐτό συμβαίνει γιά ὅλους τοὺς τόπους τῆς Γῆς μόνο δύο φορές τό χρόνο, ἐνῶ στὸν Ἰσημερινό ὅλο τό χρόνο οἱ ἡμέρες ἔχουν τὴν ἴδια διάρκεια μέ τίς νύχτες.

ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΑ

21 Ἰουνίου
21 Δεκεμβρίου

Στό Β. ἡμισφαίριο ἡ 21^η Ἰουνίου εἶναι ἡ πιο μεγάλη ἡμέρα τοῦ χρόνου. Εἶναι ἡ ἡμερομηνία τοῦ **θερινοῦ Ἡλιοστασίου**. Στὴν Ἀθήνα ἡ νύχτα διαρκεῖ μόνο 9 ὥρες καί 12 λεπτά. Ἀντίθετα στίς 21 Δεκεμβρίου, ἡμερομηνία τοῦ **Χειμερινοῦ Ἡλιοστασίου**, ἔχουμε τὴ μεγαλύτερη νύχτα στή διάρκεια τοῦ ἐτους. Τό ἀντίθετο συμβαίνει γιά τό Ν. ἡμισφαίριο.

21 Δεκεμβρίου: Χειμερινό ἡλιοστάσιο. Στό Β. Πόλο καί στίς γύρω περιοχές ἔχουμε τώρα τὴ μεγάλη πολικὴ νύχτα, ἐνῶ στό Ν. Πόλο ὁ ἥλιος δέ δύνει ποτέ.

ΟΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ

Στὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς παρατηροῦνται μεγάλες διαφορές θερμοκρασίας. Στὶς περιοχές πού βρίσκονται μεταξύ τῶν δύο τροπικῶν κύκλων ὅλο τὸ χρόνο κάνει ζέστη καὶ ἡ θερμοκρασία δέν κατεβαίνει σχεδόν ποτέ κάτω ἀπὸ τοὺς $25-27^{\circ}\text{C}$, ἐνῶ τίς πιο θερμές μέρες αὐτὴ φτάνει στοὺς 50°C .

Ἀντίθετα στὶς πολικές περιοχές ἡ θερμοκρασία εἶναι χαμηλή. Ἀκόμη καὶ τὸ καλοκαίρι, πού ὁ ἥλιος δέ δῦει ποτέ, ὑπάρχει πάγος καὶ χιόνι. Τὸ χειμῶνα ἡ νύχτα διαρκεῖ ἀρκετοὺς μῆνες καὶ τὸ θερμόμετρο φτάνει καμιά φορά μέχρι καὶ 70° κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν.

**Γιατί οἱ πολικές περιοχές εἶναι ψυχρές;
Γιατί οἱ τροπικές περιοχές εἶναι τόσο θερμές;**

Ὁ ἥλιος εἶναι πηγή ἐνέργειας (θερμότητας) γιὰ τὸν πλανήτη μας. Τὸ κλίμα τῶν διαφόρων περιοχῶν τῆς γῆς καὶ τὰ διάφορα μετεωρολογικὰ φαινόμενα ἔχουν ὡς αἰτίους τοὺς τὸν ἥλιο, γιατί αὐτὸς μοιράζει τὴ θερμότητα διαφορετικὰ στὰ διάφορα γεωγραφικὰ πλάτη. Αὐτὸ πάλι ὀφείλεται στὴν κλίση τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, πού εἶναι μεγάλη στοὺς πόλους καὶ μικρὴ στὶς τροπικές περιοχές. Ἔτσι, ἐνῶ οἱ ἀκτίνες μεταφέρουν παντοῦ τὴν ἴδια θερμότητα (ἐνέργεια), αὐτὴ μοιράζεται σὲ μεγαλύτερη ἐπιφάνεια (Α) στοὺς πόλους ἀπ' ἐκεῖνη στὸν ἰσημερινό (Β), μὲ ἀποτέλεσμα ἡ θερμοκρασία τῆς ἴδιας ἐπιφάνειας στὶς τροπικές περιοχές νά εἶναι πιο μεγάλη καὶ στὶς πολικές πιο μικρὴ. Στὰ ἐνδιάμεσα γεωγραφικὰ πλάτη ἡ θερμότητα ἔχει ἐνδιάμεσες τιμές.

Καθὼς οἱ ἀκτίνες περνοῦν μέσα ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα, ὁ ἀέρας ἀπορροφᾷ λίγη θερμότητα ἀπ' αὐτές (25%). Τὸ πιο μεγάλο ὅμως ποσό θερμότητας φτάνει στὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς καὶ τὴ ζεσταίνει. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς μὲ τὴ σειρά τῆς ζεσταίνει τὸν ἀέρα, πού βρίσκεται πάνω ἀπ' αὐτήν. Γι' αὐτὸ κ' ὁ ἀέρας στὶς τροπικές περιοχές εἶναι πιο ζεστός ἀπὸ τὸν ἀέρα τῶν πολικῶν περιοχῶν.

Παρατηρήστε πῶς φτάνουν στὴ γῆ οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου. Στοὺς πόλους φτάνουν μὲ μεγάλη κλίση καλύπτοντας τὴ μεγαλύτερη ἐπιφάνεια ἐνῶ στοὺς τροπικούς πέφτουν σχεδόν κάθετα.

1. ΠΟΛΙΚΗ Ή ΨΥΧΡΗ ΖΩΝΗ

Η πολική ζώνη καλύπτει τις περιοχές γύρω από τους πόλους και φτάνει μέχρι τους πολικούς κύκλους.

Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι γύρω από το 0°C . Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες η θερμοκρασία φτάνει περίπου τους 5° ή 10°C , αλλά το χειμώνα οι θερμοκρασίες είναι εξαιρετικά χαμηλές: χαμηλότερες από 30°C κάτω από το μηδέν.

2. ΕΥΚΡΑΤΗ ΖΩΝΗ

Η Εϋκρατη ζώνη καλύπτει περιοχές της Γης που βρίσκονται μεταξύ των πολικών και τροπικών κύκλων, και, όπως βλέπουμε στο σχήμα, οι περιοχές αυτές αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της γήινης σφαίρας.

Η ζώνη αυτή χαρακτηρίζεται από μέσες ετήσιες θερμοκρασίες μεταξύ 10° ως 20°C . Οι χειμώνες, σε μερικές περιοχές της εϋκρατης ζώνης, μπορεί να είναι πολύ ψυχροί, αλλά τα καλοκαίρια είναι πάντοτε θερμά.

3. ΤΡΟΠΙΚΗ ΖΩΝΗ

Η τροπική ζώνη βρίσκεται μεταξύ των δύο τροπικών κύκλων. Η θερμοκρασία είναι μεγαλύτερη από 25°C όλο το χρόνο. Σε μερικές περιοχές, όπου οι βροχοπτώσεις είναι λίγες, οι θερμοκρασίες φτάνουν τους 30° - 40°C . Τα καλοκαίρια είναι πάντοτε πολύ ζεστά.

ΠΟΛΙΚΗ Ή ΨΥΧΡΗ ΖΩΝΗ

Τό χειμώνα όλο τό 24ωρο είναι νύχτα και κάνει πολύ κρύο.

Τό καλοκαίρι αντίθετα ή ημέρα διαρκεί όλο τό 24ωρο. Δέν κάνει ζέστη, διότι οι ήλιακές ακτίνες είναι πολύ πλάγιες.

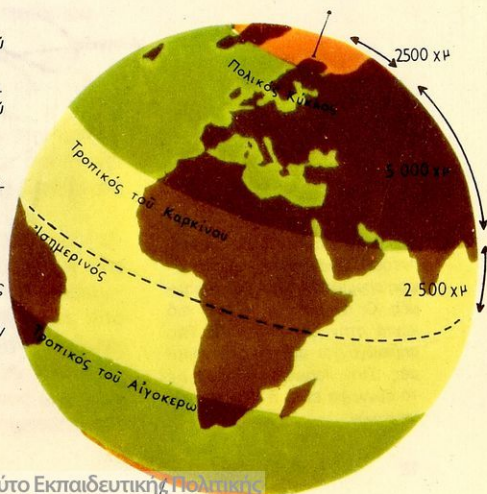
ΕΥΚΡΑΤΗ ΖΩΝΗ

Τό χειμώνα οι ήμέρες είναι μικρές. Οι ήλιακές ακτίνες είναι πλάγιες και κάνει κρύο.

Τό καλοκαίρι οι ήμέρες είναι μεγάλες και ζεστές.

ΤΡΟΠΙΚΗ ΖΩΝΗ

Δέν υπάρχουν μεγάλες διαφορές στή διάρκεια της ήμέρας μεταξύ του χειμώνα και του καλοκαιριού. Οι ήλιακές ακτίνες είναι σχεδόν κάθετες και δέν κάνει κρύο ποτέ.

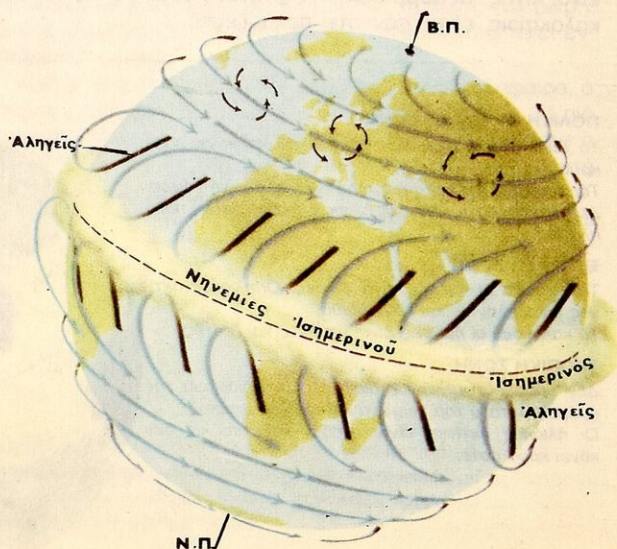

ΑΝΕΜΟΙ

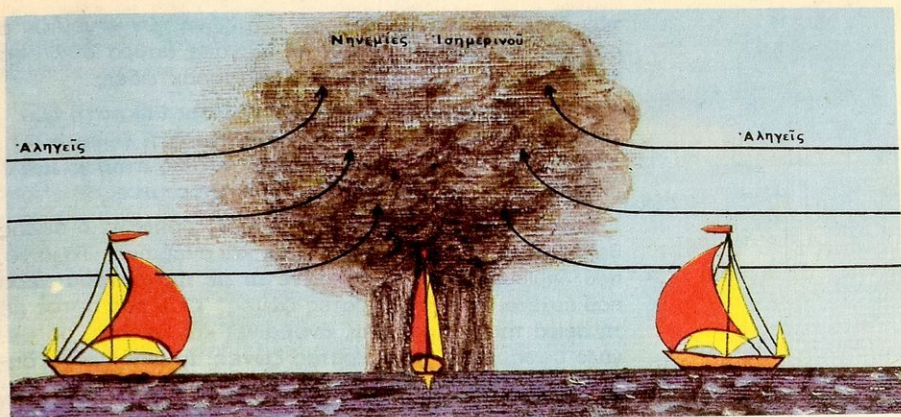
Είναι πολύ λογικό νά σκεφτούμε ὅτι ἀνάμεσα στίς κλιματικές ζώνες δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρχουν σύνορα, δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρχουν φράγματα. Ὅς πάrouμε γιά παράδειγμα τό κλίμα τῆς Ἑλλάδας, πού βρίσκεται στήν Εὐκρατή ζώνη. Τό κρύο τοῦ χειμῶνα προκαλεῖται ἀπό τοὺς βόρειους ψυχροὺς ἀνέμους, πού φτάνουν ἀπό ψυχρές περιοχές, ἐνῶ οἱ μεγάλες θερμοκρασίες τοῦ καλοκαιριοῦ ὀφείλονται στοὺς νότιους ἀνέμους, πού ἔρχονται ἀπό τροπικές θερμές περιοχές. Βλέπουμε λοιπόν ὅτι ὑπάρχει ἓνας μηχανισμός, οἱ ἀνεμοί, πού κάνει μία ὁμαλότερη κατανομή τῶν θερμοκρασιῶν. Ἄν δέν ὑπῆρχαν οἱ ἀνεμοί, στίς πολικές περιοχές θά ἔκανε περισσότερο κρύο, ἐνῶ στίς τροπικές περισσότερη ζέστη. Στήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς ἀναπτύσσονται πολλοί ἀνεμοί μέ διαφορετικές διευθύνσεις. Ἀλλά ὑπάρχουν καί σταθεροί ἀνεμοί, πού πνέουν σέ μεγάλα χρονικά διαστήματα καί σέ ὁρισμένες περιοχές μέ τήν ἴδια πάντοτε διεύθυνση.

ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΝΤΕΣ ΔΥΤΙΚΟΙ ΑΝΕΜΟΙ ΚΑΙ ΑΛΗΓΕΙΣ

Στίς πολικές καί εὐκρατες ζώνες τοῦ Β. καί Ν. ἡμισφαίριου πνέουν ἀνεμοί ἀπό διάφορες διευθύνσεις, ἀλλά οἱ ἐπικρατέστεροι ἀνεμοί εἶναι δυνατόι καί σταθεροί, πού πνέουν ἀπό τή Δύση πρὸς τήν Ἀνατολή καί ὀνομάζονται **ἐπικρατοῦντες Δυτικοί ἀνεμοί**. Οἱ ἀνεμοί αὐτοί

Στό σχέδιο αὐτό οἱ ἀνεμοί πού πνέουν κανονικά σέ μεγάλο ὕψος σημειώνονται μέ μπλέ γραμμές. Οἱ ἀνεμοί πού πνέουν πρὸς κοντά στήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς σημειώνονται μέ μαύρες γραμμές. Στόν Ἰσημερινό ἡ ζώνη μέ τά σύννεφα εἶναι ἡ περιοχή τῶν νηνεμιῶν.

είναι ισχυροί και πνέουν σε ένα ύψος ανάμεσα στα 5.000 και 15.000 μέτρα.

Στις περιοχές που βρίσκονται μεταξύ των τροπικών κύκλων πνέουν άνεμοι, που διευθύνονται από **τους τροπικούς κύκλους προς τον Ίσημερινό**. Οι άνεμοι αυτοί ονομάζονται **Άλγηις**.

Στό Β. ημισφαίριο οι Άλγηις πνέουν από Β προς ΝΔ, ενώ στο Ν. ημισφαίριο από Ν προς ΒΔ.

Βλέπουμε λοιπόν ότι στις εύκρατες ζώνες επικρατούν άνεμοι δυτικοί, ενώ στις τροπικές ζώνες ανατολικοί άνεμοι. Οι άνεμοι αυτοί ήταν γνωστοί από πολύ παλιά και τους χρησιμοποιούσαν οι ναυτικοί, όταν οι συγκοινωνίες με ίστιοφόρα ήταν ο μόνος τρόπος επικοινωνίας. Γι' αυτό και οι άλγηις άνεμοι λέγονταν άνεμοι του εμπορίου.

ΝΗΝΕΜΙΕΣ ΤΩΝ ΙΣΗΜΕΡΙΝΩΝ

Οι άνεμοι που πνέουν σ' ολόκληρη σχεδόν την επιφάνεια της Γης είναι άλλοτε ισχυροί και άλλοτε άσθενεις. Επίσης μπορεί να είναι κανονικοί με σταθερή διεύθυνση ή παροδική διαφόρων διευθύνσεων.

Υπάρχουν όμως περιοχές της Γης, όπου οι άνεμοι είναι πάρα πολύ άσθενεις ή απουσιάζουν τελείως για ένα μεγάλο διάστημα του έτους. Οι περιοχές αυτές βρίσκονται κοντά στον Ίσημερινό και σχηματίζουν μία ζώνη, που ονομάζεται **ζώνη των ισημερινών νηνεμιών**. Η ζώνη αυτή ήταν άλλοτε ο φόβος και ο τρόμος των ναυτικών που ταξίδευαν με ίστιοφόρα, γιατί τα πλοία τους μπορούσαν να μείνουν για βδομάδες ακίνητα στις περιοχές αυ-

Η κίνηση των Άλγηων ανέμων μεταξύ των δύο τροπικών.

τές, όπου δέν πνέουν άνεμοι. Στή ζώνη τών νηνεμιών ο ούρανός σκεπάζεται συχνά μέ μεγάλα μαύρα σύννεφα καί οι βροχές είναι πολλές καί καταρρακτώδεις.

“Ας εξετάσουμε τώρα, γιατί στήν Εύκρατη ζώνη επικρατοῦν Δυτικοί άνεμοι καί στή ζώνη τών τροπικῶν Ἀνατολικοί άνεμοι, καθώς επίσης καί γιατί στόν Ἰσημερινό ἔχουμε νηνεμίες.

Στίς θερμές περιοχές, μεταξύ τών τροπικῶν, ὁ ἀέρας θερμαίνεται, γίνεται ἐλαφρότερος καί ἀνεβαίνει. Τό κενό, πού δημιουργεῖται, ἀναπληρώνεται μέ ψυχρότερο ἀέρα πού ἔρχεται ἀπό τίς εὐκρατες ζώνες. Ὁ ἀέρας αὐτός μέ τή σειρά του θερμαίνεται, ἀνεβαίνει καί κινεῖται, σέ μεγάλο ὕψος, πρὸς τίς εὐκρατες ζώνες. Δημιουργεῖται δηλαδή ἓνα κυκλικό ρεῦμα, πού κινεῖται κοντά στήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς ἀπό τίς εὐκρατες περιοχές πρὸς τόν ἰσημερινό καί σέ μεγάλο ὕψος ἀπό τόν ἰσημερινό πρὸς τίς εὐκρατες περιοχές.

Ἄν ἡ Γῆ ἦταν ἀκίνητη τά ρεύματα αὐτά θά εἶχαν μία διεύθυνση Βορρᾶ-Νότου (δηλαδή τή διεύθυνση τών μεσημβρινῶν). Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Γῆ περιστρέφεται, τά ρεύματα αὐτά **ἀποκλίνουν** ἀπὸ τή διεύθυνσή τους. Ὁ ἀέρας πού βρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ τόν Ἰσημερινό, παρακολουθώντας τήν περιστροφή τῆς Γῆς, κινεῖται μέ τήν ἴδια πολὺ μεγάλη ταχύτητά της (40.000 χμ. τὸ 24ωρο ἢ 1.666 χμ. τήν ὥρα). Οἱ ταχύτητες περιστροφῆς τῆς ἐπιφάνειας τῆς Γῆς γίνονται μικρότερες, ὅσο πλησιάζουμε τοὺς πόλους, καί ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ αὐτοὺς ἡ ταχύτητα περιστροφῆς εἶναι 0 χμ./ώρα. Ὅταν λοιπὸν ὁ ἀέρας τών ἰσημερινῶν περιοχῶν, πού περιστρέφεται γρήγορα, φτάσει στίς εὐκρατες ζώνες, ὅπου ἡ ταχύτητα περιστροφῆς εἶναι μικρότερη, ἔχει ἀκόμη μεγάλη ταχύτητα καί κινεῖται πρὸς τήν Ἀνατολή πῶς γρήγορα ἀπὸ τήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς καί ἔτσι ὁ άνεμος πνέει ἀπὸ τῆ Δύση πρὸς τήν Ἀνατολή (εἶναι οἱ επικρατοῦντες δυτικοί άνεμοι). Ἀντίστροφα, ὅταν ὁ ἀέρας ἀπὸ τίς εὐκρατες ζώνες, πού περιστρέφονται ἀργά, φτάσει στόν ἰσημερινό, ὅπου ἡ ταχύτητα περιστροφῆς τῆς Γῆς εἶναι πολὺ πῶς μεγάλη, ἐξακολουθεῖ νά κινεῖται πῶς ἀργά ἀπὸ τήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς καί ἔτσι ὁ άνεμος πνέει ἀπὸ τήν Ἀνατολή πρὸς τῆ Δύση. Αὐτοὶ οἱ άνεμοι εἶναι οἱ Ἀληγεῖς.

Ὅσο γιά τίς νηνεμίες τοῦ Ἰσημερινοῦ, αὐτές δημιουργοῦνται, ἐπειδὴ στίς περιοχές αὐτές συναντιοῦνται οἱ Ἀληγεῖς τοῦ Βορρᾶ μέ τοὺς Ἀληγεῖς τοῦ Νότου καί ὁ θερμὸς ἀέρας ἀνεβαίνει πρὸς τὰ ἐπάνω. Ἐπομένως στίς περιοχές αὐτές δέν ἔχουμε ὀριζόντια ρεύματα, πού θά ἔδιναν ἀνέμους, ἀλλὰ μόνο κατακόρυφα ἀνερχόμενα ρεύματα.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Στήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς διακρίνουμε πολλές κλιματικές ζώνες:

- Μεταξύ τών πόλων καί τών πολικῶν κύκλων τήν ψυχρή ἢ πολική ζώνη.

- Μεταξύ τών πολικῶν καί τών τροπικῶν κύκλων τήν Εὐκρατη ζώνη μέ ψυχροὺς χειμῶνες καί ζεστά καλοκαίρια. Εἶναι ἡ περιοχή τών επικρατούντων Δυτικῶν ἀνέμων.

- Μεταξύ τών δύο τροπικῶν τῇ θερμῇ τροπικῇ ζώνη, ὅπου δέν κάνει ποτὲ κρύο. Εἶναι ἡ περιοχή τών Ἀληγῶν ἀνέμων, πού πνέουν ἀπὸ τήν Ἀνατολή πρὸς τήν περιοχή τών Ἰσημερινῶν νηνεμιῶν.

ΚΥΜΑΤΑ ΠΑΛΙΡΡΟΙΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΡΕΥ- ΜΑΤΑ

Τό νερό τών θαλασσών δέ μένει άκίνητο, αλλά κάνει διάφορες κινήσεις, πού όφείλονται: στά κύματα, στίς παλίρροιες καί στά θαλάσσια ρεύματα.

Τά κύματα, πού δημιουργούνται από τούς άνέμους, είναι μία άλλαγή τής μορφής του ύδατος καί όχι μετακίνηση τής μάζας του, όπως μάς φαίνεται. Στήν πραγματικότητα, οι κινήσεις τών επιφανειακών ύδάτων είναι κατ'άκρόμους κινήσεις, πού γίνονται κατά περιόδους καί μέ όρισμένη ταχύτητα καί διεύθυνση, ανάλογα μέ τήν ένταση καί τή διεύθυνση τών άνέμων, όπως π.χ. προχωρούν οι κυματισμοί ενός κινούμενου σκοινιού.

Τό κύμα, όπως βλέπουμε καί στο σχήμα, χαρακτηρίζεται από τό ύψος, τό μήκος καί τήν ταχύτητά του. Τό ύψος του κύματος, πού έξαρτάται από τή σφοδρότητα του άνέμου, μπορεί νά είναι λίγα έκατοστά μέχρι πολλά μέτρα. Στίς άνοιχτές θάλασσες, όπου οι άνεμοι είναι πολλές φορές πολύ δυνατοί, τό ύψος του κύματος φτάνει τά 15-20 μ. Έκτός από τούς άνέμους, μεγάλα κύματα δημιουργούνται καί από ύποθαλάσσιους σεισμούς ή έκρήξεις ήφαιστειών.

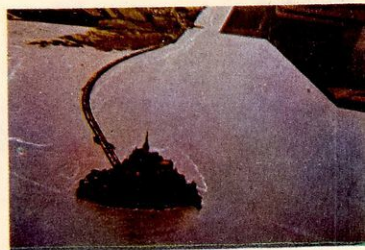
$u = \text{ύψος κύματος}$

Οι παλίρροιες όφείλονται στην έλξη τής Σελήνης καί του Ήλιου. Τό νερό τής θάλασσας άνεβαίνει καί κατεβαίνει περιοδικά σέ 12 περίπου ώρες. Τό άνέβασμα τής στάθμης τών νερών τό όνομάζουμε **πλημμυρίδα** καί τό κατέβασμα **άμπωτη**.

Τό εύρος τής παλίρροιας, δηλ. ή ύψομετρική διαφορά μεταξύ πλημμυρίδας καί άμπωτης δέν είναι τό ίδιο γιά όλες τίς θάλασσες του κόσμου. Άλλού τό εύρος είναι πολύ μικρό, ενώ σέ άλλες περιοχές φτάνει τά 15-20 μ., όπως στίς άκτές του Καναδά (όρμος Φάντυ) καί στίς γαλικές άκτές του Άτλαντικού (Γκράνβιλ).

Τό βουνό Σαιν-Μισέλ, στίς δυτικές Γαλλικές άκτές. Όταν άνεβαίνει ή θάλασσα γίνεται νησί, ενώ όταν χαμηλώνουν τά νερά τό «νησί» γίνεται πάλι ένα κομμάτι τής ήπειρωτικής ξηράς.

Πλημμυρίδα

Άμπωτη

Τά θαλάσσια ρεύματα μοιάζουν με μεγάλους ποταμούς, πού διασχίζουν τις θάλασσες.

Τά νερά τών ρευμάτων έχουν διαφορετική θερμοκρασία και διαφορετική άλμυρότητα από τά νερά τών θαλασσών, πού διασχίζουν. Τά θαλάσσια ρεύματα παρατηρούνται σέ όλους τούς ώκεανούς καί μεταφέρουν ποσότητες ύδατος σέ μεγάλες αποστάσεις. Ή δημιουργία τους όφειλεται στίς διαφορές **θερμοκρασίας** καί **άλμυρότητας**, πού παρατηρούνται στά διάφορα βάθη καί πλάτη τών ώκεανών καθώς επίσης καί στήν κίνηση τών σταθερών ανέμων (άληγών).

Επειδή οι άληγείς άνεμοι φυσάνε όλο τό χρόνο πρός τήν ίδια κατεύθυνση, παρασύρουν τά έπιφανειακά στρώματα τών νερών τών ώκεανών σέ μία κίνηση από τήν Άνατολή πρός τή Δύση. Άς δούμε σάν παράδειγμα τί συμβαίνει στόν Άτλαντικό ώκεανό. Στό ύψος του ίσημερινού, λόγω τών άληγών ανέμων, σχηματίζεται ένα ρεύμα, πού διευθύνεται από τίς άκτές τής Άφρικής πρός τίς άκτές τής Ν. Άμερικής. Είναι ένα ρεύμα θερμό, έπιφανειακό, πού ονομάζεται Ίσημερινό ρεύμα.

Τό ρεύμα αυτό, όταν φτάσει στίς άκτές τής Ν. Άμερικής, προσκρούει στό άκρωτήριο Σάο Ρόκ, στίς άκτές τής Βραζιλίας, αλλάζει πορεία καί κατευθύνεται πρός βορρά καί εισέρχεται καί συσσωρεύεται στόν κόλπο του Μεξικού. Σέ συνέχεια από τόν κόλπο του Μεξικού δημιουργείται τό θερμό **Ρεύμα του Κόλπου** (Golf stream).

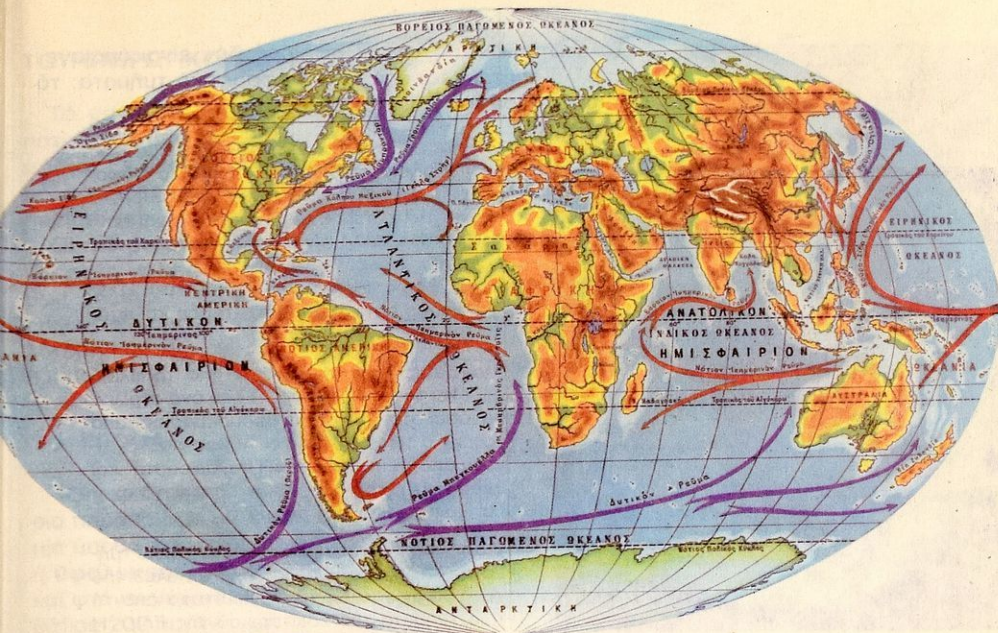
Αυτό όφειλεται ή στή διαφορά θερμοκρασίας καί άλμυρότητας ή στή διαφορά στάθμης μεταξύ του κόλπου του Μεξικού καί του Άτλαντικού ώκεανού (17,5 έκατοστά).

Τό θερμό αυτό ρεύμα εξέρχεται από τόν κόλπο του Μεξικού από τό στενό μεταξύ Κούβας καί Φλόριντας καί διασχίζει τόν Άτλαντικό ώκεανό μέ κατεύθυνση τά παράλια τής Άγγλίας καί τής Δ. Εύρώπης. Οι βόρειοι κλάδοι του ρεύματος του κόλπου φτάνουν μέχρι τή Νορβηγική θάλασσα καί ακόμα μέχρι τόν Άρκτικό Ωκεανό.

Οί νότιοι κλάδοι του ρεύματος φτάνουν στίς άκτές τής Ίβηρικής χερσονήσου καί κινούνται πρός νότο, δηλ. πρός τή ζώνη τών άληγών ανέμων, όπου συναντούν τό ίσημερινό ρεύμα καί έτσι συμπληρώνεται ή κυκλοφορία του.

Τό θερμό ρεύμα του κόλπου έπιδρά στό κλίμα τής βόρειας κυρίως Εύρώπης, πού γίνεται πιό ήπιο.

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΡΕΥΜΑΤΑ

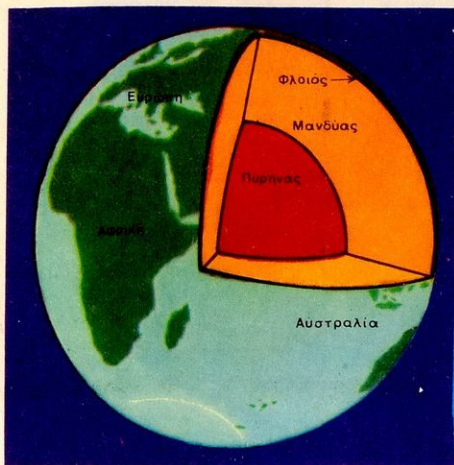
→ θερμό ρεύμα
→ ψυχρό ρεύμα

Τό σκάφος «Ταϊ-Κί» τόν Ιού-νιο του 1947 διέπλευσε τόν Ειρηνικό ὠκεανό ἀπό τήν Κίνα μέχρι τήν Ἀμερική ἐκμεταλλεύμενο τά θαλάσσια ρεύματα.

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τό έσωτερικό τής γήινης σφαίρας δέν είναι όμοιογενές, αλλά αποτελείται από τρία διαφορετικά τμήματα: τό Φλοιό, τό Μανδύα καί τόν Πυρήνα.

Φλοιός: Είναι τό έξωτερικό τμήμα τής γήινης σφαίρας καί αποτελείται από διάφορα πετρώματα, κυρίως όμως από πυριτικά καί άργιλικά. Τό πάχος του δέν είναι παντού τό ίδιο, αλλά είναι πολύ λεπτός στους πυθμένες των Ώκεανών (8-15 χμ.) καί παχύτερος στις ήπειρους (20-50 χμ.). Στίς όροσειρές είναι ακόμα παχύτερος καί φτάνει τά 70 χμ.

Μανδύας: Βρίσκεται κάτω από τό φλοιό καί έχει πάχος 2.900 χμ. Είναι ένα στρώμα παχύρρευστο μεγάλης θερμοκρασίας, από τό όποιο προέρχονται οι λάβες πού βγαίνουν από τά ήφαιστεια. Η παχύρρευστη καί θερμή μάζα του μανδύα κινείται άργά σχηματίζοντας ύπόγεια ρεύματα.

Πυρήνας: Καταλαμβάνει τό κεντρικό τμήμα τής γήινης σφαίρας καί έχει άκτίνα 3.450 χμ., είναι δηλαδή τό μεγαλύτερο από τά τρία τμήματα του έσωτερικού τής Γής. Η θερμοκρασία του είναι πάρα πολύ μεγάλη καί αποτελείται, τό πιθανότερο, κυρίως από σίδηρο.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΞΗΡΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τό μεγαλύτερο μέρος τής έπιφάνειας τής Γής καλύπτεται από νερό. Οι Ώκεανοί καταλαμβάνουν τά 3/4 τής Γής καί ό πίο μεγάλος ώκεανός, ό Ειρηνικός, καλύπτει μόνος του τό 1/3 αυτής.

Τό 82% του νότιου ήμισφαίριου είναι θάλασσα, αλλά καί στό βόρειο ήμισφαίριο, πού κυρίως βρίσκονται οι ήπειροι, τό 60% καλύπτεται από νερό.

Η μεγαλύτερη από τίς ήπειρους, ή Άσία, είναι ένωμένη μέ τήν Εύρώπη, μέ τήν όποια σχηματίζει μία ένιαία ήπειρο, πού όνομάζεται Εύρασία. Η Άφρική βρίσκεται πολύ κοντά σ' αυτή τή μεγάλη μάζα τής Εύρασίας καί αποτελεί μέ αυτήν τό λεγόμενο παλαιό κόσμο, πού αντίστοιχεί περίπου στό μισό τής ξηράς τής Γής (57%).

Οι άλλες ήπειροι βρίσκονται απομονωμένες στή μέση μεγάλων ώκεανών. Η Άμερική, πού είναι μεγάλη σχεδόν όσο καί ή Άσία, βρίσκεται ανάμεσα στόν Ειρηνικό καί Άτλαντικό Ώκεανό.

Η Αυστραλία καί ή Άνταρκτική περιβάλλονται επίσης από μεγάλες θαλάσσιες εκτάσεις.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΞΣ

(σέ έκστ. τετρ. χμ.)

Γή	510
Ώκεανοί	364
Άσία	44
Άμερική	42
Άφρική	30
Άνταρκτική	12
Εύρώπη	10
Αυστραλία	8

ΤΟ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ

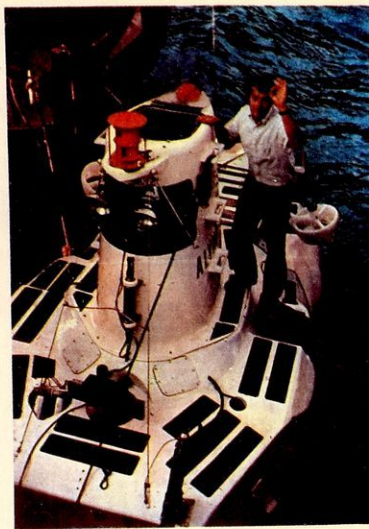
Τό μεγαλύτερο μέρος τής επιφάνειας τών ήπειρων αποτελείται από τεράστιες **πεδιάδες** και από πλατιά **όροπέδια**. Οί μορφές αυτές του αναγλύφου διακόπονται από κοιλάδες ποταμών, πού μπορεί νά είναι λιγότερο ή περισσότερο βαθιές και πλατιές.

Οί πιό έντυπωσιακές όμως μορφές του αναγλύφου είναι οί **μεγάλες όροσειρές**. Τό σχήμα τους είναι συνήθως επίμηκες και έχουν πολύ απότομες πλαγιές. Ή πιό επιβλητική όροσειρά, τά Ίμαλάια στην Άσία, έχει τήν ψηλότερη κορυφή του κόσμου, τό Έβερεστ, πού έχει ύψος 8.848 μ.

ΤΟ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ

Όπως τό ήπειρωτικό ανάγλυφο έτσι και τό υποθαλάσσιο παρουσιάζει άνωμαλίες. Οί ήπειροι περιβάλλονται από μία υποθαλάσσια όμαλή περιοχή μέ μικρή κλίση, πού είναι ή **ύφαλοκρηπίδα**. Ή ύφαλοκρηπίδα αρχίζει από τήν ακτή και φτάνει μέχρι εκεί, πού ο πυθμένας τής θάλασσας έχει βάθος 200 περίπου μέτρα. Τό πλάτος τής ύφαλοκρηπίδας δέν είναι τό ίδιο γιά όλες τίς περιοχές τής Γής. Ύπάρχουν περιοχές πού τό πλάτος τής ύφαλοκρηπίδας είναι πολύ μεγάλο (στis άκτές τής Σιβηρίας τό πλάτος είναι 1.700 χμ.) και περιοχές μέ πολύ στενή ύφαλοκρηπίδα (στην Άφρική τό πλάτος είναι μόνο 10 χμ.). Τό μέσο πλάτος τής ύφαλοκρηπίδας γιά όλόκληρη τή Γή είναι 65-75 χμ.

Ή ύφαλοκρηπίδα τελειώνει στην **ήπειρωτική κατωφέρεια**, μία ζώνη μέ μεγάλη κλίση, πού είναι τό φυσικό όριο μεταξύ τής ύφαλοκρηπίδας και τών **θαλάσσιων λεκανών**. Οί μεγάλες και βαθιές ώκεάνειες λεκάνες είναι άνωμαλες και παρουσιάζουν συχνά **υποθαλάσσιες όροσειρές**, όπως αύτή πού βρίσκεται στή μέση του Άτλαντικού Ώκεανού μέ διεύθυνση από βορρά πρós νότο. Οί ώκεάνειες λεκάνες διακόπονται επίσης από **τάφρους**, πού είναι στενές, έχουν μεγάλο μήκος και συχνά είναι πολύ βαθιές, όπως π.χ. οί τάφροι του Ειρηνικού Ώκεανού, πού περιβάλλουν τή ΝΑ Άσία και έχουν βάθος 10.000 μ.

Οί επιστήμονες έρευνούν τούς βυθούς τών Ώκεανών μέ ειδικά βαθυσκάφη.

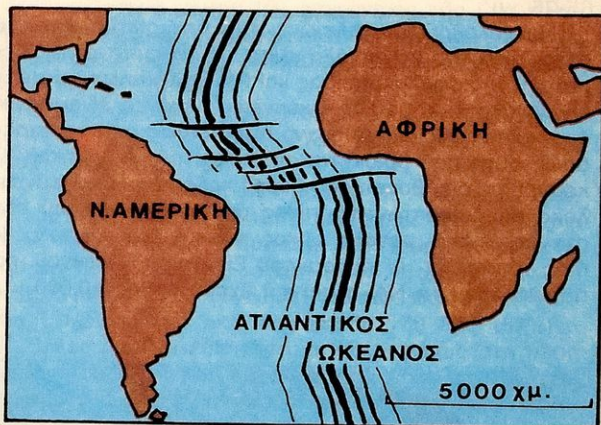
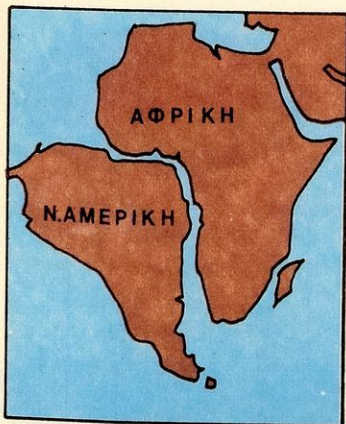

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

Ἡ μορφή τῶν Ἠπείρων δέν ἦταν πάντοτε ὅπως ἐμφανίζεται σήμερα. Μερικοὶ ἐπιστήμονες πιστεύουν ὅτι οἱ Ἠπειροὶ δέν ἦταν ἀπομονωμένες, ἀλλὰ σχημάτιζαν πρὶν ἀπὸ ἑκατοντάδες ἑκατ. χρόνια ἓνα ἐνιαῖο σύνολο, μιά καὶ μόνη Ἠπειρο, **τὴν Παγγαία**. Ἡ Παγγαία ἀρχισε σιγά-σιγά νὰ "σπάει" καὶ νὰ χωρίζεται σὲ μεγάλα κομμάτια, τὰ ὁποῖα μετακινήθηκαν καὶ ἀπομακρύνθηκαν τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ ἔτσι πῆραν τὴ μορφή πού ἔχουν σήμερα οἱ Ἠπειροί.

Ἀκόμη καὶ σήμερα οἱ ἀποστάσεις μεταξὺ τους δέν εἶναι σταθερές, ἀλλὰ μεταβάλλονται. Οἱ μεταβολές αὐτές εἶναι πάρα πολὺ μικρές, μερικά ἑκατοστά τὸ χρόνο, ἀλλὰ πάντως ὑπάρχουν καὶ ἀποδεικνύουν τὴ σχετικὴ κίνηση τῶν Ἠπείρων.

Ἄν κοιτάξουμε σὲ ἓνα παγκόσμιο χάρτη τίς ἀκτές τῶν Ἠπείρων, θά δοῦμε ὅτι παρουσιάζουν **μὴν ἀναλογία στὴ μορφή τους**. Τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἐμφανίζεται μεταξὺ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς Ν. Ἀμερικῆς, πού παρουσιάζουν τέτοια ἀναλογία στὴ μορφή τους, ὥστε, ἂν ὑποθέσουμε ὅτι οἱ δύο Ἠπειροὶ πλησιάζουν ἢ μὴν ἄλλη, οἱ δύο ἀκτές τους θά ἐφαρμόσουν τέλεια. Οἱ ἐπιστήμονες ἀνέκαλυψαν πρόσφατα ὅτι ἡ ἐπιμήκης ὑποθαλάσσια ὄροσειρά, πού βρίσκεται κατὰ μήκος τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ μεταξὺ τῶν δύο ἡπείρων, δέν εἶναι παρὰ ἓνα εἶδος "σχισμῆς" στὸ φλοιὸ τῆς Γῆς, πού ἐξακολουθεῖ νὰ διευρύνεται ἐδῶ καὶ ἑκατομμύρια χρόνια.

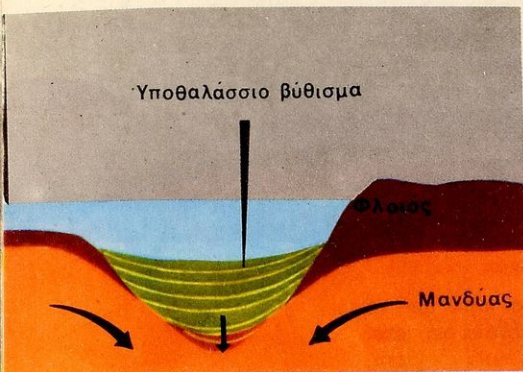

Γιατί ὁμως μεγαλώνει αὐτὴ ἡ σχισμὴ; ➡

Στό παχύρρευστο στρώμα πού βρίσκεται κάτω από τό φλοιό τής Γής, στό **μανδύα**, παράγονται μεγάλα ρεύματα. Όταν δύο από αυτά τά ρεύματα διευθύνονται αντίθετα, παρασύρουν πρὸς τή διεύθυνση τής κινήσεώς τους καί τό γήινο φλοιό καί ἔτσι δημιουργοῦνται σ' αὐτόν χάσματα, πού ὀνομάζονται **ρήγματα**. Ἀπό τά ρήγματα αὐτά ἀνεβαίνει διάπυρο ὑλικό, **οἱ ἡφαιστειακές λάβες**, πού ψύχεται καί στερεοποιεῖται. Ἡ κίνηση ὅμως τῶν ρευμάτων συνεχίζεται καί ἔτσι ἡ οὐλή συνέχεια διευρύνεται σέ πλάτος. Μέ τόν τρόπο αὐτό γίνεται ἡ προοδευτική ἀπομάκρυνση τῶν δύο ἡπείρων. Σύγχρονες μετρήσεις πού ἐγιναν μεταξύ δύο σταθμῶν παρατηρήσεως, πού ὁ ἕνας τους βρίσκεται στήν Ἀμερική καί ὁ ἄλλος στήν Εὐρώπη, ἀπέδειξαν ὅτι ἡ μεταξύ τους ἀπόσταση μεγαλώνει κατά 1 ἑκατοστό περίπου τό χρόνο. Οἱ δύο ἡπείροι ἀπομακρύνονται σάν νά εἶναι δύο μεγάλες "σχεδίες", πού πλέουν σέ μία παχύρρευστη καί διάπυρη "θάλασσα", τό μανδύα τής Γής.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΟΡΟΣΕΙΡΩΝ

Οι ποταμοί διαβρώνουν την ξηρά και μεταφέρουν τα υλικά της διαβρώσεως σε υποθαλάσσια βυθίσματα.

Τα υλικά της διάβρωσης (ιζήματα) τα οποία έχουν παρασυρθεί σε βάθος από τα υπόγεια ρεύματα ανεβαίνουν στην επιφάνεια όταν σταματήσουν τα ρεύματα, γιατί είναι πιό ελαφρά από τα πετρώματα του μανδύα πού τά περιβάλλουν.

ΑΣ ΕΞΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Οι Ώκεανοί καλύπτουν σχεδόν τα 3/4 της επιφάνειας της Γης.

- Τρεις ήπειροι: Άσία, Ευρώπη και Άφρική, σχηματίζουν τη μάζα του Παλαιού Κόσμου. Η Άμερική, η Αυστραλία και η Άνταρκτική βρίσκονται στη μέση των Ώκεανών και έχουν μετακινηθεί από την εποχή πού διαμελίστηκε η αρχική ήπειρος, η Παγγαία.

- Οι μεγάλες όροσειρές δημιουργήθηκαν στη θέση πού άλλοτε υπήρχε θάλασσο βύθισμα, τό οποίο γέμισε μέ υλικά διαβρώσεως.

Όπως είπαμε στό προηγούμενο κεφάλαιο, στό μανδύα πού βρίσκεται κάτω από τό φλοιό της Γης, παράγονται μεγάλα ρεύματα. Όταν δύο ρεύματα διευθύνονται τό ένα πρós τό άλλο, τότε δέν προκαλείται πιά απομάκρυνση των τμημάτων του φλοιού, αλλά αντίθετα πλησιάζουν τό ένα τό άλλο. Καθώς τά ρεύματα αυτά, πού συναντιούνται, κατεβαίνουν πρós τό έσωτερικό της Γης, δημιουργείται **ένα υποθαλάσσιο βύθισμα**, μέσα στό οποίο παρασύρονται και κατεβαίνουν τά υλικά της διαβρώσεως του φλοιού της Γης. Τά υλικά αυτά, επειδή ό χώρος μέσα στό θάλασσο βύθισμα, πού συνεχώς κατεβαίνει, γίνεται διαρκώς στενότερος, **πτυχώνονται**, όπως άκρίβως συμβαίνει σε ένα ύφασμα, πού πιέζεται πλευρικά. Στη συνέχεια όταν τά ρεύματα του μανδύα, πού προκαλούν αυτό τό βύθισμα, σταματήσουν γιά λόγους πού άκόμα είναι άγνωστοι, τότε τά υλικά του φλοιού, πού έχουν πτυχωθεί, ανεβαίνουν στην επιφάνεια, γιατί είναι πιό ελαφρά από τά πετρώματα του μανδύα πού τά περιβάλλουν, και έτσι στη θέση, πού βρισκόταν τό υποθαλάσσιο βύθισμα, σχηματίζεται προσδευτικά (σε μερικά εκατομμύρια χρόνια) μία όροσειρά.

ΠΟΛΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΠΟΛΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

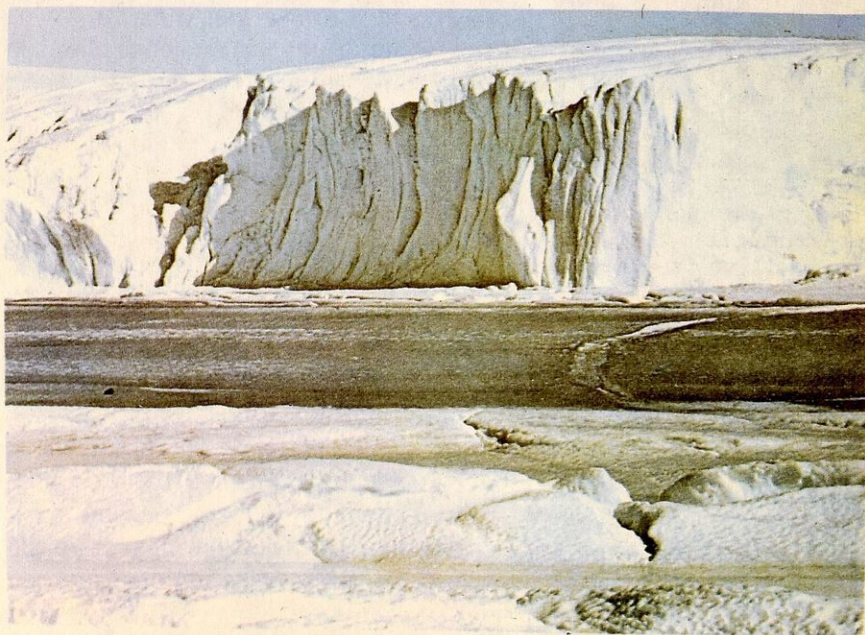
Οι πολικές περιοχές καλύπτουν τό 1/7 περίπου της επιφάνειας της Γης και βρίσκονται μεταξύ των πόλων και των πολικών κύκλων. Οι θερμοκρασίες είναι πολύ χαμηλές, ιδίως κατά την περίοδο της μεγάλης πολικής νύχτας, πού διαρκεί τούς 6 χειμερινούς μήνες (βλ. κλιματικές ζώνες). Οι πολικές περιοχές του βόρειου ημισφαίριου λέγονται **άρκτικές** καί του νότιου **Ανταρκτικές**.

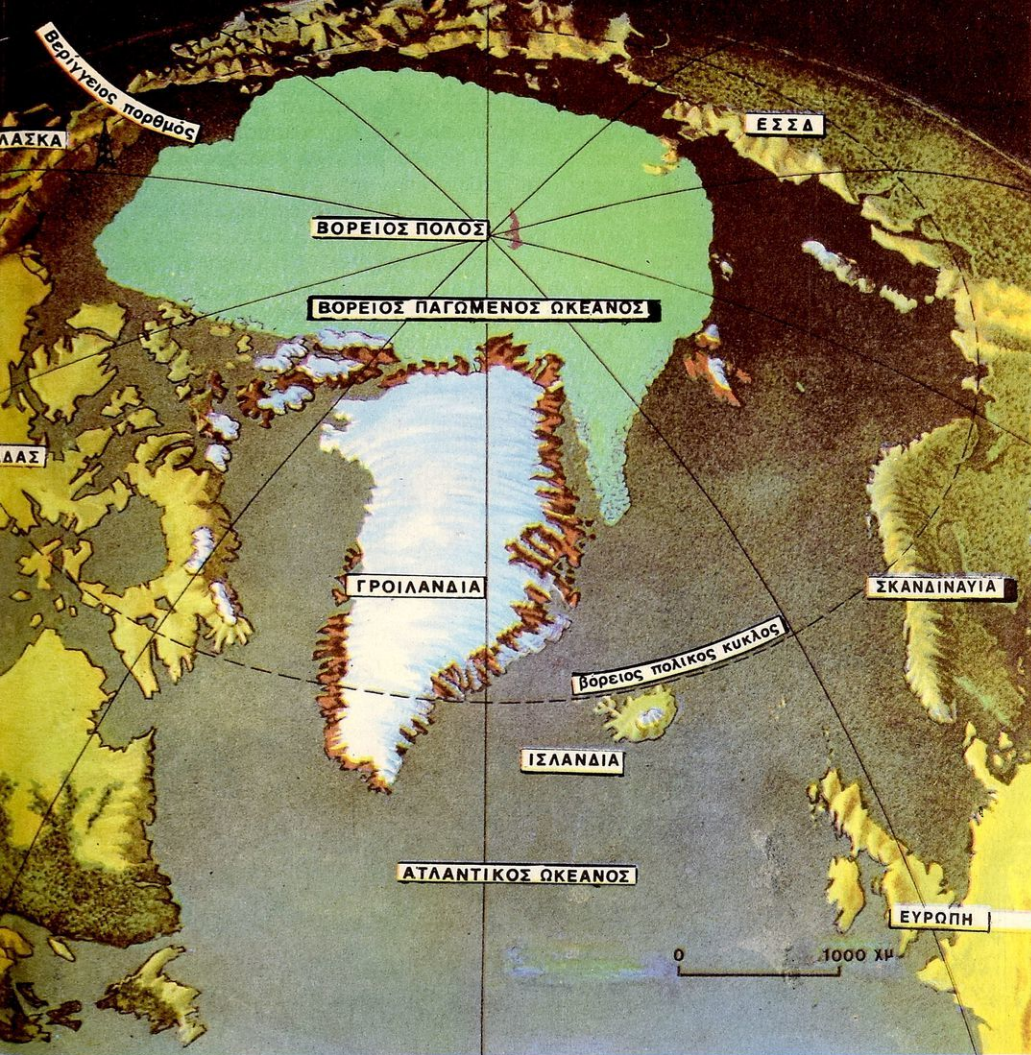
ΑΡΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Στό κάτω μέρος της εικόνας βλέπουμε τόν θαλάσσιο πάγο πού σχηματίζεται από τό νερό της θάλασσας. Στό βάθος διακρίνουμε τόν πάγο πού καλύπτει τήν ξηρά από τόν όποιο σχηματίζονται οί παγετώνες καί τά παγόβουνα.

Τό μεγαλύτερο τμήμα των περιοχών αυτών καλύπτεται από ένα μεγάλο καί βαθύ ώκεανό, του οποίου ή επιφάνεια είναι παγωμένη, τόν **Αρκτικό ή Βόρειο παγωμένο ώκεανό**.

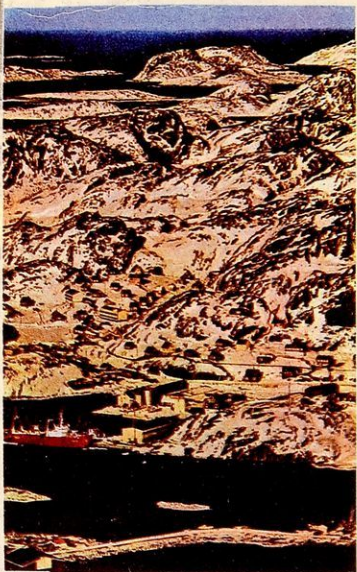
Τό στρώμα του θαλάσσιου πάγου, πού πλέει στον ώκεανό, έχει πάχος μόνο μερικών μέτρων. Έτσι τό πυρηνικό υποβρύχιο "Ναυτίλος" (ΗΠΑ), τό 1958, κατάφερε νά διασχίσει, κάτω από τούς πάγους, όλόκληρο τόν παγω-

μένο ωκεανό (1800 μίλια). Επίσης τό 1977 τό άτομικό παγοθραυστικό «Άρκтика» (Σοβιετική Ένωση) έφτασε, σπάζοντας τό θαλάσσιο πάγο, στό Βόρειο Πόλο πού βρίσκεται στή μέση του Άρκτικού ωκεανού.

Οί άρκτικές περιοχές περιλαμβάνουν, όπως βλέπουμε στό χάρτη, τμήματα τής Άσίας, Εύρώπης καί Β. Άμερικής, καθώς καί ένα μεγάλο άριθμό νησιών.

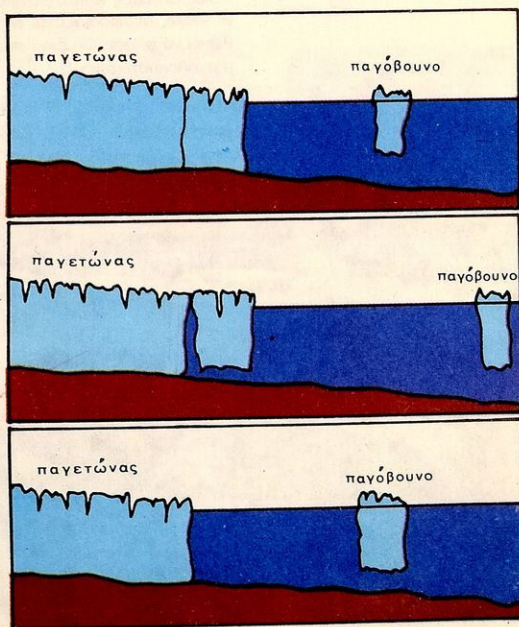
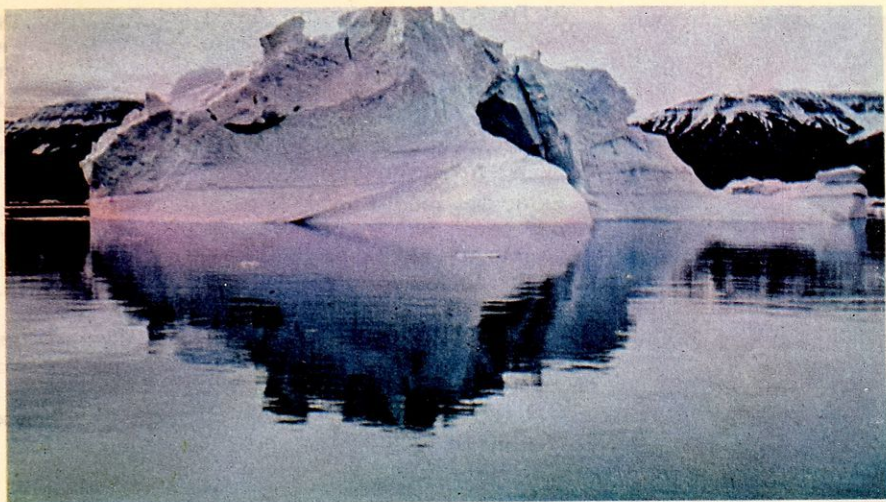

Τό μεγαλύτερο από αυτά είναι ή Γροιλανδία, πού είναι καί τό μεγαλύτερο νησί τοῦ κόσμου (ἐκταση 2.175.600 τετρ. χλμ.). Ἡ Γροιλανδία είναι ἓνα ὀρεινό νησί. Τό ἐσωτερικό τοῦ καλύπτεται ἀπό ἓνα στρώμα πάγου, πάχους 3.000 μ., πού φτάνει μέχρι τίς ψηλές κορυφές τῶν παραλιακῶν βουνῶν. Ἀπό τό παχύ αὐτό στρώμα τοῦ πάγου ξεκινοῦν οἱ **παγετώνες**, πού σάν μεγάλοι παγωμένοι ποταμοί κυλᾶνε ἀργά πρὸς τή θάλασσα, ὅπου μεγάλη κομμάτια τοὺς κόβονται καί σχηματίζουν παγόβουνα. Ὅπως βλέπουμε, τά παγόβουνα δέ σχηματίζονται ἀπό θαλάσσιο (ἄλμυρό) πάγο, ἀλλά προέρχονται ἀπό ὡ ἡπειρωτικό πάγο", πού γίνεται ἀπό γλυκό νερό.

Τά παγόβουνα, πού είναι ἐπικίνδυνα γιά τή ναυσιπλοΐα, παρασύρονται ἀπό τά θαλάσσια ρεύματα πρὸς τά νότια καί λιώνουν σιγά-σιγά.

Ένα χωριό στίς ἀκτές τῆς Γροιλανδίας.

← Ένας παγετώνας, πού τό πλάτος του ξεπερνάει τά 10 χμ. κινείται άργά πρός τή θάλασσα.

Έκει μεγάλα κομμάτια πάγου → κόβονται καί σχηματίζουν τά παγόβουνα. Τά παγόβουνα βυθίζονται στή θάλασσα κατά τά 9/10 τού όγκου τους καί μόνο τό 1/10 βρίσκεται πάνω άπό τήν έπιφάνεια.

Οί διαστάσεις τους είναι κάμιά φορά έντυπωσιακές.

Υπάρχουν παγόβουνα πού τό μήκος τους φθάνει τά 55 χμ. καί τό πλάτος 35 χμ.

Ἡ Γροιλανδία ἀνήκει στή Δανία καί ἔχει πληθυσμό 47.000 κατοίκους. Οἱ περισσότεροι εἶναι Ἑσκιμῶι καί εἶναι προσαρμοσμένοι στίς καιρικές συνθήκες πού ἐπικρατοῦν. Ἡ προέλευσή τους εἶναι μογγολική, ἔχουν μικρό ἀνάστημα, σκοτεινό κίτρινο χρῶμα καί ἴσια μαύρα μαλλιά. Ἀσχολοῦνται μέ τό κυνήγι τῆς φάλαινας, καθῶς καί ζῶουν γιά τήν πολύτιμη γούνα τους (πολικοί ἄρκτοι).

Ἐκτός ἀπό τοὺς Ἑσκιμῶους ζοῦν καί λίγοι Εὐρωπαῖοι, κυρίως Δανοί, πού ἀσχολοῦνται μέ τό ἐμπόριο καί τήν ἐκμετάλλευση τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου: λιθάνθρακες καί κρυόλιθοι, ὀρυκτό πού χρησιμοποιεῖται γιά τήν κατασκευή σμάλτου.

Ἄλλα νησιά τοῦ Β. Παγωμένου ὠκεανοῦ εἶναι τά νησιά τῆς Σπιτοβέργης, τῆς Νέας Ζέμλιας, τῆς Νέας Σιβηρίας καί μερικά ἄλλα.

Ὁ Β. Παγωμένος ὠκεανός ἐπικοινωνεῖ μέ τόν Εἰρηνικό μέ τό **Βερίγγειο πορθμό.**

Οἱ κάτοικοι τῆς Γροιλανδίας χρειάζονται ζεστά ρούχα γιά νά ἀντιμετωπίσουν τό κρύο. Στή φωτογραφία ἓνα παιδάκι μπροστά στό σχολεῖο του.

Ἕνας σταθμός ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων στό Β. Πόλο, ἀναφοδιάζεται ἀπό εἰδικό πλοῖο πού κατορθώνει νά φθάσει ὡς ἐκεῖ σπάζοντας τό θαλάσσιο πάγο (παγοθραυστικό).

ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Αντίθετα με τις άρκτικές περιοχές, που αποτελούνται κυρίως από θάλασσα, τό μεγαλύτερο μέρος των ανταρκτικών περιοχών καταλαμβάνει μιά μεγάλη ήπειρος, που είναι αρκετά μεγαλύτερη από την Εύρωπη, ή **Ανταρκτική**.

Οι άκτές και τό ανάγλυφο της Άνταρκτικής διακρίνονται δύσκολα γιατί είναι σκεπασμένη, σχεδόν όλόκληρη, από ένα τεράστιο στρώμα πάγου πάχους μερικών χιλιομέτρων. Μόνο οι πολύ ψηλές κορυφές των βουνών, που έχουν πάνω από 4.000 μ. ύψος, εξέχουν από τό παχύ αυτό στρώμα του πάγου. Ή θάλασσα γύρω από την Άνταρκτική είναι σκεπασμένη με θαλάσσιο πάγο, πάχους 2-3 μέτρα.

Τά ανταρκτικά παγόβουνα, που σχηματίζονται από τό παχύ στρώμα του έσωτερικού πάγου είναι τεράστια, πολύ μεγαλύτερα από τά άρκτικά.

Τό κλίμα της Άνταρκτικής είναι τόσο ψυχρό, που ή ζωή είναι αδύνατη. Οι μόνοι κάτοικοι είναι οι επιστήμονες που ζούν σε σταθμούς παρατηρήσεων, ειδικά κατασκευασμένους για νά αντιμετωπίζονται τόσο χαμηλές θερμοκρασίες.

Στό έσωτερικό της Άνταρκτικής δέν υπάρχει κανένα ζωό, στις άκτές όμως ζούν φώκιες, φάλαινες και θαλάσσια πουλιά (κυρίως πιγκουίνοι).

Ένα παγοθραυστικό έχει φθάσει στις άκτές της Άνταρκτικής με έφόδια για τις έπιστημονικές αποστολές.

Α Σ Ι Α

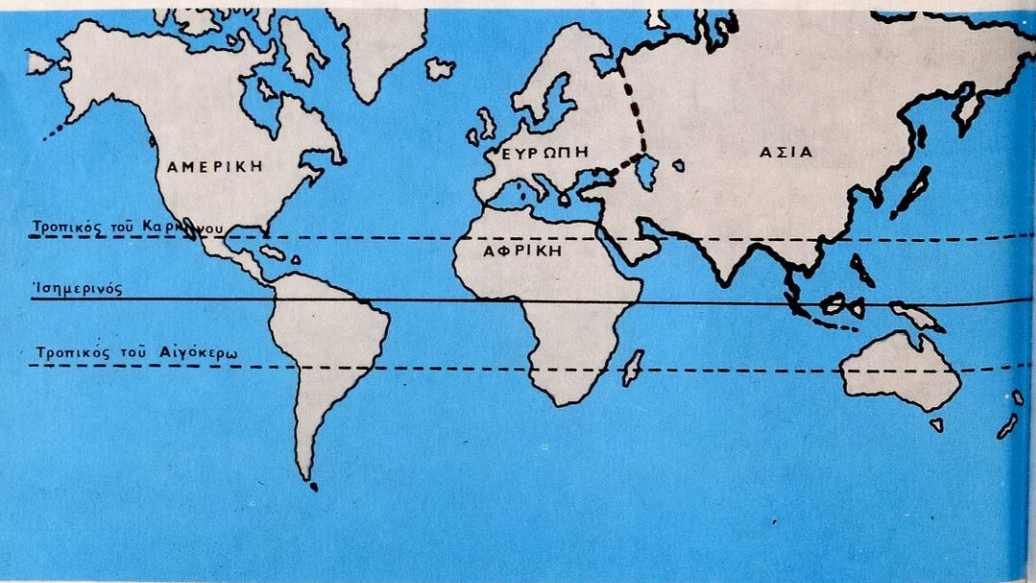
Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ

Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅλες τὶς ἡπείρους, ἀφοῦ ἔχει ἑκτασὴ 44 ἑκατ. τετρ. χμ., πού ἀντιστοιχοῦν στὸ 1/3 τῆς συνολικῆς ἑκτασεως τῶν ἡπείρων. Τεράστιες ἀποστάσεις χωρίζουν τὰ ἀκραῖα σημεῖα τῆς: 9.000 χμ. ἀπὸ τὸ Βορρᾶ ὡς τὸ Νότο, 17.000 χμ. ἀπὸ τὴν Ἀνατολή ὡς τὴ Δύση.

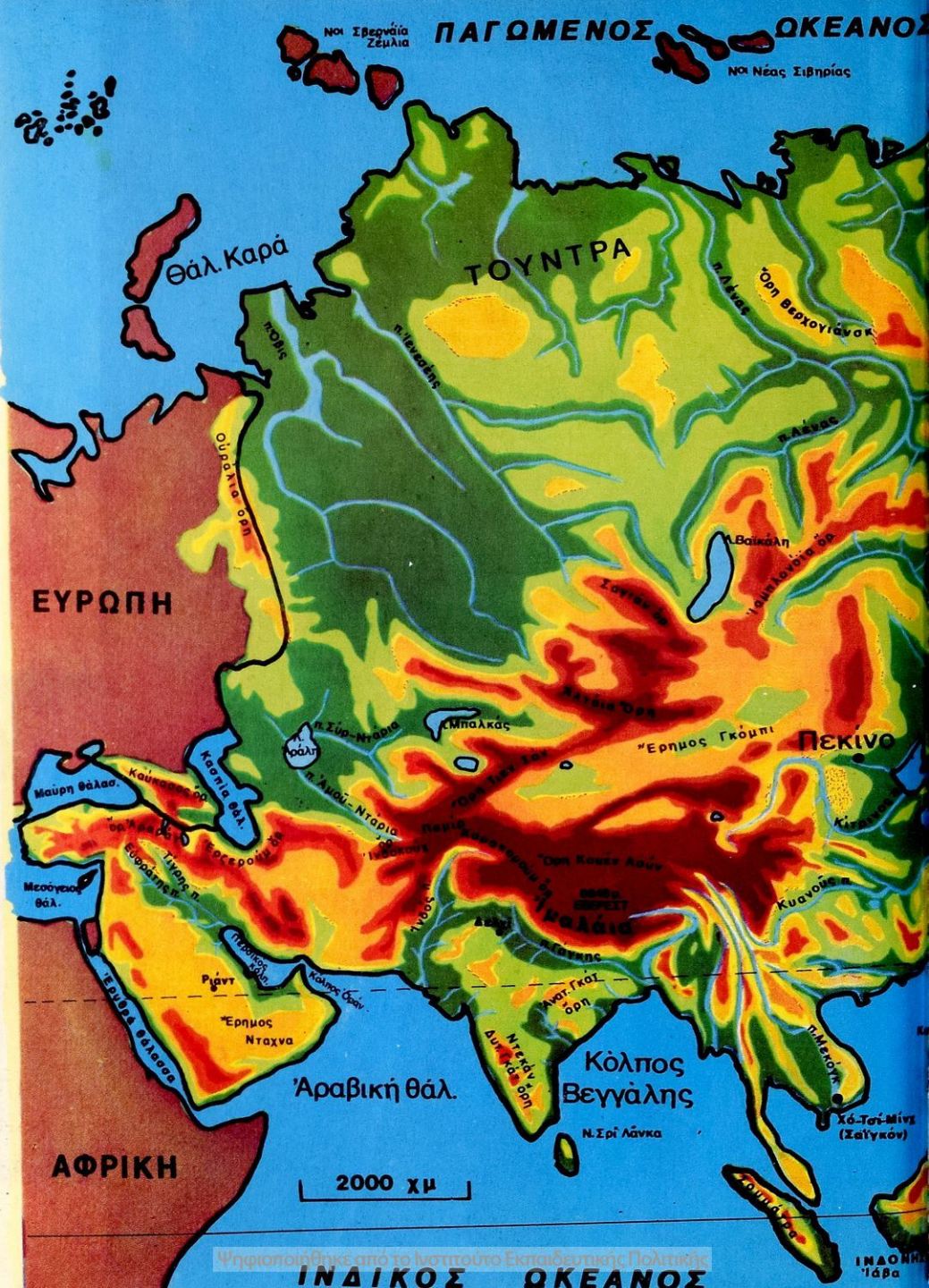
Ἐχει πρὸς τὰ Ἀνατολικά τὸν Εἰρηνικὸ Ὑκεανό, πρὸς Βορρᾶ τὸ Β. Παγωμένο Ὑκεανό, πρὸς Νότο τὸν Ἰνδικό καὶ Εἰρηνικὸ Ὑκεανό. Πρὸς τὰ Δυτικά συνορεύει μὲ τὴν Εὐρώπη καὶ βρέχεται ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο, τὸ Αἰγαῖο πέλαγος, τὸν Ἑλλήσποντο, τὴν Προποντίδα, τὸ Βόσπορο καὶ τὸν Εὐξείνιο Πόντο.

Τὰ σύνορα μὲ τὴν Εὐρώπη, πού εἶναι συνέχεια τῆς Ἀσίας, δὲν εἶναι σαφῆ. Ὁρίζονται ἀπὸ τὰ Οὐράλια ὄρη, τὸν Οὐράλη ποταμό, τὴν Κασπία θάλασσα καὶ τὴν ὄροσειρά τοῦ Καυκάσου. Ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴ χωρίζεται μὲ τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα καὶ τὴ διώρυγα τοῦ Σουέζ.

Χάρτης πού δείχνει τὰ ὅρια τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Ἡ Ἀσία εἶναι μιά ἐνιαία ἥπειρος, πού οἱ ἀκτές της δέν παρουσιάζουν μεγάλο διαμελισμό. Στό Νότο σχηματίζονται τρεῖς μεγάλες χερσόνησοι: τῆς Ἀραβίας, τῶν Ἰνδίων καί τῆς Ἰνδοκίνας. Στήν Ἀνατολή ἔχει πολλά ἥφαιστειογενή νησιά: τήν Ἰνδονησία, τίς Φιλιππίνες καί τήν Ἰαπωνία.

Ἡ Ἀσιατική ἥπειρος διασχίζεται ἀπό πολλές ὄροσειρές, μέ ψηλότερα τά Ἰμαλαία ὄρη (Ἐβερεστ 8.848 μ.). Ἐχει ἐπίσης πολλά ὄροπέδια. Στό Βορρά εἶναι τό ὄροπέδιο τῆς Σιβηρίας. Στό κέντρο εἶναι τά ὄροπέδια τῆς Μογγολίας καί τοῦ Θιβέτ, πού ξεπερνά τά 4.000 μ. ὕψος καί νοτιότερα τά χαμηλότερα ὄροπέδια τῆς Ἀραβίας καί τοῦ Ντεκάν.

Ἀρκετοί μεγάλοι ποταμοί υπάρχουν στήν Ἀσία. Οἱ σπουδαιότεροι ἀπό αὐτούς, πού εἶναι ὁ Ἰνδός, ὁ Γάγγης, ὁ Βραχμαπούτρας, ὁ Μεκόγκ, ὁ Γιάνγκ-τσε-Κιάνγκ, ὁ Χόανγκ-Χό, ἔχουν σχηματίσει μεγάλες καί εὐφορες προσχωσιγενεῖς πεδιάδες.

ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ Η ΒΛΑΣΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Η Άσια εκτείνεται από την Άρκτική ζώνη ως τον Ίσημερινό, αλλά το μεγαλύτερο μέρος της βρίσκεται στην Εύκρατη ζώνη.

Η Κεντρική Άσια που βρίσκεται μακριά από τους Ωκεανούς έχει κλίμα ψυχρό και ξηρό, γιατί οι θαλάσσιοι ύγροί άνεμοι δε φτάνουν ως εκεί.

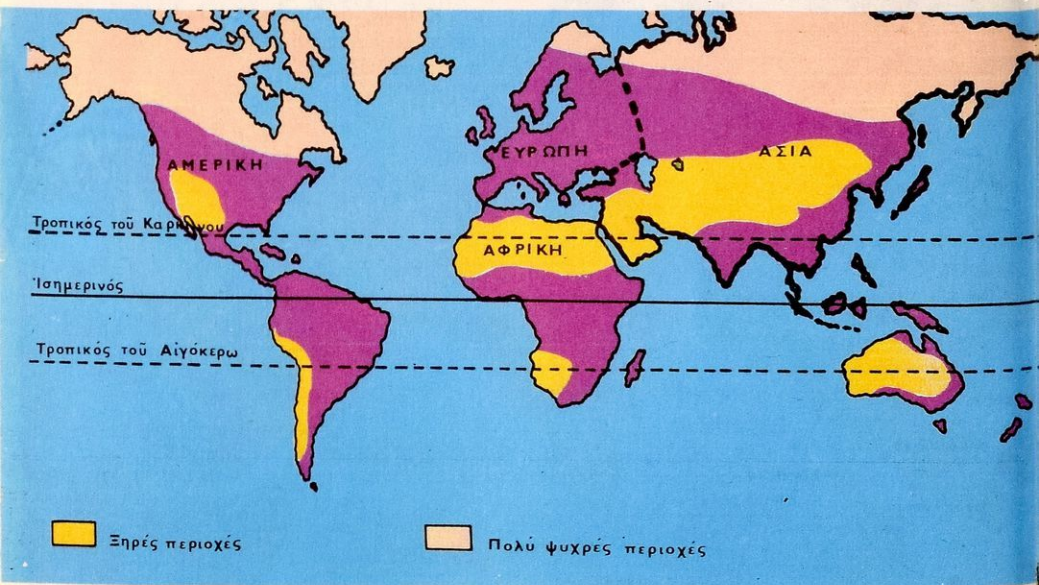
Μία προσεκτική εξέταση του πάρα κάτω χάρτη μās επιτρέπει νά διαπιστώσουμε ένα πολύ περίεργο φαινόμενο, που χαρακτηρίζει τις Νότιες και Νοτιοανατολικές περιοχές της Ασιατικής ήπειρου.

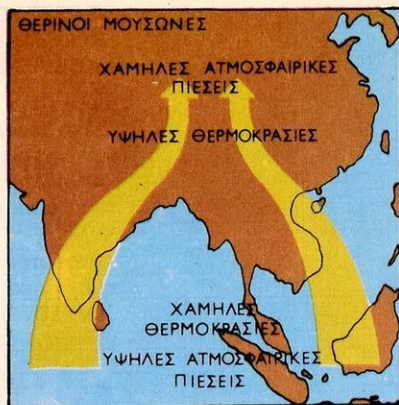
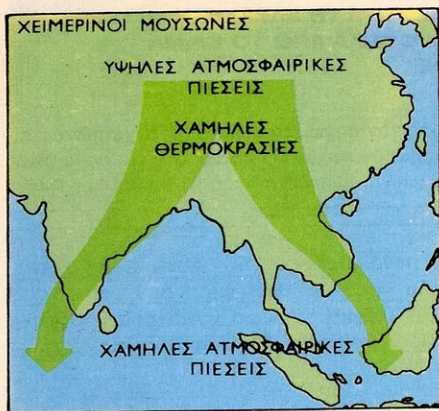
Αυτές οι περιοχές βρίσκονται στο ίδιο γεωγραφικό πλάτος με τη Σαχάρα και θά περίμενε κανείς νά είναι εξαιρετικά ξηρές. Συμβαίνει όμως τό αντίθετο. Αυτές οι περιοχές δέχονται πολλές βροχές και αυτό επιτρέπει νά τις κατοικούν ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι.

Στην Άσια συναντάμε μερικές από τις πιο ψυχρές αλλά και μερικές από τις πιο ζεστές περιοχές του κόσμου.

Γύρω από τον Περσικό κόλπο βρίσκονται περιοχές από τις πιο θερμές της γης.

Χάρτης που δείχνει τη θέση των ξηρών περιοχών της Αφρικής, της Άσιας και της Αμερικής, σε σχέση με τους τροπικούς.

ΓΙΑΤΙ Η Ν. ΚΑΙ Η ΝΑ. ΑΣΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΡΗΜΟΣ:

Αυτό συμβαίνει, γιατί στις περιοχές αυτές φυσούν περιοδικοί άνεμοι γνωστοί με το όνομα **Μουσώνες**. Οι Μουσώνες είναι άνεμοι, που δημιουργούνται μεταξύ του 'Ινδικού 'Ωκεανού και της 'Ασιατικής 'Ηπείρου λόγω της διαφοράς θερμοκρασίας στην ξηρά και τη θάλασσα. 'Ετσι το καλοκαίρι έχουμε τους **θερινούς** Μουσώνες, που φυσούν από τον 'ωκεανό προς την ξηρά, ενώ το χειμώνα η κίνηση είναι αντίθετη, από την ξηρά προς τη θάλασσα, και έχουμε τους **χειμερινούς** Μουσώνες.

Οι θερινοί αυτοί Μουσώνες μεταφέρουν από τη θάλασσα μεγάλες μάζες υδρατμών και έτσι στις περιοχές αυτές το καλοκαίρι πέφτουν πολλές βροχές, με αποτέλεσμα να μην παραμένουν ξηρές.

Συμβαίνει όμως μερικές φορές οι θερινοί Μουσώνες να αλλάζουν κατεύθυνση, πριν προλάβουν να φέρουν πάνω στη διψασμένη γη την εύεργετική βροχή τους, και έτσι η χώρα παραμένει ξηρή όλο το καλοκαίρι και καταστρέφεται κάθε ίχνος βλάστησας.

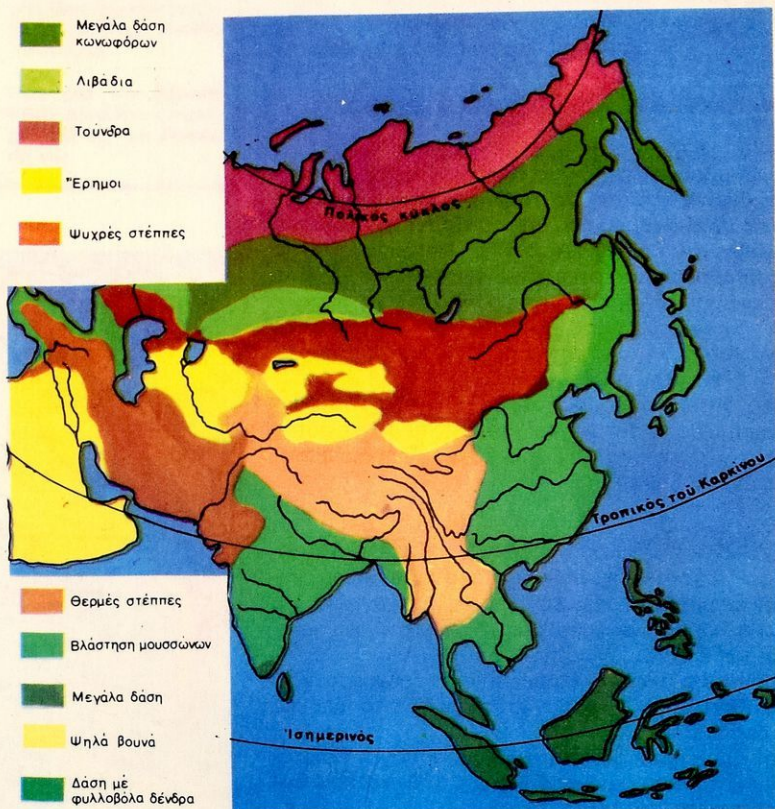
Οι Μουσώνες όμως δεν μπορούν να επηρεάσουν το κλίμα της Κεντρικής 'Ασίας, γιατί εμποδίζονται από τις μεγάλες όροσειρές.

'Από την όμαλη περιοδικότητα των Μουσώνων εξαρτάται η τύχη εκατομμυρίων ανθρώπων που ζουν και καλλιεργούν τις περιοχές αυτές.

**ΑΣ ΕΞΕΤΑΣΟΥΜΕ ΤΩΡΑ ΤΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗ,
ΠΟΥ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΛΙΜΑ
ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΟΧΗΣ:**

Στά βόρεια, πρὸς τὸν παγωμένο ὠκεανό, οἱ χειμῶνες εἶναι ψυχροὶ καὶ διαρκοῦν πολὺ. Τό ἔδαφος εἶναι παγωμένο καὶ ὑπάρχει μόνο φτωχὴ βλάστηση ἀπὸ βρύα καὶ λειχήνες. Αὕτῃ εἶναι ἡ ζώνη τῆς **Τούνδρας**.

Νοτιότερα ἓνα μεγάλο μέρος τῆς Ἀσίας εἶναι σκεπασμένο ἀπὸ μεγάλα δάση μὲ κωνοφόρα δέντρα: εἶναι ἡ ζώνη τῶν δασῶν ἢ **Τάϊγκα**. Ἀκόμα νοτιότερα ὑπάρχουν μεγάλα λιβάδια μὲ μαῦρο εὐφορο ἔδαφος καὶ ψηλὴ χλόη.

Στό έσωτερικό τής 'Ασίας, εκεί όπου ή ξηρασία είναι μεγάλη, τά λιβάδια διαδέχονται οι **στεππες**. Οι στέππες εκτείνονται σέ όροπέδια, όπου τό κλίμα είναι ψυχρό, αλλά και σέ περιοχές θερμότερες πού έχουν όμως ξηρασία όλο τό χρόνο. Στίς στέππες και τά λιβάδια αναπτύσσεται ή κτηνοτροφία. Στίς έρήμους τής ΝΔ. 'Ασίας ή βλάστηση περιορίζεται μόνο στίς **όάσεις**. Στίς περιοχές τών μουσσώνων υπάρχουν δάση από φυλλοβόλα δέντρα. 'Επειδή όμως οι περιοχές αυτές είναι πολύ πυκνοκατοικημένες, τά δάση αυτά σέ πολλά σημεία έχουν καταστραφεί γιά νά γίνουν καλλιεργήσιμες έκτάσεις.

Τέλος, οι περιοχές τής Ν. 'Ασίας πού βρίσκονται στήν τροπική ζώνη, σκεπάζονταν άλλοτε από πυκνά δάση. Σήμερα όμως τό μεγαλύτερο μέρος τους έχει γίνει καλλιεργήσιμη γή.

Άχανεις έρημικές έκτάσεις στή Βορειοανατολική Κίνα

Ό έρχομός τών μουσσώνων σέ μιά περιοχή τών 'Ινδιών.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Οι περιοχές πού βρίσκονται στό έσωτερικό τής 'Ασίας είναι ξηρές και τό χειμώνα πολύ κρύες, έπειδή είναι πολύ απομακρυσμένες από τή θάλασσα.

- Οι μουσσώνες προκαλούν τό καλοκαίρι μεγάλες βροχές στή Ν και ΝΑ 'Ασία, πού χωρίς αυτές θά ήταν περιοχές πολύ ξηρές.

- Νοτιότερα από τίς τουνδρες και τά μεγάλα δάση τών κωνοφόρων, πού καλύπτουν όλη τή Β 'Ασία, απλώνονται μεγάλα λιβάδια και στέππες μέσα σέ περιοχές πιό ξηρές.

- Τό μεγαλύτερο μέρος τών δασών τής Ν και ΝΑ 'Ασίας έχει καταστραφεί, από τόν άνθρωπο, γιά νά δημιουργηθούν καλλιεργήσιμες έκτάσεις.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΜΕΓΑΛΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΑΡΑΙΟΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΕΣ

Τεράστιες περιοχές της 'Ασίας είναι πάρα πολύ αραιοκατοικημένες. Αύτές οι περιοχές αποτελούν περίπου τα 2/3 της συνολικής επιφάνειας της ηπείρου. Πρόκειται κυρίως για περιοχές στις οποίες, λόγω κλιματικών συνθηκών, η καλλιέργεια είναι αδύνατη ή γίνεται σε πολύ μικρή έκταση.

2 ΔΙΣΕΚ. ΟΜΩΣ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΧΟΥΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΕΙ ΣΤΙΣ ΠΕΔΙΑΔΕΣ

Περισσότερο από το μισό του πληθυσμού των ασιατικών χωρών αποτελείται από νέους. Στη φωτογραφία μία ομάδα από νέους και νέες στην Κίνα.

Παρά τις απέραντες άκατοικητες περιοχές της η 'Ασία είναι η πιο πυκνοκατοικημένη ηπείρος. 'Η Εὐρώπη ἔχει 700 ἑκατ. κατοίκους, ἡ 'Αμερική 500 ἑκατ. καὶ ἡ 'Αφρική μόνο 350 ἑκατομμύρια.

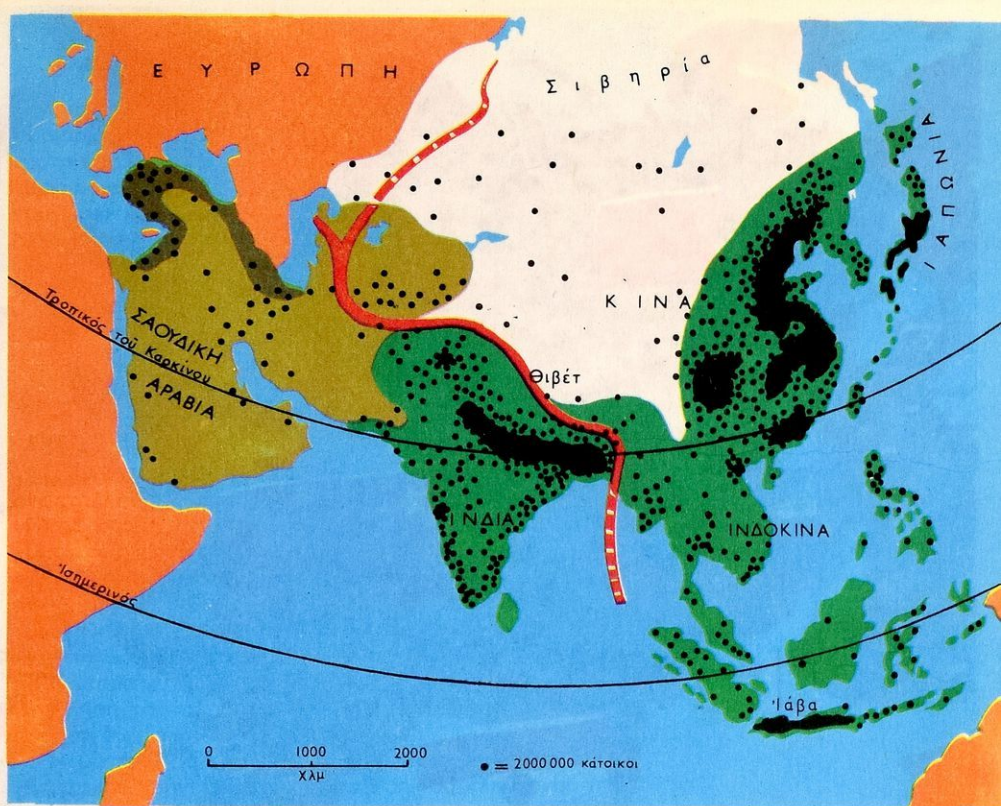
Μόνη της ἡ 'Ασία συγκεντρώνει πάνω ἀπὸ τὸ μισό τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς.

Αὐτές οἱ μεγάλες ἀνθρώπινες μάζες βρίσκονται στὸ Α καὶ στὸ Ν μέρος τῆς 'Ασίας, στὴν 'Ιαπωνία, στὴν 'Ιάβα καὶ κυρίως μέσα στὶς πεδιάδες τῆς Κίνας καὶ τῆς 'Ινδίας.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΡΑΤΗ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ

Ἀφγανιστάν:	18,8	Μαλαισία:	11,8
Βιετνάμ:	42,5	Μογγολία:	1,4
Βιρμανία:	29,9	Μπαγκλα-ντές:	72
Ἰαπωνία:	110	Μπουτάν:	1,034
Ἰνδία:	580	Νεπάλ:	11,6
Ἰνδονησία:	133	Νότια Ὑεμένη:	1,6
Ἰορδανία:	2,6	Πακιστάν:	62,3
Ἰράκ:	10,8	Σαουδ. Ἀραβία:	8,4
Ἰράν:	32,3	Σιγκαπούρη:	2,3
Ἰσραήλ:	3,2	Σρί-Λάνκα:	13,3
Καμπότζη:	7,3	Συρία:	7,2
Κίνα:	800	Ταϊλάνδη:	39,5
Κορέα Βορ.:	15,1	Τουρκία:	40
Κορέα Νοτ.:	34,1	Ὑεμένη:	6,2
Κουβέιτ:	0,9	Φιλιππίνες:	40,3
Λάος:	3,2	Φορμόζα:	15,1
Λιβανός:	3	Χόγκ-Κόγκ:	4,2

Γιατί αυτές οι άσιατικές πεδιάδες είναι τόσο πυκνοκατοικημένες;

Αντίθετα με την Ευρώπη και τη Β. Αμερική, που το πιο μεγάλο μέρος του πληθυσμού ζει στις πόλεις και ασχολείται με το εμπόριο και τη βιομηχανία, ο πληθυσμός της Ασίας είναι κυρίως αγροτικός.

Αυτό έχει σαν συνέπεια τη συγκέντρωση του πληθυσμού στις περιοχές εκείνες, που προσφέρονται για καλλιέργεια. Η πυκνότητα του πληθυσμού σ' αυτές τις περιοχές είναι πολύ μεγάλη και μπορεί να φτάσει πάνω από 1.000 κατοίκους σε κάθε τετραγωνικό χιλιόμετρο, όπως στη Ν.Κίνα. Για να μπορέσουν να ζήσουν οι κάτοικοι αυτών των περιοχών, καλλιεργούν έντατικά τη γη, για να έχουν μεγαλύτερη σοδειά.

Στις περισσότερες από αυτές τις πυκνοκατοικημένες περιοχές καλλιεργείται κυρίως το **ρύζι**, που επιτρέπει την επιβίωση ενός τόσο μεγάλου αριθμού ανθρώπων.

Η κατανομή του πληθυσμού στην Ασία:

Οι λευκές επιφάνειες είναι αυτές όπου το μεγάλο ψυχρό κράτει κατά μία μεγάλη περίοδο του χρόνου. Το μπλε χρώμα δείχνει τις θερμές και ξηρές περιοχές. Το καφέ τις περιοχές που είναι πολύ ξηρές το καλοκαίρι, αλλά δέχονται αφθονες βροχές το χειμώνα. Το πράσινο αντιστοιχεί στις περιοχές των Μουσσώνων. Αυτές οι περιοχές είναι και οι πιο πυκνοκατοικημένες.

Τὰ κράτη τῆς Ἀσίας: ὅσο μεγαλύτερος εἶναι ὁ πληθυσμός, τόσο μεγαλύτερες εἶναι καὶ οἱ σημαίες.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΑΥΞΑΝΕΙ ΠΟΛΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

Γιά πολλά χρόνια ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων στὶς χώρες τῆς Ἀσίας ἦταν λίγο μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν θανάτων. Ἔτσι ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀσίας αὐξανόταν κατὰ τὴ διάρκεια πολλῶν αἰῶνων σιγά-σιγά.

“Όμως εδώ και είκοσι χρόνια, οι πρόοδοι της Ιατρικής περιορίζαν πολύ τη θνησιμότητα. Έπειδή όμως η γεννητικότητα εξακολουθεί να είναι μεγάλη, ο πληθυσμός αυξάνει τώρα πολύ γρήγορα. Η Άσία που είχε πληθυσμό 1 δισεκατομμύριο κατοίκους το 1920, έχει σήμερα πάνω από 2 δισεκατομμύρια και υπολογίζεται ότι οι Άσιάτες θα διπλασιαστούν στα επόμενα 25 χρόνια.

ΟΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΥΠΟΑΝΑΠΤΥΚΤΕΣ

Θά μπορούσαμε να πούμε ότι οι περισσότερες χώρες της Άσίας είναι πλούσιες σε πρώτες ύλες. Αλλά η έλλειψη της τεχνολογικής ανάπτυξεως δεν τους επιτρέπει την εκμετάλλευση. Έτσι η εκμετάλλευση αυτών των πόρων γίνεται από τις αναπτυγμένες χώρες με ζημιά βέβαια των χωρών της Άσίας.

Υπάρχουν χώρες, όπως η Περσία, το Ιράκ και άλλες, που ενώ είναι πλουσιότερες, το βιοτικό επίπεδο του λαού τους είναι χαμηλό. Από την άλλη μεριά η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού, που είναι χαρακτηριστικό όλων των υποανάπτυκτων χωρών, κάνει πιο μεγάλο το πρόβλημα, γιατί η αύξηση του πληθυσμού γίνεται γρηγορότερα από την αύξηση των αγαθών.

Η μόνη χώρα της Άσίας, όπου η παραγωγή αγαθών γίνεται πιο γρήγορα από την αύξηση του πληθυσμού της είναι η Ιαπωνία.

Μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο υπογράφηκαν συνθήκες μεταξύ των κρατών της Άσίας καθώς και των κρατών άλλων ηπείρων. Οι συνθήκες αυτές έχουν σκοπό την οικονομική ανάπτυξη των λαών, την πολιτική συνεργασία και γενικότερα την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων για τη διατήρηση της ειρήνης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Δείξτε στο χάρτη τη θέση και τα όρια της Άσιατικής Ήπείρου.
2. Δείξτε στο χάρτη τις όροσειρές, τα μεγάλα όροπέδια, καθώς και τους ποταμούς της Άσίας.
3. Πώς σχηματίζονται οι Μουσώνες και ποιά η σημασία τους για τις χώρες στις οποίες φυσούν;
4. Ποιές είναι οι πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές της Άσίας;
5. Πού όφειλεται η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού και τι προβλέψεις υπάρχουν για το μέλλον;
6. Γιατί, παρ' όλη την αφθονία των πρώτων ύλων, οι περισσότερες Άσιατικές χώρες είναι υποανάπτυκτες;

Η ΑΣΙΑΝ ΗΪΣΗ

Τά τελευταία 50-60 χρόνια ο πληθυσμός της Άσίας διπλασιάστηκε.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Παρά την έκταση των ψυχρών ή πολύ ψυχρών περιοχών που είναι άραιοκατοικημένες, η Άσία έχει 2 δισεκατομ. κατοίκους, δηλ. πάνω από τη μισή ανθρωπότητα. Είναι συσσωρευμένοι κυρίως στις προσχωσιγενείς πεδιάδες, κοιλάδες και τα Δέλτα των μεγάλων ποταμών, όπου είναι δυνατή μία πολύ έντατη καλλιέργεια.

- Εκτός από την Ιαπωνία, τα κράτη της Άσίας οικονομικά βρίσκονται σήμερα σε κατάσταση ύπανάπτυξης, ενώ ο πληθυσμός αυξάνει με μεγάλη ταχύτητα.

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Μέση 'Ανατολή ονομάζεται τό ΝΔ τμήμα της 'Ασίας, πού καταλήγει πρὸς Ν στήν 'Αραβική χερσόνησο. Σ' αὐτὴν ἀνήκουν κράτη μέ πληθυσμὸ κυρίως ἀραβικὸ, ὅπως τὰ κράτη τῆς 'Αραβικῆς χερσονήσου, ὁ Λίβανος, ἡ Συρία, τὸ 'Ιράκ καὶ ἡ 'Ιορδανία, καθὼς καὶ κράτη, πού ὁ πληθυσμὸς τους δὲν εἶναι ἀραβικὸς, ὅπως ἡ Τουρκία, τὸ 'Αφγανιστάν καὶ τὸ 'Ισραήλ.

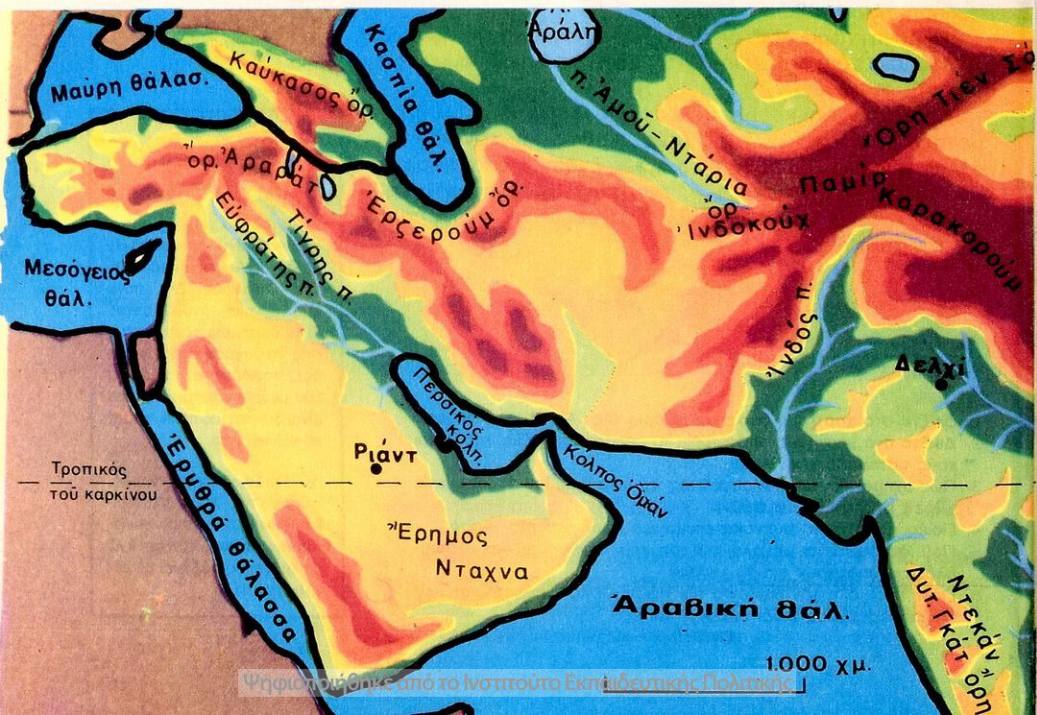
Στὴν 'Αραβικὴ χερσόνησο βρίσκονται τὰ μεγαλύτερα ἀποθέματα πετρελαίου στὸν κόσμo.

Ἡ Αἴγυπτος, πού ἀνήκει στὴν Ἀφρικὴ, θεωρεῖται ἐπίσης χώρα τῆς Μ. 'Ανατολῆς.

Τὸ ἔδαφος τῆς 'Αραβικῆς χερσονήσου ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ ἐρήμους, πού εἶναι συνέχεια τῆς Σαχάρας. Ὅπως συμβαίνει στὴν ἔρημο τῆς Ἀφρικῆς, ἔτσι καὶ ἐδῶ ὑπάρχουν ἐκτεταμένες περιοχές, ἀλλοῦ μέ ἄμμο, καθὼς καὶ λόφοι καὶ βουνά. Τὸ κλίμα εἶναι πολὺ ξηρὸ καὶ ἡ καλλιέργεια περιορίζεται μόνο στὶς ὁάσεις.

Στὰ ΝΔ τῆς χερσονήσου, στὰ ψηλά βουνά τῆς 'Υεμένης, πέφτουν τροπικὲς βροχές. Ἡ περιοχὴ αὐτὴ ἔχει εὐφορὰ ἐδάφη, ὅπου εὐδοκιμεῖ ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν καὶ τοῦ «καφεόδεντρου».

Τὸ κύριο ὅμως χαρακτηριστικὸ τῆς 'Αραβικῆς χερσονήσου, ἀλλὰ καὶ γενικότερα τῆς Μέσης 'Ανατολῆς, εἶναι ὅτι ἡ περιοχὴ αὐτὴ ἔχει τὰ μεγαλύτερα κοιτάσματα πετρελαίου τοῦ κόσμου.

ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ Μ. ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΟΥΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ

ΙΡΑΚ

Τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζει στις όχθες του Τίγρη και του Εύφρατη ποταμού, καθώς και στα βουνά που βρίσκονται στο ανατολικό τμήμα της χώρας. Σ' αυτά τα βουνά κατοικεί ένα μέρος της φυλής των Κούρδων, που ανήκουν στη λευκή φυλή.

Η εύφορη περιοχή ανάμεσα στους ποταμούς Τίγρη και Εύφρατη λέγεται Μεσοποταμία και γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη στην αρχαιότητα και αργότερα στην εποχή της άκμης των Αράβων.

Τό Ιράκ, που έχει έκταση περίπου 3 1/2 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα, είναι γεωργική χώρα. Έδώ παράγονται κυρίως χουρμάδες, ζαχαροκάλαμο και βαμβάκι.

Κύρια πλουτοπαραγωγική πηγή της χώρας είναι τό πετρέλαιο, που ή έκμετάλλευσή του γίνεται από Αμερικάνικες, Άγγλικές και Γαλλικές εταιρείες σέ βάρος της εθνικής της οικονομίας.

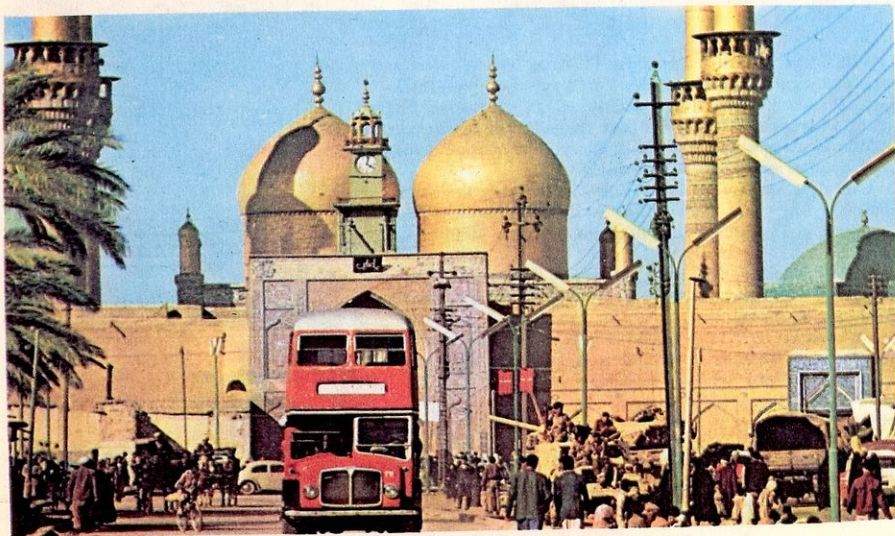
Στήν πρωτεύουσα Βαγδάτη (1.500.000) σώζονται πολλά μνημεία Άραβικής τεχνοτροπίας.

ΙΡΑΚ

10,8 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Βαγδάτη.

Άποψη της Βαγδάτης.

Σ' αυτό τό χάρτη φαίνονται τά
 όρια του παλαιού κράτους των
 Κούρδων (Κουρδιστάν).

Μιά άποψη τής πρωτεύουσας του Κουβέιτ.

ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ

Είναι περίπου 17 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα, έχει πολλές ερήμους και οι κάτοικοί της είναι κυρίως νομάδες κτηνοτρόφοι. Η πρωτεύουσα Ριάντ βρίσκεται στο κέντρο της ερήμου. Τά Δ παράλια είναι όρεινά και στήν περιοχή αυτή βρίσκεται η Μέκκα, πού είναι η ιερή πόλη των Μουσουλμάνων.

Στά Α της χώρας, πρὸς τὸν Περσικὸ κόλπο, βρίσκονται οἱ κυριότερες πετρελαιοπηγές.

ΚΟΥΒΕΪΤ

Είναι ένα μικρό κράτος, όπου επίσης υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου. Τό αφθονο χρήμα, πού τούς δίνει τό πετρέλαιο, επέτρεψε στους λίγους σχετικά κατοίκους νά ἔχουν ὑψηλό βιοτικό επίπεδο.

Ἐπίσης μεγάλη παραγωγή πετρελαίου ἔχουν τὰ Ἀραβικά Σεϊχάτα Κατάρ καί Μπαχρεΐν στὸν Περσικὸ Κόλπο.

ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ
8,4 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ριάντ.

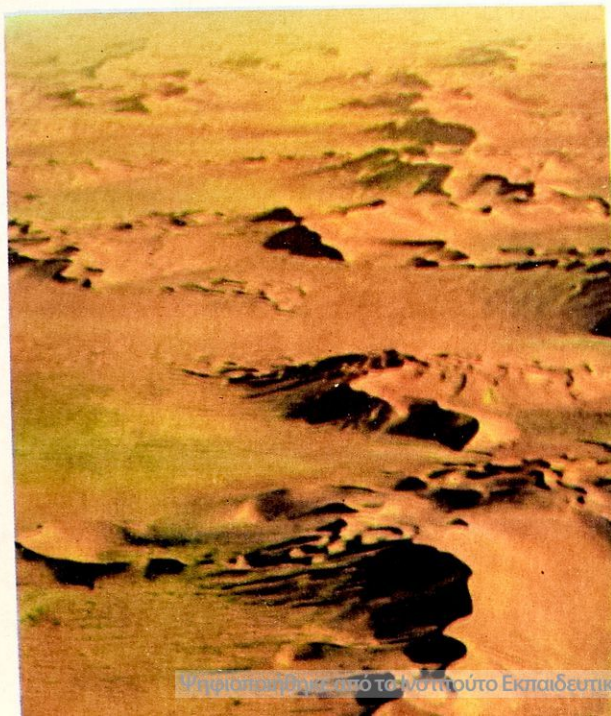
ΚΟΥΒΕΪΤ
960.000 κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κουβέιτ.

ΚΑΤΑΡ
100.000 κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ντόχα.

ΜΠΑΧΡΕΪΝ
200.000 κάτοικοι.
Πρωτ. Ἀλ Μανάμα.

Θίνες στήν ἐρημο τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας.

ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ Μ. ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΑΡΑΓΟΥΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ

ΚΟΝΤΑ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

ΙΟΡΔΑΝΙΑ

ΙΟΡΔΑΝΙΑ
2,6 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άμμάν.

Τό μεγαλύτερο μέρος της χώρας είναι έρημος. Ή πίο εύφορη περιοχή βρίσκεται στήν κοιλάδα του Ίορδάνη ποταμού. Πρωτεύουσα είναι τό Άμμάν. Περίπου τό 1/3 του πληθυσμού είναι Παλαιστίνιοι πρόσφυγες, πού κατέφυγαν εκεί, όταν δημιουργήθηκε τό κράτος του Ίσραήλ.

Ή Ίορδανία δέν έχει διέξοδο στή Μεσόγειο. Μοναδικό λιμάνι της είναι ή Άκαμπα στήν Έρυθρά θάλασσα.

ΛΙΒΑΝΟΣ

ΛΙΒΑΝΟΣ
3 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Βηρυτός.

Έκτείνεται κατά μήκος της Μεσογείου και διασχίζεται από δύο βουνά, τό Λίβανο καί τόν Άντιλίβανο. Άνάμεσα στά βουνά υπάρχει μία εύφορη πεδιάδα. Οί κάτοικοι είναι κυρίως Άραβες. Ύπάρχουν άκόμα Δροῦσοι, Άρμένιοι καί Εϋρωπαίοι.

Τό 61% του πληθυσμού είναι Χριστιανοί, ενώ τό υπόλοιπο είναι Μουσουλμάνοι καί λίγοι Έβραίοι.

ΣΥΡΙΑ

ΣΥΡΙΑ
7,2 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Δαμασκός.

Έχει έκταση λίγο μεγαλύτερη από την Έλλάδα, αλλά καταλαμβάνεται κυρίως από έρήμους. Στά ανατολικά υπάρχει ή εύφορη πεδιάδα του Εϋφράτη ποταμού, όπου είναι δυνατή ή καλλιέργεια. Τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζει στίς άκτές καί στίς οάσεις, σέ μία από τίς οποίες βρίσκεται καί ή πρωτεύουσα Δαμασκός.

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΙΝΔΙΚΟ ΩΚΕΑΝΟ

ΥΕΜΕΝΗ

ΥΕΜΕΝΗ
6,2 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Σάνα.

Είναι μία όρεινή χώρα στά νοτιοδυτικά της Άραβικής χερσονήσου. Έχει εύφορες κοιλάδες χάρη στίς άφθονες βροχές πού πέφτουν τό καλοκαίρι. Παράγει κυρίως καφέ, τό γνωστό καφέ της Μόκα.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΥΕΜΕΝΗΣ

Δημιουργήθηκε σε περιοχές που ήταν πρώτα Άγγλικές αποικίες. Είναι φτωχή και έρημη χώρα.

ΔΗΜΟΚΡ. Ν. ΥΕΜΕΝΗΣ
1,6 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άντεν.

ΟΜΑΝ

Έγινε ανεξάρτητο κράτος το 1970, που το αποτέλεσαν τα σουλτανάτα Όμάν και Μασκάτ.

ΟΜΑΝ
720.000 κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μασκάτ.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ

ΙΣΡΑΗΛ

3,2 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Ίερουσαλήμ.

‘Από αιώνες οι Έβραίοι μαζί με τούς Άραβες κατοικούσαν την Παλαιστίνη. ‘Από τό Β΄ παγκόσμιο πόλεμο άρχισαν νά συγκεντρώνονται έδώ Έβραίοι από όλο τόν κόσμο, έπιθυμώντας νά ξαναδημιουργήσουν τό κράτος του Ίσραήλ. Τό 1948 δημιουργήθηκε τό κράτος του Ίσραήλ. Ένας μεγάλος αριθμός Παλαιστινίων Άράβων αναγκάστηκαν νά καταφύγουν σέ άλλες Άραβικές χώρες. Μέσα σέ είκοσι χρόνια οι Ίσραηλινοί βοηθούμενοι από τούς Έβραίους τής Εύρώπης καί τής Άμερικλής κατόρθωσαν νά δημιουργήσουν ένα σημαντικό κράτος μέ άναπτυγμένη γεωργία καί βιομηχανία.

Άλλά οι Άραβες, πού άναγκάστηκαν νά εγκαταλείψουν τήν Παλαιστίνη, ήθελαν πάντα νά επιστρέψουν στά μέρη, από όπου έφυγαν. Τό άποτέλεσμα ήταν συχνοί πόλεμοι καί συμπλοκές μεταξύ τών δύο λαών, πού συνεχίζονται ως σήμερα.

‘Η πρωτεύουσα του Ίσραήλ, Ίερουσαλήμ, θεωρείται ή ‘Αγία Πόλη γιά τούς Χριστιανούς.

Άλλες πόλεις είναι ή Χάιφα, πού είναι τό σημαντικότερο λιμάνι καί τό Τέλ Άβιβ, πού είναι ένωμένο μέ τή Γιάφφα, τό μεγαλύτερο έμπορικό κέντρο καί έπίνειο τής Ίερουσαλήμ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Δείτε στό χάρτη τά σύνορα τής Άραβικής χερσονήσου καί τις θάλασσες πού τή διαβρέχουν.
2. Πώς είναι ή μορφολογία του εδάφους τής Άραβικής χερσονήσου;
3. Ποιές χώρες τής Μ. Άνατολής παράγουν πετρέλαιο καί ποιές είναι οι πρωτεύουσές τους;
4. Ποιές Άραβικές χώρες βρίσκονται κοντά στή Μεσόγειο καί ποιές είναι οι πρωτεύουσές τους;
5. Ποιές Άραβικές χώρες βρέχονται από τόν Ίνδικό ώκεανό καί ποιές είναι οι πρωτεύουσές τους;

Οι χώρες τής Μ. Άνατολής είχαν πάντοτε μεγάλη σημασία γιά όλο τόν κόσμο. Είναι τό «σταυροδρόμι» τών τριών ήπείρων, του λεγόμενου παλαιού κόσμου.

Άπ’ έδώ μπορούσε κανείς νά περάσει στήν Άφρική ή στήν Εύρώπη. Διά μέσου τών χωρών αυτών έφταναν τά έμπορεύματα από τήν Άπω Άνατολή στή Δύση.

Σ’ αυτές τις χώρες έμφανίστηκαν τρεις θρησκείες, ό Ίουδαϊσμός, ό Χριστιανισμός καί ό Μουσουλμανισμός, πού διαδόθηκαν κατόπιν σ’ όλο τόν κόσμο.

ΚΥΠΡΟΣ

Είναι τό τρίτο σέ έκταση νησί τής Μεσογείου, μετά τή Σικελία καί τή Σαρδηνία. Βρίσκεται στήν ανατολική λεκάνη τής Μεσογείου κοντά στά νότια παράλια τής Τουρκίας, από τά όποια απέχει 47 μίλια.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ-ΚΛΙΜΑ

Τό έδαφος είναι κυρίως όρεινό μέ δύο μεγάλες όροσειρές. Ή μεγαλύτερη είναι στά νότια καί λέγεται Όλυμπος, μέ ψηλότερη κορυφή τό όρος Τρόδος. Στά βόρεια είναι τό όρος Πενταδάκτυλο. Άνάμεσα σ' αυτές έκτείνεται ή πεδιάδα τής Μεσαορίας (ή Μεσαριάς). Στό ΒΑ τμήμα είναι ή στενή χερσόνησος τής Καρπασίας.

Τό κλίμα είναι ήπιο μέ θερμά καί ξηρά καλοκαίρια καί λίγες βροχές, πού πέφτουν μόνο τό χειμώνα.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Οί πρώτοι Έλληνες ήταν οί Άρκάδες, πού ίδρυσαν άποικία κατά τό 14ο αιώνα π. Χ. άλλα καί άργότερα, μέ τήν καθόδο των Δωριέων, ένιαχύθηκε τό Έλληνικό στοιχείο. Ύ-

ΚΥΠΡΟΣ
639.000 κάτοικοι.
Πρωτ. Λευκωσία.

Μιά άποψη της πρωτεύουσας,
της Λευκωσίας

πήρξε Ρωμαϊκή έπαρχία. Κατά τούς Βυζαντινούς χρόνους δέχτηκε πολλές επιθέσεις από τούς "Αραβες. Τό 1192 μ.Χ. πήραν τό νησί οί Γάλλοι καί αργότερα οί "Ενετοί. Τό 1571 κατακτήθηκε από τούς Τούρκους. Κατά τήν "Ελληνική επανάσταση έγιναν πολλές εξεγέρσεις τών Κυπρίων, πού απέτυχαν. Τό 1878 παραχωρήθηκε στους "Αγγλους καί έγινε "Αγγλική άποικία. Οί Κύπριοι προσπάθησαν μέ κάθε τρόπο νά αποτινάξουν τήν ξένη κυριαρχία, πού απέβλεπε στόν άφελληνισμό τους. Τό 1955 οί "Ελληνοκύπριοι άρχισαν ένοπλο άγώνα κατά τών "Αγγλων μέ έπικεφαλής τόν "Αρχιεπίσκοπο καί "Εθνάρχη Μακάριο καί μέ τήν καθοδήγηση της Ε.Ο.Κ.Α. της όποίας άρχηγός ήταν ό Διγενής (Γ. Γρίβας).

Ο άγώνας αυτός πού κράτησε 4 χρόνια οδήγησε τούς Κυπρίους στήν άνεξαρτησία τους. Τό Μάρτιο τοῦ 1959 οί πρωθυπουργοί Μ. Βρετανίας, "Ελλάδας καί Τουρκίας υπέγραψαν στό Λονδίνο συνθήκη άνεξαρτησίας τοῦ νησιού, πού προέβλεπε τή συμμετοχή τών Τουρκοκυπρίων στή Διοίκηση καί καθιέρωνε σάν "Εγγυήτριες Δυνάμεις τήν "Ελλάδα, τή Μ. Βρετανία καί τήν Τουρκία, καθώς επίσης τή διατήρηση τών εκεί βρετανικών βάσεων. Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας εξέλέγη ό "Αρχιεπίσκοπος καί "Εθνάρχης Μακάριος.

Τόν Ιούλιο του 1974 οι Τούρκοι αποβιβάστηκαν στο νησί και κατέλαβαν τα βόρεια τμήματα, που είναι και τα πιο εύφορα και παραγωγικά. Έδωξαν από εκεί τους Έλληνες και υπάρχουν σήμερα στη Ν. Κύπρο πάνω από 200.000 πρόσφυγες Έλληνοκύπριοι, που υποφέρουν περιμένοντας να γυρίσουν στα σπίτια τους.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ (1971) ο πληθυσμός είναι 639.000. Το ποσοστό των Ελλήνων είναι 81% μαζί με λίγους κατοίκους άλλων εθνικοτήτων (π.χ. Αρμενίους), ενώ οι Τούρκοι είναι λιγότεροι από 20% του πληθυσμού. Το Έλληνικό στοιχείο είναι πολύ πιο μορφωμένο και προηγμένο.

ΓΕΩΡΓΙΑ-ΥΠΟΓΕΙΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Η γεωργία είναι η βάση της οικονομίας. Είναι αναπτυγμένη στις περιοχές όπου υπάρχουν άρδευτικά έργα και κυρίως στην πεδιάδα της Μεσαριάς. Καλλιεργούνται κυρίως δημητριακά, επίσης καπνός, βαμβάκι, αμπέλια ελιές, έσπεριδοειδή και κηπευτικά.

Από τα όρυκτα υπάρχει κυρίως χαλκός (λιγότερο σήμερα από ό,τι παλαιότερα), επίσης υπάρχει άμιαντος, νύψος και σιδηρομετάλλευμα.

Η βιομηχανία στηρίζεται κυρίως στην επεξεργασία εγχώριων αγροτικών προϊόντων. Με τον υπόγειο πλούτο που διαθέτει υπάρχουν πολλές δυνατότητες ανάπτυξης ακόμη και βαριάς βιομηχανίας.

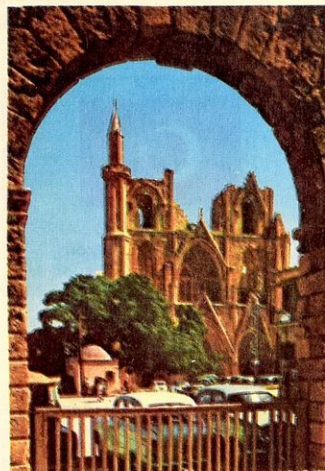
ΠΟΛΕΙΣ

Πρωτεύουσα είναι η Λευκωσία (114.000 κατ.). Άλλες πόλεις είναι: Λεμεσός, Λάρνακα, Κυρήνεια, Αμμόχωστος, Κτήμα.

Τό μεγαλύτερο ποσοστό του κυπριακού πληθυσμού είναι αγροτικό, αλλά στα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική μετακίνηση στις πόλεις.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιά η μορφολογία του εδάφους της Κύπρου;
2. Με ποιά τρόπο και πότε έγινε ανεξάρτητο κράτος;
3. Ποιά είναι η βάση της οικονομίας του νησιού;
4. Τι συνέβη τον Ιούλιο του 1974;
5. Δείτε στο χάρτη τις σπουδαιότερες πόλεις;

Καθεδρικός Ναός Αγ. Νικολάου

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Η Κύπρος, Άγγλική από το 1878, έγινε ανεξάρτητο κράτος το 1959.
- Ο πληθυσμός δεν είναι ομοιογενής, αποτελείται κυρίως από Έλληνες ορθόδοξους και μία μειονότητα Τούρκων.
- Το 1974 οι Τούρκοι κατέλαβαν αυθαίρετα το βόρειο τμήμα του νησιού.

ΤΟΥΡΚΙΑ

ΤΟΥΡΚΙΑ

40 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άγκυρα.

Ἡ Τουρκία βρίσκεται στό ΝΔ τμήμα τῆς Ἀσίας. Ἐνα τμήμα τῆς ὅμως ἀνήκει στήν Εὐρώπη καί ὀνομάζεται Εὐρωπαϊκή Τουρκία.

Ἡ Ἀσιατική Τουρκία ἢ Ἀνατολία περιλαμβάνει τή χερσόνησο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πού κατοικεῖται ἀπό Τούρκους, καί ἓνα τμήμα τῆς Ἀρμενίας πού ζοῦν Ἀρμένιοι καί Κοῦρδοι. Ἐπίσης στήν Τουρκία ἀνήκουν τά νησιά τοῦ Αἰγαίου, Ἰμβρος καί Τένεδος, καθώς καί τά νησιά τοῦ Μαρμαῤᾰ καί οἱ Πριγκιπότητες στήν Προποντίδα.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΕΔΑΦΟΥΣ

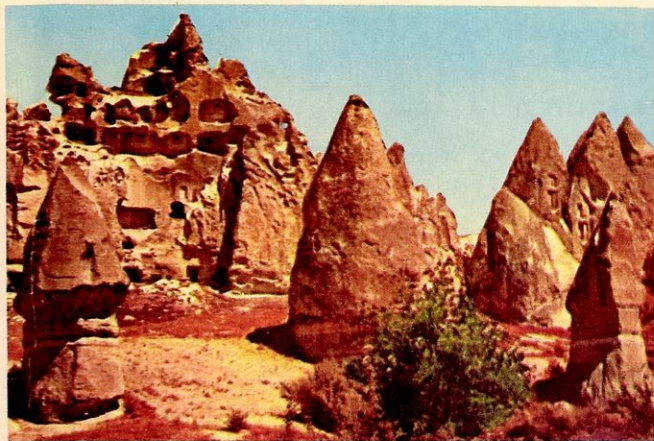
Στό κέντρο ὑπάρχει ἓνα ὄροπέδιο σέ ὕψος 1.000 μ. περίπου πού περιβάλλεται ἀπό ψηλά βουνά. Πρός Β εἶναι ἡ ὄροσειρά τοῦ Πόντου. Πρός Ν εἶναι οἱ ὄροσεῖρές Ταύρου καί Ἀντιταύρου, πού φτάνουν ἀνατολικά ὡς τά βουνά τῆς Ἀρμενίας. Ἐκεῖ βρίσκεται καί τό ὄρος Ἀραράτ. Δυτικά τά βουνά εἶναι ἀπόκρημνα καί σχηματίζουν ἀπότομες ἀκτές καί ἀκρωτήρια. Σέ πολλά σημεία ἀνάμεσα στά βουνά ὑπάρχουν περάσματα, πού διευκολύνουν τή συγκοινωνία, ὅπως οἱ περιφημες πύλες τῆς Κιλικίας ἀνάμεσα στά βουνά Ταῦρο καί Ἀντίταυρο.

ΣΤΕΠΠΕΣ ΚΑΙ ΕΥΦΟΡΕΣ ΠΕΔΙΑΔΕΣ

Μιά ἀποψη τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Στό κεντρικό ὄροπέδιο τό κλίμα εἶναι πολύ ξηρό καί ὑπάρχουν στέππες καί ἔρημοι. Οἱ κάτοικοι στίς στέππες

Ένα τοπίο από τό έσωτερικό τής Άνατολίας.

τρέφουν κοπάδια από πρόβατα καί καλλιεργούν κυρίως δημητριακά.

Τά βουνά δέχονται πολλές βροχές καί εἶναι σκεπασμένα μέ δάση, ἰδίως ἡ ὄροσειρά τοῦ Πόντου. Οἱ ἀκτές, κυρίως πρὸς τὸν Εὐξείνιο Πόντο καί τὴ Μεσόγειο θάλασσα, ἔχουν ἥπιο κλίμα, μεσογειακό, μέ ἀφθονες βροχές.

Ἐδῶ υπάρχουν εὐφορες πεδιάδες, πού διαρρέονται ἀπὸ μικροὺς ποταμούς. Καλλιεργοῦνται ὀπωροφόρα δέντρα, ἀμπέλια, βαμβάκι, καπνός, ζαχαροκάλαμο.

Τό μεγαλύτερο μέρος τῶν κατοίκων τῆς καί οἱ περισσότερες πόλεις βρίσκονται στὰ παράλια.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Ἡ Τουρκία εἶναι κυρίως χώρα γεωργική ἀλλὰ ἡ γεωργία δέν ἐπαρκεῖ γιὰ νά ἀπασχοληθεῖ ὁ πληθυσμός τῆς πού φτάνει σήμερα τὰ 40 ἑκατομ. Γίνονται προσπάθειες νά ἀναπτυχθεῖ ἡ βιομηχανία, γιατί υπάρχουν πολλά ὀρυκτά (χρῶμιο, χαλκός) καθώς καί γαιάνθρακες. Ὑπάρχουν ἐργοστάσια ὑφαντουργίας καί μεταλλουργίας στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴν Ἀγκυρα καί στίς μεγάλες παραλιακές πόλεις.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Ἀγκυρα (2,5 ἑκατομ. κατ.) πού βρίσκεται στὸ κέντρο τοῦ ὀροπεδίου τῆς Ἀνατολίας. Ἡ μεγαλύτερη ὁμως πόλη εἶναι ἡ Κωνσταντινούπολη (3,9 ἑκατ.) πού βρίσκεται στὴν Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία. Ἡ Σμύρνη εἶναι τὸ πῶς μεγάλο λιμάνι καί τρίτη πόλη σέ πληθυσμό (1,6 ἑκατ.).

Ἄλλες πόλεις εἶναι ἡ Προύσα, τὰ Ἀδανα, ἡ Σαμψούντα, ἡ Τραπεζοῦντα κ. ἄ.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Ἡ Τουρκία εἶναι ἓνα Ἀσιατικό κράτος, πού ἓνα μικρὸ τμήμα του ἐπεκτείνεται στὴν Εὐρώπη.
- Ἐχει πολλὰ βουνά πού περιβάλλουν τὸ κεντρικὸ ξηρὸ ὀροπέδιο τῆς Ἀνατολίας.
- Οἱ κάτοικοι ζοῦν κυρίως στὰ παράλια, ἀλλὰ ἡ πρωτεύουσα Ἀγκυρα βρίσκεται στὸ κεντρικὸ ὀροπέδιο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Δεῖξε στὸ χάρτη τὰ σύνορα τῆς Τουρκίας καί τίς θάλασσες πού τὴν περιβρέχουν.
2. Πῶς εἶναι τὸ ἔδαφος τῆς χώρας;
3. Ποιά εἶναι τὰ σπουδαιότερα γεωργικά προϊόντα καί πού καλλιεργοῦνται;
4. Ποιές εἶναι οἱ ἀσχολίες τῶν κατοίκων στίς στεππώδεις περιοχές;
5. Τί γνωρίζεται γιὰ τὴ βιομηχανία τῆς;
6. Ποιές εἶναι οἱ σπουδαιότερες πόλεις;

ΑΛΛΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ Δ. ΑΣΙΑΣ

Τό Ιράν καί τό Άφγανιστάν ἀνήκουν ἐπίσης στή Μ. Ἀνατολή, ἀλλά οἱ κάτοικοι δέν εἶναι Ἀραβες.

ΙΡΑΝ (ΠΕΡΣΙΑ)

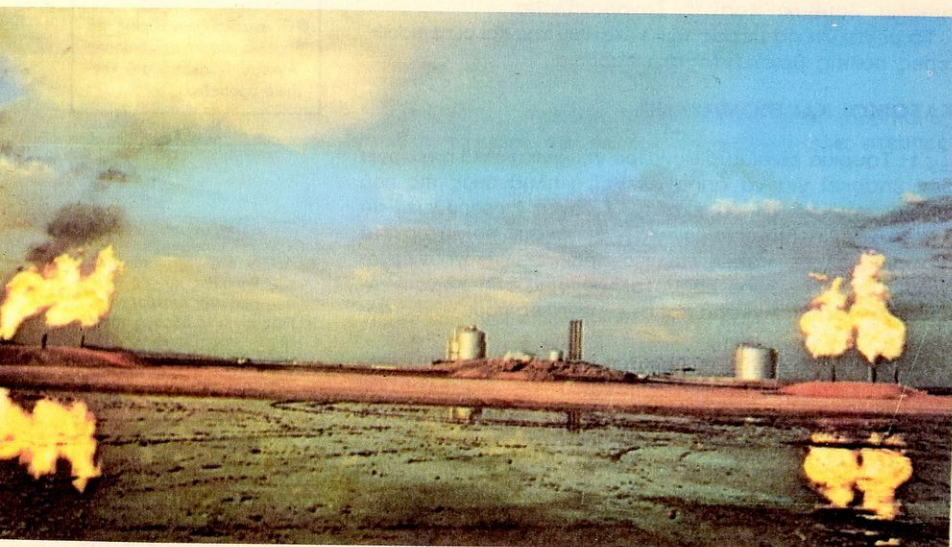

ΙΡΑΝ
32,3 ἐκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Τεχεράνη.

Πετρελαιοπηγές στήν Περσία.

Συνορεύει μέ τήν Τουρκία καί τό Ἰράκ πρὸς τά Δυτικά, τή Σοβιετική Ἑνωση πρὸς Β, καί στά Ἀνατολικά μέ τό Ἀφγανιστάν καί τό Πακιστάν. Βρέχεται πρὸς Β ἀπό τήν Κασπία θάλασσα καί πρὸς Ν ἀπό τόν Περσικό κόλπο καί τήν Ἀραβική θάλασσα.

Στά Δ βρίσκεται ἡ ὄροσειρά Ζάγγρος καί στά Β ὁ Περσικός Καύκασος. Ἡ ὑπόλοιπη χώρα εἶναι στέππες καί ἐρημοί. Ἡ καλλιέργεια γίνεται στίς ὁάσεις, στίς κοιλάδες ἀνάμεσα στά ὄρη Ζάγγρος καί στά Παράλια. Καλλιεργοῦν κυρίως δημητριακά, βαμβάκι, ὀπωροφόρα δέντρα, ἀμπέλια. Στά παράλια τῆς Κασπίας καλλιεργοῦν ρύζι καί ζαχαροκάλαμο. Κυριότερος πλούτος ὁμῶς εἶναι τό πετρέλαιο.

Τό 'Ιράν είναι από τίς κυριότερες πετρελαιοπαραγωγικές χώρες τής Μ. 'Ανατολής. Οί σπουδαιότερες πετρελαιοπηγές βρίσκονται στά Ν πρός τόν Περσικό κόλπο καί στά Δ πρός τό 'Ιράκ.

Ἡ Τεχεράνη εἶναι ἡ πρωτεύουσα, μιά σύγχρονη καί πυκνοκατοικημένη πόλη (3,8 ἑκατ. κατ.)

Τό φύτεμα τοῦ ρυζιοῦ σ' ἓνα ὄρυζάνα τοῦ 'Ιράν.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

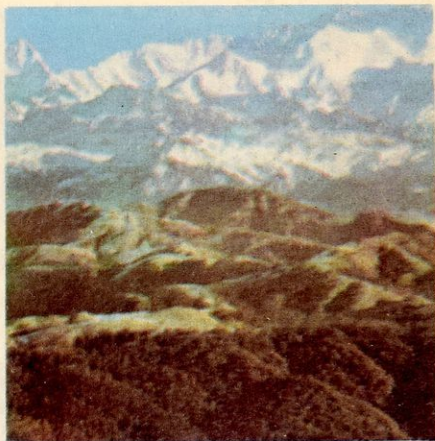
Βρίσκεται στά Ἀνατολικά τοῦ 'Ιράν. Εἶναι χώρα ὀρεινή, ἄγονη καί ἀπομονωμένη ἀπό τόν ὑπόλοιπο κόσμο. Οἱ κάτοικοι εἶναι κυρίως νομάδες κτηνοτρόφοι καί λιγότερο γεωργοί στίς ὁάσεις.

Εἶναι λαός πού ἀνήκει στή λευκή φυλή, ἀλλά ἔχει ἔρθει σέ ἐπιμειξία καί μέ ἄλλες φυλές.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ
18,8 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Καμπούλ.

ΙΝΔΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ (ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ)

Ήμαλάια: ή πιο ψηλή όροσειρά
του κόσμου.

Η Ινδική Χερσόνησος βρίσκεται στο Ν. τμήμα της Ασίας και χωρίζεται από την υπόλοιπη Ασία με τις όροσειρές των Ήμαλαΐων. Τόσο στο έδαφος, στο κλίμα, όσο και στον πληθυσμό της παρουσιάζει μεγάλες άνομοιομορφίες. Υπάρχει εδώ ή ψηλότερη όροσειρά της γής, αλλά και μία από τις πιο μονότονες πεδιάδες. Υπάρχουν περιοχές που δέχονται άφθονες βροχές και άλλες που είναι ά-νυδρες και έρημικές.

ΟΡΕΙΝΟΙ ΟΓΚΟΙ, ΕΥΦΟΡΕΣ ΠΕΔΙΑΔΕΣ, ΠΟΤΑΜΟΙ

Στο βόρειο τμήμα της χερσονήσου είναι οι πανύψηλες όροσειρές των Ήμαλαΐων, που ξεπερνούν τα 7.000 μ., με ψηλότερη κορυφή τό Έβερεστ (8.848 μ.), τό ψηλότερο βουνό της γής.

Στό νότιο άκρο υπάρχει τό όροπέδιο του Ντεκάν που περιβάλλεται από βουνά, με κυριότερα τά Ανατολικά και τά Δυτικά Γκάτ. Άνάμεσα στο όροπέδιο του Ντεκάν και στις όροσειρές των Ήμαλαΐων έκτείνεται μία πλατιά πεδιά-δα, που διαρρέεται από μεγάλους ποταμούς. Δυτικά είναι ό Ήνδός, που πηγάζει από τό Θιβέτ. Στό κεντρικό και ανατολικό τμήμα είναι ό Γάγγης. Στις έκβολές του, στην περιοχή της Βεγγάλης, ό Γάγγης ένώνεται με έναν άλλο μεγάλο ποταμό, τό Βραχμαπούτρα, και σχηματίζουν ένα εύφορο Δέλτα. Ό Γάγγης είναι ό πιο μεγάλος ποταμός

Στό Δέλτα του Γάγγη πέφτουν οι πιο πολλές βροχές άπ' όλο τόν κόσμο.

τῶν Ἰνδῶν, ἱερός γιὰ τοὺς Ἰνδοῖστές, καὶ ἀκόμη διευκολύνει τὴ συγκοινωνία, γιὰτὶ εἶναι πλωτός.

ΚΛΙΜΑ-ΒΛΑΣΤΗΣΗ

Τὸ κλίμα διαμορφώνεται κυρίως ἀπὸ τοὺς Μουσσῶνες, μέ πολλές βροχές τὸ καλοκαίρι, ὅταν φυσοῦν οἱ θερινοὶ Μουσσῶνες, καὶ μεγάλη ξηρασία τὴν ἐποχὴ τῶν χειμερινῶν Μουσσῶνων.

Ἔτσι τὸ κλίμα ἐμφανίζεται μέ ποικίλες μορφές. Οἱ Ἰνδίες εἶναι μία ἀπὸ τίς θερμότερες χώρες τοῦ κόσμου. Ἡ μέση ἐτήσια θερμοκρασία φτάνει τοὺς 25°C (Ἀθήνα 17,5°C). Στὰ ὄρεϊνά ὅμως τμήματα οἱ θερμοκρασίες εἶναι χαμηλές, ἀλλὰ δέν πέφτουν ποτέ κάτω ἀπὸ 0°C.

Τέλος ἐκεῖ τοῦ δέ φτάνουν οἱ Μουσσῶνες, ὅπως στὸ ὀροπέδιο τοῦ Ντεκάν καὶ τὸ ΒΔ τμήμα τῆς χερσονήσου, ὑπάρχει μεγάλη ξηρασία, ὥστε νά δημιουργοῦνται ἀκόμη καὶ ἐρημοί, ὅπως ἡ ἐρημος τοῦ Θάρ.

Ἡ βλάστηση εἶναι ἀνάλογη μέ τὸ κλίμα καὶ παρουσιάζει

μεγάλη ποικιλία ειδών. Έτσι, όπου οι βροχοπτώσεις είναι μεγάλες, υπάρχουν τὰ πυκνά τροπικά δάση με μπαμπού, φοινίκες καὶ διάφορα εἶδη ἀπὸ φύκους, πού δίνουν τὸ ἐλαστικό κόμμι, κτλ.

Σ' αὐτὴ τὴ ζούγκλα ζοῦν πολλὰ ἄγρια ζῶα, τίγρεις, λεοπαρδάλεις, πάνθηρες κτλ., καθὼς καὶ πολλὰ δηλητηριώδη φῖδια (κόμπρα). Ὑπάρχουν ἐπίσης τὰ ὑποτροπικά δάση με δρύς, καστανιές, κέδρους κτλ., πού δίνουν ξυλεία γιὰ ναυπήγηση.

Στὴν Ἰνδικὴ χερσόνησο ὑπάρχουν διάφοροι λαοὶ με διάφορες θρησκείες. Ἀλλοτε αὐτὴ ἡ χώρα ἦταν Ἀγγλικὴ ἀποικία.

Τὸ 1947 δημιουργήθηκαν δύο κράτη ἀνάλογα με τὴ θρησκεία τῶν κατοίκων. Οἱ Ἰνδοῖστές, Βραχμάνες, Βουδιστές ἀπέτελεσαν τὴ Δημοκρατία τῆς Ἰνδίας, ἐνῶ οἱ Μουσουλμάνοι τὸ πακιστάν, (Ἀνατολ. καὶ Δυτικὸ). Τὸ 1971 τὸ Ἀνατολικὸ Πακιστάν ἀποσχίστηκε καὶ ἀπέτελεσε ἀνεξάρτητο κράτος, τὸ Μπαγκλαντές.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Χερσονήσου φτάνει σήμερα τὰ 725 ἑκατομμύρια, εἶναι ὅμως ἄνισα μοιρασμένος. Οἱ περιοχές πού δέχονται πολλές βροχές εἶναι πυκνοκατοικημένες, ὅπως τὸ Δέλτα καὶ ἡ πεδιάδα τοῦ Γάγγη. Στὰ ΒΔ, ὅπου ἐπικρατεῖ ἀνομβρία, ἡ πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι μικρή.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων στὶς Ἰνδίες εἶναι πολὺ μεγάλος, ἀλλὰ ὁ πληθυσμὸς δὲν αὐξάνει ἀντίστοιχα, γιὰτὶ ὑπάρχει μεγάλη θνησιμότητα. Ὁ ὑποσιτισμὸς καὶ οἱ ἐπιδημίες (τύφος, χολέρα, πανώλη κτλ.)θερίζουν κυριολεκτικὰ τὸν πληθυσμὸ καὶ κατεβάζουν τὸ μέσο ὄρο ζωῆς στὰ 35 χρόνια (Εὐρώπη 70 χρόνια).

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Ἡ Ἰνδικὴ χερσονήσος περιλαμβάνει ἓνα μεγάλο ὄροπέδιο στὸ νότο, τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγη, καὶ τὶς ὄροσειρές τῶν Ἰμαλαίων.
- Οἱ κάτοικοι συγκεντρώνονται ἐκεῖ, ὅπου φυσοῦν οἱ Μουσῶνες καὶ πέφτουν βροχές.

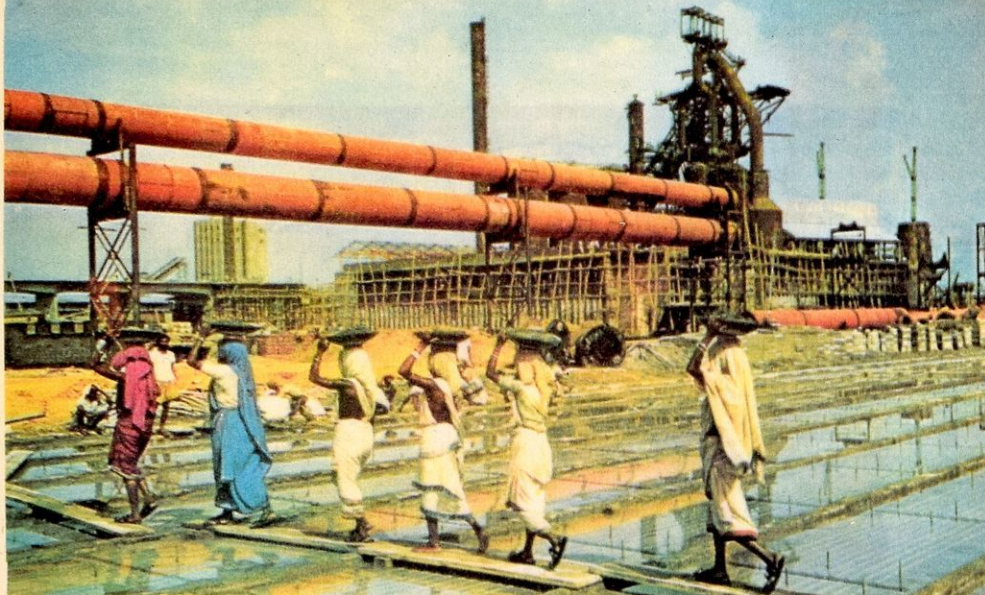
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ

ΦΥΛΕΣ, ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ, ΓΛΩΣΣΕΣ

Εἶναι ἡ δευτέρα σὲ πληθυσμὸ χώρα τοῦ κόσμου (580 ἑκατ.). Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν σὲ διάφορες φυλές. Τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ ἀνήκει στὴ λευκὴ φυλὴ. Ἕνας μικρὸς ἀριθμὸς κατοίκων πού ζεῖ ΒΑ, στὰ Ἰμαλάια, ἀνήκει στὴν

ΔΗΜΟΚΡ. ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ
580 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Νέο Δελχί.

κίτρινη φυλή. Τέλος, στο όροπέδιο του Ντεκάν Ζοϋν οι Δραβίδες (100.000 περίπου), που έχουν νεγροειδή χαρακτηριστικά, εξαιτίας της έπιμειξίας τους με τους ιθαγενείς, που σήμερα έχουν εξαφανιστεί.

Μιλούν διαφορετικές γλώσσες και διαλέκτους (850 περίπου). Υπάρχουν 14 επίσημες γλώσσες, η κυριότερη όμως είναι η «Χίντι», που τη μιλούν περίπου τα 60% του πληθυσμού, κυρίως στις περιοχές γύρω από το Νέο Δελχί.

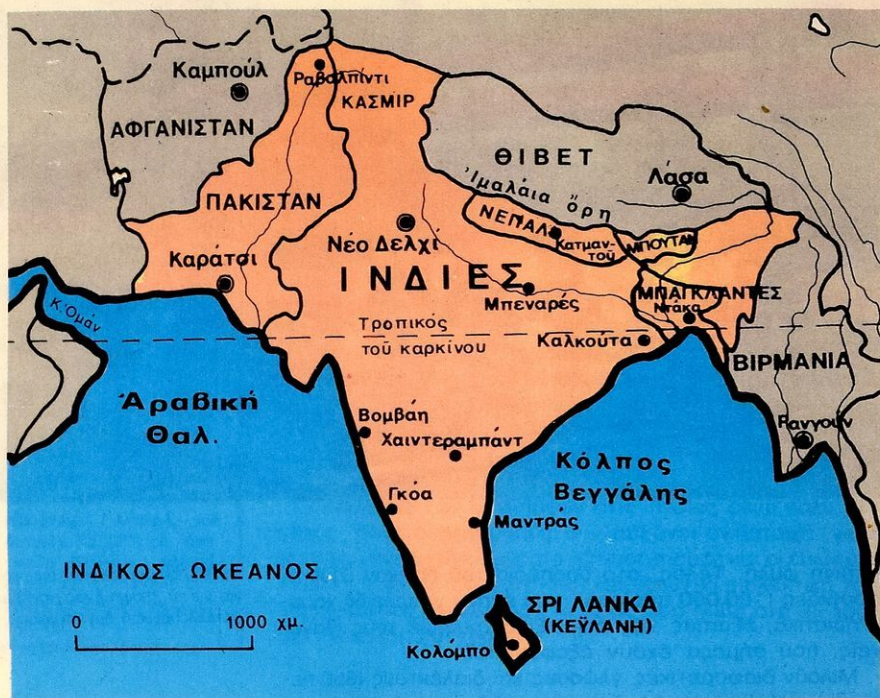
Κυριότερη θρησκεία είναι ο Ινδουϊσμός (82%). Υπάρχουν αρκετοί Μουσουλμάνοι (10%)· επίσης Χριστιανοί, Βουδιστές κ.ά.

Η Δημοκρατία της Ινδίας είναι όμοσπονδιακή δημοκρατία και αποτελείται από 17 πολιτείες, που έχουν μία ομόσπονδη κυβέρνηση.

ΓΕΩΡΓΙΑ-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία. Στις περισσότερες υγρές περιοχές καλλιεργούν ρύζι, ενώ στις ξηρές περιοχές σιτηρά. Καλλιεργούν ακόμη βαμβάκι, γιούτα και τσάι, τα οποία και εξάγουν. "Αν και υπάρχουν έκτεταμένες πεδιάδες, η γεωργική παραγωγή δεν είναι μεγάλη, διότι γίνεται με πρωτόγονα μέσα. Ένα από τα σοβαρότερα οικονομικά προβλήματα της χώρας είναι η αύξηση παραγωγής ειδών, που είναι απαραίτητα για τη διατροφή του πληθυσμού.

Ίνδες που μεταφέρουν άμμοκονία για το χτίσιμο ενός μεγάλου μεταλλουργικού εργοστασίου.

Ἡ κτηνοτροφία ἐπίσης δέν εἶναι ἀναπτυγμένη. Τρέφουν μεγάλα κοπάδια ἀπό βόδια καί βουβάλια κυρίως, ἀλλά δέν τὰ ἐκμεταλλεύονται καί δέν τὰ σκοτώνουν. Τά σέβονται καί ἡ ἀγελάδα θεωρεῖται ἱερό ζῷο.

Βασικό πρόβλημα ὅμως παραμένει ἡ ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας. Οἱ Ἰνδοὶ φημιζονταν ἄλλοτε γιὰ τὰ χειροποίητα εἶδη πού κατασκεύαζαν κυρίως (ἀπὸ ξύλο καί ἐλεφαντόδοντο). Τελευταῖα γίνονται προσπάθειες ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας. Ὑπάρχουν κυρίως ἐργοστάσια κατασκευῆς βαμβακερῶν ὑφασμάτων. Ἐπίσης ὑπάρχουν χαλυβουργεῖα καθὼς καί ἐργοστάσια μεταλλουργίας.

Οἱ Ἰνδίες ἔχουν πολλὰ ὀρυκτά (σίδηρος, μαγγάνιο, βωξίτες), τὰ ὁποῖα ἐξάγουν σέ ἄλλες χώρες καί κυρίως στὴν Ἰαπωνία.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κύρια μέσα συγκοινωνίας εἶναι τὰ τραῖνα καί τὰ ποταμοί-

πλοια. Υπάρχει επίσης αεροπορική σύνδεση μεταξύ των πόλεων του εσωτερικού αλλά και με το εξωτερικό. Τό οδικό δίκτυο δέν είναι άναπτυγμένο.

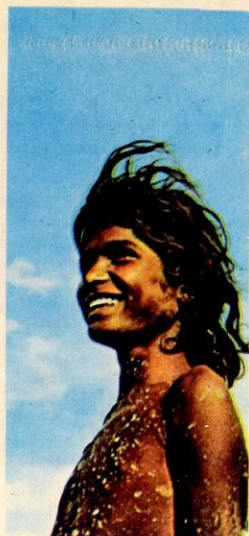
ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΥΞΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Οι Ίνδίες είναι μία από τις πίο φτωχές χώρες. Μέ τη μεγάλη αύξηση του πληθυσμού, πού ύπολογίζεται σε 15 εκατομμύρια τό χρόνο, οι κάτοικοι δέ βρίσκουν εύκολά εργασία. Οι συνθήκες διαβίωσης είναι πολύ άσχημες και τό βιοτικό επίπεδο πάρα πολύ χαμηλό.

ΠΟΛΕΙΣ

Πρωτεύουσα είναι τό Νέο Δελχί (3 εκατομ.). Μεγαλύτερες σε πληθυσμό πόλεις είναι ή Καλκούτα (7 εκατ.) και ή Βομβάη (5 εκατ.) πού είναι και τά κυριότερα λιμάνια. Άλλες μεγάλες πόλεις είναι τό Μαντράς (2 εκατ.), τό Άλλαχαμπάντ και ή Μπεναρές (560.000) στό Γάγγη ποταμό, πού είναι οι ιερές πόλεις των Ίνδων.

Μ' αυτές τις άφίσσες ή Ίνδική Κυβέρνηση προσπαθεί νά περιορίσει τις γεννήσεις.

Χαρακτηριστικός τύπος νεαρού Ίνδου.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Στις Ίνδίες οι κάτοικοι άνήκουν σε διαφορετικές φυλές, διαφορετικές θρησκείες, μιλούν διαφορετικές γλώσσες
- Η γεωργική παραγωγή είναι μικρή, γιατί χρησιμοποιούν πρωτόγονα μέσα.
- Η μικρή ανάπτυξη της βιομηχανίας και της συγκοινωνίας και ή μεγάλη αύξηση του πληθυσμού καθιστούν την Ίνδια μία από τις χώρες με τό χαμηλότερο βιοτικό επίπεδο στον κόσμο.

Όρυζώνες σέ άναβαθμιδές πάνω στις όρεινές πλαγιές του Μπάγκλα-Ντές.

ΠΑΚΙΣΤΑΝ

62,3 έκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ίσλαμαμπάντ

ΠΑΚΙΣΤΑΝ

Άραιοκατοικημένη χώρα έξαιτίας της μεγάλης ξηρασίας. Οι κάτοικοι είναι συγκεντρωμένοι στις όχθες του Ίνδου και στην Πενταποταμία (Πεντζάμπ) στο βόρειο τμήμα. Πρωτεύουσα είναι τό Ίσλαμαμπάντ, πού είναι προάστιο της Ραβαλπίντι (455.000). Τό Καράτσι (3.650.000) είναι σημαντικό λιμάνι.

Τό υπέδαφος του Πακιστάν είναι πλούσιο σέ άσήμι, χρυσάφι και πολύτιμες πέτρες.

ΜΠΑΓΚΛΑ ΝΤΕΣ

72 έκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ντάκα.

ΜΠΑΓΚΛΑ ΝΤΕΣ

Άνεξάρτητο κράτος από τό 1971. Περιλαμβάνει τό εϋφορο Δέλτα του Γάγγη και είναι μία από τίς πύο πυκνοκατοικημένες περιοχές της γής. Καλλιεργούν κυρίως ρύζι.

ΝΕΠΑΛ

11,6 έκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κατμαντού.

ΝΕΠΑΛ

Είναι ένα μικρό κράτος πού βρίσκεται στά Ίμαλάια και έχει μοναρχικό πολίτευμα.

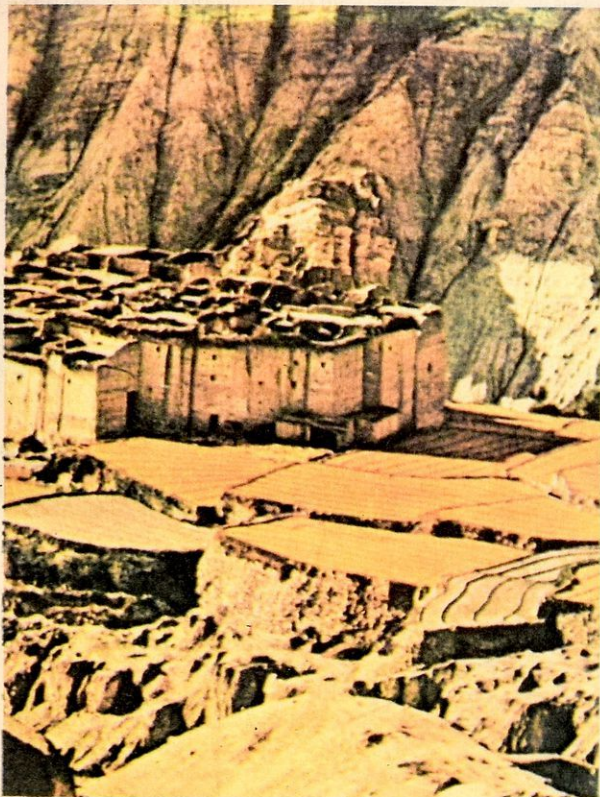
ΣΡΙ-ΛΑΝΚΑ (ΚΕΪΛΑΝΗ)

Είναι ένα νησί στα ΝΑ της Ίνδικης Χερσονήσου. Τό κλίμα είναι πολύ υγρό και θερμό. Καλλιεργούν φυτά που δίνουν μπαχαρικά, έβεδδεντρα και κυρίως τσάι. Ή πρωτεύουσα, τό Κολόμπο (583.000), είναι σημαντικό λιμάνι.

ΜΠΟΥΤΑΝ

Όρεινό κρατίδιο στις Ν πλαγιές των Ίμαλαίων. Οί κάτοικοι είναι βουδιστές. Διοικούνται από ένα πολιτικό και ένα θρησκευτικό άρχηγό.

Ή πόλη Τετάνγκ στά Ίμαλάια

ΣΡΙ-ΛΑΝΚΑ (ΚΕΪΛΑΝΗ)
13,3 έκ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κολόμπο.

ΜΠΟΥΤΑΝ
1,1 έκ. κάτοικοι
Πρωτεύουσα
Τασιτσότζονγκ (καλοκ.)
Πουναχά (χειμερ.).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιοί είναι οι ποταμοί της Ίνδικης χερσονήσου και τί γνωρίζετε γι' αυτούς;
2. Πού όφείλονται οι μεγάλες διαφορές πού παρουσιάζει τό κλίμα;
3. Ποιές περιοχές της χερσονήσου είναι οι πιο πυκνοκατοικημένες;
4. Χαρακτηριστικά των κατοίκων της Δημοκρατίας της Ίνδίας.
5. Ποιά είναι τά βασικά οικονομικά προβλήματα της χώρας;
6. Πρωτεύουσα και άλλες πόλεις της Δημοκρατίας της Ίνδίας.
7. Ποιά άλλα κράτη βρίσκονται στην Ίνδική χερσονήσο και ποιές είναι οι πρωτεύουσές τους;

Στήν Κινέζικη γραφή αυτό σημαίνει «Κίνα».

ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Οι Κινέζοι (800 εκατομ.) αντιπροσωπεύουν τό 1/5 περίπου του συνολικού πληθυσμού της γης και ζούν σέ ἐπιφάνεια ἴση περίπου μέ τήν ἑκταση τῆς Εὐρώπης. Ἡ Κίνα εἶναι τό μεγαλύτερο σέ πληθυσμό κράτος τῆς γῆς καί τρίτη σέ ἑκταση μετά τή Σ. Ἑνωση καί τόν Καναδά.

Τό μεγαλύτερο μέρος τῶν κατοίκων συνωστίζεται στά ἀνατολικά, ὅπου βρίσκονται καί τά μεγαλύτερα ἀστικά καί βιομηχανικά κέντρα.

Οἱ μεγάλες διαφορές στήν πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ καί στή διαμόρφωση τοῦ ἐδάφους ἐπιβάλλουν νά ἐξετάσουμε χωριστά τήν Ἀν. Κίνα ἀπό τήν ὑπόλοιπη χώρα, πού περιλαμβάνει τό Θιβέτ, τό Παμίρ, τό Σινκιάγκ καί τήν Ἑσωτερική Μογγολία.

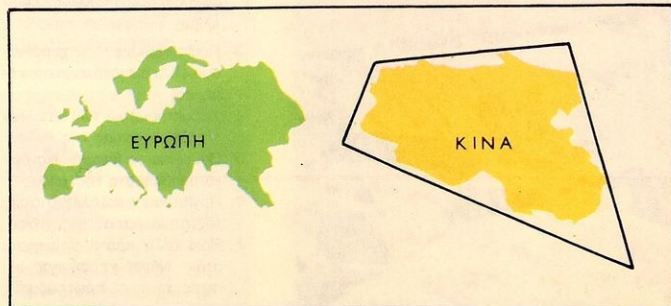

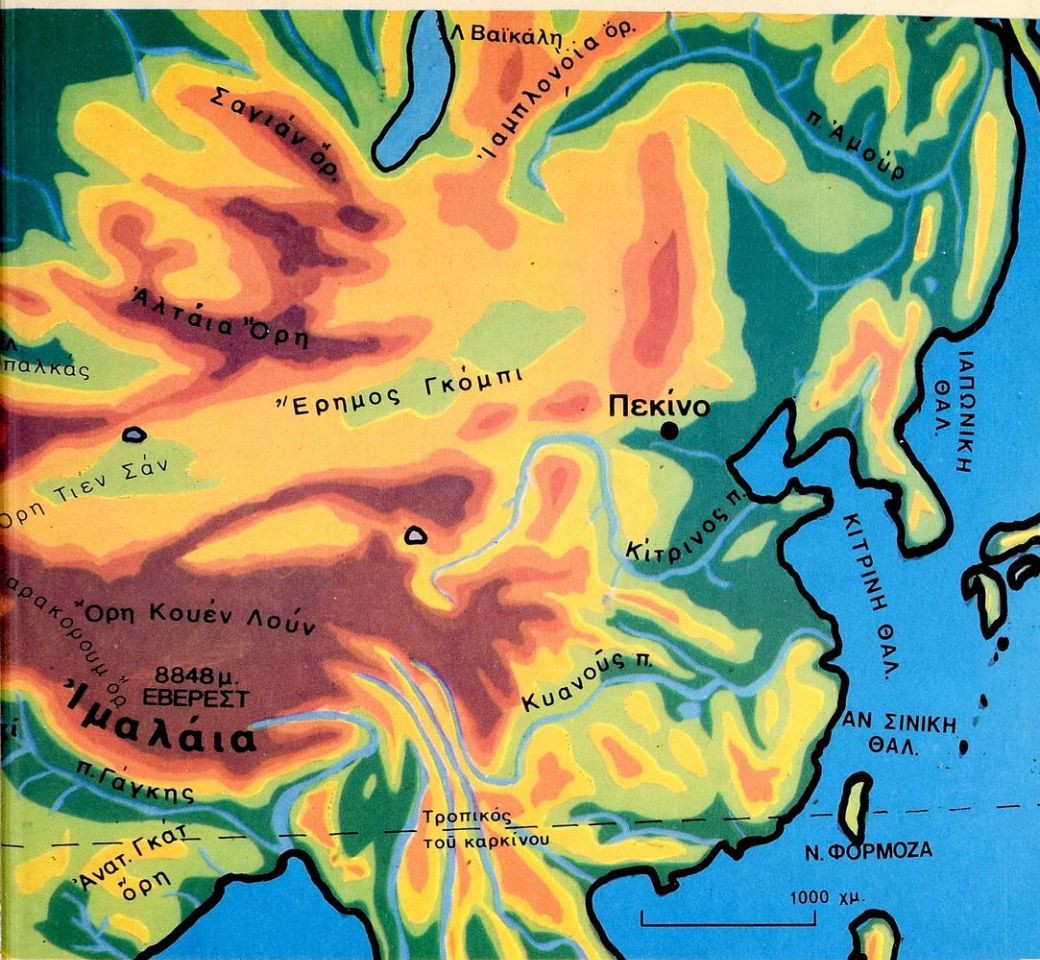
ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡ. ΚΙΝΑΣ
800 ἐκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Πεκίνο.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΙΝΑ

Σ' αὐτὴν ἀνήκει ἡ **Κυρίως Κίνα**, πού εἶναι τό πιό πυκνοκατοικημένο τμήμα τῆς. Ἡ ὄροσειρά Τσιν Λίνγκ τή χωρίζει σέ βόρεια καί νότια Κίνα. Τή βόρεια διαρρέει ἓνας μέγας ποταμός, ὁ Χόανγκ Χό (Κίτρινος ποταμός) καί τή νότια ὁ Γιάνγκ Τσέ Γιάνγκ (Γαλάζιος ποταμός), πού εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποταμός τῆς Ἀν. Ἀσίας.

Ἡ Κίνα ἔχει ἑκταση ὅση περίπου καί ἡ Εὐρώπη.

Ο Χόανγκ Χό, πού πηγάζει από την όροσειρά του Κουέν-Λούν και χύνεται στην Κίτρινη θάλασσα, πλημμυρίζει συχνά και προκαλεί καταστροφές. Όταν όμως αποσύρονται τὰ νερά, μένει ή κίτρινη λάσπη πού μεταφέρει και κάνει τούς άγρούς εύφορους. Ο Γιάνγκ Τσέ Γιάνγκ, πού πηγάζει από τό Θιβέτ και χύνεται στην Άνατολική Κινεζική Θάλασσα, είναι πλωτός και θεωρείται ο κυριότερος δρόμος έπικοινωνίας με τό έσωτερικό τής Κίνας.

Λöss (Άσβεστούχος ηηλός)

Τό Λöss είναι πέτρωμα πού σχηματίζεται από λεπτή κίτρινη σκόνη και δημιουργείται στις έρημικές περιοχές από την καταστροφή τών πετρωμάτων (άποσάθρωση).

Ή σκόνη αυτή μεταφέρεται με τόν άνεμο σέ μεγάλες ποσότητες και άποσάσεις και άποτίθεται έκεί όπου οί συνθήκες είναι εύνοικές (κυρίως ύγρασία).

Τό Λöss, πού σκεπάζει όλες τις πεδιάδες τής Β. Κίνας, μεταφέρθηκε με τούς χειμ. μουςώνες από τις έρημικές περιοχές τής Κ. Άσίας και Μογγολίας και είναι γνωστό με τό όνομα κίτρινη γή.

Τά όροπέδια και οί πεδιάδες τής Β. Κίνας σκεπάζονται σέ μεγάλη έκταση από τό πέτρωμα τού ΛÖSS (Λές) (άσβεστούχο ηηλό), πού είναι ένα πολύ γόνιμο έδαφος.

Ή Β. Κίνα έχει κλίμα ήπειρωτικό, ψυχρό και ξηρό, πού επιτρέπει την καλλιέργεια τών σιτηρών. Ή Ν. Κίνα έχει κλίμα θερμό και ύγρό. Καλλιεργείται ρύζι (κατέχει την πρώτη θέση στον κόσμο), ζαχαροκάλαμο, τσάι, μπανανιές και βαμβάκι.

Στή ΒΑ. Κίνα εκτείνεται ή πεδιάδα τής Μαντζουρίας. Οί χειμώνες έκεί είναι ψυχροί και ή πεδιάδα καλύπτεται από χαμηλή βλάστηση.

ΘΙΒΕΤ

Άνάμεσα στά Ήμαλία πρós νότο και τά όρη Κουέν-Λούν πρós βορρά εκτείνεται τό όροπέδιο τού Θιβέτ, πού έχει μέσο ύψος 4.000-5.000μ. Στις ψηλότερες περιοχές τό κλίμα είναι πολύ ψυχρό. Σέ χαμηλότερες πλαγιές, προφυλαγμένες από τούς άνέμους, καλλιεργούν κριθάρι. Οί κάτοικοι, λίγοι σχετικά, άσχολούνται με τή γεωργία και την κτηνοτροφία. Είναι βουδιστές και ή πρωτεύουσα Λάσα ήταν ή έδρα τού Δαλάι-Λάμα, έθρσκειυτικού άρχηγού τών βουδιστών μοναχών Λάμα.

Καραβάνι με γιάκ από τό Θιβέτ.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΜΟΓΓΟΛΙΑ

Αποτελείται από όροπέδια, όπου υπάρχουν στεπνώδεις εκτάσεις, κατάλληλες γιά την έκτροφη ζώων. Στίς νότιες περιοχές εκτείνεται ή έρημος Γκόμπι.

ΣΙΝΚΙΑΓΚ

Είναι τό πρώην Κινεζικό Τουρκεσταν. Περιβάλλεται από ψηλά βουνά όπως τό Κουέν Λούν, τό Τιέν Σάν και τό όροπέδιο του Παμίρ. Οί χειμώνες είναι πολύ ψυχροί και τά καλοκαίρια θερμά και ξηρά. Άνάμεσα στά βουνά υπάρχουν πολλές έρημοι.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ-ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ο πληθυσμός της Κίνας αποτελείται από τούς καθαυτό Κινέζους, τούς Χάν (94%) και από άλλες μειονότητες (Θιβετιανοί, Μογγόλοι), που ανήκουν στην κίτρινη φυλή.

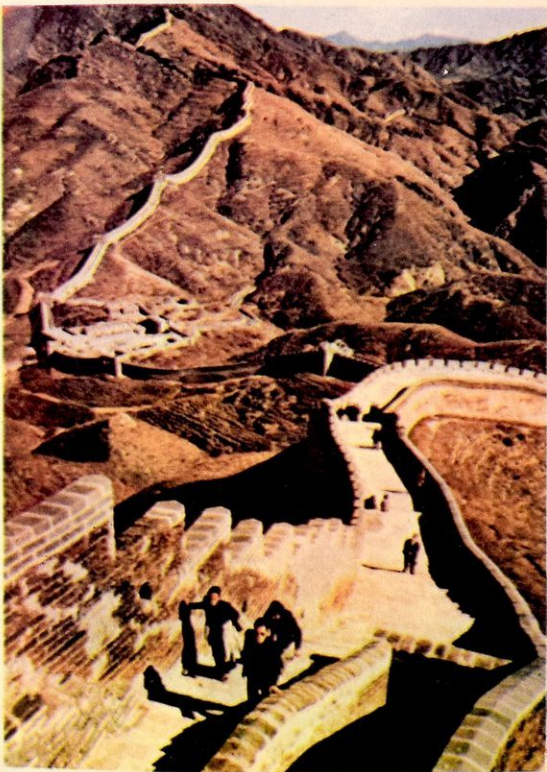
Κυρίαρχες θρησκείες είναι ο Κομφουκιανισμός και ο Βουδισμός, σήμερα όμως έχει καθιερωθεί η άνεξιθρησκεία.

Η Ιστορία της Κίνας αρχίζει από τό 15ο π.Χ. αιώνα. Ο πολιτισμός τους είναι από τούς πιό παλιούς.

Αυτοί πρώτοι γνώριζαν τή ναυτική πυξίδα και τήν πορσελάνη και ανέπτυξαν τήν καλλιέργεια του μεταξοσκώληκα. Είχαν ακόμη αναπτυγμένο εμπόριο. Γιά πολλούς αιώνες και σέ πολλούς τομείς είχαν τό προβάδισμα από τούς Εύρωπαίους.

Κατεβαίνοντας μέσα από τις πεδιάδες, σκαρφαλώνοντας στους λόφους, τό μεγάλο Σινικό Τείχος έχει μήκος 3.000 χλμ. Χτίστηκε από Κινέζους Αυτοκράτορες, στά σύνορα της βόρειας Κίνας, από τόν 3ο αιώνα π.Χ.

Συντηρήθηκε και ενισχύθηκε γιά 2.000 χρόνια, γιά νά φράξει τό δρόμο στους Μογγόλους που έρχονταν από τό Βορρά.

Δέν παρουσίασαν όμως την ίδια εξέλιξη στο σύγχρονο πολιτισμό. Από τα μέσα του 19ου αιώνα επικρατούσε στην Κίνα δυστυχία και анаρχία. Τό 1949 ή Κίνα, μετά την επικράτηση των κομμουνιστών μέ ηγέτη τό Μάο-Τσέ Τούνγκ, ανακηρύχθηκε σέ Λαϊκή Δημοκρατία. Ή νέα κυβέρνηση φρόντισε πρώτα γιά τήν ανασυγκρότηση τής χώρας καί ύστερα γιά τήν ανάπτυξη τής γεωργίας καί βιομηχανίας.

Νέοι καί νέες στό Πεκίνο, σέ μία διαδήλωση, κρατούν τό κόκκινο βιβλίο όπου είναι συγκεντρωμένες οι κυριότερες σκέψεις του Μάο Τσέ Τούγκ.

ΓΕΩΡΓΙΑ

Οι Κινέζοι ήταν πάντοτε αγροτικός λαός. Μετά τό 1949 έγιναν αγροτικές μεταρρυθμίσεις μέ σκοπό τήν πιά αποδοτική καλλιέργεια τής γής. Επίσης έγιναν πολλά έργα αντιπλημμυρικά, άρδευτικά, αποστραγγιστικά γιά τή βελτίωση τής γεωργικής παραγωγής, αλλά καί γιά τήν εξάλειψη των επιδημιών, πού μάστιζαν τή χώρα.

Σήμερα ή Κίνα είναι αυτόρκης σέ γεωργικά προϊόντα.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

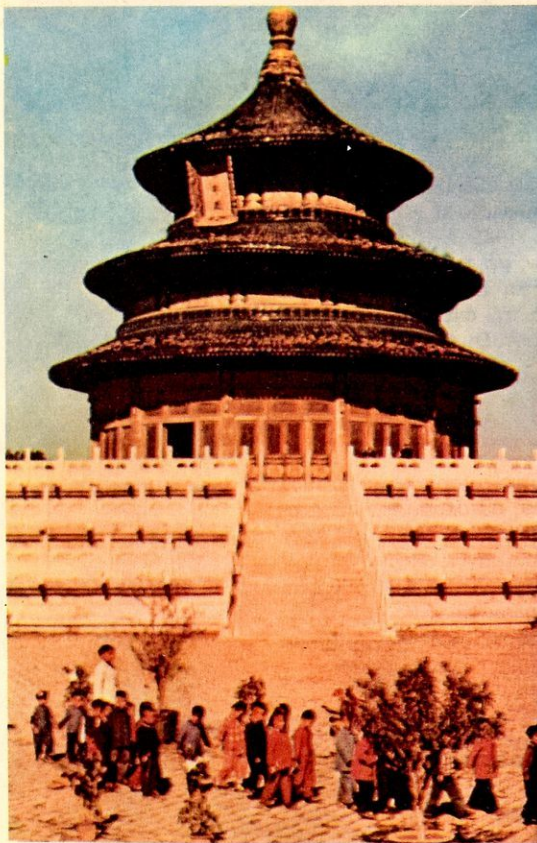
Οι Κινέζοι ήταν πάντοτε άριστοι τεχνίτες καί κατασκευάζαν διάφορα χειροποίητα είδη.

Ή χώρα διαθέτει άφθονες πρώτες ύλες, όπως μεταλλεύματα, γαιάνθρακες καί λίγο πετρέλαιο. Τά άφθονα

έργατικά χέρια διευκόλυναν την ανάπτυξη της βιομηχανίας, ώστε η Κίνα να εξελίσσεται σήμερα σε μία βιομηχανική δύναμη και να ανήκει στις πυρηνικές δυνάμεις έχοντας κατασκευάσει ατομική βόμβα. Είναι η τρίτη δύναμη μετά τις ΗΠΑ και τη Σ. Ένωση. Πέτυχε επίσης να στείλει δορυφόρο, πού κινείται γύρω από τη γη.

ΠΟΛΕΙΣ

Πρωτεύουσα είναι τό Πεκίνο ή Πέι-Πίγκ (7.000.000) 'Η Σαγκάη (10.820.000) είναι η μεγαλύτερη πόλη και τό μεγαλύτερο λιμάνι της Κίνας. Άλλες πόλεις είναι ή Καντόνα, ή Τίχβα στό Σινκιάνγκ, ή Λάσα κ.ά.

Μαθητές του νηπιαγωγείου σε περίπατο στό Ναό του Ούρα-νου (Νότιο Πεκίνο).

ΚΡΑΤΗ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΑ

ΚΟΡΕΑ

Είναι μιά χερσόνησος πού βρέχεται από τήν 'Ιαπωνική καί τήν Κίτρινη θάλασσα. Οί Κορεάτες ανήκουν στήν Κίτρινη φυλή μέ έντονα τά Μογγολικά χαρακτηριστικά.

Ή Κορεατική χερσόνησος εἶναι χωρισμένη σέ δύο κράτη.

ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ Β. ΚΟΡΕΑΣ

Όρεινή χώρα μέ μικρές ἀγροτικές δυνατότητες. Εἶναι ὅμως πλούσια σέ κάρβουνο καί διάφορα μεταλλεύματα καί ἔχει ἀναπτύξει τή βιομηχανία.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ Ν. ΚΟΡΕΑΣ

Εἶναι πιά πυκνοκατοικημένη καί παράγει πολύ περισσό-τερο ρύζι, ὅμως δέν ἔχει πολλές βιομηχανίες.

ΛΑΪΚΗΔΗΜΟΚΡ.Β.ΚΟΡΕΑΣ
15. ἑκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Πιόγκ-Γιάγκ.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Ν. ΚΟΡΕΑΣ
34 ἑκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Σεούλ.

ΦΟΡΜΟΖΑ Ή ΤΑΪΒΑΝ

Τό νησί Φορμόζα μαζί μέ τά νησιά Κεμού αποτέλεσαν τήν Έθνικιστική Κίνα μετά τήν ἐπικράτηση τοῦ κομμουνισμοῦ στήν Κίνα τό 1949.

ΦΟΡΜΟΖΑ Η ΤΑΪΒΑΝ
15 ἑκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ταϊπέχ.

ΜΟΓΓΟΛΙΑ

Βρίσκεται στά Β τῆς Κίνας. Εἶναι χώρα ὀρεινή μέ ὄρο-πέδια καί στέππες. Εἶναι πολύ ἀραιοκατοικημένη. Οἱ κά-τοικοι ανήκουν στήν Κίτρινη (Μογγολική) φυλή καί εἶναι κυρίως νομάδες κτηνοτρόφοι. Εἶναι Λαϊκή Δημοκρατία μέ πρωτεύουσα τήν Οὔλαν-Μπάτορ.

ΜΟΓΓΟΛΙΑ
1,4 ἑκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Οὔλαν Μπάτορ.

Μιά άποψη του Χόγκ-Κόγκ. Ύ-
πάρχει εδώ τόσο στενότητα χώ-
ρου, ώστε ένας μεγάλος άριθ-
μός κατοίκων ζουν σέ χιλιάδες
θάρκες άραγμένες τή μιά δίπλα
στήν άλλη.

ΧΟΓΚ - ΚΟΓΚ

Είναι Άγγλική άποικία στίς άκτές τής Ν. Κίνας. Οι κάτοικοι είναι κυρίως Κινέζοι. Ζουν σέ ένα μικρό νησί καί σέ ένα τμήμα τής άπέναντι άκτής. Τό λιμάνι Χόγκ-Κόγκ είναι άπό τά μεγαλύτερα τής Άπω Άνατολής. Έχει 4,2 έκατ. κατοίκους (τό 1969).

ΜΑΚΑΟ

Πορτογαλική άποικία στά παράλια τής Ν. Κίνας στήν είσοδο του κόλπου τής Καντόνας. Ό πληθυσμός της είναι 330.000 καί πρωτεύουσα τό Μακάο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Πόση είναι ή έκταση καί ό πληθυσμός τής Κίνας;
2. Ποιές μεγάλες περιοχές διακρίνουμε στήν Κίνα;
3. Ποιοί είναι οι κυριότεροι ποταμοί τής Κίνας καί ποιά είναι ή σημασία τους γιά τή χώρα;
4. Πού όφείλεται ή βιομηχανική άνάπτυξη των τελευταίων έτών;
5. Ποιά είναι ή πρωτεύουσα καί ποιές οι σπουδαιότερες πόλεις τής Κίνας;
6. Ποιά κράτη βρίσκονται γύρω άπό τήν Κίνα καί ποιές είναι οι πρωτεύουσές τους;

ΑΣ ΕΞΕΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Η Κίνα είναι μία άπέραντη χώρα πού έχει έκταση ίση περίπου μέ τήν Εύρώπη. Τό έδαφός της είναι στεππώδες στά βόρεια καί έρημικό στά δυτικά. Στά ΝΔ ύψώνεται τό όροπέδιο του Θιβέτ καί μεγάλες όροσειρές.
- Οι κάτοικοι είναι συγκεντρωμένοι κυρίως κατά μήκος του Ειρηνικού Όκεανού καί στίς εύφορες πεδιάδες πού διασχίζουν οι ποταμοί Χόανγκ-Χό καί Γιάγκ-Τσέ-Γιάνγκ.
- Τό σιτάρι είναι ή κύρια καλλιέργεια στή βόρεια Κίνα, όπου οι χειμώνες είναι ψυχροί. Στίς νότιες περιοχές όπου τό κλίμα είναι θερμό καί ύγρο καλλιιεργείται ρύζι.
- Τά τελευταία χρόνια έγιναν άγροτικές μεταρρυθμίσεις πού οδήγησαν σέ μεγάλη άνάπτυξη τής γεωργίας. Η βιομηχανία επίσης συνεχώς άναπτύσσεται χάρη στίς άφθονες πρώτες ύλες καί ή Κίνα έξελίσσεται σέ μία μεγάλη βιομηχανική δύναμη.

ΚΡΑΤΗ ΣΤΗ Ν. ΚΑΙ ΝΑ. ΑΣΙΑ

ΙΝΔΟΚΙΝΑ

Βρίσκεται ανάμεσα στις Ίνδιες και την Κίνα. Στά βόρεια της χερσονήσου φτάνουν προεκτάσεις των Ίμαλαϊων. Νοτιότερα υπάρχουν πεδιάδες που διασχίζονται από μεγάλους ποταμούς, όπως ο Ίραουάντη, ο Σόγκ-Κόι (έρυθρος ποταμός) και ο Μεκόνγκ. Περιλαμβάνει τα έξι κράτη:

ΜΑΛΑΙΣΙΑ

11,8 εκατ. κάτοικοι.

Πρωτ Κουάλα- Λουμπούρ.

1. ΜΑΛΑΙΣΙΑ

Βρίσκεται στο Ν. άκρο της χερσονήσου. Πρώην Άγγλική άποικία. Είναι ή πρώτη χώρα στον κόσμο στο καουτσούκ. Επίσης είναι ή πρώτη χώρα σέ παραγωγή κασιτέρου.

ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ

2,3 εκατ. κάτοικοι.

Πρωτεύουσα Σιγκαπούρη.

2. ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ

Είναι ένα μικρό νησί στο νοτιότατο άκρο της χερσονήσου, που αποτελεί ανεξάρτητο κράτος. Τά 3/4 των κατοίκων της είναι Κινέζοι. Πρωτεύουσα είναι ή πόλη Σιγκαπούρη, πολύ σημαντικό λιμάνι.

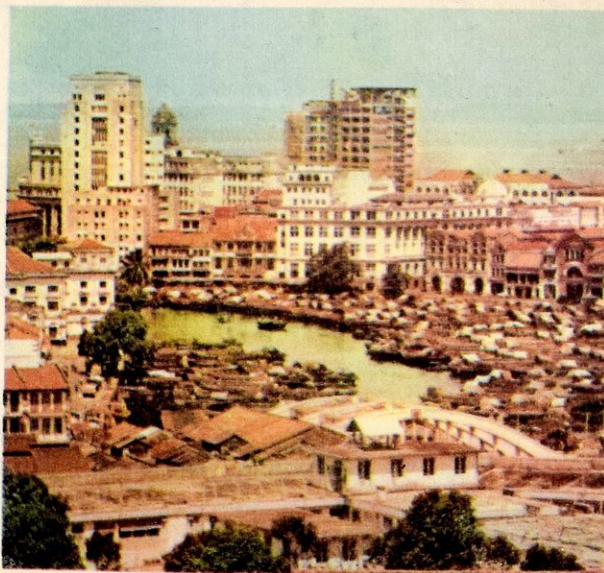
ΒΙΡΜΑΝΙΑ

29,9 εκατ. κάτοικοι.

Πρωτεύουσα Ραγκούν.

3. ΒΙΡΜΑΝΙΑ

Είναι κυρίως όρεινή καί τά δάση της δίνουν πολύτιμη ξυλεία. Πρώην Άγγλική άποικία.

Μιά άποψη της Σιγκαπούρης.

Ένα μέρος από τους περιφημους ναούς του Άνγκόρ στην Καμπότζη.

4. ΤΑΪΛΑΝΔΗ

Δέν υπήρξε ποτέ άποικία. Έδω καλλιεργείται κυρίως το ρύζι.

ΤΑΪΛΑΝΔΗ
39,5 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μπανγκόκ.

5. ΚΑΜΠΟΤΖΗ

Πρώην Γαλλική άποικία. Υπάρχουν μεγάλες εκτάσεις μέ έβεόδεντρα.

ΚΑΜΠΟΤΖΗ (ΧΜΕΡ)
7,3 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Πνόμ-Πένχ.

6. ΛΑΟΣ

Πρώην Γαλλική άποικία. Από χρόνια βρίσκεται σέ κατάσταση πολέμου. Πρωτεύουσα ή Βιέν-Τιάν στίς όχθες του ποταμού Μεκόγκ και ή Λουάγκ-Πραμπάγκ πού είναι ή έδρα του βασιλιά.

ΛΑΟΣ
3,2 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Λουάγκ- Πραμπάγκ.

7. ΒΙΕΤΝΑΜ

Βρίσκεται στο Α. άκρο της χερσονήσου. Παλαιότερα χωριζόταν σε Β. και Ν. Βιετνάμ. Ύστερά από μακροχρόνιο πόλεμο έγινε, το 1974, ενιαίο κράτος (Λαϊκή Δημοκρατία) με πρωτεύουσα το Άνοι και δεύτερη μεγαλύτερη πόλη τη Χό-τσι-Μίνχ (πρώην Σαϊγκόν).

ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ

Αποτελείται από πλήθος νησιά που έκτείνονται από τό Ν. άκρο της Ίνδοκίνας ως την Αυστραλία.

Τό μεγαλύτερο από τά νησιά είναι ή Βόρνεο, 6πλάσια από την Ελλάδα.

Άλλα νησιά: Σουμάτρα, 3πλάσια από την Ελλάδα, Ίάβα καί Κελέβη Ίσες μέ την Ελλάδα. Στά νησιά αυτά υπάρχουν πολλά ενεργά καί σβησμένα ήφαιστεια. Πρίν από τό Β΄ παγκόσμιο πόλεμο ήταν Όλλανδική άποικία.

Παράγουν κυρίως ζάχαρη, καπνό, καφέ, κακάο, τσάι. Είναι ή δεύτερη χώρα στόν κόσμο σέ παραγωγή καουτσούκ καί πρώτη σέ κινόο.

Τά 2/3 του πληθυσμού της Ίνδονησίας ζοϋν στην Ίάβα, όπου υπάρχει καί ή πρωτεύουσα Τζακάρτα.

ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ

133 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Τζακάρτα.

ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ

Παλιά ήταν Ίσπανική άποικία.

Μέχρι τό Β΄ παγκόσμιο πόλεμο άνήκαν στίς ΗΠΑ.

Αποτελοϋνται από πολλά νησιά, που τά μεγαλύτερα είναι ή Μιντανάο καί ή Λουζόν.

Πρωτεύουσα είναι ή Κεζόν αλλά ή μεγαλύτερη πόλη είναι ή Μανίλλα.

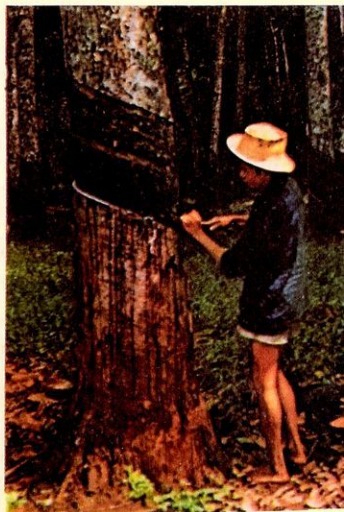
Στά άνατολικά τών Φιλιππίνων ό Είρηνικός Ωκεανός παρουσιάζει τό μεγαλύτερο βάθος θάλασσας από όλο τόν κόσμο (11.022 μ.).

ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ

40,3 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κεζόν.

Ένας Ίνδονήσιος χαράζει μέ προσοχή τόν κορμό μιάς Έθεας γιά νά μαζέψει έλαστικό κόμμι.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Νά δείξετε στό χάρτη τά κράτη της Ίνδοκίνας καί τίς πρωτεύουσές τους.
2. Ποιά νησιά αποτελοϋν την Ίνδονησία, ποιά είναι τό μεγαλύτερο καί ποιά είναι τό πιο πυκνοκατοικημένο;
3. Ποιά είναι ή πρωτεύουσα της Ίνδονησίας;
4. Ποιά είναι ή πρωτεύουσα τών Φιλιππίνων;

Στή Γαπωνέζικη γραφή αυτό σημαίνει «Ίαπωνία».

ΙΑΠΩΝΙΑ

Ἡ Ἰαπωνία, πού πήρε τό ὄνομά της ἀπό τήν Κινέζικη ὀνομασία «Ζί-πεν-Κούο» (Χώρα τοῦ ἀνατέλλοντος Ἡλίου), εἶναι τό πιο ἄκραιο, πρὸς τὰ ἀνατολικά, κράτος τῆς Ἀσίας.

Ἡ χώρα αὐτή εἶναι ἓνα νησιωτικό συγκρότημα πού βρίσκεται στίς ἀνατολικές ἀκτές τῆς βόρειας Κίνας καί τῆς Σοβιετικῆς Ἀπω Ἀνατολῆς.

Τά τέσσερα μεγαλύτερα νησιά πού ἀποτελοῦν τό συγκρότημα αὐτό εἶναι τό Χοκάιντο, στά βόρεια, τό Χονσού, στό κέντρο πού εἶναι καί τό μεγαλύτερο, τό Σικοκού καί τό Κιουσού στό νότο. Ἔχουν διάταξη τόξου κυρτοῦ πρὸς τόν Εἰρηνικό Ὠκεανό καί χωρίζονται ἀπό τήν ἡπειρωτική Ἀσία μέ τήν Ἰαπωνική θάλασσα.

ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟΤΕΡΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΟΥ ΙΑΠΩΝΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

Ἡ Ἰαπωνία ἀνήκει στό λεγόμενο «πύρινο στέφανο», δηλ. στίς περιοχές πού ἀπλώνονται κατὰ μήκος τῶν παραλίων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ὅπου ὑπάρχουν πολλὰ ἡφαίστεια.

ΙΑΠΩΝΙΑ
110 ἑκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Τόκυο.

Τό πιο γνωστό τοπίο τῆς Ἰαπωνίας: Τό ἡφαίστειο Φούτζι-Γιάμα, πού εἶναι ἱερό βουνό γιά τούς Γαπωνέζους.

Όταν λέμε **ήφαιστειο** εννοούμε το σημείο της επιφάνειας της γης, απ' όπου βγαίνει το διάπυρο υλικό που βρίσκεται στα έγκατά της. Τά ήφαιστεια χωρίζονται:

1) **σέ ενεργά**, τά όποία έδρασαν στους ιστορικούς χρόνους, και

2) **σέ σβησμένα**, τών όποίων ή δράση δέν είναι γνωστή στους ιστορικούς χρόνους.

Έτσι ανάμεσα στα Ίαπωνικά βουνά αριθμούνται 160 ήφαιστεια. Από αυτά τά 50 περίπου είναι ενεργά. Τό γνωστότερο είναι τό Φούτζι-Γιάμα (3.774 μ.) στή μέση του νησιού Χονσού, κοντά στό Τόκυο.

Τά πολλά ήφαιστεια αποτελούν μόνιμο κίνδυνο γιά τήν Ίαπωνία, όπου οι έκρήξεις και οι σεισμοί είναι πολύ συχνοί, συνήθως όμως μικρής έντάσεως. Οι ισχυρότεροι σεισμοί προξενούν μεγάλες καταστροφές. Μεγάλος κίνδυνος γιά τίς παραλιακές πόλεις είναι οι πλημμύρες, πού δημιουργούνται από τούς ύποθαλάσσιους σεισμούς. Αύτοί προκαλούν μεγάλου ύψους σεισμικά κύματα, πού συνήθως μαζί μέ τούς τυφώνες πού τά συνοδεύουν «σαρώνουν» τίς παραλίες. Τό 1923 ένας τέτοιος σεισμός προκάλεσε μεγάλες καταστροφές στό Τόκυο μέ 246.000 νεκρούς και τραυματίες.

ΚΛΙΜΑ

Τό κλίμα έμφανίζει σημαντικές διαφορές. Στο βόρειο τμήμα τής Ίαπωνίας, πού δέχεται τήν επίδραση του ψυχρού θαλάσσιου ρεύματος Όγια-Σίβο, τό κλίμα είναι πολύ ψυχρό τό χειμώνα και δροσερό τό καλοκαίρι. Υπάρχουν περιοχές πού πέντε μήνες τό χρόνο καλύπτονται από χιόνια.

Στό νότο, λόγω τής επίδράσεως του θερμού θαλάσσιου ρεύματος Κούρο-Σίβο, τό κλίμα διαμορφώνεται σέ θερμό ύποτροπικό μέ πολλές καλοκαιρινές βροχές, πού όφειλονται στους θερινούς μουσώνες. Τό κεντρικό τμήμα είναι περιοχή μεταβατικού κλίματος από τίς ψυχρές βόρειες περιοχές πρός τίς νότιες. Γενικά, χωρίς μεγάλες ξηρασίες και παγετούς, τό κλίμα τής Ίαπωνίας ποικίλλει.

Οι συχνές βροχές δημιουργούν πολλούς και μικρού μήκους ποταμούς. Λόγω τής όρεινης μορφολογίας τής Ίαπωνίας οι ποταμοί είναι όρμητικοί. Από αυτούς παράγεται μεγάλη ποσότητα ύδροηλεκτρικής ενέργειας.

Τυφώνες καλούνται οι κυκλώνες, πού παρατηρούνται στά παράλια τής Κίνας και τής Ίαπωνίας. Οι κυκλώνες είναι τροπικές καταιγίδες, πού όφειλονται στή συνάντηση μαζών άέρα μέ μεγάλη διαφορά θερμοκρασίας.

Οι κυκλώνες έχουν τροχιά κυκλική και συγχρόνως κινούνται πρός τήν Άνατολή.

Οι τρομερές ταχύτητες άνέμου πού παρατηρούνται στους κυκλώνες προκαλούν τεράστιες ζημιές και καταστροφές.

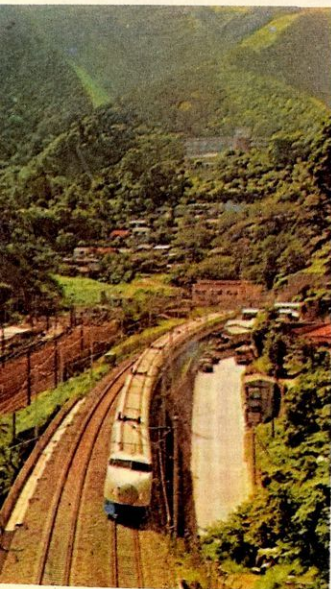
ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ

Η χώρα είναι κυρίως όρεινη. Πάνω από τό 80% του 'Ιαπωνικού έδάφους είναι βουνά καί μόνο τό 15% περίπου καλύπτεται από πεδιάδες. Γι' αυτό ό πληθυσμός συγκεντρώνεται στίς παραλιακές καί πεδινές περιοχές (2.000 κάτοικοι σέ κάθε τετρ. χιλιόμ.). Παρ' όλη τή μικρή καλλιέργισιμη έκταση οί 'Ιάπωνες κατορθώνουν νά παράγουν τό μεγαλύτερο μέρος τών ειδών διατροφής πού χρειάζονται. Σέ καμιά άλλη χώρα δέν καλλιεργείται τόσο έντατικά ή γή, όσο στήν 'Ιαπωνία. Αυτό τό πέτυχαν μέ τά σύγχρονα τεχνικά μέσα, πού άρχισαν νά χρησιμοποιοιοούν μετά τό Β' Παγκόσμιο πόλεμο, όπως είναι τά μηχανήματα γιά τήν καλλιέργεια καί τήν άρδευση τής γής καί ή χρησιμοποίηση λιπασμάτων, πού πολλές φορές προέρχονται από τήν έπεξεργασία τών ψαριών καί βοηθοούν στήν αύξηση τής παραγωγής τών γεωργικών προϊόντων.

Τό κυριότερο γεωργικό προϊόν είναι τό ρύζι. Καλλιεργείται σέ όλες τίς πεδιάδες καί στίς θερμότερες περιοχές παίρνουν δύο σοδειές τό χρόνο. Στίς ψυχρές περιοχές ή καλλιέργεια του ρυζιού αντικαθίσταται μέ τό σιτάρι. Στά νότια καλλιεργοούνται τσάι, ζαχαροκάλαμο, μπανάνες. Υπάρχουν μεγάλες καλλιέργειες από μouriές, πού τίς χρησιμοποιοούν γιά τήν έκτροφή του μεταξοσκώληκα καί τήν παραγωγή μεταξιού.

Αναπτυγμένη είναι επίσης ή καλλιέργεια τών λουλουδιών, γι' αυτό καί ή 'Ιαπωνία όνομάζεται «Χώρα τών Χρυσανθέμων».

Τό ταχύτερο τραίνο του κόσμου
μεταξύ Τόκιο καί Ναγκόγια.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ-ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

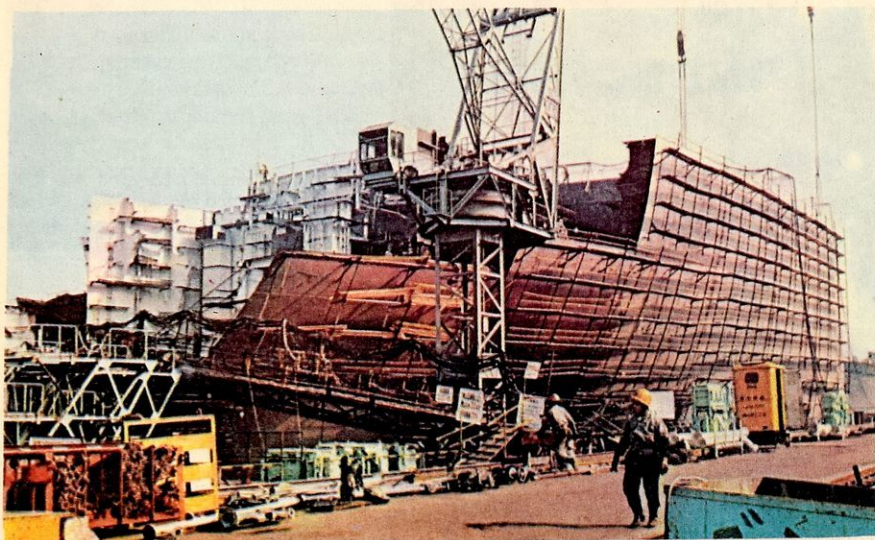
Πρίν έκατό χρόνια οί συνθήκες ζωής στήν 'Ιαπωνία, συγκριτικά μέ τήν Εύρώπη, ήταν πολύ χαμηλές. Σήμερα όμως έχει ξεπεράσει τά Εύρωπαϊκά βιομηχανικά κράτη καί είναι ή τρίτη δύναμη στον κόσμο σέ παραγωγή χάλυβα καί ηλεκτρικής ενέργειας, ή δεύτερη στα πλαστικά, καί ή βιομηχανία τών αυτοκινήτων της έχει τή δεύτερη θέση στον κόσμο. Είναι πρώτη στή ναυπηγική καί ακόμη έχει μεγάλη βιομηχανία από φωτογραφικές μηχανές, τηλεοράσεις, ραδιόφωνα, ποδήλατα ηλεκτρονικά μικροσκοπία κ.ά.

Παρ' όλο πού κατά τή διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου ή βιομηχανία της καταστράφηκε καί ό όρυκτός πλούτος της είναι λιγοστός, ή βιομηχανία τής 'Ιαπωνίας

Μιά αλυσίδα συναρμολογήσεως στά εργοστάσια «Χόντα».

Ή ναυπήγηση ενός γιγάντιου καραβιού.

ΙΑΠΩΝΙΚΑ ΡΕΚΟΡ

Έχει το ταχύτερο τραίνο στον κόσμο, τη μεγαλύτερη ύψικάμινο του κόσμου, την έφημερίδα με τη μεγαλύτερη κυκλοφορία του κόσμου με 9.000.000 αντίτυπα.

Τό σπουδαιότερο όμως είναι ο ταχύς ρυθμός ανάπτυξεως.

ανάπτυχθηκε ταχύτατα. Αυτό οφείλεται στο μικρότερο κόστος των βιομηχανικών προϊόντων, που βασικά επιτυγχάνεται χάρη στα χαμηλά σχετικά ήμερομίσθια.

Όπως σέ όλες τις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες έτσι και στην Ίαπωνία, τό συγκοινωνιακό δίκτυο είναι πολύ αναπτυγμένο, τόσο από σιδηροδρομικές γραμμές, όσο και αυτοκινητόδρομους, παρά τις δυσκολίες που παρουσιάζονται λόγω της όρεινης μορφής της χώρας.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ-ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Η Ίαπωνία είναι από τά παλαιότερα κράτη. Οί αυτοκράτορες της μέχρι τό τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου είχαν τόν τίτλο του «Υιού του Ήλιου». Τό 98% των κατοίκων είναι Ίάπωνες, που ανήκουν στήν κίτρινη φυλή.

Υπάρχουν επίσης Κορεάτες, Κινέζοι και οί Αινώ, που είναι οί μόνοι αυτόχθονες λευκοί. Κυριότερες θρησκείες είναι ο Σιντοϊσμός και ο Βουδισμός.

Μπρούντζινος Βούδας του 8ου αιώνα στή Νάρα της Ίαπωνίας.

Ένας ναός στο Κυτό, την αρχαία πρωτεύουσα της Ίαπωνικής Αυτοκρατορίας, χαρακτηριστικό δείγμα της γιαπωνέζικης αντίληψης για την αρχιτεκτονική. Έδώ και 100 χρόνια η Ίαπωνια γνώρισε μεγάλες μεταβολές. Όμως οι Γιαπωνέζοι προσπαθούν να διατηρήσουν τα έθιμά τους και έρχονται να θαυμάσουν τα μνημεία που έχτισαν οι πρόγονοί τους.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Η Ίαπωνία είναι από τις πιά πολυάνθρωπες χώρες. Τό 12% μόνο τών κατοίκων είναι άγρότες. Τά 2/3 τών Ίαπώνων άσכולούνται μέ τή βιομηχανία, τό έμπόριο, τίς μεταφορές καί ζοϋν σέ μεγάλες πόλεις. Η πρωτεύουσα, τό Τόκυο, είναι ή μεγαλύτερη πόλη στόν κόσμο μέ 15 έκατ. κατ. Άλλες πόλεις είναι τό Κυότο καί ή Όζάκα, μεγάλα βιομηχανικά κέντρα. Η Γιοκοχάμα είναι μεγάλο είσαγωγικό καί έξαγωγικό λιμάνι, πού βρίσκεται κοντά στό Τόκυο καί συνδέεται μ' αυτό μέ δλώρυγα.

Η Χιροσίμα καί τό Ναγκασάκι πού καταστράφηκαν από τίς δύο άτομικές βόμβες, τίς όποιες έρριξαν οι Άμερικάνοι στό Β' Παγκόσμιο πόλεμο. Τά χιλιάδες θύματα πού δημιουργήθηκαν άνάγκασαν τούς Ίάπωνες νά συνθηκολογήσουν άνευ όρων.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Τό έδαφος τής Ίαπωνίας είναι ήφαιστειογενές καί συχνά διαταράσσεται από σεισμούς.

- Η Ίαπωνία είναι σέ πληθυσμό ή έκτη κατά σειρά χώρα μετά τήν Κίνα, τήν Ίνδια, τήν Ε.Σ.Σ.Δ., τίς Η.Π.Α. καί τήν Ίνδονησία.

- Οι πεδινές περιοχές είναι πολύ πυκνοκατοικημένες. Η γεωργία είναι έντατική καί ή βιομηχανία πολύ άναπτυγμένη. Είναι ή τρίτη δύναμη στόν κόσμο.

- Τό Τόκυο (15 έκατομ. κατ.) είναι ή μεγαλύτερη πόλη στόν κόσμο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιά είναι τά μεγαλύτερα από τό νησιά τής Ίαπωνίας;
2. Τι είναι ήφαιστεια καί σέ ποιές κατηγορίες διακρίνονται;
3. Ποιά θαλάσσια ρεύματα έπηρεάζουν τό κλίμα τής Ίαπωνίας;
4. Ποιοί κλάδοι τής βιομηχανίας είναι περισσότερο άναπτυγμένοι;
5. Ποιές είναι οι σπουδαιότερες πόλεις τής Ίαπωνίας;

Μιά άποψη τού Τόκυο.

ΡΥΠΑΝΣΗ

Σήμερα η τεχνολογική πρόοδος έφερε την τεράστια ανάπτυξη της βιομηχανίας. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη ρύπανση της ατμόσφαιρας και των υδάτων.

Στις μεγάλες βιομηχανικές πόλεις η τεράστια ποσότητα των καυσαερίων, που σκορπίζουν στην ατμόσφαιρα οι καπνοδόχοι των εργοστασίων και των λεβητοστασίων, οι εξατμήσεις των αυτοκινήτων κ.ά. Αύξάνουν το ποσοστό των βλαβερών αερίων στην ατμόσφαιρα και ο αέρας είναι τόσο δηλητηριασμένος, ώστε τα μάτια να δακρύζουν και ο λαιμός πολλές φορές να καίει.

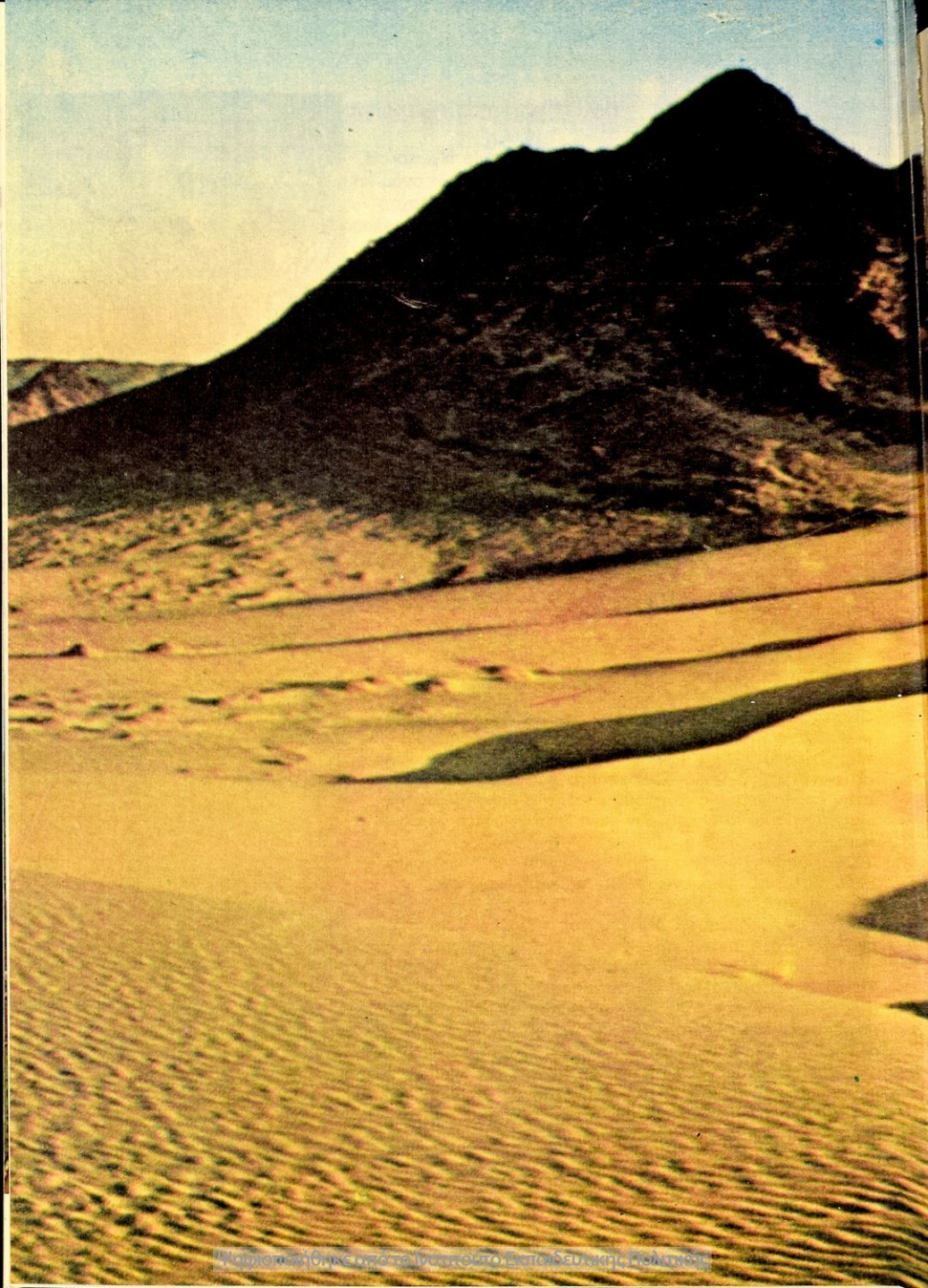
Τό φαινόμενο αυτό, που είναι η ρύπανση της ατμόσφαιρας, είναι πολύ συνηθισμένο στην Ίαπωνία, όπου έχει πάρει άνησυχητικές διαστάσεις.

Στις μεγαλουπόλεις τα δηλητηριώδη καυσαέρια είναι τόσο πολλά, ώστε η όμιχλη και ή χαμηλή ορατότητα παρουσιάζεται τις πιο πολλές μέρες το χρόνο.

Τα απόρριμα εξάλλου των εργοστασίων, που αδειάζονται στα ποτάμια ή στη θάλασσα, καταστρέφουν ένα μέρος των μικροοργανισμών, με τους οποίους τρέφονται τα ψάρια, που όλο και λιγοστεύουν.

Αλλά ο κίνδυνος για τη μόλυνση των υδάτων είναι ακόμη μεγαλύτερος όταν μολυνθούν τα νερά που υδρεύουν πόλεις και χωριά, οπότε υπάρχει κίνδυνος σοβαρός για τη δημόσια υγεία. Η ρύπανση του περιβάλλοντος είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, που για την αντιμετώπισή του όλα τα προηγμένα κράτη παίρνουν έκτακτα μέτρα.

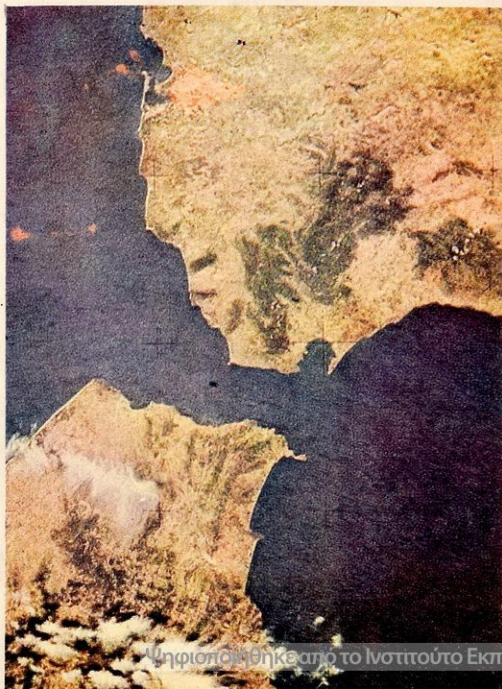
ΑΦΡΙΚΗ

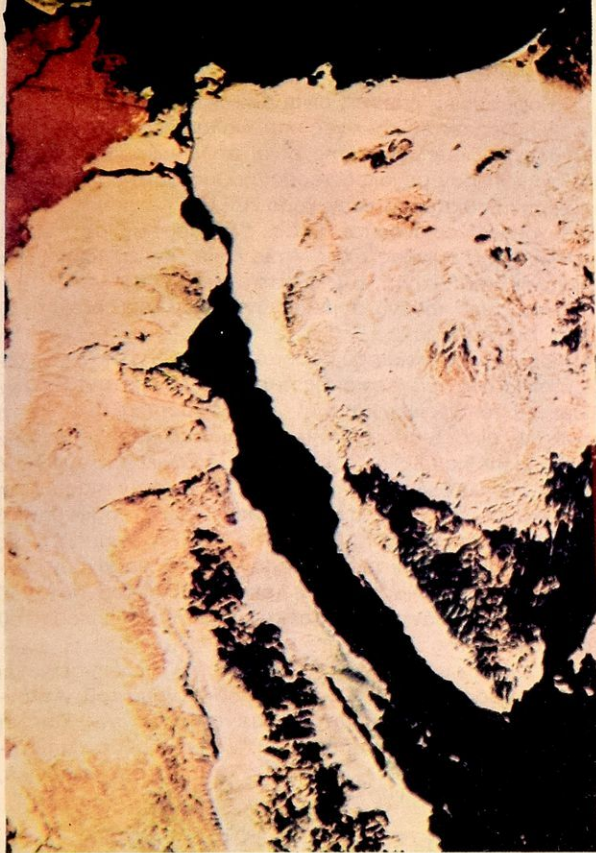
Η ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ

Ἡ Ἀφρική μέ τά 30 ἑκατ. τετρ. χμ. τῆς ἐκτάσεώς της εἶναι ἡ τρίτη ἡπειρος τῆς Γῆς μετά τήν Ἀσία (44 ἑκατ. τετρ. χμ.) καί τήν Ἀμερική (42 ἑκατ. τετρ. χμ.). Θά πρέπει νά διασχίσει κανεῖς 8.000 χμ. γιά νά φτάσει ἀπό τή **Μπιζέρτα** , τό βορειότερο σημεῖο στή Μεσόγειο, στό **Ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἐλπίδας**, πού βρίσκεται στό νότιο ἄκρο τῆς Ἀφρικανικῆς ἡπείρου, καί 7.500 χμ. ἀπό τό **Πράσινο ἄκρωτήριο**, στόν Ἀτλαντικό ὠκεανό, γιά νά φτάσει στό Ἀκρωτήριο **Γκαρνταφουῖ**, στόν Ἰνδικό ὠκεανό.

Ἡ Ἀφρική βρίσκεται πολύ κοντά στήν Εὐρώπη, ἀπό τήν ὁποία τή χωρίζει ἡ Μεσόγειος θάλασσα πού ἔχει πλάτος 400-500 χμ. Ὁ πορθμός τοῦ Γιβραλτάρ, τό σημεῖο πού πλησιάζουν περισσότερο οἱ δύο ἡπειροί, ἔχει πλάτος μόνο 15 χμ. Ἀλλά ἡ Ἀφρικανική ἡπειρος βρίσκεται ἀκόμα πιο κοντά στήν Ἀσία, μέ τήν ὁποία ἦταν ἐνωμένη, προτοῦ ἀνοίξει ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ πού ἔνωσε τήν **Ἐρυθρά θάλασσα** μέ τή Μεσόγειο. Ἡ Ἐρυθρά θάλασσα εἶναι ἓνα στενό θαλάσσιο βύθισμα, μία «τάφρος» πού τό πλάτος της δέν ξεπερνά τά 150 χμ.

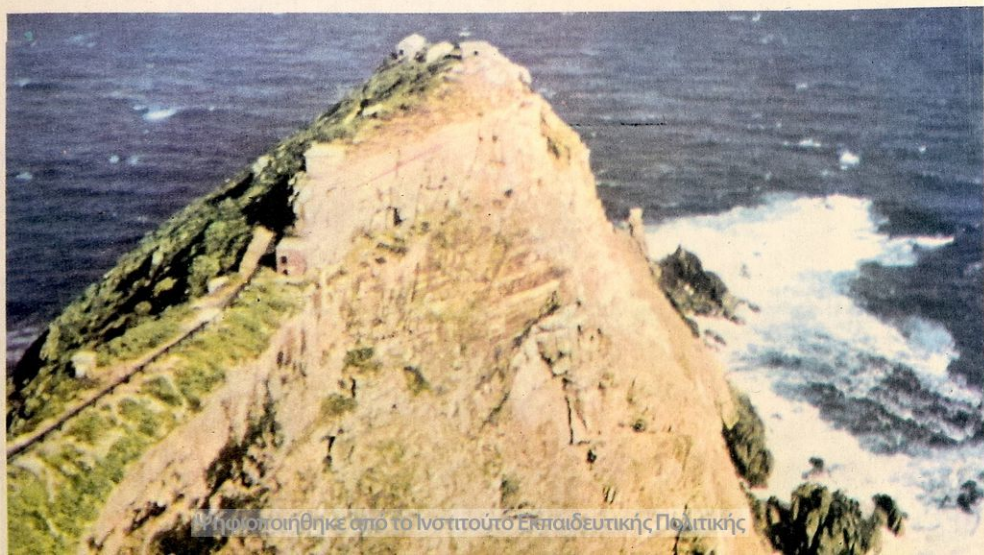
Τό Γιβραλτάρ ὅπως φαίνεται ἀπό τό διαστημόπλοιο Σκάιλαμπ.

Ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ ἐνώνει τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα μὲ τὴ Μεσόγειο.

Ἡ φωτογράφιση ἀπὸ τὸ Σκάιλαμπ, ἔχει γίνει μὲ ὑπέρυθρο φιλμ γιὰ νὰ τονίζονται ὀριζόμενα σημεῖα, ὅπως γιὰ παράδειγμα τὸ δέλτα τοῦ Νεῖλου πού φαίνεται κόκκινο.

Ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἑλπίδας: Τὸ νοτιότερο σημεῖο τῆς Ἀφρικῆς.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

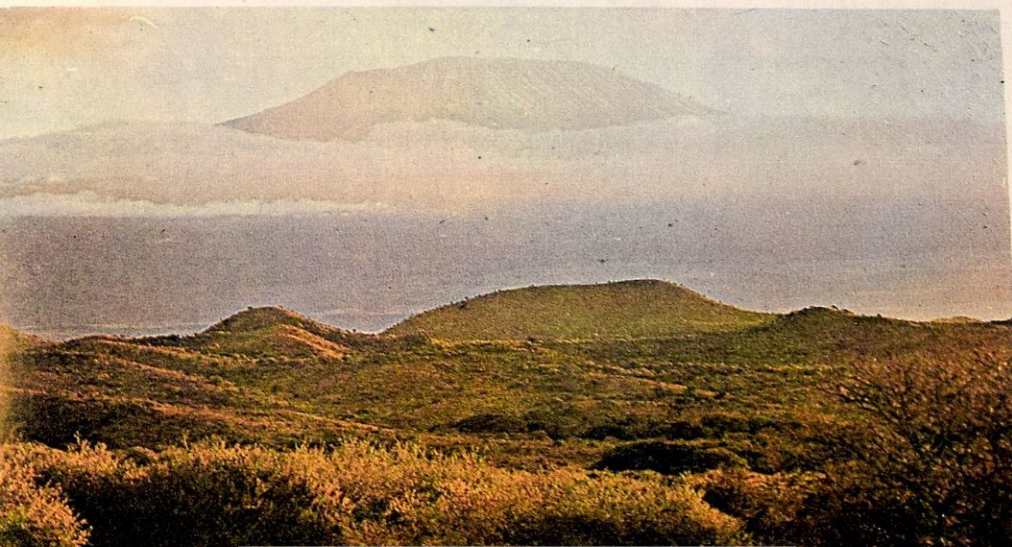
Ἡ ἀφρικανική ἡπειρος εἶναι ἓνα τεράστιο ὀροπέδιο μέ ἀπόκρημνες ἀκτές καί λίγες παραθαλάσσιες πεδιάδες. Ὁ θαλάσσιος διαμελισμός της εἶναι πολύ μικρός. Οἱ ἀκτές δέ σχηματίζουν μεγάλες χερσονήσους οὔτε οἱ κόλποι εἰσχωροῦν βαθιά μέσα στήν ξηρά. Οἱ ἐλάχιστοι κόλποι πού υπάρχουν εἶναι ἀνοιχτοί, ὅπως ὁ τεράστιος σέ πλάτος κόλπος τῆς Γουϊνέας στόν Ἀτλαντικό καί οἱ κόλποι τῆς Μεγάλης καί Μικρῆς Σύρτης στή Μεσόγειο.

Ἐπίσης σέ κανένα σημεῖο τῶν ἀκτῶν της δέ σχηματίζεται φυσικό λιμάνι.

Ἡ ἴδια ὁμοιομορφία πού παρουσιάζεται στίς ἀκτές ἐμφανίζεται καί στό ἐσωτερικό τῆς ἡπείρου. Σέ ἑκατοντάδες χιλιόμετρα τό ἀφρικανικό ἀνάγλυφο παρουσιάζει τήν ἴδια μονότονη εἰκόνα ἀπό πλατιεῖς πεδιάδες καί σχεδόν ἐπίπεδα ὀροπέδια. Οἱ κοιλάδες τῶν μεγάλων ποταμῶν σέ μερικά σημεῖα εἶναι κάπως στενές, ἀλλά στήν πιο μεγάλη τους ἑκταση εἶναι πολύ πλατιεῖς καί δέν κατορθώνουν νά ἀλλάξουν τήν ἐπίπεδη μονοτονία τοῦ τοπίου. Τέτοιες μεγάλες ἐπίπεδες ἐκτάσεις, λεκανοπέδια, υπάρχουν πολλές στήν Ἀφρική, ὅπως τά λεκανοπέδια τοῦ ποταμοῦ Νίγηρα, τοῦ Τσάντ, τοῦ Κογκό, τοῦ ἄνω Νεῖλου, τοῦ Ζαμπέζη καί τῆς Καλαχάρι.

Σέ ἀντίθεση μέ τίς ἄλλες ἡπείρους ἡ Ἀφρική δέν ἔχει μεγάλες ὀροσειρές, ἐκτός ἀπό τήν ὀροσειρά τοῦ Ἀτλαντα πού βρίσκεται βορειοδυτικά, ἀπέναντι ἀπό τήν Ἰβηρική χερσόνησο. Τά ὑπόλοιπα ὄρη τῆς Ἀφρικῆς δέ σχηματίζουν ὀροσειρές ἀλλά εἶναι ἀπομονωμένοι ὄρεινοί ὄγκοι,

Κιλιμάντζαρο (5.963 μ.): Τό ψηλότερο θουνό τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ἓνας ἡφαιστειακός κῶνος.

πού εξέχουν σάν νησιά πάνω από τό μεγάλο αφρικανικό όροπέδιο. Τά ὄρη αὐτά σχηματίζονται ἀπό ἡφαιστειακοὺς κώνους, ὅπως τό Κίλιμάντζαρο (5.963 μ.), πού εἶναι τό ψηλότερο σημεῖο τῆς Ἀφρικῆς.

Ἀπό ἡφαιστειακοὺς κώνους ἐπίσης ἀποτελοῦνται τά ψηλά ὄρη **Κένυα** (5.201 μ.), **Ρουβενζόρι** (5.119 μ.), **Ἐλγκόν** (4.322 μ.) τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς, τό ὄρος **Καμερούν** (4.069 μ.) στὸν κόλπο τῆς Γουινέας καὶ τό ὄρος **Τιμπέστι** (3.415 μ.) τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Ἡ **Αἰθιοπικὴ ὄροσειρά** σχηματίστηκε καὶ αὐτὴ ἀπὸ ἡφαιστειακὸ ὕλικό, ἔχει ὅμως μορφὴ ὑψιπέδου.

ΛΙΜΝΕΣ ΠΟΤΑΜΟΙ

Ἡ Ἀφρική ἔχει μερικές ἀπό τίς πιό μεγάλες λίμνες τοῦ κόσμου, ὅπως ἡ λίμνη **Βικτόρια**, πού εἶναι ἡ δευτέρα σέ ἔκταση μετὰ τή λίμνη Σουπήριου (Β. Ἀμερική).

Στήν ἀνατολική Ἀφρική, ἀνάμεσα στά ψηλά ἡφαιστειακά ὄρη, σχηματίζονται πολλές μεγάλες λίμνες, πού εἶναι ἐκτός ἀπό τή Βικτόρια, ἡ **Νυάσσα**, ἡ **Ταγκανίκα**, ἡ **λίμνη Ἀλβέρτου** καί ἡ **λίμνη Ροδόλφου**. Οἱ λίμνες αὐτές βρίσκονται σέ μεγάλο ὑψόμετρο καί εἶναι πολύ βαθιεῖς.

Ὑπάρχουν ἐπίσης λίμνες καί σέ ἄλλα σημεία τῆς ἡπείρου, ὅπως ἡ Τσάντ (Β. Ἀφρική) καί ἡ Νγκάμι (Ν. Ἀφρική), ἀλλά τά νερά τους εἶναι ρηχά καί τήν ἐποχὴ τῆς ξηρασίας μεταβάλλονται σέ ἔλη.

Ἀνάμεσα στοὺς πιό μεγάλους ποταμούς τό «ρεκόρ» σέ μήκος ἀνήκει ὁποσοδήποτε στό Νεῖλο, μέ τά 6.700 χμ., ἀπό τόν Ἰσημερινό μέχρι τή Μεσόγειο. Ὁ Νεῖλος ἔχει καί ἓνα ἄλλο «ρεκόρ»: εἶναι ὁ ποταμός πού διασχίζει τή μεγαλύτερη ἔρημικὴ ἔκταση (περίπου 2.000 χμ.). Στό Νεῖλο ὅμως θά ἐπανέλθουμε ὅταν θά ἐξετάσουμε τήν Αἴγυπτο, γιά νά δοῦμε τή μεγάλη σημασία πού ἔχει γιά τίς περιοχές πού διασχίζει.

Ἄλλοι μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ὁ **Νίγηρ**, πού διαγράφει ἓνα μεγάλο τόξο σέ μήκος, 4.200 χμ. στή δυτικὴ Ἀφρική καί χύνεται στόν κόλπο τῆς Γουινέας, ὁ **Κόγκο** στήν κεντρικὴ Ἀφρική, πού εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀπό τοὺς ἀφρικανικοὺς ποταμούς σέ ὄγκο νερῶν, ὁ **Ζαμπέζη**, ὁ σπουδαιότερος ποταμός τῆς νότιας Ἀφρικῆς καί ὁ **Σε-νεγάλης** πού χύνεται στόν Ἀτλαντικό κοντά στό Πράσινο Ἀκρωτήριο. Μερικοὶ ποταμοὶ δὲ χύνονται στή θάλασσα ἀλλὰ μέσα σέ μεγάλες λίμνες, ὅπως στή λίμνη Τσάντ καί Νγκάμι.

Τό κύριο χαρακτηριστικὸ τῶν μεγάλων ἀφρικανικῶν ποταμῶν εἶναι ὅτι ὅλοι σχηματίζουν καταρράκτες, καί ἔτσι δέν εἶναι πλωτοὶ σέ ὅλο τους τό μήκος. Οἱ σπουδαιότεροι καταρράκτες εἶναι τῆς Βικτόριας τοῦ ποταμοῦ Ζαμπέζη (110 μ. ὕψος).

Πελεκάνοι στή λίμνη Τσάντ. Στίς λίμνες τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς συγκεντρώνονται πολλὰ πουλιὰ πού τρέφονται μέ ψάρια.

Ὁ καταρράκτης Βικτόρια τοῦ ποταμοῦ Ζαμπέζη.

ΚΛΙΜΑ ΒΛΑΣΤΗΣΗ

Τό μεγαλύτερο τμήμα τής αφρικανικής ήπειρου βρίσκεται μεταξύ τών δύο τροπικών κύκλων, δηλαδή στή θερμή ζώνη. Τό χιόνι είναι άγνωστο γιά τήν 'Αφρική καί υπάρχει μόνο στά ψηλά βουνά, σ' αυτά πού περνούν τά 5.000 μ. ύψος. Στό ύψος αυτό τό κρύο πού επικρατεί έμποδίζει τά χιόνια νά λιώσουν καί έτσι οι κορυφές τών βουνών είναι πάντα χιονισμένες, όπως συμβαίνει στό Κιλιμάντζαρο. Έκτός λοιπόν από αυτές τίς πολύ μικρές περιοχές, σέ όλη τήν άλλη έκταση τής 'Αφρικής τό κλίμα είναι γενικά θερμό.

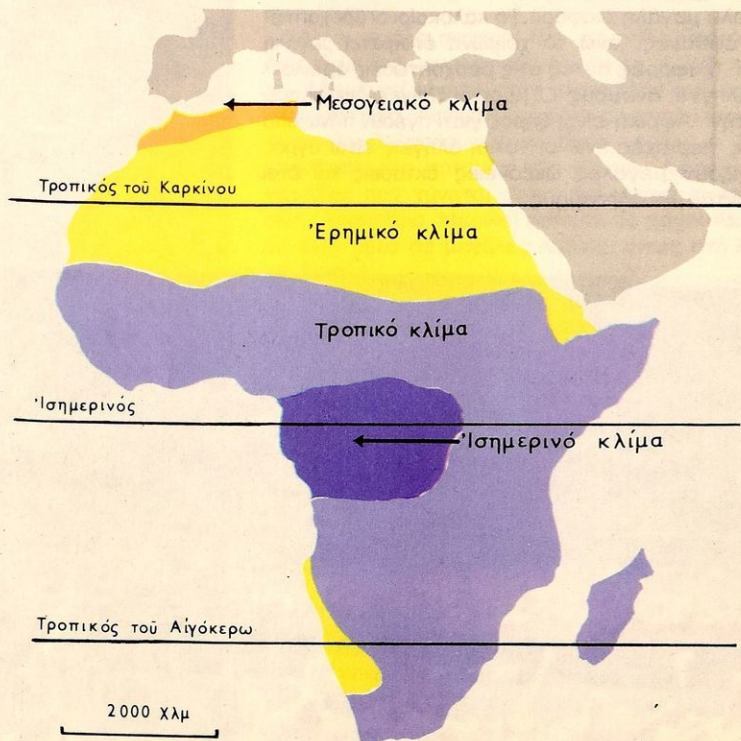
Στίς εύκρατες περιοχές, όπως στήν 'Ελλάδα, οι άλλες τών εποχών προσδιορίζονται από τίς διαφορές τής θερμοκρασίας. Στίς θερμές όμως περιοχές οι διαφορές θερμοκρασίας είναι πολύ μικρές καί **ή αλλαγή τών εποχών προσδιορίζεται από τίς βροχοπτώσεις.**

Έκτός από τίς περιοχές του ίσημερινού, όπου βρέχει σχεδόν τό ίδιο χειμώνα-καλοκαίρι, στίς άλλες περιοχές μεταξύ του ίσημερινού καί τών τροπικών κύκλων παρουσιάζεται μία πολύ μεγάλη διαφορά. Τό καλοκαίρι οι βροχοπτώσεις είναι άφθονες, ενώ τό χειμώνα επικρατεί μεγάλη ξηρασία. Οι διαφορές αυτές στίς βροχοπτώσεις όφειλονται στους άληγεϊς άνέμους. Οι βόρειοι άληγεϊς άνεμοι πού φτάνουν στήν 'Αφρική είναι ξηροί, γιατί πνέουν πάνω από ήπειρωτικές περιοχές, ενώ οι νότιοι άληγεϊς είναι ύγροι, γιατί διασχίζουν μεγάλες ώκεάνειες έκτάσεις καί έτσι έμπλουτίζονται μέ ύδατμούς.

Στόν Ίσημερινό, όπου συναντιούνται οι βόρειοι και οι νότιοι αληγείς, αλλάζουν κατεύθυνση και ανεβαίνουν ψηλότερα. Έκει, έπειδή οι θερμοκρασίες είναι χαμηλές, οι ύδρατμοί, πού περιέχουν οι αληγείς, ύγροποιούνται και σχηματίζεται ή βροχή. Τά σημεία όμως πού συναντιούνται οι αληγείς άνεμοι και έπομένως έκει πού δημιουργείται ή ζώνη τών βροχών,δέ βρίσκονται σέ όλη ή διάρκεια του έτους άκριβώς πάνω από τόν Ίσημερινό, αλλά μετατοπίζονται πρός τά βόρεια του Ίσημερινού τό καλοκαίρι και πρός τά νότια τό χειμώνα.

Έξαιτίας αύτής τής μετατοπίσεως τών αληγών άνέμων ύπάρχουν περιοχές τής Άφρικής όπου κατά τούς έξι καλοκαιρινούς μήνες βρέχει συνεχώς, ένώ κατά τούς ύπόλοιπους έξι μήνες του χειμώνα έπικρατεί μεγάλη ξηρασία.

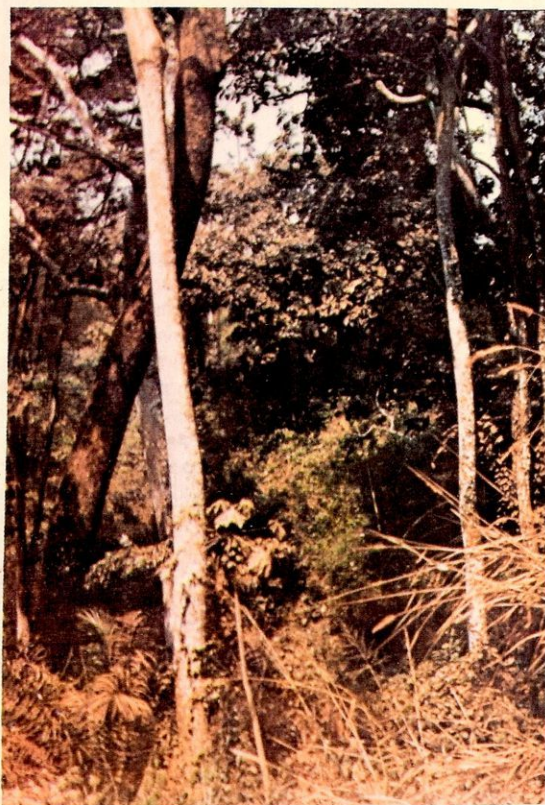

ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ - ΒΛΑΣΤΗΣΗ

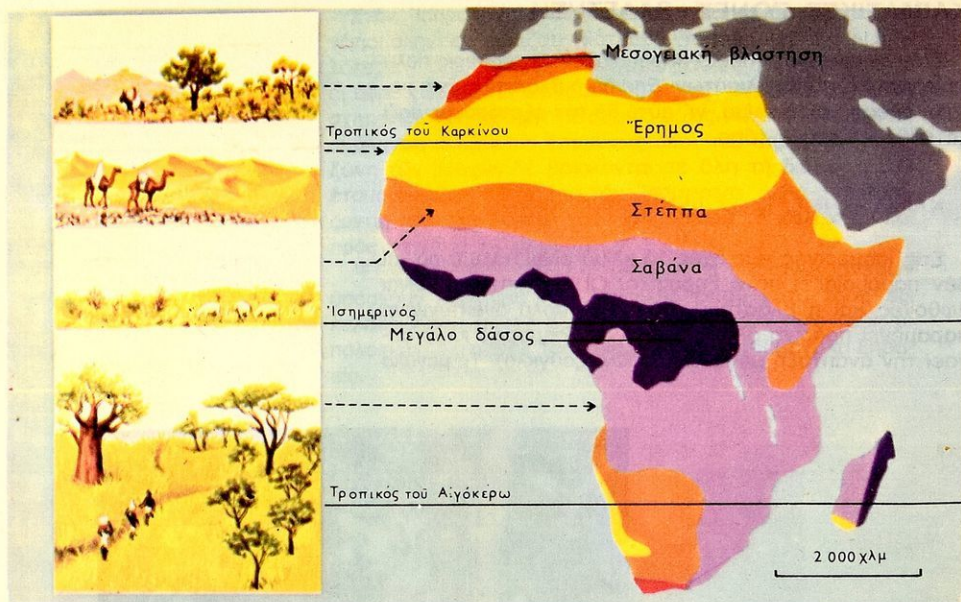
Στήν αφρικανική ήπειρο παρουσιάζονται τέσσερις πολύ διαφορετικοί τύποι κλιμάτων. Έπειδή η βλάστηση έχει μεγάλη σχέση με το κλίμα, γι' αυτό θα την εξετάσουμε μαζί με κάθε κλιματικό τύπο.

1 ΚΛΙΜΑ ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΥ (ΙΣΗΜΕΡΙΝΟ ΚΛΙΜΑ)

Στίς ισημερινές περιοχές το κλίμα είναι πολύ υγρό και δέν παρουσιάζει ποτέ ξηρασίες. Οί βροχοπτώσεις είναι άφθονες και ή βλάστηση, πού είναι πολύ αναπτυγμένη παραμένει πράσινη όλο τό χρόνο. Τό ισημερινό κλίμα ευνοεί τήν ανάπτυξη μεγάλων δασών (ζούγκλα). Τά μεγάλα

Στά μεγάλα δάση του ισημερινού ή βλάστηση είναι πολύ πυκνή και παραμένει πράσινη όλο τό χρόνο.

δάση σχηματίζονται από δέντρα μέ κορμό ευθύ και λείο, πού αρχίζει νά διακλαδώνεται σέ ένα ύψος 30-40 μ. πάνω από τήν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους. Στό ὕψος αὐτό τά κλαδιά τῶν γειτονικῶν δέντρων ἐνώνονται ἔτσι, ὥστε τό ἀφθονο καί πάντα πράσινο φύλλωμά τους σχηματίζει ἕνα φράγμα ἀδιαπέραστο ἀπό τίς ἀκτίνες τοῦ ἡλίου.

Σέ ὁρισμένες θέσεις ὑπάρχουν δέντρα γίγαντες, πού τό ὕψος τους ξεπερνᾷ τά 60 μ.

Σήμερα οἱ περιοχές τῶν μεγάλων δασῶν ἔχουν περιοριστεῖ καί δέν καλύπτουν τόσο μεγάλες ἐκτάσεις ὅπως στό παρελθόν. Ὁ ἄνθρωπος καταστρέφει τό μεγάλο δάσος, γιά νά αὐξήσῃ τίς καλλιεργήσιμες ἐκτάσεις. Ἐτσι, ἐκεῖ πού ἄλλοτε ὑπῆρχαν πανύψηλα δέντρα ἔχουν δημιουργηθεῖ φυτεῖες τροπικῶν φυτῶν, πού ἀποτελοῦν τήν κύρια πηγή πλούτου γιά τούς κατοίκους.

Τά προϊόντα εἶναι μπανάνες, καφές, κακάο, ἀνανάς, ζάχαρη, γλυκοπατάτες καί ταπιόκα (τροπικό φρούτο).

Ἡ ζωή στό μεγάλο δάσος ἔχει καί αὐτή ἀλλάξει ἐξαιτίας τῶν φυτειῶν. Ὑπάρχουν ἀκόμα μεγάλα ἑρπετά, ὅπως ὁ βόας καί ὁ κροκόδειλος στά ποτάμια. Οἱ ἵπποπόταμοι δέν εἶναι πολλοί ὅπως ἄλλοτε. Οἱ μεγάλοι γορίλες εἶναι σπάνι-

οι, ενώ τὰ λιοντάρια καί οἱ λεοπαρδάλεις δέ ζοῦν πιά στό μεγάλο δάσος, γιὰτί δέ βρίσκουν τροφή. Ὁ μεγαλύτερος ὁμως κίνδυνος γιά τόν ἄνθρωπο δέν εἶναι τὰ μεγάλα ἄγρια ζῶα ἀλλά τὰ μικρά ἔντομα, τῶν ὁποίων τὰ τσιμπήματα προκαλοῦν σοβαρές ἀσθένειες. Ἡ ἀσθένεια τοῦ ὕπνου πού μεταδίδεται ἀπό τή μύγα τσε-τσέ καί ὁ κίτρινος πυρετός πού μεταδίδεται καί αὐτός ἀπό μία ἄλλη μύγα, εἶναι οἱ σοβαρότερες. Οἱ ἀσθένειες αὐτές δέν εἶναι τόσο συχνές ὥς ἄλλοτε, γιὰτί σήμερα ἀντιμετωπίζονται ἀπό τήν ἱατρική.

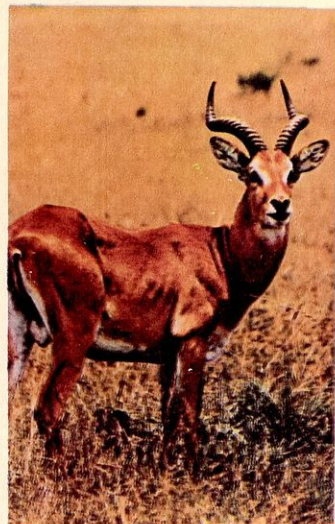
2. ΤΡΟΠΙΚΟ ΚΛΙΜΑ

Οἱ περιοχές πού βρίσκονται μεταξύ τῶν ἐρήμων καί τῆς ἡμερινῆς ζώνης ἔχουν τροπικό κλίμα, πού χαρακτηρίζεται ἀπό πολύ ζεστούς καί ξηρούς χειμῶνες, καί καλοκαίρια ζεστά μέ μεγάλες βροχοπτώσεις.

Στίς περιοχές αὐτές ὑπάρχουν στέππες καί σαβάνες, οἱ ὁποῖες ἔχουν διαφορετικά εἶδη βλαστήσεως.

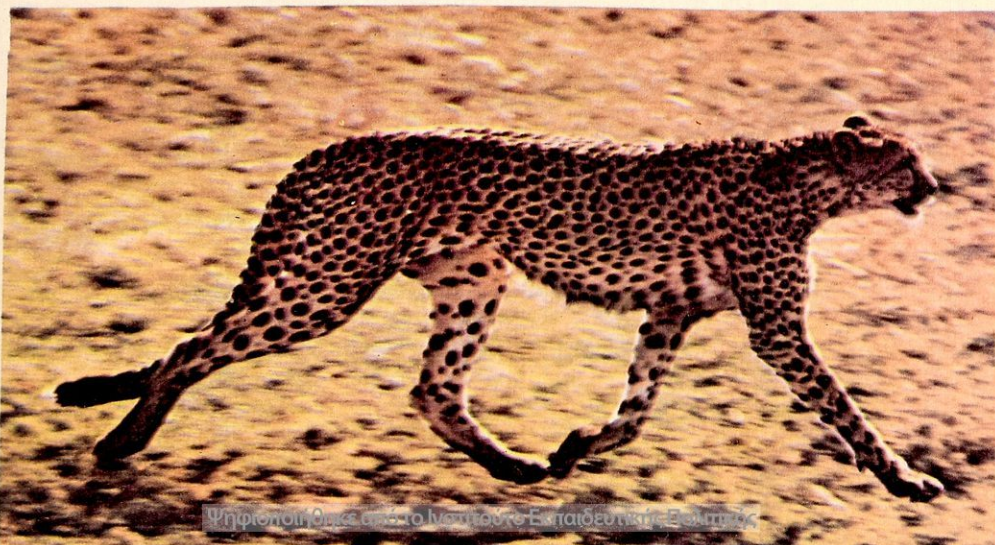
ΣΑΒΑΝΕΣ

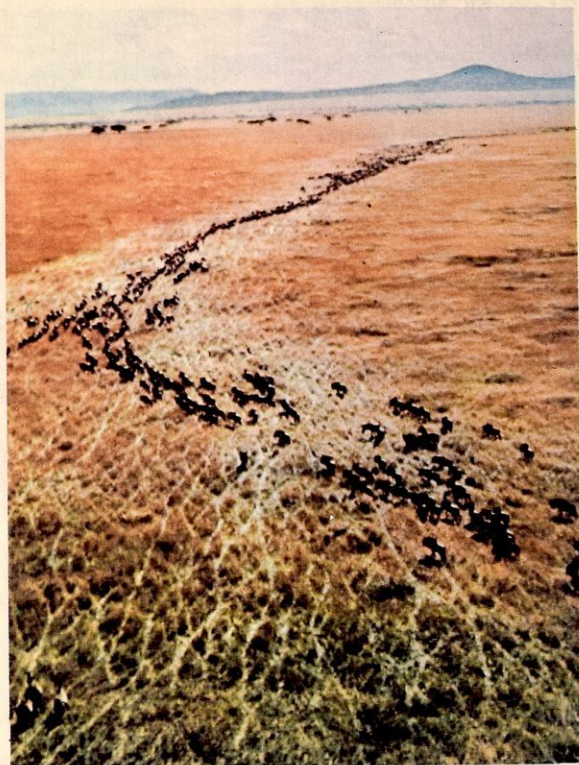
Εἶναι περιοχές μέ πολύ ψηλή χλόη, περίπου 2μ, καί ἀραιά μεγάλα δέντρα. Τήν ἐποχή πού ἡ χλόη ξεραίνεται, οἱ

Ἀντιλόπη

Τσιτάχ: Τό ταχύτερο ζῶο τῆς σαβάνας. Ἡ ταχύτητά του φτάνει τά 100 χμ. τήν ὥρα.

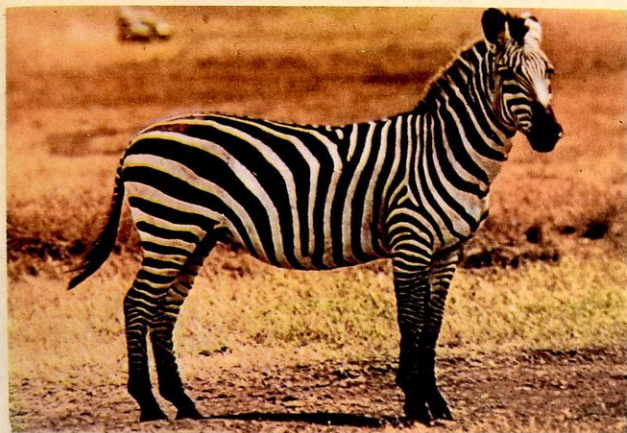

Στις αφρικανικές σαβάνες μεγάλα κοπάδια από γκνού (είδος αντιλόπης) και ζέβρους μεταναστεύουν κάθε χρόνο σε νέα βοσκοτόπια.

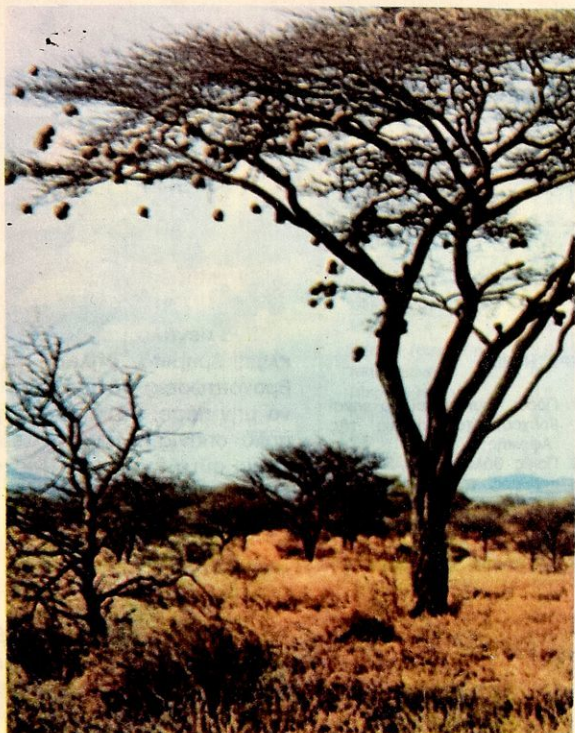
περιοχές αυτές είναι πολύ επικίνδυνες για πυρκαγιά. Η περιοχή της σαβάνας είναι κατάλληλη για καλλιέργειες (δημητριακά, φυσιτικά, βαμβάκι) και νιάκτηνοτροφία. Έξαιτίας της αφθονίας χλόης στη σαβάνα ζουν πολλά άγρια ζώα φυτοφάγα και σαρκοφάγα, όπως καμηλοπαρδάλεις, ζέβρες, ελέφαντες, πίθηκοι, λιοντάρια, λεοπαρδάλεις καθώς και πολλά έρπετά.

ΣΤΕΠΠΕΣ

Στις στέππες που βρίσκονται κοντά στις έρημικές περιοχές οι βροχοπτώσεις είναι λίγες, ή χλόη είναι χαμηλή και υπάρχουν μόνο λίγα δέντρα που άντέχουν στην ξηρασία (άραβικές άκακίες που δίνουν τό άραβικό κόμμι).

Ζέβρος: Παρά τις έντονες ραβδώσεις του δέ διακρίνεται εύκολα όταν τρέχει με μεγάλη ταχύτητα.

Άραβικές άκακίες στις αφρικανικές στέπες.

Ἡ ἔρημος Καλαχάρι στή νότια Ἀφρική

3. ΕΡΗΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Πόσοι καί ποιοί ὠκεανοί βρέχουν τά παράλια τῆς Ἀφρικής;
2. Ποιές θάλασσες ἐνώνουν ο πορθμός τοῦ Γιβραλτάρ, ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ καί ὁ πορθμός τοῦ Μπάμπι-έλ-Μαντέμπ (Ἄντεν);
3. Δεῖξτε στό χάρτη τή θέση τῶν μεγαλύτερων βουνῶν τῆς Ἀφρικής.
4. Παρατηρήστε σέ ἓνα παγκόσμιο χάρτη τίς δυτικές ἀκτές τῆς Ἀφρικής καί τίς ἀνατολικές ἀκτές τῆς Νότιας Ἀμερικής. Ποιά σχέση ὑπάρχει στό σχῆμα τους καί γιατί;

Ἐνα μεγάλο μέρος τῆς Ἀφρικής, ἰδίως τό βόρειο, ἔχει κλίμα ἐρημικό, δηλαδή ἐξαιρετικά ξηρό καί ζεστό. βροχοπτώσεις εἶναι σπάνιες καί γιά πολλά χρόνια μποροῦν νά μὴν πέσει οὔτε μιά σταγόνα νερό. Ἡ βλάστηση εἶναι πολὺ σπάνια. Μεγάλες ἐκτάσεις εἶναι τελειῶς γυμνές, χωρίς οὔτε ἓνα φυτό. Μόνο στίς ὀάσεις, ὅπως θά δοῦμε ἐξετάζοντας τή Σαχάρα, ὑπάρχουν μερικές συστάδες δέντρων.

4. ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΚΛΙΜΑ

Παρουσιάζεται μόνο στό βορειοδυτικό τμήμα τῆς Ἀφρικής πού βρέχεται ἀπό τή Μεσόγειο θάλασσα καί εἶναι ἴδιο μέ τό γνωστό μεσογειακό κλίμα τῆς χώρας μας. βλάστηση εἶναι καί αὐτή, φυσικά, μεσογειακή (δημητριακά, ἐλίες, ὅπωροφόρα δέντρα, ἀμπέλια).

Η ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΑΟΙ ΤΗΣ

Η εξερεύνηση της Αφρικής άργησε πολύ, παρ' όλο που η ήπειρος αυτή βρίσκεται πολύ κοντά στην Εύρωπη. Εκτός από τις μεσογειακές άκτές, που ήταν γνωστές από την αρχαιότητα (αιγυπτιακός πολιτισμός), τό υπόλοιπο τμήμα της ήπειρου παρέμεινε για πολλούς αιώνες άγνωστο στον υπόλοιπο κόσμο.

Η άργοπορία αυτή στην εξερεύνηση οφείλεται στα μεγάλα φυσικά εμπόδια που παρουσιάζονται, όταν επιχειρήσει κανείς νά προχωρήσει στο έσωτερικό της Αφρικής. Μεγάλες καί αφιλόξενες έρημικές εκτάσεις υπάρχουν σέ πολλά σημεία (Σαχάρα-Ναμίμπ), που δέν επιτρέπουν πην είσοδο στο έσωτερικό. Τά τροπικά άδιαπέραστα δάση του Ίσημερινού (ζούγκλα) φράζουν τό δρόμο γιά τά έσωτερικά όροπέδια. Τέλος οι άκτές, όπως είδαμε στή μορφολογία, είναι άπότομες καί οι μεγάλοι ποταμοί δέν είναι πλωτοί, γιατί σχηματίζουν καταρράκτες.

Οι άκτές της νότιας Αφρικής έγιναν γνωστές από τό Βάσκο ντέ Γκάμα, που ταξίδεψε τό 1497 από πην Εύρώπη

Πολεμιστές της φυλής Ζουλού.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΚΡΑΤΗ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ

Άγκόλα	66
Αίγυπτος	36
Αίθιοπία	27
Άκτή	
Έλεφαντόδοντος	4,7
Άλγερία	16
Άνω Βόλτα	5,7
Γκάμπα	0,4
Γκαμπόν	0,5
Γκάνα	9,4
Γουίνεα	4,2
Δημοκρατία Ζαΐρ	24,4
Δημοκρατία	
Ν. Αφρικής	23,5
Δυτική Σαχάρα	0,1
Ζάμπια	4,5
Καμερούν	6
Κένυα	12,5
Κεντροαφρικανική	
Δημοκρατία	1,7
Λαϊκή Δημοκρατία	
Κογκό	1
Λιβερία	1,7
Λιβύη	2,2
Μαδαγασκάρη	7,2
Μαλαουί	4,8
Μαλί	5,4
Μαρόκο	17,3
Μαυριτανία	1,3
Μοζαμβίκη	8,4
Μπενίν (Δαχομέη)	2,9
Μποτσάνα	0,7
Μπουρούντι	3,8
Νίγηρ	4,4
Νιγηρία	70
Ουγκάντα	11
Ρωδесία	5,9
Ρουάντα	4,1
Σενεγάλη	4,4
Σιέρα Λεόν	2,7
Σομαλία	3
Σουδάν	17
Τανζανία	14,5
Τόγκο	2,2
Τσάντ	3,4
Τυνησία	5,5

στis 'Ινδies. Τό έσωτερικό όμως παρέμεινε άγνωστο μέχρι τά μέσα του 19ου αιώνα, όταν δύο τολμηροί έξερευνητές, ό Άγγλος Λίβινγκστον και ό Άμερικανός Στάνλεϋ, κατάφεραν νά εισχωρήσουν στην Κεντρική Άφρική. Από τότε οι Εύρωπαίοι άρχισαν νά δημιουργούν άποικίες στά έδάφη πού έξερευνούσαν. Κατάλοιπα από τις άποικίες αυτές ύπάρχουν μέχρι σήμερα.

Τά περισσότερα άφρικανικά κράτη είναι νεοσύστατα και οι κάτοικοί τους ήταν μέχρι πριν λίγα χρόνια πρωτόγονοι;

Τό μέγεθος της σημαίας κάθε κράτους είναι ανάλογο μέ τον πληθυσμό του

ΒΟΡΕΙΑ ΑΦΡΙΚΗ

Τό βόρειο μέρος της αφρικανικής ηπείρου περιλαμβάνει τις χώρες που βρέχει ή Μεσόγειος θάλασσα, δηλ. τό Μαρόκο, πὴν Ἀλγερία, πὴν Τυνησία, πὴν Λιβύη, πὴν Αἴγυπτο. Τό μεγαλύτερο ὁμως τμήμα της τό καταλαμβάνει ἡ ἔρημος Σαχάρα.

Οἱ μόνες περιοχές πού δέν εἶναι ἔρημικές εἶναι μιά στενή λουρίδα κατά μήκος τῆς Μεσογείου καί ἡ κοιλάδα τοῦ Νείλου ποταμοῦ. Ἡ Σαχάρα εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἔρημος τοῦ κόσμου. Τό μήκος της, ἀπό τόν Ἀτλαντικό ὠκεανό μέχρι πὴν Ἐρυθρά θάλασσα, εἶναι 5.000 χμ. καί τό πλάτος της ἀπό τὴ Μεσόγειο μέχρι τόν Νίγηρα ποταμό καί πὴν λίμνη Τζάντ, 1.500 χμ.

Ἐρημος Σαχάρα: Χαρακτηριστικό τοπίο μέ θινες.

Τό κλίμα εἶναι πολύ θερμό καί τό κύριο χαρακτηριστικό του εἶναι ἡ μεγάλη διαφορά θερμοκρασίας μεταξύ μέρας

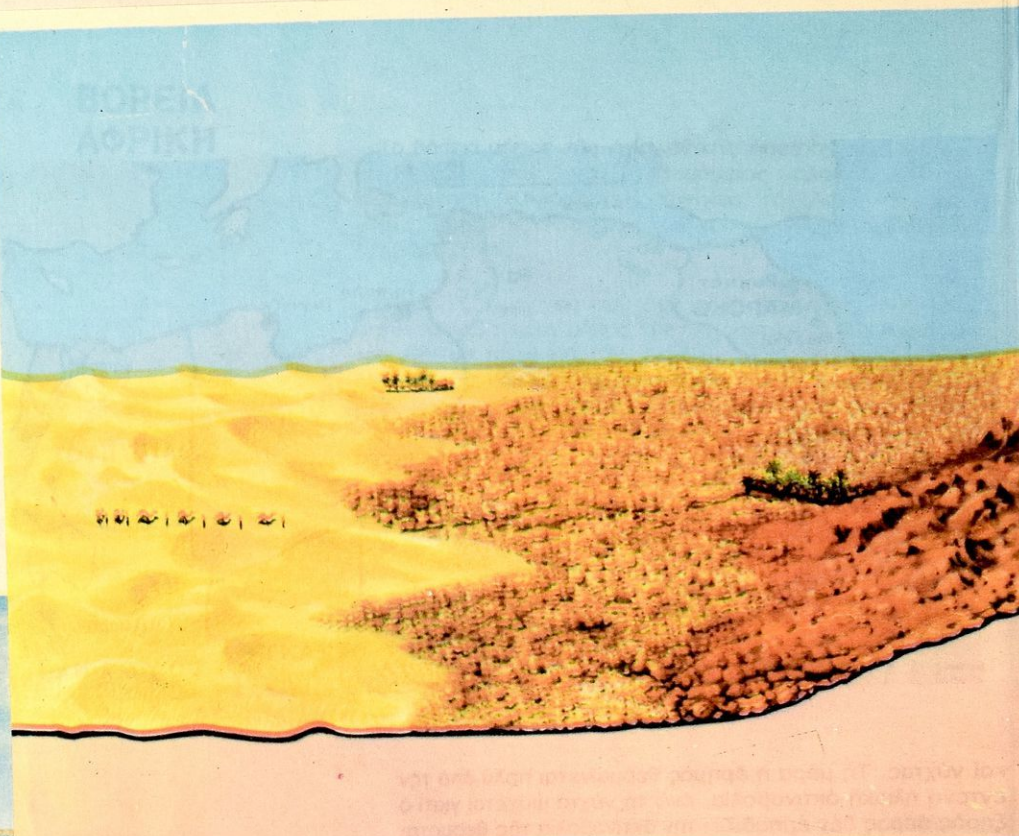

καί νύχτας. Τή μέρα ἡ ἔρημος θερμαίνεται πολύ ἀπό τήν ἔντονη ἡλιακή ἀκτινοβολία, ἐνῶ τή νύχτα ψύχεται γιατί ὁ ξηρός ἀέρας δέν ἐμποδίζει τήν ἀκτινοβολία τῆς θερμότη-
τας στοῦ διάστημα.

Οἱ βροχές εἶναι σπάνιες, ἀλλά ὅταν βρέχει, βρέχει καταρρακτωδῶς καί οἱ ξερές κοιλάδες τῶν ποταμῶν πλημ-
μυρίζουν, προκαλώντας καταστροφές.

**Ἡ Σαχάρα δέν εἶναι μιά μεγάλη ὁμοιόμορφη ἑκ-
ταση σκεπασμένη μέ ἄμμο, ἀλλά ἀποτελεῖται ἀπό 4
τελείως διαφορετικές περιοχές.**

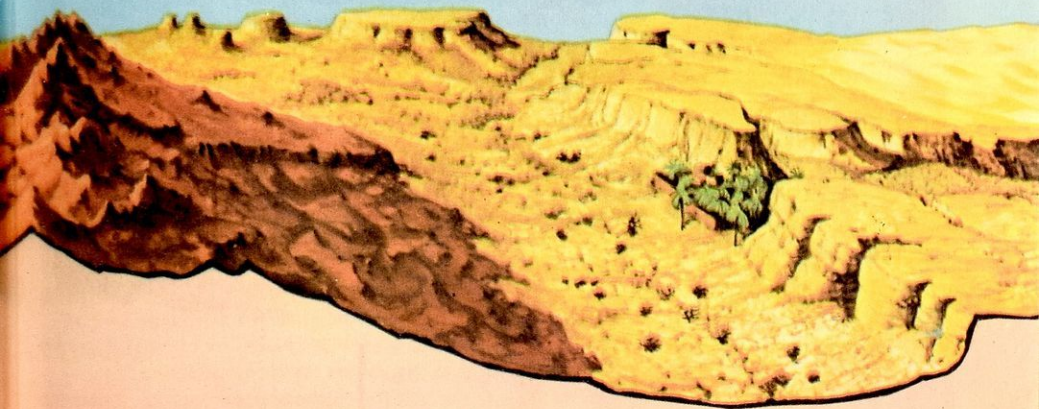
Άμμόδης έρημος: είναι ή περιοχή πού σκεπάζεται από πολλούς άμμόλοφους, οι όποιοι μετακινούνται από τούς άνέμους (θίνες). 'Η άμμος προέρχεται από τις γειτονικές έρημικές περιοχές και έχει φτάσει μέχρι έδώ καθώς παρأسύρεται από τούς άνέμους.

Παρ' όλο πού οι βροχοπτώσεις είναι σπάνιες, σέ μερικά σημεία τό νερό συγκεντρώνεται κάτω από την άμμο και έτσι μπορούν νά αναπτυχθούν συστάδες δέντρων, οι όάσεις.

Οι όάσεις είναι οι μόνες περιοχές πού κατοικούνται και ήταν σταθμοί τών καραβανιών, πού διέσχιζαν άλλοτε τή σαχάρα.

Βραχώδης έρημος: είναι μία σχεδόν επίπεδη περιοχή πού καλύπτεται από βράχους και χαλίκια. Τά ποτάμια πού ύπήρχαν παλιότερα, όταν τό κλίμα ήταν πιο ύγρό από σήμερα, έφερναν τά χαλίκια και τούς βράχους από τά γειτονικά βουνά άνακατεμένα μέ άμμο. Όταν τό κλίμα έγινε ξηρό, ό άνεμος μετέφερε τούς μικρούς και έλαφρούς κόκκους τής άμμου μακριά και άφησε τά βαρύτερα ύλικά (βράχους, χαλίκια) στή θέση τους.

Παλιότερα τά καραβάνια απέφευγαν νά διασχίσουν τις περιοχές αυτές, γιατί είναι τελείως ξηρές και δέν ύπάρχουν όάσεις. Τά σύγχρονα «καραβάνια» από αυτοκίνητα προτιμούν τις περιοχές αυτές, γιατί δέν ύπάρχει άμμος πού δυσκολεύει τήν πορεία τους.

Βουνά με όδοντωτές κορυφές: Οι περιοχές αυτές βρίσκονται στη μέση της έρημου και αποτελούνται από ψηλά βουνά, όπως το Χογκάρ και Τιμπέσι. Οι κορυφές των βουνών είναι όδοντωτές, γιατί τα πετρώματα «σκάνε» στην κυριολεξία από τις μεγάλες διαφορές θερμοκρασίας που παρατηρούνται.

Τήν ημέρα ζεσταίνονται πάρα πολύ (μέχρι 70°) από τον ήλιο, αλλά τη νύχτα ή θερμοκρασία πέφτει πολύ, ακόμα και κάτω από το 0° C. Το ελάχιστο νερό που υπάρχει, από την υγρασία της ατμόσφαιρας, παγώνει μέσα στους πόρους των πετρωμάτων, διαστέλλεται και τα κομματίζει.

Όροπέδια με βαθιές κοιλάδες: Οι περιοχές αυτές βρίσκονται στην άκρη της έρημου προς το εσωτερικό της Αφρικής.

Οι βαθιές κοιλάδες ανοίχτηκαν από τους ποταμούς, που άλλοτε είχαν πολύ νερό αλλά σήμερα είναι κατάξεροι. Στο βάθος αυτών των κοιλάδων βρίσκεται καμιά φορά λίγο νερό, που έχει εισωρθεί μέσα στην άμμο και έτσι υπάρχουν λίγες οάσεις, αλλά η επιφάνεια των όροπεδίων είναι πάρα πολύ ξηρή.

Διυλιστήρια πετρελαίου στην Άλγερια.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Ή Σαχάρα δέν ήταν πάντα τόσο ξερή όσο σήμερα. Είχε ποτάμια που άνοιξαν βαθιές κοιλάδες στα βουνά και στα όροπέδια.
- Στις πιο χαμηλές περιοχές σχηματίζονται αμμόδεις έρημοι με θίνες.
- Στη μέση της Σαχάρας βρίσκονται τα βουνά Τιμπέσι και Χογκάρ.
- Τό υπέδαφος της είναι πλούσιο σέ πετρέλαιο.

Ή Σαχάρα ήταν μέχρι πριν λίγα χρόνια μιά από τις πιο φτωχές περιοχές της Γης. Έκτός από μία στενή λουρίδα, κοντά στη Μεσόγειο, που καλλιεργούνται έσπεριοδοιδή, άμπέλια, δημητριακά, και τις όασεις (χουρμάδες, όπωροφόρα δέντρα), ή υπόλοιπη έκταση, είναι άκαλλιέργητη και άκατοικήτη.

Τό υπέδαφος όμως της Σαχάρας είναι πλουσιότατο κυρίως σέ πετρέλαιο,τό όποιο άρχισαν νά έκμεταλλεύονται τις τελευταίες δεκαετίες, με άποτέλεσμα νά άποτελεϊ σήμερα την πιο σημαντική πηγή πλούτου.

ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ Β. ΑΦΡΙΚΗΣ

ΜΑΡΟΚΟ

Βρίσκεται στη βορειοδυτική άκρη της 'Αφρικής και βρέχεται από τον 'Ατλαντικό και τη Μεσόγειο. 'Ανεξάρτητο κράτος από το 1956, ήταν μέχρι τότε Γαλλική και 'Ισπανική άποικία.

Τό υπέδαφος έχει πλούσια φωσφοροῦχα κοιτάσματα. Καλλιεργούνται έσπεριδοειδή και γίνεται μεγάλη παραγωγή κονσερβών σαρδέλας.

ΜΑΡΟΚΟ

17,3 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ραμπάτ.

ΑΛΓΕΡΙΑ

'Εκτείνεται από τη Μεσόγειο θάλασσα μέχρι και το βουνό Χογκάρ προς νότο.

'Εγινε ανεξάρτητο κράτος τό 1962 μετά από σκληρούς άγώνες. Μέχρι τότε ήταν Γαλλική άποικία.

Οι κάτοικοί της είναι 'Αραβες και Βερβερίνοι, υπάρχουν όμως και πολλοί Γάλλοι.

Στά παράλια της Μεσογείου καλλιεργούνται έσπεριδοειδή και άμπέλια. 'Η 'Αλγερία είναι ή πέμπτη οίνοπαραγωγός χώρα του κόσμου, τό κρασί της όμως προορίζεται μόνο για εξαγωγή, γιατί ή Μουσουλμανική θρησκεία τό άπαγορεύει για τούς ντόπιους.

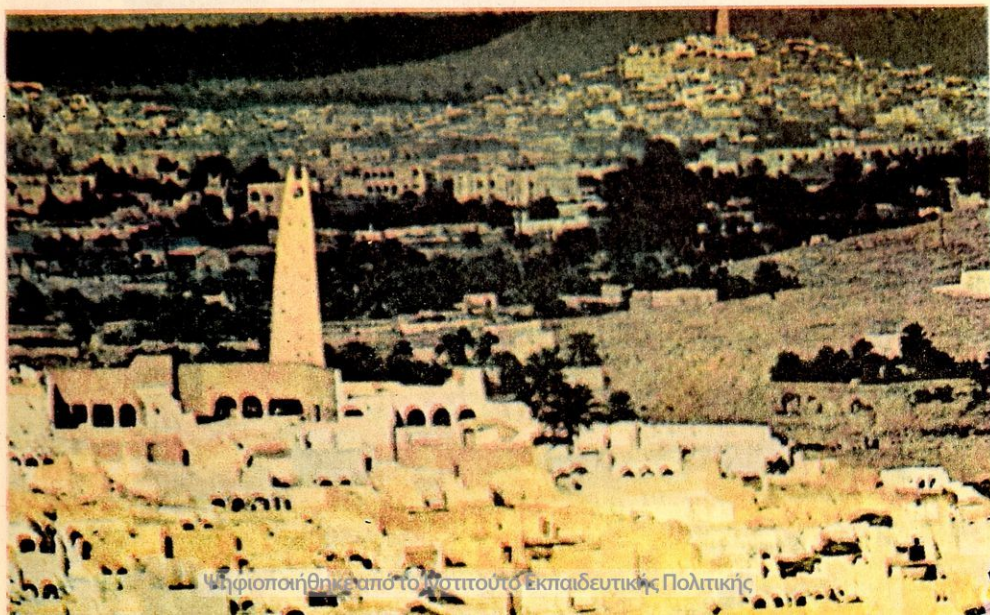
Τό υπέδαφος είναι άρκετά πλούσιο σέ πετρέλαιο.

ΑΛΓΕΡΙΑ

16 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα 'Αλγέρι.

Χαρακτηριστικό χωριό στο
Μαρόκο.

ΤΥΝΗΣΙΑ

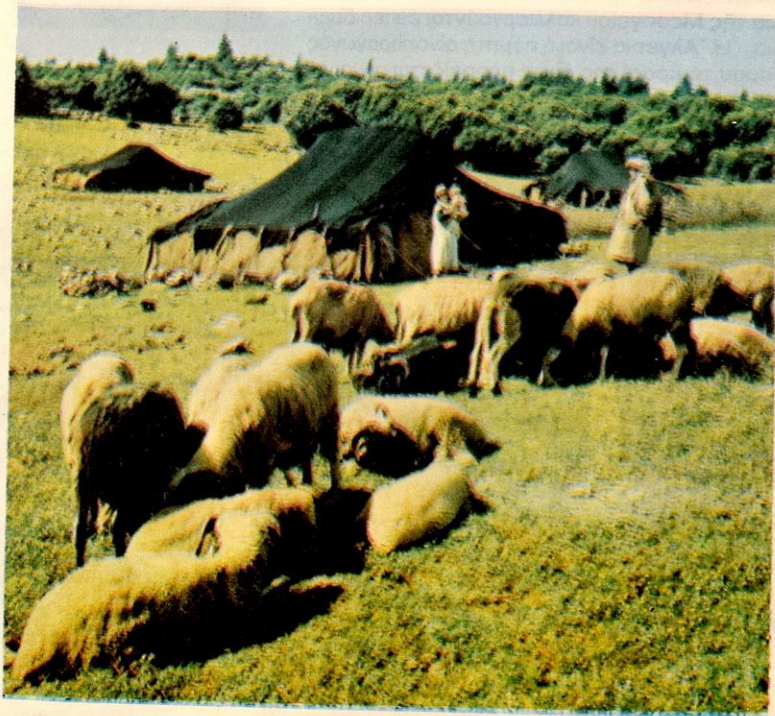
ΤΥΝΗΣΙΑ
5,5 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Τύνις.

Ανεξάρτητο κράτος από τό 1956. Μέχρι τότε ήταν Γαλλικό προτεκτοράτο.

Η γεωργία δέν είναι αναπτυγμένη, γιατί τό έδαφος είναι άγονο καί όρεινό. Αντίθετα, έχει αναπτυχθεί ή άλιεία καί ή σπογγαλιεία.

Τόν 8ο αιώνα π.Χ. οί Φοίνικες ίδρυσαν στά παράλια τής Μεσογείου τήν Καρχηδόνα, τήν όποία άργότερα κατέστρεψαν οί Ρωμαίοι καί έγκατεστάθηκαν στήν Τύνιδα. Άργότερα ή χώρα δέχτηκε διάφορες έπιδρομές καί τελικά έγινε όρμητήριο τών φοβερών Βερβερίνων πειρατών μέχρι τήν έποχή πού κατακτήθηκε από τούς Γάλλους.

Νομάδες Βερβερίνοι σέ καταυλισμό τους στήν περιοχή του μαροκινού Άτλαντα.

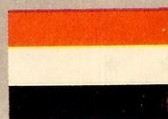

ΛΙΒΥΗ

Πρώην ιταλική άποικία έγινε ανεξάρτητο κράτος τό 1952. Είναι χώρα έρημική, γιατί ή Σαχάρα προεκτείνεται μέχρι τίς άκτές τίς Μεσογείου.

Οί κάτοικοι είναι Βερβερίνοι, οί όποίοι ζοϋν κυρίως στήν παραλιακή ζώνη, όπου τό κλίμα είναι ήπιότερο. Ή Λιβύη ήταν τό φτωχότερο Άφρικανικό κράτος, γιατί δέν έχει ούσιαστικά καλλιεργήσιμες έκτάσεις.

Σήμερα, μετά τήν ανακάλυψη τών πλουσίων πετρελαιοφόρων κοιτασμάτων, είναι ένα από τά πλουσιότερα κράτη.

ΛΙΒΥΗ

2,2 έκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Τρίπολις.

Ύπαιθρια αγορά ζώων σέ ένα χωριό στή Λιβύη.

ΑΡΑΒΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Ἡ Αἴγυπτος βρέχεται ἀπὸ τὴ Μεσόγειο θάλασσα στὸ βορρᾶ καὶ ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα στὰ ἀνατολικά. Στὸ νότο συνορεύει μὲ τὸ Σουδάν καὶ δυτικά μὲ τὴ Λιβύη. Ἐχει ἔκταση 1 ἑκατομμύριο τετρ. χμ.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι μιά μεγάλη ἔρημος πού διασχίζεται ἀπὸ τὸ Νεῖλο ποταμὸ.

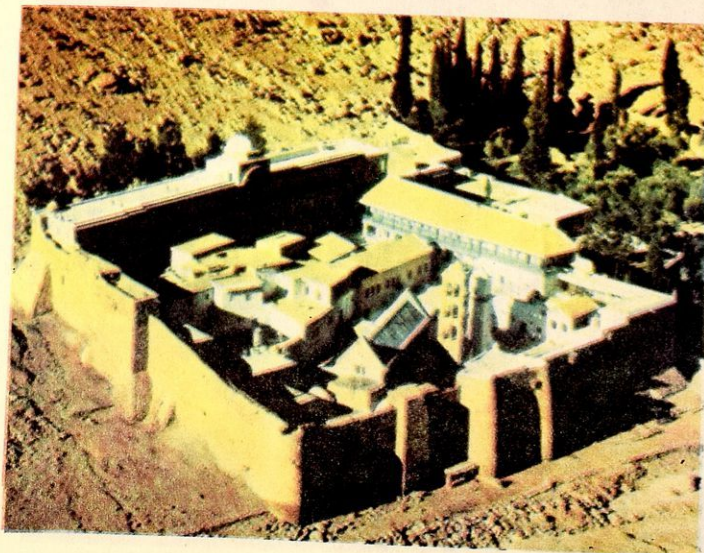
Δυτικά τοῦ Νεῖλου ἀπλώνεται ἡ μεγάλη Λιβυκὴ ἔρημος, ἀκατοίκητη καὶ ἀκαλλιέργητη ἔκταση, ἐκτός ἀπὸ μερικές ὄασις, ὅπως εἶναι ἡ Χάργκα καὶ ἡ Φαγιούμ.

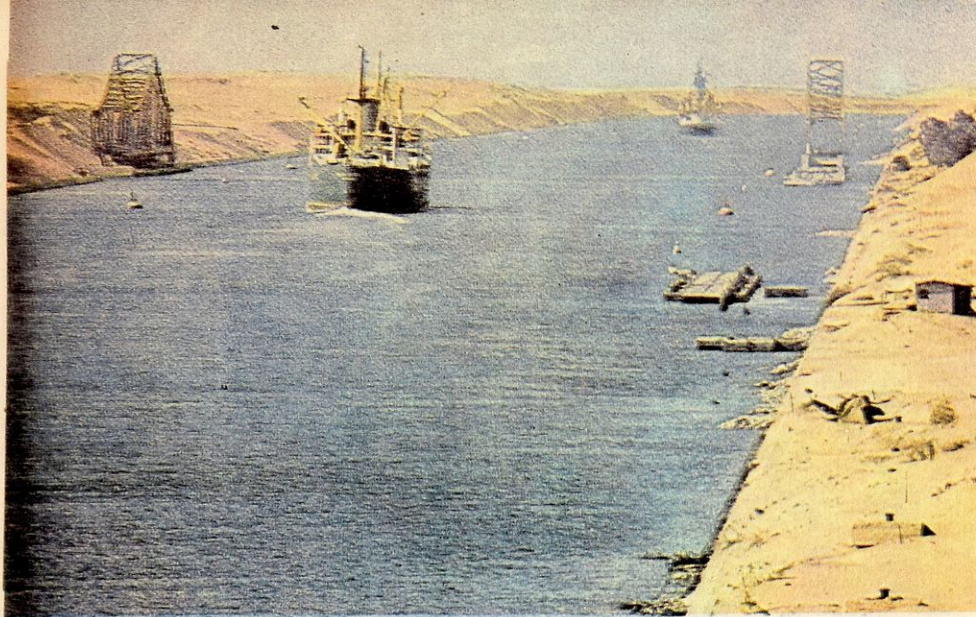
Ἀνατολικά ἡ ἔρημος συνεχίζεται μὲ ψηλά καὶ ἀπόκρημνα βουνά (Ντέλφα καὶ Σαρίμπ) μέχρι τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα. Βορειοανατολικά, ἀνάμεσα στοὺς κόλπους Σουέζ καὶ Ἀ-καμπα, ἐκτείνεται ἡ ἔρημος τῆς χερσονήσου τοῦ Σινᾶ, πού ἀνήκει γεωγραφικά στὴν Ἀσία.

Στὸ βουνό Σινᾶ (2.637 μ.) βρίσκεται ἡ περίφημη καὶ ὁμώνυμη Μονή, χτισμένη ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό.

Τὸ 1967 οἱ Ἰσραηλινοὶ κατέλαβαν τὴ χερσόνησο τοῦ Σινᾶ.

Ἡ Μονὴ Σινᾶ.

Έκεῖ πού ἐνώνεται ἡ χερσόνησος τοῦ Σινᾶ μέ τήν Ἀφρική, στό στενότερο σημεῖο μεταξύ Πόρτ-Σάιντ καί Σουέζ, ἀνοίχτηκε τό 1869 ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ, πού ἔχει μήκος 168 χμ. Ἡ οἰκονομική σημασία τῆς διώρυγας εἶναι μεγάλη, γιατί ἐνώνοντας τή Μεσόγειο μέ τήν Ἐρυθρά θάλασσα, συντομεύει τήν ἀπόσταση μεταξύ Εὐρώπης καί Νότιας Ἀσίας.

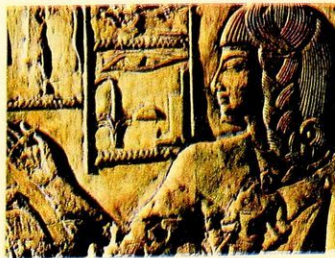
Ἐνα τμήμα τῆς διώρυγας τοῦ Σουέζ, κοντά στήν Ἐρυθρά θάλασσα.

Ο ΝΕΙΛΟΣ ΕΙΝΑΙ Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Στήν ἀρχαιότητα οἱ Αἰγύπτιοι λάτρευαν τό Νεῖλο σάν θεό, γιατί τοῦς ἔδινε κάθε καλοκαίρι ἕνα πραγματικά θεῖο δῶρο: τίς πλημμύρες.

Τό καλοκαίρι, πού γιά τίς μεσογειακές περιοχές εἶναι ἡ πιό ξηρή ἐποχή, ὁ Νεῖλος ἔχει τά πιό πολλά νερά, γιατί πηγάζει ἀπό τίς τροπικές περιοχές τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικής, ὅπου τό καλοκαίρι εἶναι ἡ ἐποχή τῶν βροχῶν.

Ἔτσι ὁ Νεῖλος, ἐπειδὴ τροφοδοτεῖται μέ μεγάλες ποσότητες νεροῦ, κατορθώνει ὄχι μόνο νά διασχίζει τήν πολύ ξερή ἔρημο, ἀλλά ἐπιπλέον νά πλημμυρίζει τήν κοιλάδα του. Στίς πηγές του ὁ Νεῖλος χωρίζεται σέ δύο κλάδους, τό **Λευκό Νεῖλο** πού πηγάζει ἀπό τή λίμνη Τάνα (ὕψόμετρο 1.830 μ.) στήν Αἰθιοπία, καί τό **Γαλάζιο Νεῖλο**, πού ἔχει τίς πηγές του στίς λίμνες Βικτόρια (ὕψόμετρο 1134 μ.) καί Ἀλβέρτου τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικής. Οἱ δύο

Τό δέλτα του Νείλου φωτογραφισμένο από το διαστημόπλοιο «Τζέμινι 4». Διακρίνεται ή Έρυθρά θάλασσα, ή διώρυγα του Σουέζ καί ή χερσόνησος του Σινά.

Δέλτα είναι οί περιοχές πού σχηματίζονται από τίς προσχώσεις τών ποταμών στη θάλασσα καί ονομάζονται έτσι διεθνώς, γιατί τό σχήμα τους μοιάζει μέ τό κεφαλαίο έλληνικό γράμμα Δ.

μεγάλοι αὐτοί κλάδοι ένώνονται στό έδαφος του Σουδάν καί σχηματίζουν τό Νείλο ποταμό.

Τό τμήμα τής κοιλάδας του Νείλου πού βρίσκεται στήν Αίγυπτο έχει μήκος 1.500 χμ. καί πλάτος από μερικά μέχρι καί άρκετές δεκάδες χιλιόμετρα. Ή κοιλάδα αὐτή είναι πολύ εύφορη, γιατί δέχεται τίς προσχώσεις πού φέρνει ό Νείλος από τά ήφαιστειακά αϊθιοπικά ύψίπεδα. Ή γονιμότητα του έδάφους έπιτρέπει στους Αίγυπτίους νά παίρνουν πολλές σοδειές τό χρόνο.

Στήν περιοχή τών έκβολών του στή Μεσόγειο ό Νείλος χωρίζεται σέ πολλούς κλάδους καί έτσι σχηματίζεται ένα πολύ μεγάλο καί εύφορο Δέλτα.

Ό Νείλος, πού είναι πλωτός μέχρι τούς καταρράκτες

του Άσσουάν, όπου είναι και το ομώνυμο φράγμα, διευκολύνει πολύ τη συγκοινωνία, πού εκτός από την περιοχή του Δέλτα δεν είναι αναπτυγμένη. Κατά μήκος της κοιλάδας του Νείλου έχουν κατασκευαστεί άρδευτικά κανάλια, φράγματα και τεχνητές λίμνες, για να αποφεύγονται οι πλημμύρες και να υπάρχει νερό κατά τις εποχές πού η στάθμη του Νείλου είναι χαμηλή.

Τό κλίμα της Αιγύπτου είναι πολύ ξηρό και θερμό, και οι βροχές, ιδίως στη Ν. Αίγυπτο, είναι σπάνιες. Όταν φυσούν βόρειοι άνεμοι από τη Μεσόγειο, τό κλίμα είναι σχετικά ήπιο, όταν όμως φυσούν νότιοι άνεμοι (Χαμσίν ή Σιμούν), πού έρχονται από την έρημο, η θερμοκρασία φτάνει συνήθως τούς 45-50°C. Συνήθως οι νότιοι άνεμοι προκαλούν άμμοθύελλες και τότε η λεπτή άμμος μπαίνει παντού, δυσκολεύοντας ακόμα και την αναπνοή.

Τό φράγμα του Άσσουάν στο Νείλο.

Τό Φράγμα του Άσσουάν, ένα από τά μεγαλύτερα φράγματα του κόσμου (μήκος 2.000 μ. και ύψος 45 μ.). Κατασκευάστηκε μέ τη βοήθεια των Ρώσων (1958-70). Ή οικονομική σημασία του γιά την Αίγυπτο είναι πολύ μεγάλη, γιατί αυξάνει τίς καλλιεργήσιμες εκτάσεις και βοηθάει στον έξηλεκτρισμό και εκβιομηχάνιση τής χώρας.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Ή Αίγυπτος ήταν άγγλικό προτεκτοράτο μέχρι τό 1922 πού άνακηρύχτηκε άνεξάρτητο βασίλειο. Οι Άγγλοι όμως εξακολούθησαν νά έχουν, ουσιαστικά, κάτω από την έξουσία τους την Αίγυπτο μέχρι και μετά τό Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο.

Τό 1952, μετά από επανάσταση, καταργείται η βασιλεία και η κηδεμονία των Άγγλων και άνακηρύσσεται η

δημοκρατία. Τό 1956 ἡ κυβέρνηση τῆς Αἰγύπτου ἀνακοινώνει τή διεθνοποίηση τῆς διώρυγας τοῦ Σουέζ καί προκαλεῖ ἔτσι ἐπέμβαση τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων Ἀγγλίας-Γαλλίας-Ἰσραήλ. Ἡ κρίση τοῦ 1956 διευθετήθηκε ἀπό τόν Ο.Η.Ε. Τό 1958 ἡ Αἴγυπτος ἐνώνεται μέ τή Συρία σέ μιὰ Ἐνωμένη Ἀραβική Δημοκρατία. Τό 1961 ἡ Συρία ἀποχωρεῖ ἀπό τήν ἔνωση. Τόν Ἰούνιο τοῦ 1967 ξεσπᾷ ὁ Ἀραβοῖσραηλινός πόλεμος μέ ἀφορμή τήν κυριαρχία τοῦ κόλπου Ἀκαμπα. Εἶναι ὁ πόλεμος τῶν 6 ἡμερῶν, κατὰ τόν ὁποῖο νικήθηκαν οἱ Αἰγύπτιοι, τό Ἰσραήλ κατέλαβε τή χερσόνησο τοῦ Σινᾶ καί ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ ἀποκλεισθηκε γιά τή ναυσιπλοΐα. Τό 1973 οἱ Αἰγύπτιοι κατέλαβαν ξανά τή ζώνη τῆς χερσονήσου τοῦ Σινᾶ, κατὰ μήκος τῆς διώρυγας, καί ἔτσι λειτούργησε καί πάλι (1974).

Ἀπό τό 1971 ἡ Αἴγυπτος ὀνομάζεται Ἀραβική Δημοκρατία τῆς Αἰγύπτου καί συμμετέχει στήν ὁμοσπονδία Ἀραβικῶν κρατῶν μαζί μέ τή Συρία καί τή Λιβύη. Μέχρι σήμερα οἱ διεκδικήσεις ἐδαφῶν μεταξύ Αἰγύπτου καί Ἰσραήλ συνεχίζονται καί γίνονται διαπραγματεύσεις μέσω Ο.Η.Ε.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Ἡ νεκρόπολις τῶν Θηβών.

Οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου ἀνήκουν στή λευκή φυλή. Εἶναι

ένας αρχαίος λαός, πού έχει όμως έρθει σέ μεγάλη έπι-
μειξία μέ "Αραβες καί Νέγρους.

Οι περισσότεροι Αιγύπτιοι είναι γεωργοί (φελάχοι), μου-
σουλμάνοι στό θρήσκευμα, υπάρχουν όμως καί άρκετοί
κόπτες (Χριστιανοί μονοφισίτες). Κοντά στίς έρημικές
περιοχές ζουν λίγοι νομάδες Βεδουίνοι, πού άσχολούνται
μέ τήν κτηνοτροφία. Στήν Αίγυπτο ζουν καί άρκετοί
Εύρωπαίοι, πού έχουν δημιουργήσει παροικίες. Οι μεγαλύ-
τερες είναι ή ελληνική καί ή ιταλική.

Έπειδή ένα μεγάλο τμήμα τής χώρας είναι έρημος,
οι κάτοικοι συγκεντρώνονται κυρίως στήν κοιλάδα του
Νείλου, πού είναι μία άπό τίς πιό πυκνοκατοικημένες πε-
ριοχές του κόσμου.

ΠΟΛΕΙΣ

Πρωτεύουσα είναι τό Κάιρο (5 έκατ. κάτ.), πού είναι
χτισμένο στίς όχθες του Νείλου, λίγο βορειότερα άπό τήν
άρχαία Μέμφιδα. Είναι ή μεγαλύτερη πόλη τής 'Αφρικής
καί συγχρόνως πολιτικό, οικονομικό καί πνευματικό κέντρο
όλου του 'Αραβικού κόσμου. Τό πανεπιστήμιο "Αλ 'Αζχάρ
είναι τό πιό σπουδαίο ισλαμικό πνευματικό κέντρο καί τό
μουσείο του Καΐρου τό πλουσιότερο σέ θησαυρούς σ' όλό-
κληρο τόν κόσμο.

Η 'Αλεξάνδρεια (2' έκατομ. κάτοικοι) χτίστηκε άπό τό
Μέγα 'Αλέξανδρο, τό 332 π.Χ. στή δυτική άκρη του
Δέλτα, στή Μεσόγειο θάλασσα. Είναι τό πρώτο λιμάνι τής
χώρας καί μία άπό τίς πιό όμορφες πόλεις τής Αιγύπτου,
μέ σύγχρονα κτίρια καί φαρδιές λεωφόρους.

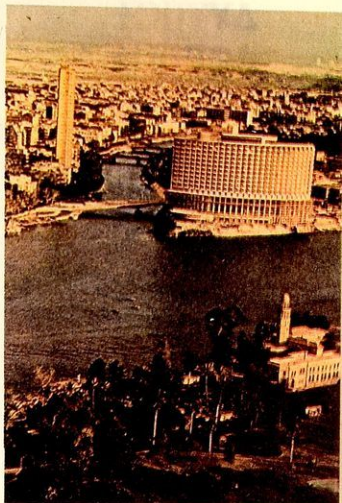
"Άλλες πόλεις είναι : τό Πόρτ-Σάιντ (350.000), πού
είναι λιμάνι στή βόρεια είσοδο τής διώρυγας, δηλ. στή
Μεσόγειο, ή 'Ισμαΐλεια (157.000), τό Σουέζ (200.000),
στό μυχό τής 'Ερυθράς θάλασσας, τό 'Ασσουάν (125.000),
τό Λουξόρ (31.000), πού είναι τουριστικό κέντρο, χτισμένο
στήν περιοχή των άρχαίων Θηβών.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η γεωργία βασίζεται κυρίως στίς δύο βιομηχανοποιημέ-
νες καλλιέργειες του βαμβακιού καί του ζαχαροκάλαμου,
καθώς επίσης καί στά δημητριακά, πού είναι ή βασική
διατροφή του πληθυσμού.

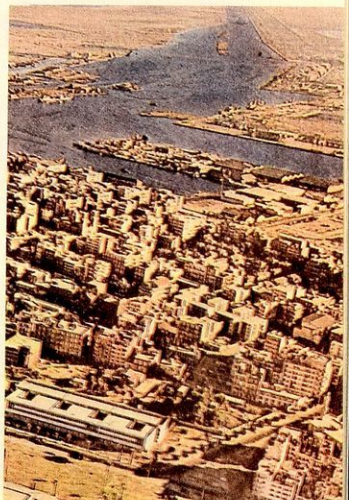
Όρυκτός πλούτος: περιλαμβάνει μικρά μόνο κοιτάσματα
σιδήρου, φωσφορούχα καί όρυκτά άλατα.

Η βιομηχανία δέν είναι άναπτυγμένη καί περιορίζεται
κυρίως στήν έπεξεργασία βαμβακιού (έκκοκκιστήρια-ύ-
φαντήρια), έργοστάσια ζάχαρης καί έπεξεργασίας δη-
μητριακών.

Κάιρο: Η πρωτεύουσα τής Αι-
γύπτου καί ή μεγαλύτερη πόλη
τής 'Αφρικής.

Πόρτ-Σάιντ: στό θάθος διακρί-
νεται ή είσοδος τής διώρυγας
του Σουέζ.

ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Είναι τό τμήμα τῆς ἡπείρου πού βρίσκεται στά νότια τοῦ Μαρόκου καί τῆς Ἀλγερίας, καί φτάνει μέχρι τόν κόλπο τῆς Γουινέας.

Τό ἔδαφος εἶναι γενικά ἐπίπεδο χωρίς μεγάλα βουνά καί διασχίζεται ἀπό τούς ποταμούς Νίγηρα καί Σε-νεγάλη. Τό βορειότερο τμήμα τῆς Δ. Ἀφρικῆς καταλαμβάνει ἡ ἔρημος Σαχάρα, ἐνῶ νοτιότερα συναντᾶμε στεππώδεις ἐκτάσεις καί σαβάνες. Στίς σαβάνες εἶναι ἀναπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία, γιατί, ὑπάρχει ἀφθονο χόρτο.

Οἱ κάτοικοι, στά βόρεια τμήματα εἶναι Ἀραβες, Βερβερίνοι καί Μαυριτανοί, ἐνῶ πρὸς τόν Ἰσημερινό ζοῦν σχεδόν μόνο Νέγροι.

Τά κράτη τῆς Δ. Ἀφρικῆς ἦταν ἀποικίες, κυρίως γαλλικές, ἀλλά ἀπὸ τό 1958 ἄρχισαν νά ἐλευθερώνονται καί σήμερα ὅλα σχεδόν εἶναι ἀνεξάρτητα κράτη.

ΔΥΤΙΚΗ ΣΑΧΑΡΑ

Βρίσκεται στά νότια τοῦ Μαρόκου, στίς ἀκτές τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καί εἶναι τμήμα τῆς ἐρήμου Σαχάρας. Εἶναι πολύ ἀραιοκατοικημένη, μέ πληθυσμό 70.000 καί πρωτεύουσα τό Ἐλ Ἀγιούν.

Ἡ οἰκονομία δέν εἶναι ἀναπτυγμένη· τελευταῖα ἀνακαλύφθηκαν φωσφοροῦχα κοιτάσματα.

ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ
1,3 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Νουακόντ.

ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ

Ἀνεξάρτητο κράτος ἀπὸ τό 1960, ἦταν παλιά γαλλική ἀποικία. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν στή λευκή φυλή (Μαυριτανοί). Ἔχουν γιά θρησκεία τόν Ἰσλαμισμό καί ἀσχολοῦνται μέ τή γεωργία καί τήν κτηνοτροφία. Στό ὑπέδαφος ὑπάρχουν μεταλλεύματα σιδήρου καί χαλκοῦ.

ΣΕΝΕΓΑΛΗ
4,4 ἑκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ντακάρ.

ΣΕΝΕΓΑΛΗ

Πρώην γαλλική ἀποικία, ἀνεξάρτητο κράτος ἀπὸ τό 1960.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι καί μουσουλμάνοι στό θρήσκευμα. Ζοῦν ὅμως καί ἀρκετές χιλιάδες Εὐρωπαίων, κυρίως Γάλλοι.

Ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ κράτους εἶναι ἡ γαλλική. Πρω-

τεύουσα είναι τό Ντακάρ, πού είναι τό σημαντικότερο λιμάνι τής δυτικής 'Αφρικής.

Ἡ Σενεγάλη εἶναι γεωργική χώρα μέ μεγάλη παραγωγή φιστικιών. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης ρύζι, βαμβάκι, φασόλια.

ΓΚΑΜΠΙΑ

Μέχρι τό 1965 ἦταν βρετανικό προτεκτοράτο. Σήμερα εἶναι ἀνεξάρτητο κράτος καί μέλος τής κοινοπολιτείας.

Ἡ Γκάμπια, πού ἔχει ἑκταση ὅσο ἡ μισή Πελοπόννησος, εἶναι μιά στενή λουριίδα γῆς μέσα στό ἔδαφος τής Σενεγάλης.

Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μέ τή γεωργία καί τήν κτηνοτροφία.

ΜΑΛΙ

Πρώην γαλλική ἀποικία, ἀνεξάρτητο κράτος ἀπό τό 1960. Τήν περισσότερη ἀπό τή μισή ἑκταση αὐτῆς τῆς χώρας τήν καλύπτει ἡ ἔρημος τῆς Σαχάρας. Στό νότιο τμήμα τῆς ὑπάρχουν στέππες καί σαβάνες.

Ἡ οἰκονομία τῆς στηρίζεται στή γεωργία καί κτηνοτροφία. Παράγει βαμβάκι, φιστίκια, ρύζι καί ἀραβικό κόμμι.

ΓΚΑΜΠΙΑ
390.000 κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μπατίόρστ.

ΜΑΛΙ
5,4 ἑκατομύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μπαμάκο.

Μαλί: Ένα από τα σπουδαιότε-
ρα προϊόντα είναι το βαμβάκι.

Τά παιδιά ενός σχολείου της
Νιαμέης κάνουν τό μπάνιο τους.

ΝΙΓΗΡ

Ανεξάρτητο κράτος από τό 1960, πρώην γαλική άποικία. Τό βόρειο τμήμα της καταλαμβάνει ή Σαχάρα, ένώ καλλιεργήσιμα έδάφη υπάρχουν στά νότια καί κυρίως στήν κοιλάδα του Νίγηρα ποταμού. Είναι γεωργική χώρα. Τελευταία στό ύπέδαφος άνακαλύφθηκε ένα μεγάλο κοιτάσμα ούρανίου.

ΓΟΥΙΝΕΑ

Ανεξάρτητο κράτος από τό 1958, ήταν πρώην γαλική άποικία. Λόγω των πολλών βροχοπτώσεων υπάρχουν μεγάλα δάση καί σαβάνες.

Γεωργικά προϊόντα έχει: μπανάνες, καφέ άνανά. Στό ύπέδαφος υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα σιδήρου καί βωξίτη.

ΓΟΥΙΝΕΑ-ΜΠΙΣΑΟΥ

Νεοσύστατο μικρό άφρικανικό κράτος μέ 500.000 κατ., πού βρίσκεται στά βόρια της Γουινέας. Μέχρι τό 1974 ήταν πορτογαλική άποικία. Πρωτεύουσα είναι ή Μπισάου στίς άκτές του Άτλαντικού.

ΣΙΕΡΡΑ ΛΕΟΝΕ

Ήταν βρετανική άποικία μέχρι τό 1961. Σήμερα είναι άνεξάρτητο κράτος πού ανήκει στήν κοινοπολιτεία. Σέ έκταση είναι όσο ή μισή Έλλάδα. Είναι ή τέταρτη χώρα σέ παραγωγή διαμαντιών. Έχει επίσης κοιτάσματα σιδήρου.

ΛΙΒΕΡΙΑ

Είναι άνεξάρτητο κράτος πού ιδρύθηκε τό 1847 από νέγρους των Η.Π.Α. Ή έκτασή της είναι λίγο μικρότερη από της Έλλάδας.

Έχει πολλά καί πυκνά δάση από κοκκοφοίνικες, καουτσουκόδεντρα, δέντρα πού δίνουν μαόνι κ.ά. Μιά σημαντική πηγή πλούτου γιά τή Λιβερία είναι ό πρώτος στόν κόσμο έμπορικός στόλος της. Έταιρείες από όλο τόν κόσμο ύψώνουν τή Λιβεριανή σημαία, γιατί έχουν φορολογικές διευκολύνσεις.

Ή πρωτεύουσα Μονρόβια είναι τό σπουδαιότερο λιμάνι της.

ΝΙΓΗΡ

4,4 έκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Νιαμέη.

ΓΟΥΙΝΕΑ

4,2 έκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κόνάκρου

ΣΙΕΡΡΑ ΛΕΟΝΕ

2,7 έκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Φρεντάουν.

ΛΙΒΕΡΙΑ

1,7 έκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μονρόβια.

ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΔΟΝΤΟΣ
4,7 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άμπιτζάν.

ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΔΟΝΤΟΣ

Πρώην γαλλική αποικία, έγινε ανεξάρτητο κράτος από το 1960. Είναι χώρα γεωργική με μεγάλα δάση. Παράγει καφέ, κακάο, έβενο, μαόνι. Υπάρχουν επίσης και άδμαντοφόρα κοιτάσματα.

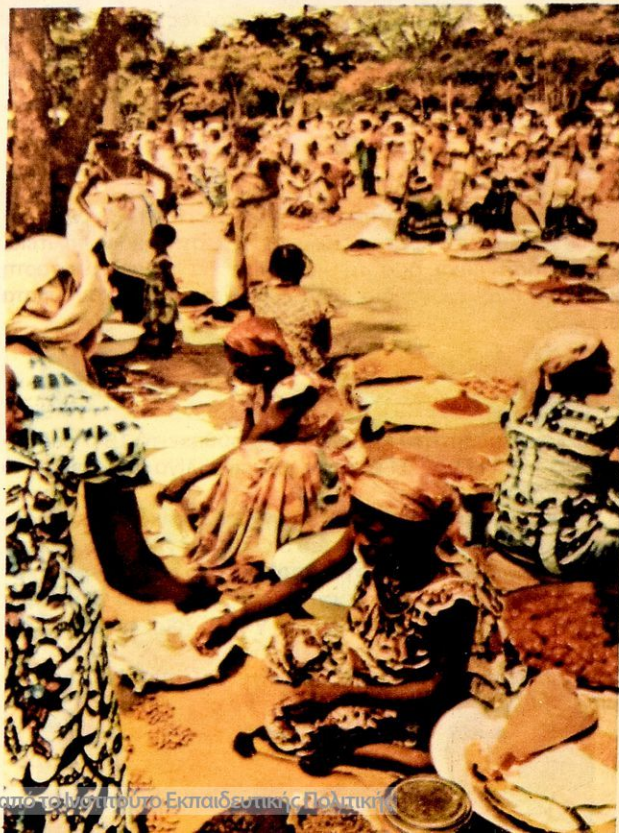
ΓΚΑΝΑ
9,4 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άκκρα.

ΓΚΑΝΑ

Βρετανική αποικία μέχρι το 1960. Σήμερα είναι ανεξάρτητη και μέλος της κοινοπολιτείας. Η γεωργία της είναι αναπτυγμένη. Είναι η πρώτη χώρα στον κόσμο σε παραγωγή κακάο.

Τό υπέδαφος είναι πλούσιο σε χρυσό, διαμάντια, σίδηρο, βωξίτη και μαγγάνιο.

Διαθέτει επίσης αξιόλογη βιομηχανία παραγωγής αλουμινίου.

Υπαίθρια αγορά στη Νιγηρία.

ΑΝΩ ΒΟΛΤΑ

Πρώην γαλλική αποικία, ανεξάρτητη από τό 1960. Οι κάτοικοί της ασχολούνται με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Είναι μία από τις φτωχότερες χώρες του κόσμου.

ΑΝΩ ΒΟΛΤΑ
5,7 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτ. Ουαγκαντουγκού

ΤΟΓΚΟ

Ανεξάρτητο κράτος από τό 1960. Αρχικά ήταν γερμανική αποικία και μετά κάτω από γαλλική κηδεμονία. Προϊόντα: παρόμοια με της Γκάνας.

ΤΟΓΚΟ
2,2 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτεύουσα Λομέ

ΜΠΕΝΙΝ (πρώην ΔΑΧΟΜΕΗ)

Ανεξάρτητη από τό 1960, πρώην γαλλική αποικία. Προϊόντα παρόμοια με της Γκάνας.

ΜΠΕΝΙΝ (πρώην ΔΑΧΟΜΕΗ)
2,9 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτ. Πόρτο Νουόβο

ΝΙΓΗΡΙΑ

Είναι τό μεγαλύτερο σε πληθυσμό κράτος της Αφρικής. Έχει έκταση 7 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα. Η Νιγηρία κατοικείται από την πρώτη χιλιετηρίδα π.Χ. και οι κάτοικοί της είχαν αναπτύξει ένα πρωτόγονο πολιτισμό. Η πρώτη μορφή κράτους εμφανίζεται μετά την εξάπλωση του Ισλαμισμού κατά τον 5ο αιώνα μ.Χ.

Αργότερα, κατά τό 15ο αιώνα, άρχισε η κατάκτηση της χώρας από τους Εύρωπαίους. Τό δουλεμπόριο, πού άρχισε από τότε και διατηρήθηκε μέχρι τό 19ο αιώνα, έγινε σε μεγάλη έκταση και έρήμωσε ολόκληρες περιοχές από τους κατοίκους.

Μέχρι τό 1960 η χώρα ήταν αποικία των Άγγλων. Σήμερα, μετά την ανεξαρτησία της, παραμένει μέλος της Βρετανικής κοινοπολιτείας. Για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας έχουν γίνει πολλές προσπάθειες. Από τά μέχρι σήμερα αποτελέσματα φαίνεται ότι υπάρχει μία σταθερή άνοδος, τόσο στην παραγωγή γεωργικών προϊόντων, πού προορίζονται για εξαγωγή, όσο και στην εξόρυξη ορυκτών. Παρόλο πού η εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου δε γίνεται ακόμη σε όλη του την έκταση, η Νιγηρία είναι η δεύ-

ΝΙΓΗΡΙΑ
70 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτεύουσα Λάγκος.

τερη Ἀφρικανική χώρα, μετά τή Λιβύη, στήν παραγωγή πετρελαίου. Στό υπέδαφος βρίσκονται πλούσια κοιτάσματα λιθανθράκων, καί σέ μικρότερες ποσότητες χρυσός, μόλυβδος, βωξίτης.

Ἡ βιομηχανία στηρίζεται κυρίως στήν ἐπεξεργασία τοῦ πετρελαίου καί στόν ἐμπλουτισμό τῶν μεταλλευμάτων (κασσίτερος). Ὑπάρχουν ἐπίσης ἐλαιουργικές βιομηχανίες (φοινικέλαια) βυρσοδεψίες, ὑφαντουργίες, ξυλουργίες, βιομηχανίες ἡλεκτρικῶν εἰδῶν καί κατασκευῆς ἐργαλείων.

Οἱ βιομηχανίες αὐτές, παρόλο πού ἀναπτύσσονται γρήγορα τά τελευταῖα χρόνια, δέν ἔχουν καταφέρει νά ἀλλάξουν τό χαρακτήρα τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας, πού εἶναι ἀκόμη ἀγροτική - ἐξορυκτική καί ἐξαρτᾶται σέ μεγάλο βαθμό ἀπό τά ξένα κεφάλαια καί τό ξένο εἰδικευμένο τεχνικό προσωπικό.

Πραγματικά, τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ (70%) ἀσχολεῖται μέ τή γεωργία καί μόνο ἕνα 15% μέ τή βιομηχανία, τίς ἐξορύξεις καί τίς μεταφορές ἐνῶ τό ὑπόλοιπο 15% ἀπασχολεῖται μέ τή διοίκηση, τό ἐμπόριο καί διάφορα ἄλλα ἐπαγγέλματα.

Ἡ γεωργία εἶναι ἀναπτυγμένη σέ ὅλη τή χώρα καί στηρίζεται κυρίως στίς τροπικές καλλιέργειες. Ἡ Νι-

Νιγηρία: Μουσουλμάνοι τῆς φυλῆς Χαουσά ἐνῶ προσεύχονται.

γηρία είναι η πρώτη χώρα στον κόσμο εξαγωγής φιστικιών και παραγωγής φοινικελαίου, παράγει επίσης κακάο, καουτσούκ, βαμβάκι κ. ά.

Από τα μεγάλα τροπικά δάση εξαγεται αρκετή ξυλεία, καθώς και όρισμένα πολύτιμα είδη ξυλείας όπως ο έβενος και το μαόνι. Η κτηνοτροφία είναι αναπτυγμένη στις σαβάνες και εκτρέφονται βοοειδή, τα όποια χρησιμοποιούνται αντί της μηχανικής καλλιέργειας στις γεωργικές εργασίες.

Οι κάτοικοι της Νιγηρίας, πού είναι νέγροι, διακρίνονται σε τρεις φυλές:

α) Η φυλή των Χάουσα: είναι η πολυαριθμότερη και αποτελείται από μουσουλμάνους γεωργούς και κτηνοτρόφους. Κατοικούν στα βόρεια της χώρας.

β) Η φυλή Ίμπο: κατοικεί στα δυτικά του δέλτα του Νίγηρα και είναι κατά ένα μεγάλο μέρος Χριστιανοί. Η έπιθυμία τους να ιδρύσουν ανεξάρτητο κράτος, την Μπίάφρα, προκάλεσε το φοβερό πόλεμο γενοκτονία του 1967 - 1970 (2 εκατομ. θύματα κυρίως από πείνα).

γ) Η φυλή Γιορούμπα: κατοικεί στα δυτικά της κοιλάδας του Νίγηρα. Είναι μουσουλμάνοι και ασχολούνται με το εμπόριο. Στην περιοχή τους βρίσκονται οι σπουδαιότερες πόλεις, καθώς και η πρωτεύουσα, τό Λάγκος, πού έχει 1 εκατομμύριο κατοίκους.

Τό Λάγκος, πού βρίσκεται κοντά στα σύνορα με τη Δαχομήν, έχει χτιστεί από τούς Πορτογάλους. Είναι μία μεγάλη πόλη με Πανεπιστήμιο, αεροδρόμιο και τό λιμάνι του συγκεντρώνει τη μεγαλύτερη έμπορική κίνηση της χώρας.

Η δεύτερη πόλη της χώρας είναι τό Ίμπαντάν (800.000 κατ.) πού βρίσκεται λίγο βορειότερα από τό Λάγκος. Έχει μεγάλη έμπορική κίνηση και ένα μεγάλο Πανεπιστήμιο, από τά μεγαλύτερα της Έαφρικής, τό όποιο διαθέτει τίς καλύτερες νοσοκομειακές εγκαταστάσεις της Δυτικής Έαφρικής.

Η εκπαίδευση, εκτός από τίς μεγάλες πόλεις, βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο. Η επίσημη γλώσσα του κράτους είναι η Έαγγλική πού διδάσκεται στα άνωτερα σχολεία και την όποια μιλούν οι κάτοικοι στις πόλεις και οι μορφωμένοι. Ό υπόλοιπος πληθυσμός μιλά διάφορες άφρικανικές γλώσσες και διαλέκτους.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Τά κράτη της Δυτικής Έαφρικής ήταν άποικίες πού πρόσφατα απέκτησαν την ανεξαρτησία τους.

● Είναι κράτη γεωργικά και κτηνοτροφικά. Κυριότερα προϊόντα: φιστίκια, καφές, κακάο, βαμβάκι, μπανάνες.

● Άρκετά έχουν πλούσιο υπέδαφος σε μεταλλεύματα (βωξίτες, σίδηρος, διαμάντια, χρυσός).

● Οι κάτοικοι στη βορειο-δυτική Έαφρική είναι λευκοί και νέγροι στις περιοχές του κόλπου της Γουινέας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Δείξε στο χάρτη τη θέση των μεγαλύτερων κρατών της Δυτικής Έαφρικής.
2. Ποιά από τά κράτη αυτά περιλαμβάνουν εκτάσεις της Σαχάρας;
3. Γιατί η Λιβερία έχει μεγάλο έμπορικό στόλο;
4. Ποιά είναι τά μεγαλύτερα ποτάμια της δυτικής Έαφρικής και ποιά κράτη διασχίζουν;

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Είναι ή περιοχή του λεκανοπεδίου του ποταμού Κογκό (Ζαΐρ) καί τής λίμνης Τσάντ.

Τό μεγαλύτερο τμήμα τής Κεντρικής 'Αφρικής καταλαμβάνουν τά μεγάλα τροπικά δάση, ακολουθοῦν οί σαβάνες, κατόπιν οί στέππες καί τέλος οί έρημικές έκτάσεις.

Οί κάτοικοι εἶναι νέγροι καί ανήκουν σέ διάφορες φυλές από τίς όποίες ή μεγαλύτερη εἶναι ή φυλή τών Μπαντού. Στά δάση ζοῦν οί πυγμαῖοι, πού εἶναι οί λιγότερο πολιτισμένοι κάτοικοι τής 'Αφρικής. Έχουν μικρό άνάστημα (1,50 μ. περίπου), μακρυά μαλλιά καί σοκολατί χρώμα.

Καμηλοπάρδαλη: Ό μακρύς λαιμός τής επιτρέπει νά φθάνει τά κλαδιά τών δέντρων όταν, κατά τήν εποχή τής ξηρασίας, τό χόρτο τής σαβάνας δέν υπάρχει πιά.

ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

ΤΣΑΝΤ

Τό όνομά του προέρχεται από τή λίμνη Τσαντ. Ήταν μέχρι τό 1960 γαλλική άποικία. Τό βόρειο τμήμα τής Χώρας καταλαμβάνεται από τό ήφαιστειακό βουνό Τιμπέ-στι (3.400 μ.).

Οί κάτοικοι άσχολοῦνται μέ τή γωργία καί τήν κτη-νοτροφία.

ΚΑΜΕΡΟΥΝ

Άνεξάρτητο από τό 1960. Μέχρι τότε ήταν κάτω από Γαλλική κηδεμονία.

Είναι χώρα γεωργική καί κτηνοτροφική. Προϊόντα τής είναι ό καφές, τό κακάο, ή μανιόκα καί οί μπανάνες.

ΤΣΑΝΤ

3,4 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτ. Φόρτ Λαμύ.

ΚΑΜΕΡΟΥΝ

6 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτ. Γιαουντέ.

Μπαομπάμπ: Είναι δέντρο-γίγαντας της αφρικανικής στέπας με ώραια άνθη και μεγάλους καρπούς που τρώγονται. Στόν κορμό του αποθηκεύει μεγάλες ποσότητες νερού και έτσι μπορεί νά άντιμετωπίσει την ξηρασία.

ΙΣΗΜΕΡΙΝΗ ΓΟΥΙΝΕΑ

**ΚΕΝΤΡΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**
1,7 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτ. Μπανγκουί.

Πρώην ισπανική αποικία, ανεξάρτητη από τό 1968. Έχει έκταση λίγο μεγαλύτερη από την Πελοπόννησο και πληθυσμό 300.000. Πρωτεύουσα είναι ή Σάντα Ίζαμπέλ.

ΚΕΝΤΡΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Γαλλική αποικία μέχρι τό 1960. Είναι γεωργική χώρα (καφέ, βαμβάκι). Τό ύπέδαφός της έχει χρυσό και διαμάντια.

ΓΚΑΜΠΟΝ
530.000 κάτοικοι.
Πρωτ. Λιμπρεβίλ.

ΓΚΑΜΠΟΝ

Γαλλική αποικία μέχρι τό 1960. Έκτός από γεωργικά προϊόντα έχει και πλούσια κοιτάσματα σιδήρου, χρυσοῦ, οὐρανίου καθώς και ένα από τά μεγαλύτερα κοιτάσματα μαγγανίου στόν κόσμο.

ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΚΟΓΚΟ

Γαλλική άποικία μέχρι τό 1960. Είναι χώρα πολύ άραι-
οκατοικημένη. Ή πρωτεύουσα Μπράζαβιλ ήταν άλλοτε ή
πρωτεύουσα όλων τών γαλλικών κήσεων τής Ίσημερινής
Άφρικής.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΖΑΪΡ

Βελγική άποικία μέχρι τό 1960. Έχει έκταση 18 φορές
μεγαλύτερη από τήν Έλλάδα. Οί κάτοικοι είναι νέγροι
(Μπαντού και Πιγμαιοί). Πρίν ή χώρα γίνει ανεξάρτητη,
ζοϋσαν εκεί πολλοί Εϋρωπαίοι, πού μετά τήν ανεξαρτησία
αναγκάστηκαν νά φύγουν.

Ή χώρα έχει πλουσιότατο σέ μετάλλευμα υπέδαφος
Ύπάρχουν πολλά κοιτάσματα χρυσοϋ και διαμαντιών. Ή
περιοχή Σάμπα (πρώην Κατάγκα) είναι ή πιό πλούσια
σέ μεταλλεύματα χαλκοϋ, ή παραγωγή τοϋ όποίου είναι
ή μεγαλύτερη στόν κόσμο, καθώς και ψευδαργϋρου, μαγ-
νιού και οϋρανίου.

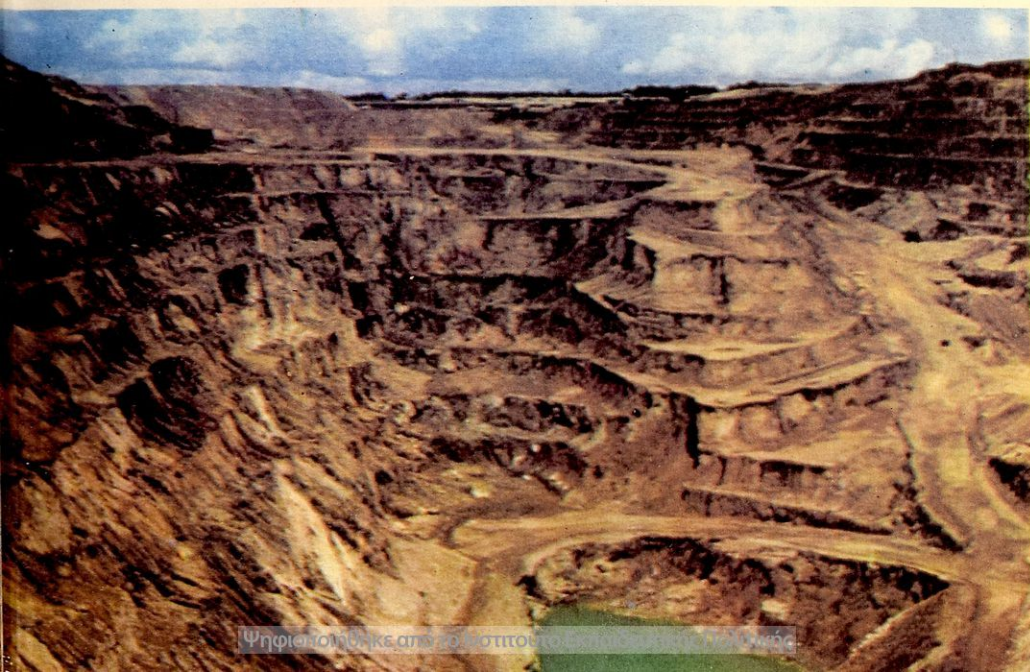
Μεγάλα όρυχεία χαλκοϋ στό Ζαΐρ.

ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟΥ ΚΟΓΚΟ
1 έκατομμύριο κάτοικοι.
Πρωτ. Μπράζαβιλ.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΖΑΪΡ
24,4 έκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Κινσάσα.

ΑΓΚΟΛΑ

Είναι από τις τελευταίες χώρες, πού απέκτησαν την ανεξαρτησία τους. Ήταν πορτογαλική αποικία μέχρι το 1975. Έχει έκταση 9 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα και πληθυσμό 6 εκατομ. Πρωτεύουσα είναι η Λουάντα. Από τα γεωργικά προϊόντα εξάγεται καφές. Υπάρχουν κοιτάσματα πετρελαίου και διαμάντια.

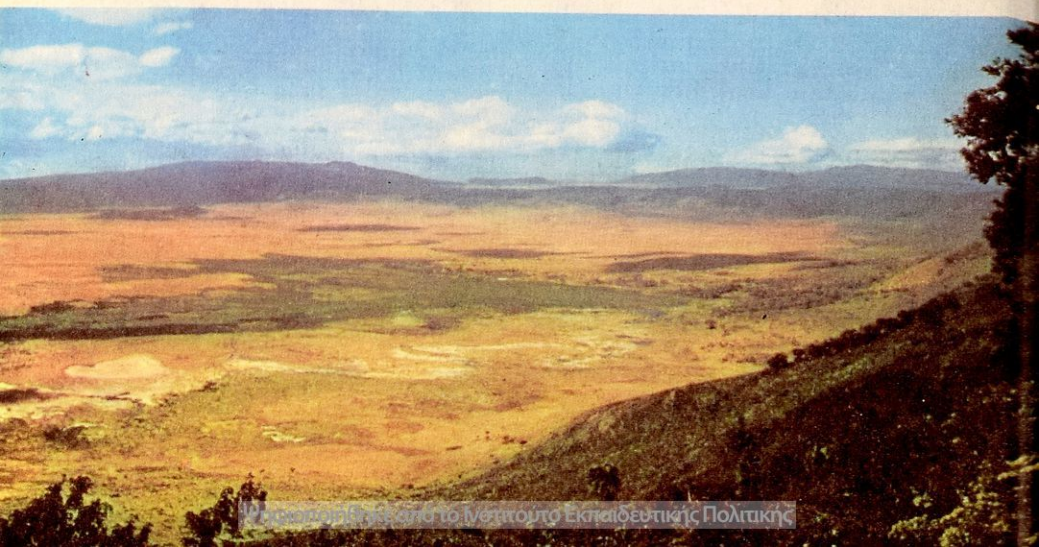
ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

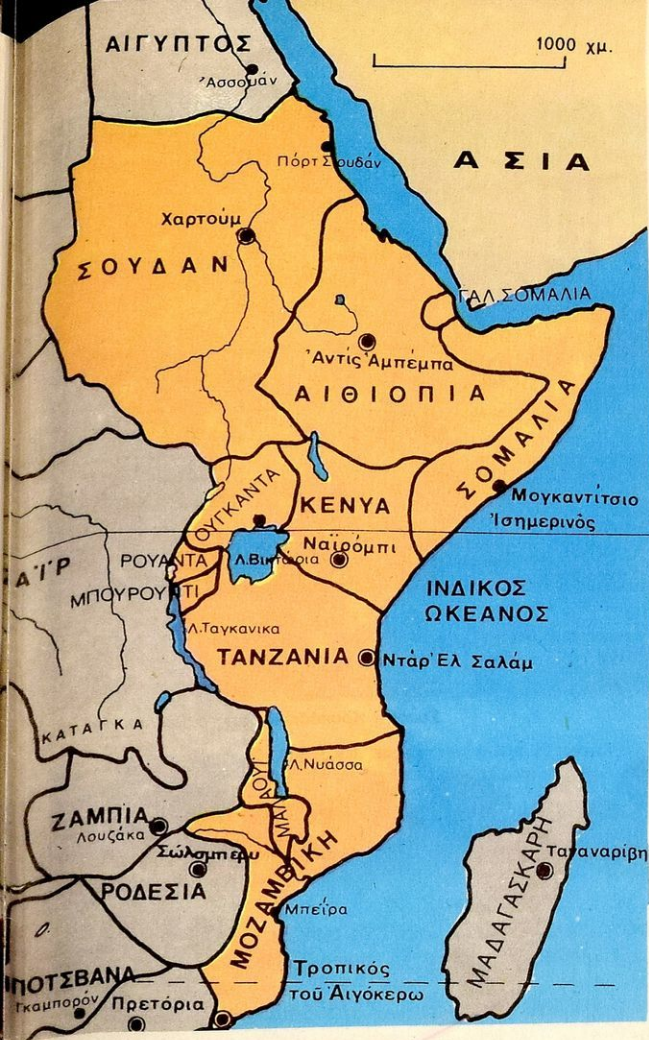
1. Πού ζούν οι Πυγμαίοι και τί λαός είναι;
2. Ποιές περιοχές της Κεντρικής Αφρικής καλύπτονται από μεγάλα δάση;
3. Ποιά είναι τα σπουδαιότερα μεταλλεύματα του Ζαΐρ;
4. Εκτός από τον Τιμπέστι, ποιά άλλα ήφαιστειακά βουνά της Αφρικής γνωρίζετε;

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Οι κάτοικοι της Κεντρικής Αφρικής είναι νέγροι.
- Στο Ζαΐρ βρίσκονται μεγάλα κοιτάσματα χαλκού, χρυσού, διαμαντιών, ούρανιου, ψευδαργύρου και μαγγανίου.
- Ο ποταμός Κόγκο είναι ο δεύτερος του κόσμου σε όγκο νερών μετά τον Αμαζόνιο.

Ανατολική Αφρική. Ο κρατήρας του έσβεσμένου ήφαιστείου Νγκορρυγκόρο (Τανζανία) πού έχει έκταση 415 τ.χμ.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

(Περιοχή
τῶν μεγάλων
λιμνῶν)

ΑΙΘΙΟΠΙΑ

Έχει έκταση 9 φορές μεγαλύτερη από την Έλλάδα. Τό μεγαλύτερο τμήμα τῆς χώρας είναι ένα ψηλό ὄροπέδιο. Στῆς ἀκτές τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας βρίσκεται ἡ Ἐρυθραία, πού ἔχει προσαρτηθεῖ στήν Αἰθιοπία ἀπό τό 1961. Οἱ κάτοικοι εἶναι χαμιτικῆς καταγωγῆς καί στό θρήσκευμα χριστιανοί μονοφυσίτες (κόπτες). Εἶναι γεωργική χώρα μέ κύριο προϊόν τόν καφέ.

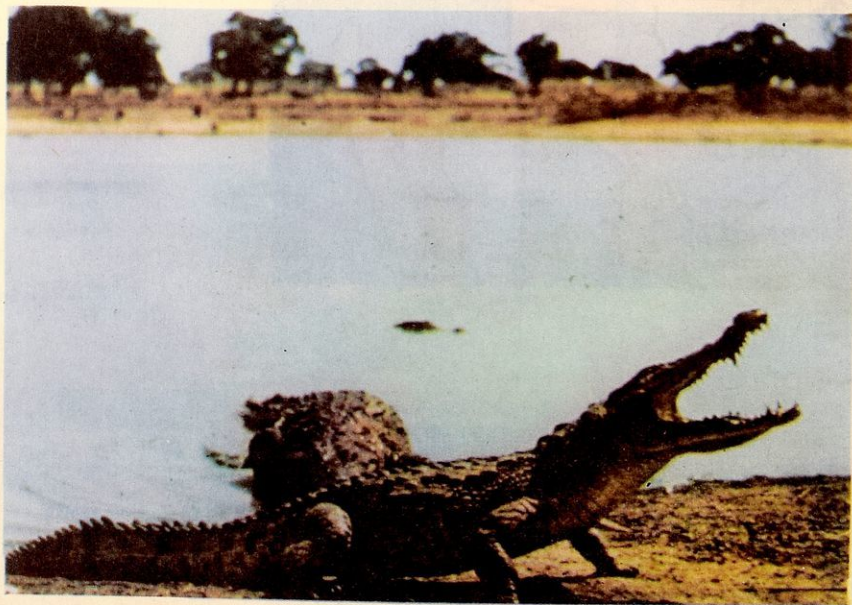

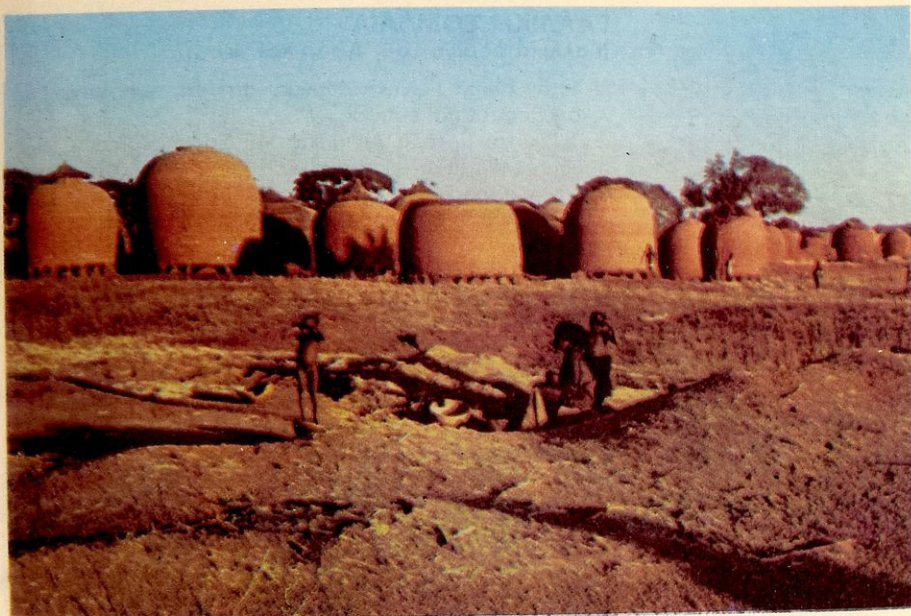
ΑΙΘΙΟΠΙΑ
27 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Ἀντίς Ἀμπέμπα.

Στην 'Αντίς-Άμπέμπα βρίσκεται τό μέγαρο του 'Οργανισμού 'Αφρικανικής 'Ενότητας (Ο.Υ.Α.).

Σουδάν: Κροκόδειλοι στίς όχθες του Νείλου.

Στις περιοχές γύρω από τη Σαχάρα, πού βρέχει σπάνια, τὰ σπίτια είναι φτιαγμένα από λάσπη. Στή φωτογραφία ένα χαρακτηριστικό χωριό στο Σουδάν.

ΣΟΥΔΑΝ

Ανεξάρτητο κράτος από τό 1956. Είναι τό μεγαλύτερο σέ έκταση κράτος τής Ἀφρικής, 18 φορές μεγαλύτερο από τήν Ἑλλάδα.

Τό μεγαλύτερο μέρος τής χώρας, ἐκτός από τήν κοιλάδα τοῦ Νείλου, είναι ἔρημος.

Εἶναι χώρα γεωργική μέ κύριο προϊόν τό βαμβάκι.

ΣΟΜΑΛΙΑ

Τό κράτος τής Σομαλίας προέρχεται από τήν ἔνωση τής ἰταλικῆς καί βρετανικῆς Σομαλίας, καί εἶναι ἀνεξάρτητο από τό 1960. Βρέχεται από τόν Ἰνδικό ὠκεανό καί τόν κόλπο τοῦ Ἄντεν.

Εἶναι χώρα γεωργική καί παράγει βαμβάκι καί καλαμπόκι.

ΣΟΥΔΑΝ

17 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Χαρτούμ.

ΣΟΜΑΛΙΑ

3 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Μογκαντίσιου.

ΓΑΛΛΙΚΗ ΣΟΜΑΛΙΑ

(Γαλλικά έδαφη του Άφάρ και Ίσσά)

Ήταν παλιά Γαλλική άποικία· από τό 1946 εΐναι Γαλλικό υπερπόντιο έδαφος.

Βρίσκειται μεταξύ Αΐθιοπίας και Σομαλίας, κοντά στον πορθμό Μπάμπ-έλ-Μαντέμπ και βρέχεται από την Έρυθρά Θάλασσα.

Έχει έκταση όσο περίπου ή Πελοπόννησος και 100.000 κατοίκους.

Ή πρωτεύουσα τής χώρας, τό Τζιμπουτί, εΐναι σημαντικό έμπορικό λιμάνι πού έξυπηρετεί τις ανάγκες και τής Αΐθιοπίας μέ την όποία συνδέεται σιδηροδρομικώς.

KENYA

Βρετανική άποικία μέχρι τό 1962.

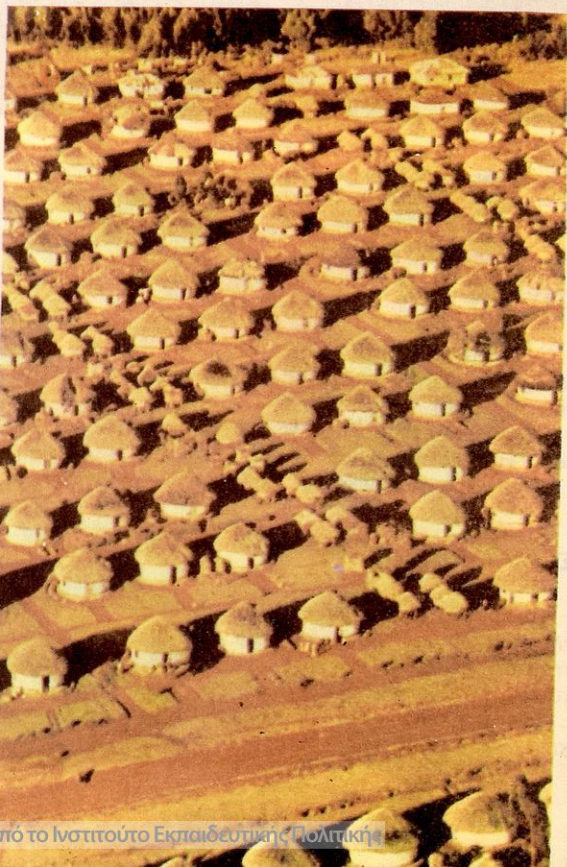
Εΐναι χώρα γεωργική και παράγει κυρίως καφέ, τσαΐ και ζαχαροκάλαμο.

KENYA

12,5 έκατομ. κάτοικοι.

Πρωτεύουσα Ναϊρόμπι.

Χωριό των Κικούγιου κοντά στο
Ναϊρόμπι.

ΡΟΥΑΝΤΑ

4,1 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κιγκαλύ.
Προϊόντα: καφές, τσάι,
βαμβάκι.

ΜΠΟΥΡΟΥΝΤΙ

3,8 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Ούζουμπούρα.
Προϊόντα: καφές, βαμβάκι.

ΜΑΛΑΟΥΙ

4,8 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ζόμπα.
Προϊόντα: Βαμβάκι, καφές,
καπνός.

TANZANIA

Ἡ Τανζανία περιλαμβάνει καί τὰ νησιά Ζανζιβάρη καί Πέμπα. Ἦταν βρετανική ἀποικία μέχρι τὸ 1964. Προϊόντα: καφές, ζάχαρη, καπνός, βαμβάκι.

MOZAMBIKH

Πορτογαλὴ ἀποικία μέχρι τὸ 1975. Ἔχει 8,4 εκατομ-
μύρια κατ. καί πρωτεύουσα τὸ Λορέντσο Μαρκές. Εἶναι
γεωργικὴ χώρα πού διασχίζεται ἀπὸ τὸν ποταμὸ Ζαμπέζη.

ΟΥΓΚΑΝΤΑ

Ἀνεξάρτητο κράτος ἀπὸ τὸ 1962. Πρώην βρετανική
ἀποικία.

Ἔχει γεωργικά προϊόντα: καφέ, τσάι, ζαχαροκάλαμο καί
μεταλλεύματα: χαλκὸ καί κασσίτερο.

TANZANIA

14,5 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Ντάρ-ελ-Σαλάμ.

ΟΥΓΚΑΝΤΑ

11 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Καμπάλα.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Ἡ Ἀνατολική Ἀφρική εἶναι ὀρεινὴ περιοχή.
- Ἀπὸ τὶς μεγάλες λίμνες πηγάζει ὁ Νεῖλος ποταμὸς.
- Ἐδῶ βρίσκεται τὸ πῖο ψηλὸ βουνό τῆς Ἀφρικής, τὸ Κίλι-
μάντζαρο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιές εἶναι οἱ λίμνες τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικής;
2. Ποιά εἶναι τὰ πῖο ψηλά βουνά;
3. Ποῦ βρίσκονται οἱ πηγές τοῦ Γαλάζιου καὶ τοῦ Λευκοῦ Νεῖλου;
4. Ποῖος πορθμὸς χωρίζει τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα ἀπὸ τὸν κόλπο τοῦ Ἄντεν;

ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ

Είναι τό. νοτιότερο τμήμα της 'Αφρικής. Στη μέση περίπου της περιοχής βρίσκεται τό όροπέδιο της έρήμου Καλαχάρι καί στά βόρεια ό Ζαμπέζης ποταμός.

ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ Ν. ΑΦΡΙΚΗΣ

ΖΑΜΠΙΑ

ΖΑΜΠΙΑ
4,5 έκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Λουζάκα.

ΡΟΔΕΣΙΑ

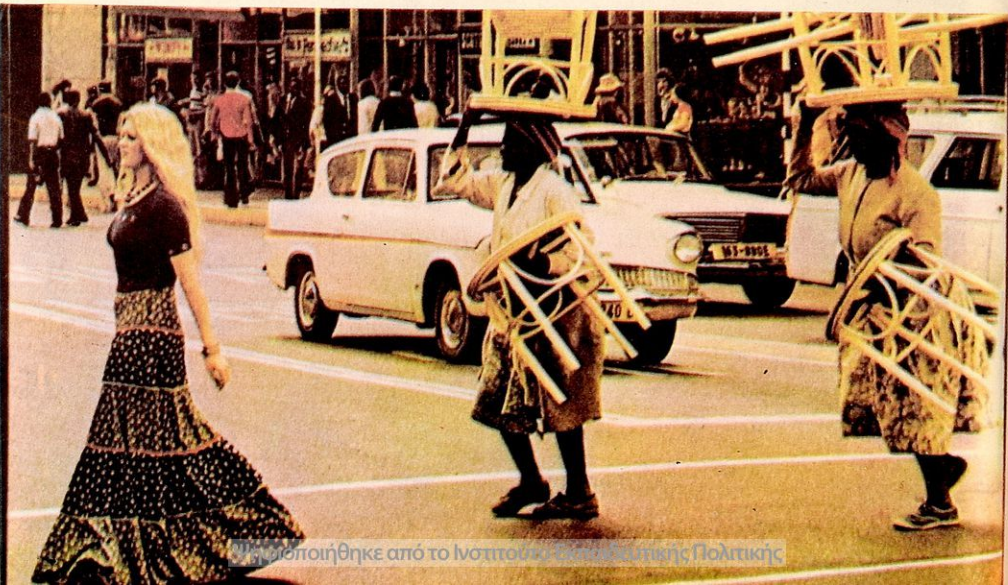

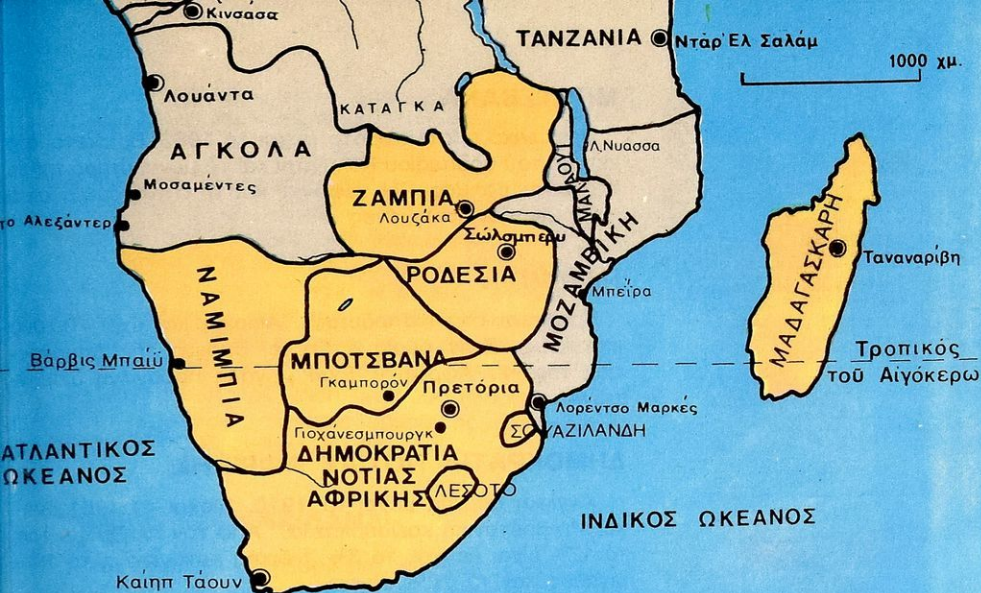
ΡΟΔΕΣΙΑ
5,9 έκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Σώλαμπερυ.

Πρώην βρετανική άποικία (Β. Ροδεσία), μέχρι τό 1964. Διαθέτει μεγάλα κοιτάσματα χαλκού.

Βρετανική άποικία μέχρι τό 1965. Σήμερα είναι ανεξάρτητο κράτος πού κυβερνιέται όμως από μιά μειονότητα 300.000 Εύρωπαίων. Οί νέγροι κάτοικοι είναι υποχρεωμένοι νά κατοικούν σέ «γκέτο». Υπάρχει, όπως καί στή Νοτιοαφρικανική Δημοκρατία, μεγάλο φυλετικό πρόβλημα. Κυριότερο προϊόν: καπνός.

Ροδεσία: Χαρακτηριστική σκηνή σέ ένα δρόμο τού Σώλαμπερυ.

Χαρακτηριστικές φορεσιές ιθαγενών της Ν. Αφρικής.

ΜΠΟΤΣΒΑΝΑ

700.000 κάτοικοι.

Πρωτεύουσα Γκαμπορόν.

ΜΠΟΤΣΒΑΝΑ

Βρετανικό προτεκτοράτο μέχρι το 1966. Βρίσκεται στο κέντρο του όροπεδίου Καλαχάρι και το μεγαλύτερο τμήμα της είναι έρημος. Έχει γεωργία και ή κτηνοτροφία είναι πολύ λίγο αναπτυγμένες.

ΝΑΜΙΒΙΑ

Βρίσκεται στη Νοτιοδυτική Αφρική και έχει 700.000 κατοίκους. Στην ουσία αποτελεί άποικία της Δημοκρατίας της Ν. Αφρικής. Έχει μεγάλη παραγωγή διαμαντιών.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Ν. ΑΦΡΙΚΗΣ

23,5 εκατομ. κάτοικοι.

Πρωτεύουσα Πρετόρια.

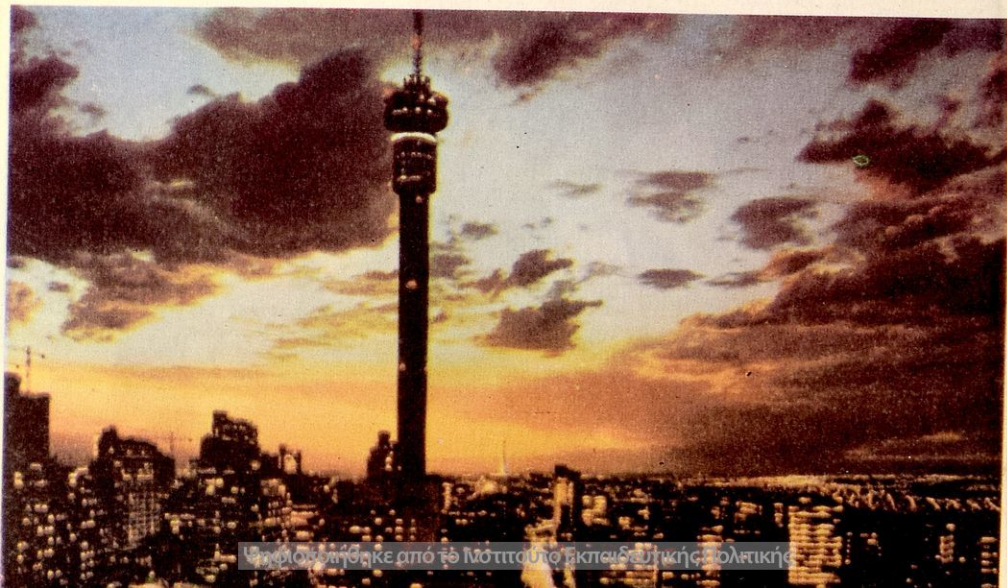
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Αγγλική άποικία μέχρι το 1910. Μέχρι το 1961 ανήκε στη βρετανική κοινοπολιτεία. Από τον πληθυσμό της το 17% είναι λευκοί, το 3% Ινδικής καταγωγής, το 10% μιγάδες και το 70% νέγροι.

Είναι ένα κατ' έσοχή ρατσιστικό κράτος και τη διακυβέρνηση της χώρας έχουν μόνο οι λευκοί. Οι νέγροι ζουν σε ξεχωριστά αποκλεισμένα χωριά.

Η Ν. Αφρική είναι μία εύνοημένη, από τη φύση, χώρα. Έχει εύνοικό κλίμα και η γεωργία είναι πολύ αναπτυγμένη. Παράγει σιτάρι, καλαμπόκι, ζαχαροκάλαμο, καπνό, βαμβάκι κ.ά. Καλλιεργούνται επίσης όπωροφόρα δέντρα

Γιοχάνεσμπουργκ.

Καινούρια σπίτια που αντικατέστησαν καλύβες στη Φλακβον-
χέκμ, 80 μίλια βορειοδυτικά της Πρετόριας.

καί άμπέλια. Ή κτηνοτροφία είναι άναπτυγμένη και έχει
τεράστια κοπάδια βοοειδών και πρόβατα, που δίνουν στη
χώρα την τέταρτη θέση σε παραγωγή μαλλιού στον κό-
σμο. Έκτός από όλα αυτά, έχει ένα πλουσιότατο σε
όρυκτά υπέδαφος. Υπάρχουν χαλκός, κασίτερος, μάγ-
νάνιο, άνθρακες, σίδηρος, πλατίνα, και κυρίως χρυσός
και διαμάντια. Είναι ή πρώτη χώρα σε παραγωγή χρυσού
καί ή δεύτερη, μετά τό Ζαΐρ, σε διαμάντια.

Παρόλο όμως που είναι ένα τόσο πλούσιο κράτος, τό
μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της, οί Νέγροι (70%),
ζούν κάτω από άθλιες συνθήκες.

ΛΕΣΟΤΟ - ΣΟΥΖΙΛΑΝΔΗ

Είναι μικρά κράτη (βασιλεία), που βρίσκονται μέσα στο
έδαφος της Δημοκρατίας της Ν. Άφρικής.

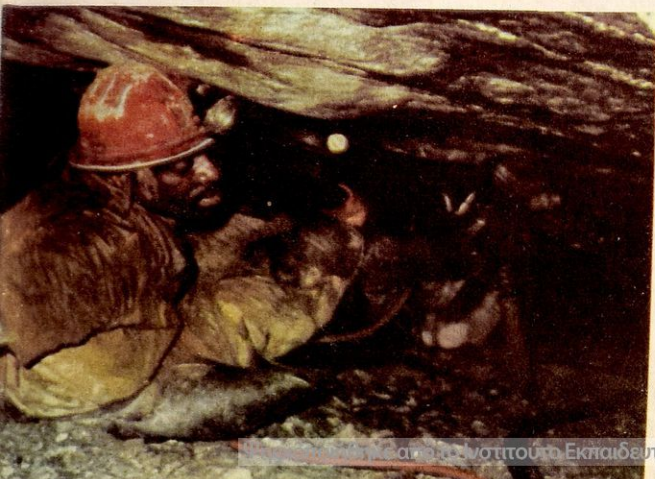
ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ (Δημοκρατία Μαλγκάς)

Γαλλική άποικία μέχρι τό 1960. Είναι νησί και έχει έκταση
τέσσερις φορές μεγαλύτερη από της Έλλάδας.

Βρίσκεται στον Ίνδικό ώκεανό, άνατολικά της Άφρικής.

Οί κάτοικοι είναι νέγροι, υπάρχουν όμως άρκετοί Άσιά-
τες και Εύρωπαίοι. Γεωργικά προϊόντα: ρύζι, καφέ μανιόκα,
μπαχαρικά, κινίνο. Όρυκτά: πολύτιμους λίθους, χρυσό και
ούράνιο.

Νέγρος εργάτης σε χρυσαυρυχείο της περιοχής Τράνσβαλ.

ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ

7,2 έκατομ. κάτοικοι.

Πρωτεύουσα Ταναναρίβη.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

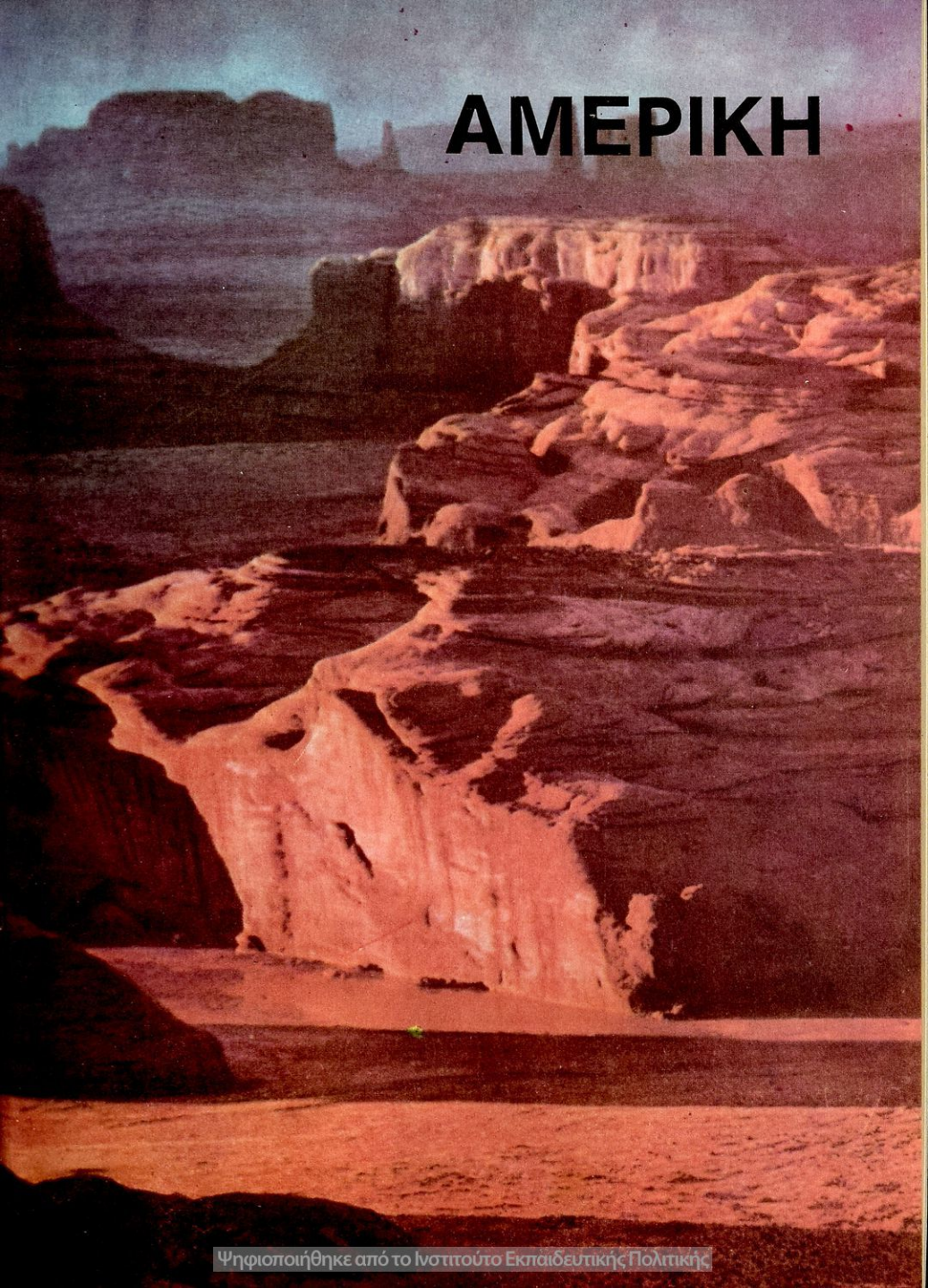
- Στη Νότια Άφρική βρίσκεται ή έρημος Καλαχάρι και ό ποταμός Ζαμβέζη.
- Ή Δημοκρατία της Νότιας Άφρικής είναι τό πλουσιό-
τερο άφρικανικό κράτος.
- Ή Μαδαγασκάρη είναι τό
πιό μεγάλο νησί της Άφρι-
κής.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιός είναι ό όρυκτός πλού-
τος της Νότιας Άφρικής;
2. Ποιό βρίσκονται οί μεγάλοι κα-
ταρράκτες του Ζαμβέζη;
3. Γιατί τό Άκρωτήριο της Κα-
λής Έλπίδας πήρε αυτό τό
όνομα;

ΑΜΕΡΙΚΗ

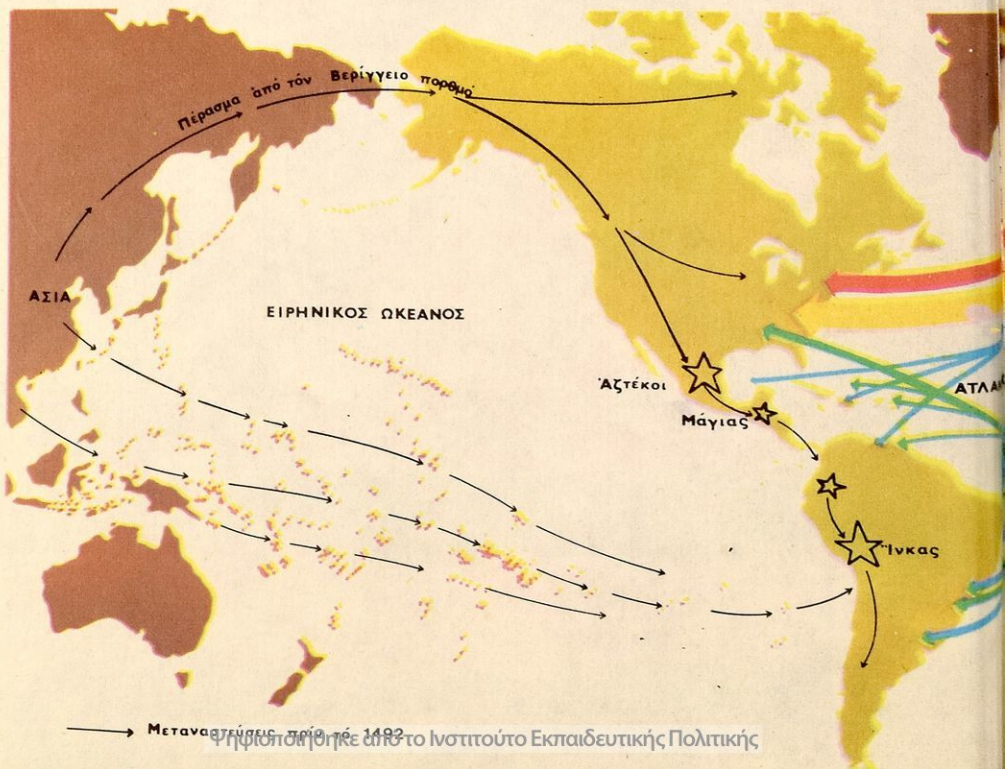
ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ Ἀμερική εἶναι ἡ μόνη ἥπειρος πού βρίσκεται στό δυτικό ἡμισφαίριο, ἀπομακρυσμένη ἀπό τίς ἄλλες ἥπειρους ἀνάμεσα στόν Εἰρηνικό καί τόν Ἀτλαντικό ὠκεανό. Ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἀφρική καί ἡ Ἀσία γειτονεῦουν ἡ ἀπέχουν ἐλάχιστα μεταξύ τους καί ἀποτελοῦν τόν Παλαιό Κόσμο. Ἀντίθετα ἡ Ἀμερική ἦταν σχεδόν ἀγνωστή σ' αὐτόν μέχρι τό 15ο αἰώνα, γι' αὐτό καί ὀνομάστηκε Νέος Κόσμος.

Οἱ πρώτοι κάτοικοι τῆς ἤλθαν ἀπό τήν Ἀσία. Ἐγκαταστάθηκαν στήν Ἀμερικανική Ἥπειρο, ἀφοῦ πέρασαν τό Βερίγγιο πορθμό, καί κατόπιν προχώρησαν σέ νοτιότερες περιοχές. Ὅλοι, ὅπωςδήποτε, ἔφτασαν ἐδῶ ἀπό τή θάλασσα μέ σχεδίες. Αὐτοί ὑπῆρξαν οἱ πρόγονοι τῶν Ἰνδιάνων τῆς Ἀμερικῆς, οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν σέ μιά ὑποδιαίρεση τῆς κίτρινης φυλῆς. Σέ ὀρισμένες περιοχές οἱ Ἰνδιάνοι ἀνέπτυξαν σημαντικούς πολιτισμούς, ὅπως στό Μεξικό οἱ Ἀτζέκοι καί οἱ Μάγιας καί στό Περού οἱ Ἰνκας.

Οἱ Εὐρωπαῖοι ἀρχισαν νά ἐγκαθίστανται στήν Ἀμερική μετά τήν ἀνακάλυψή τῆς ἀπό τό Χριστόφορο Κόλombo (1492).

Πρὶν ἀπό τήν ἀνακάλυψη τῆς Ἀμερικῆς ἀπό τόν Κολόμβο, ὑπῆρχαν ἐκεῖ τρεῖς μεγάλες αὐτοκρατορίες: τῶν Ἀτζέκων τῶν Μάγιας καί τῶν Ἰνκας. Οἱ πρώτοι Εὐρωπαῖοι, κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς, ἤλθαν ἀπό τήν Ἰσπανία καί τήν Πορτογαλία.

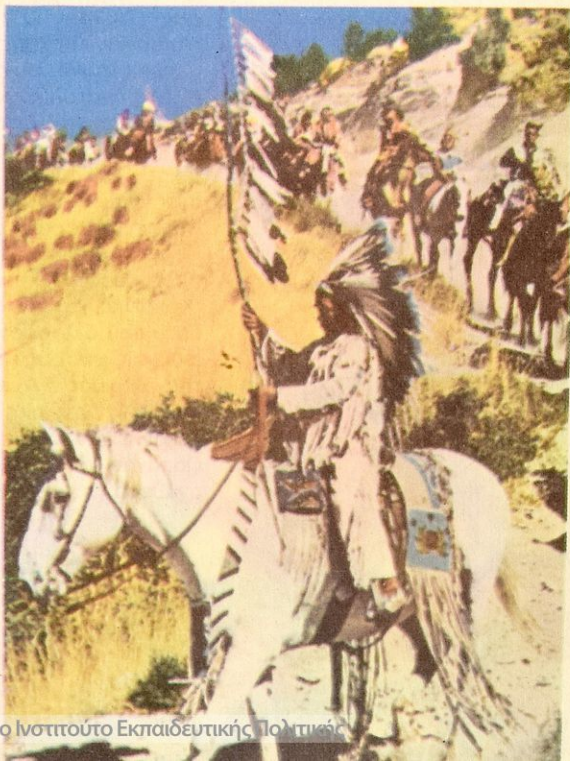
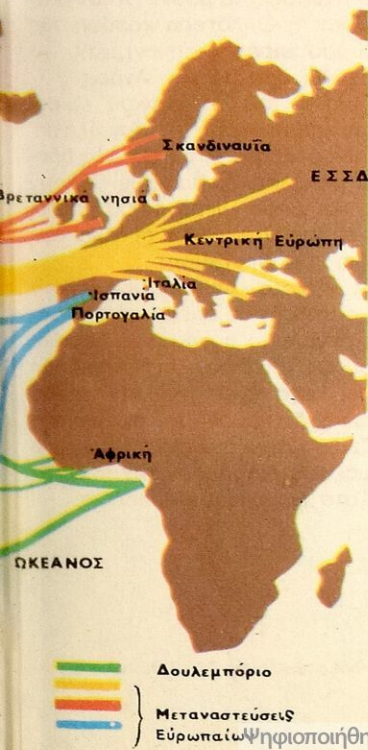

Ἡ Ἀμερική ἐξερευνήθηκε σχετικὰ γρήγορα, γιατί ἡ μορφολογία της καί οἱ πλωτοί ποταμοί της διευκόλυναν τίς μετακινήσεις στό ἐσωτερικό της. Οἱ νέοι κάτοικοι καταδίωξαν τούς Ἰθαγενεῖς Ἰνδιάνους, μέ ἀποτέλεσμα, στή βόρεια Ἀμερική, σχεδόν νά τούς ἐξαφανίσουν. Στή νότια Ἀμερική ὅμως διατηρήθηκαν, καί σήμερα οἱ περισσότεροι κάτοικοι της εἶναι Ἰνδιάνοι ἢ μιγάδες Ἰνδιάνων καί λευκῶν.

Ἀπό τό 16ο αἰώνα ὁ πληθυσμός εἶναι κυρίως μετανάστες ἀπό τή Δύση. Στή βόρεια Ἀμερική ἐγκαταστάθηκαν Ἀγγλοι καί Γάλλοι, ἐνῶ στή νότια καί κεντρική Ἀμερική, Ἰσπανοί καί Πορτογάλοι. Ἐπίσης, κατά τήν περίοδο πού τό δουλεμπόριο εἶχε πάρει μεγάλες διαστάσεις, ἕνας μέγας ἀριθμός Νέγρων μεταφέρθηκε στή νέα ἡπειρο ἀπό τήν Ἀφρική.

Ἀπό τό 1850 ὡς τό 1914 ἔχουμε τό μεγαλύτερο μεταναστευτικό ρεῦμα ἀπό τήν Εὐρώπη πρὸς τήν Ἀμερική. Ἡ νέα ἡπειρος μέ τίς ἀχανεῖς καί ἀνεκμετάλλευτες ἐκτάσεις της προσέφερε πολλές δυνατότητες ἀπασχόλησης στούς Εὐρωπαίους ἀποίκους. Σήμερα ὁ πληθυσμός ἔχει ξεπεράσει τά 500 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Μιά ὁμάδα Ἰνδιάνων ἀπ' αὐτούς πού συνάντησαν στήν Ἀμερική οἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι κάτοικοι.

ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ

Ἡ Ἀμερική, μέ ἑκταση 42.000.000 τετρ. χμ., εἶναι λίγο μικρότερη ἀπὸ τὴν Ἀσία καὶ 4 φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Ἐκτείνεται, τόσο στὸ βόρειο ὅσο καὶ στὸ νότιο ἡμισφαίριο, ἀνάμεσα στὸν Ἀτλαντικό καὶ στὸν Εἰρηνικό Ὑκεανό. Στὰ βόρεια βρέχεται ἀπὸ τὸ Βόρειο Παγωμένο Ὑκεανό καὶ στὰ νότια ἀπὸ τὸν Ἀνταρκτικό.

Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μεγάλα τμήματα, τὴ Βόρεια καὶ τὴ Νότια Ἀμερική, πού συνδέονται μεταξὺ τους μέ μία στενὴ λουρίδα ξηρᾶς, τὴν Κεντρικὴ Ἀμερική.

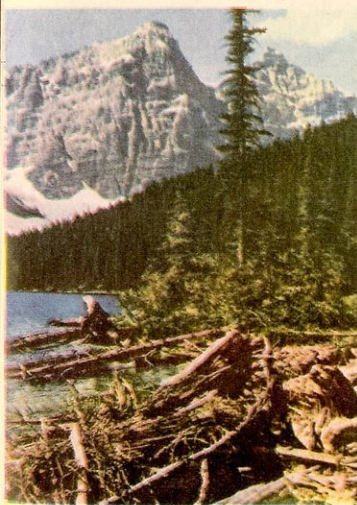
ΤΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

α) Στὴ δυτικὴ ἀκτὴ τῆς Ἀμερικής, κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὑκεανοῦ, ὑπάρχουν ὄροσειρές πού ἀνάμεσά τους δημιουργοῦνται ψηλά ὄροπέδια. Στὴ Βόρεια Ἀμερική εἶναι τὰ **Βραχώδη ὄρη** μέ ψηλότερη κορυφὴ τὸ βουνό **Μάκ-Κίνλεϋ** (6.337 μ.).

Στὴ Νότια Ἀμερική ἡ ὄροσειρά τῶν **Ἀνδεων, Δυτικῶν καὶ Ἀνατολικῶν**, μέ ψηλότερη κορυφὴ τὸ βουνό **Ἀκονγκάρας** (7.034 μ.), πού εἶναι καὶ ἡ ψηλότερη κορυφὴ τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου. Οἱ ὄροσειρές τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικής συνδέουν τὰ Βραχώδη ὄρη μέ τίς Ἀνδεις.

β) Στὰ ἀνατολικά καὶ κατὰ μῆκος τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὑκεανοῦ ὑπάρχουν ὄροπέδια καὶ χαμηλά ὄρη, τὰ Ἀππαλάχια. Αὐτὰ ἔχουν σχηματιστεῖ παλαιότερα ἀπὸ τίς δυτικὲς ὄροσειρές καὶ ἔχουν ὑποστεῖ μεγάλες διαβρώσεις. Ἐχουν στρογγυλεμένες κορυφές καὶ μέσο ὕψος 1.000 μ. Στὴ Βόρεια Ἀμερική εἶναι τὰ ὄροπέδια τοῦ Καναδά καὶ στὴ Νότια Ἀμερική τὰ ὄροπέδια τῆς Βραζιλίας.

γ) Ἀνάμεσα στίς ὄροσειρές τῆς δυτικῆς παραλίας καὶ στὰ ἀνατολικά χαμηλά ὄροπέδια ὑπάρχουν ἀπέραντες πεδιάδες, πού διαρρέονται ἀπὸ μεγάλους ποταμούς. Ὁ Μισισσιππὴς μέ τούς παραπόταμούς του διασχίζει τὴν πεδιάδα τῆς Βόρειας Ἀμερικής καὶ καταλήγει στὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ. Στὴ Νότια Ἀμερική δημιουργεῖται μιά μεγάλη λεκάνη, τὴν ὁποία διασχίζει ὁ Ἀμαζόνιος. Νοτιότερα ὁ Παρανάς καὶ οἱ παραπόταμοί του διαρρέουν τὴν πεδιάδα ἀνάμεσα στίς Ἀνδεις καὶ στὰ Βραζιλιανὰ ὄροπέδια.

Δάσος ἀπὸ κωνοφόρα στοὺς πρόποδες τῶν Βραχωδῶν Ὁρέων.

ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ
ΩΚΕΑΝΟΣ

ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ
ΩΚΕΑΝΟΣ

ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ ΘΑΛ.

0 1000 2000 Χμ

Ένα τοπίο από τις μεγάλες Αμερικανικές πεδιάδες κατά την εποχή του θερισμού.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΤΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΚΛΙΜΑ

Επειδή η Αμερική εκτείνεται από την πολική ζώνη ως τη Νότια Εύκρατη ζώνη, υπάρχουν μεγάλες διαφορές στο κλίμα και στη βλάστηση.

1. Στα βόρεια παράλια υπάρχει η ζώνη της Τούνδρας. Χαρακτηριστικά του κλίματος είναι οι παγετώνες, μακροί χειμώνες, δυνατοί άνεμοι. Η βλάστηση είναι φτωχή και περιορίζεται σε βρύα και λειχήνες.

2. Ένα μεγάλο μέρος της Βόρειας Αμερικής σκεπάζεται από δάση κωνοφόρων δέντρων (έλατα, πεύκα). Το κλίμα είναι ψυχρό με βαρύ χειμώνα. Έδω οι συνθήκες δεν ευνοούν την καλλιέργεια. Στις νοτιότερες περιοχές όμως τα κωνοφόρα δέντρα αντικαθίστανται από δάση φυλλοβόλων δέντρων, όπως οι καστανιές και οι όξιές. Ένα μεγάλο μέρος των δασών αυτών έχει κοπεί και έχουν δημιουργηθεί εύφορες εκτάσεις, που καλλιεργούνται έντατικά. Στα ανατολικά παράλια οι θερμοκρασίες είναι επίσης πολύ χαμηλές, κι αυτό γιατί κοντά από αυτές περνά το **ψυχρό**

θαλάσσιο ρεύμα του Λαμπραντόρ, πού κινείται από τόν Ἀρκτικό πρὸς τόν Ἀτλαντικό Ὠκεανό.

3. Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς ὑπάρχουν ἐκτεταμένες πεδιάδες καὶ λιβάδια. Ἐκεῖ τὸ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικό μὲ ψυχροὺς χειμῶνες καὶ θερμὰ καλοκαίρια. Στὶς πιό ξηρὲς περιοχὲς δημιουργοῦνται στέππες. Λιβάρδια συναντᾶμε ἐπίσης στὸ νοτιότερο τμήμα τῆς Νότιας Ἀμερικῆς.

4. Ἐρημοὶ ὑπάρχουν ἐκεῖ, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καὶ ξηρὸ, ἀλλὰ ἔχουν περιορισμένη ἔκταση. Ἡ μεγαλύτερη ἔρημος τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς εἶναι ἡ Μοχάβε τῆς Καλιφόρνιας.

5. Οἱ περιοχὲς τῆς Νότιας Ἀμερικῆς, πού βρίσκονται γύρω ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸ καὶ κυρίως ἡ λεκάνη τοῦ Ἀμαζονίου, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καὶ ὑγρὸ, καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ παρθένα δάση (ζοῦγκλες).

6. Τέλος, στὶς τροπικὲς περιοχὲς, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι ξηρὸ καὶ θερμὸ, ὑπάρχουν οἱ **σαβάνες**, περιοχὲς μὲ θαμνώδη βλάστηση.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι μιά ἀπέραντη ἡπειρος (42 ἑκατομμύρια τετρ. χλμ.) πού ἀργησὲ νά κατοικηθεῖ. Σήμερα ἔχει 500 ἑκατομμύρια κατοίκους, πού εἶναι κυρίως ἀπόγονοι τῶν Εὐρωπαίων ἀποίκων τοῦ περασμένου αἰῶνα, Νέγροι καὶ Ἰθαγενεῖς Ἰνδιάνοι, πού ζοῦν κυρίως στὸ Μεξικὸ καὶ στὴ Νότια Ἀμερικὴ.

● Τὸ ἀνάγλυφο τῆς Ἀμερικῆς χαρακτηρίζεται ἀπὸ μεγάλες ὄροσειρές (Βραχὼδη ὄρη, Ἄνδεis), ἐκτεταμένες πεδιάδες, λιβάδια καὶ χαμηλὰ ὄροπέδια, πού εἶναι παλαιότεροι σχηματισμοί.

● Ἐκτείνεται στὸ Βόρειο καὶ Νότιο ἡμισφαίριο καὶ ὑπάρχουν μεγάλες διαφορὲς στὸ κλίμα καὶ στὴ βλάστηση.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΚΡΑΤΗ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ

Ἀργεντινὴ	25	Κούβα	9,3
Βενεζουέλα	11,4	Μεξικὸ	55
Βολιβία	5,5	Νικαράγουα	2,4
Βραζιλία	102	Ὀνδούρα	2,9
Γουατεμάλα	5,7	Ούρουγουάη	3
Γουιάνες	1,3	Παναμάς	1,6
Δημ. Αἰτήης	5,3	Παραγουάη	2,5
Δομινικανικὴ Δημ.	4,6	Περου	15,2
Η.Π.Α.	210	Πόρτο-ΡΙκο	3
Ἰσημερινός	7	Σαλβαντόρ	4
Καναδάς	22	Τζαμάικα	2
Κολομβία	25	Χιλή	10
Κόστα-ΡΙκα	2		

ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

ΚΑΝΑΔΑΣ

Είναι η δεύτερη σέ έκταση χώρα στόν κόσμο. Έχει περίπου 10.000.000 τετρ. χ.μ., δηλαδή όσο ολόκληρη η Εύρώπη και καταλαμβάνει τό 1/4 σχεδόν της εκτάσεως όλης της Άμερικής. Κατέχει τό βορειότερο τμήμα της άμερικανικής ήπειρου, μέ εξαίρεση τήν Άλάσκα, πού άνήκει στίς Η.Π.Α.

Παρ' όλη τήν τεράστια έκταση ό πληθυσμός είναι μόνο 22 εκατ. κάτοικοι. Τά βόρεια τμήματα μέ τό μεγάλο ψύχος είναι άκατοίκητα, ενώ τό «ώφέλιμο» καί κατοικήσιμο έδαφος περιορίζεται στίς νότιες περιοχές καί κυρίως στήν κοιλάδα του ποταμού Άγίου Λαυρεντίου καί στίς όχθες τών Μεγάλων Λιμνών της ίδιας περιοχής, άκόμη στά λιβάδια καί στίς πεδιάδες, όπου τό έδαφος είναι πολύ εύφορο.

Σέ όλο τόν κεντρικό Καναδά υπάρχουν πολλές λίμνες, μικρές καί μεγάλες, πού σχηματίστηκαν από τούς παγετώνες, πού σκέπαζαν τίς περιοχές αυτές κατά τήν παγετώδη περίοδο.

Η ξυλεία είναι μιά από τίς μεγάλες πηγές πλούτου του Καναδά. Οι κορμοί τών δένδρων πλέοντας πάνω στό νερό τών ποταμών μεταφέρονται στά πριονιστήρια καί στά εργοστάσια χαρτοποίησης.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Τά δάση καταλαμβάνουν τό μεγαλύτερο μέρος τῆς χώρας. Ἡ ξυλεία εἶναι ἄφθονη καί γίνεται συστηματική ἐκμετάλλευση. Ὁ Καναδάς εἶναι ἡ πρώτη χώρα στήν παραγωγή χαρτιοῦ. Στή ζώνη τῶν δασῶν ὑπάρχει ἄφθονος ὀρυκτός πλοῦτος, ὅπως χρυσός, νικέλιο, ἀσήμι, λευκόχρυσος καί τό πολύτιμο οὐράνιο. Στή χερσόνησο τοῦ Λαμπραντόρ ὑπάρχουν πλούσια σιδηρομεταλλεύματα.

ΠΕΔΙΑΔΕΣ ΚΑΙ ΛΙΒΑΔΙΑ

Στίς κεντρικές πεδιάδες καλλιεργεῖται κυρίως σιτάρι. Εἶναι ἡ τρίτη χώρα στόν κόσμο σέ παραγωγή σίτου. Στόν κεντρικό Καναδά ὑπάρχουν ἀκόμη πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου καί φυσικῶν ἀερίων. Στά λιβάδια τοῦ ἀνατολικοῦ Καναδά εἶναι ἀναπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία.

Μιά ἑκταση καλλιεργημένη μέ σιτάρι στόν Καναδά. Στό βάθος φαίνονται οἱ μεγάλες ἀποθήκες (σιλό) μέσα στίς ὁποῖες φυλάγεται ὁ καρπός.

Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΛΙΜΝΩΝ

Στά νότια σύνορα του Καναδά είναι οι Μεγάλες Λίμνες, που ανήκουν στον Καναδά και στις Η.Π.Α. Πρόκειται για τις λίμνες **Ανωτέρα** (Σουπήριον), που είναι η μεγαλύτερη λίμνη στη γη με γλυκό νερό, **Μίσιγκαν** (ανήκει στις Η.Π.Α.), **Χιούρον**, **Ήρι** και **Οντάριο**. Οι λίμνες αυτές δε βρίσκονται στο ίδιο ύψος και συγκοινωνούν μεταξύ τους με μικρά ποτάμια. Τα νερά τους συγκεντρώνονται τελικά στον ποταμό του Αγίου Λαυρεντίου και χύνονται στον ομαλνυμο κόλπο. Κατά τη διαδρομή, ανάμεσα στις λίμνες **Ήρι** και **Οντάριο**, τα νερά πέφτουν από ύψος 52 μ. και

Για να μπορεί να γίνεται η ναυσιπλοΐα στην περιοχή των Μεγάλων Λιμνών, πού η στάθμη τους βρίσκεται σε διαφορετικά επίπεδα, χρειάστηκε να κατασκευαστούν κανάλια και ύδατοφράκτες, ώστε τα πλοία να μπορούν να περνούν από τη μία λίμνη στην άλλη και να φθάνουν στη θάλασσα. Τό χειμώνα η επικοινωνία σταματά γιατί οι λίμνες παγώνουν.

σχηματίζουν τους περίφημους καταρράκτες του **Νιαγάρα**. Πρόκειται για δύο καταρράκτες, από τους οποίους ο ένας ανήκει στον Καναδά και ο άλλος στις Η.Π.Α.

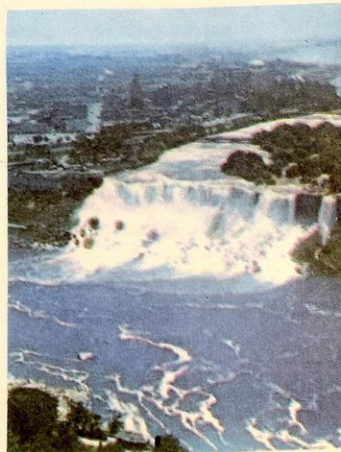
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η αφθονία των πλουτοπαραγωγικών πόρων του Καναδά, η μεγάλη γεωργική παραγωγή και η αλματώδης βιομηχανική ανάπτυξη τόν κατατάσσουν ανάμεσα στις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες. Είναι από τα μεγαλύτερα κέντρα εξαγωγής σίτου και άλλων γεωργικών προϊόντων. Παράγονται αφθονα γαλακτοκομικά προϊόντα, επίσης είναι πολύ αναπτυγμένη η αλιεία. Παράγει τό 80% της παγκόσμιας παραγωγής χαρτιού. Έχει ακόμη πολύ αναπτυγμένο έμποριο γουναρικών.

Στην περιοχή των Μεγάλων Λιμνών, με τις ύδατοπτώσεις, παράγονται μεγάλα ποσά ηλεκτρικής ενέργειας και υπάρχουν πολλά εργοστάσια, πού χρησιμοποιούν αυτή την ενέργεια. Ο Καναδάς είναι μία χώρα με συνεχή ανάπτυξη της βιομηχανίας.

Πυκνό σιδηροδρομικό δίκτυο εξυπηρετεί τις μεταφορές, κυρίως στο Νότιο Καναδά. Η συγκοινωνία διευκολύνεται ακόμη με τους πλωτούς ποταμούς και κυρίως με τόν ποταμό του Άγιου Λαυρεντίου.

Οι περίφημοι καταρράκτες του Νιαγάρα.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ - ΠΟΛΕΙΣ

Οι πρώτοι άποικοι του Καναδά ήταν Γάλλοι (1604). Αργότερα εγκαταστάθηκαν Άγγλοι και ανάμεσά τους άρχισε ο ανταγωνισμός για την κατάκτηση της χώρας. Τέλος το 1763 έγινε Άγγλική άποικία. Οι Γάλλοι διατήρησαν τη γλώσσα και τα έθιμά τους και αντιπροσωπεύουν σήμερα το 1/3 του πληθυσμού.

Τό 1926 ο Καναδάς έγινε ανεξάρτητο κράτος, εξακολουθεί όμως να ανήκει στη Βρετανική Κοινοπολιτεία.

Οι μεγαλύτερες πόλεις βρίσκονται στην περιοχή των Μεγάλων Λιμνών και είναι η Όττάβα (πρωτεύουσα) με 550.000 κατοίκους, το Τορόντο (2,3 εκατ. κατ.), το Μόντρεαλ (2,6 εκατ.), το Κεμπέκ (430.000). Οι δύο τελευταίες έχουν κατοίκους Γαλλικής καταγωγής. Στά δυτικά παράλια είναι το Βανκούβερ, μεγάλο λιμάνι στον Ειρηνικό.

Άποψη του κέντρου του Τορόντο, μέ τό Δημαρχείο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Ο Καναδάς είναι μιά άπέρανη χώρα, αλλά ό πληθυσμός δέν ξεπερνά τά 22 έκατομ. κατοίκους. Τό μεγαλύτερο μέρος καταλαμβάνει ή Τούνδρα καί ή ζώνη τών δασών, πού δίνει άφθονη ξυλεία.
- Ο κεντρικός Καναδάς έχει μεγάλη παραγωγή σιταριού καί πλούσια κοιτάσματα πετρελαιοι. Υπάρχουν άφθονα όρυκτά καί μεταλλεύματα.
- Τό Μόντρεαλ είναι ή μεγαλύτερη πόλη. Ένα μεγάλο μέρος τών κατοίκων του Καναδά έχουν Γαλλική καταγωγή (31%).

1. Σέ ποιές περιοχές του Καναδά συγκεντρώνεται τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού καί γιατί;
2. Ποιός είναι ό όρυκτός πλούτος του Καναδά;
3. Σέ ποιούς τομείς τής οικονομίας, ό Καναδάς έχει σημαντική θέση;
4. Ποιές είναι οι Μεγάλες Λίμνες καί πού σχηματίζονται οι καταρράκτες του Νιαγάρα;
5. Οι καταρράκτες του Νιαγάρα είναι οι μεγαλύτεροι στον κόσμο;
6. Δειίτε στό χάρτη τίς σπουδαιότερες πόλεις.

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ (Η.Π.Α)

ΠΡΙΝ ΔΥΟ ΑΙΩΝΕΣ ΥΠΗΡΧΑΝ 13 ΜΙΚΡΕΣ ΑΠΟΙΚΙΕΣ.

ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΟ ΚΡΑΤΟΣ 50 ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ.

Η.Π.Α.
210 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Ουάσιγκτον.

Ο Λευκός Οίκος, πού βρίσκεται στην Ουάσιγκτον, είναι από τό 1800 η κατοικία του Προέδρου των Η.Π.Α.

Μετά τις εξερευνήσεις Ισπανών, Γάλλων και Άγγλων από τις αρχές του 18ου αιώνα, τό έδαφος των Η.Π.Α. άρχισε νά έποικίζεται από τούς Άγγλους. Έτσι, στίς άκτές του Άτλαντικού δημιουργήθηκαν 13 μικρές άποικίες. Όταν όμως ή μητρόπολη θέλησε νά επιβάλει βαριά φορολογία, οι άποικοι εξέγέρθηκαν και στίς 4 Ιουλίου 1776 κήρυξαν τήν ανεξαρτησία των άποικιών. Μέ τήν ικανή ήγεσία του Γεωργίου Ουάσιγκτον και π ή βοήθεια των Γάλλων οι Άμερικανοί νίκησαν τίς Άγγλικές δυνάμεις και πέτυχαν τήν αναγνώριση τής ανεξαρτησίας τους (Πόλεμος Άνεξαρτησίας).

Οι 13 άποικίες, όταν έγιναν ανεξάρτητες, θέλοντας νά διατηρήσουν τήν αὐτονομία τους, αποτέλεσαν ένα όμόσπονδο κράτος. Σ' αυτές προστέθηκαν και άλλες άργότερα. Τό 1861 ή ανάπτυξη των Η.Π.Α. διακόπηκε προσωρινά από τόν εμφύλιο πόλεμο. Οι νόντιες πολιτείες προσπάθησαν νά άποχωριστούν, γιατί δέ δέχονταν τήν κατάργηση

ς δουλείας. Ο πόλεμος αυτός έληξε τό 1865 μέ νίκη του Βορά.

Σήμερα οι Η.Π.Α. αποτελούνται από 50 πολιτείες μαζί με τήν 'Αλάσκα, πού προστέθηκε τό 1958, καί τά νησιά 'Αβάη, πού προστέθηκαν τό 1959. 'Αποτελούν μία όμοσπονδη δημοκρατία, όπου κάθε πολιτεία έχει δική της βέβερνηση, νόμους, βουλή. Όλες όμως αναγνωρίζουν μία όμοσπονδη Κυβέβερνηση, πού έδρεύει στήν Ούάσιγκτον. 'Ακόμη, υπάρχει ένας πρόεδρος, καθώς καί μία όμοσπονδη Βουλή καί Γερουσία πού είναι τό Κογκρέσσο.

Οι 13 άποικίες, πού ύπήρξαν ή βάση του Κράτους, ύμβολίζονται στή σημαία τους μέ 13 γραμμές (κόκκινες καί άσπρες), ένώ οι 50 πολιτείες ύμβολίζονται μέ 50 εύκα άστρα.

Οι Η.Π.Α. έχουν έκταση 9.300.000 τετρ. χμ., περίπου όσο ή Εύρώπη. Δέν είναι τό μεγαλύτερο κράτος τής γής, ούτε τής άμερικανικής ήπειρου, είναι όμως ή πιο ισχυρή καί ή πιο πλούσια χώρα στον κόσμο.

ΛΗΘΥΣΜΟΣ - ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Οι Η.Π.Α. είναι από παράδοση ή χώρα των μεταναστών. Μετά τήν άνεξαρτησία τους, χιλιάδες μετανάστες άρχισαν νά καταφάνουν. Στήν άρχή ήταν κυρίως 'Αγγλοι καί 'Ιρλανδοί, μετά ήρθαν Γερμανοί καί Σκανδιναβοί καί άρκετά, μετά τό 1890. άρχισε ή άθρόα μετανάστευση από τς χώρες τής νότιας, κεντρικής καί άνατολικής Εύρώπης, 'Ιταλία, 'Ελλάδα, Αύστρούγγαρία καί Ρωσία. Τό μεταναστευτικό κύμα άνακόπτεται από τον Α' παγκόσμιο πόλεμο, επαναλαμβάνεται, περιορισμένο όμως από τό 1921, καί άρκείζει νά διογκώνεται πάλι από τό 1946.

'Υπολογίζεται ότι από τό 1820 ως τό 1960 έγκαταστάθηκαν στίς Η.Π.Α 30 εκατομμύρια Εύρωπαίοι. Οι 'Αμερικανοί πολίτες μέ 'Ελληνική καταγωγή φτάνουν τό 1.000.000. Σήμερα ή μετανάστευση έλέγχεται από άυστηρούς νόμους καί έπιτρέπεται ή είσοδος μόνο σέ 150.000 μετανάστες τό χρόνο.

Οι χιλιάδες αυτοί άνθρωποι από διάφορες χώρες καί μέ διάφορες έθνικότητες δημιούργησαν τον άμερικάνικο λαό. Ο πληθυσμός των Η.Π.Α. φτάνει τά 210. εκατομ. 'Ανάμεσα τους υπάρχουν πολλοί νέγροι (10%), άπόγονοι των μαύρων δούλων πού μεταφέρθηκαν από τήν 'Αφρική. Οι 'Ινδιάνοι είναι περίπου 300.000 καί ζουν συγκεντρωμένοι μέ όρισμένες περιοχές. 'Υπάρχουν άκόμη καί άρκετοί 'Ασιάτες ('Ιάπωνες, Κινέζοι).

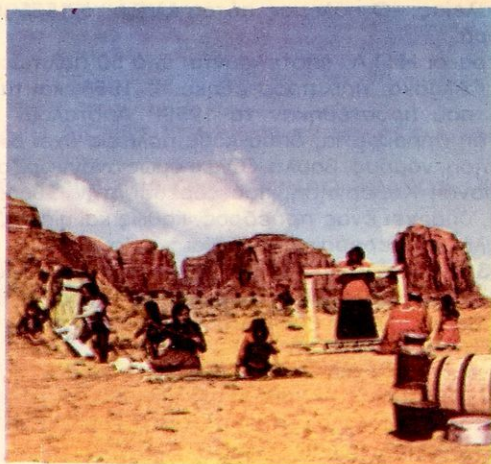
ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΑΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΟΙ Η.Π.Α. ΙΣΧΥΡΗ ΔΥΝΑΜΗ:

1. 'Εγκαταστάθηκαν σέ μεγάλη έκταση χωρίς νά ύποχρεωθούν νά πολεμήσουν μέ ισχυρούς αντίπαλους.
2. Τά εύφορα έδάφη πού καλλιεργήσαν, άπομακρύνοντας τους 'Ινδιάνους, είχαν μεγάλη άπόδοση.
3. Προσέλκυσαν χιλιάδες έργάτες από τήν Εύρώπη, πού τους έγκατάστησαν στίς άπεραντες καλλιεργήσιμες έκτάσεις.
4. Προσέλκυσαν από τήν Εύρώπη σημαντικά κεφάλαια, άπαραίτητα γιά τήν εκμετάλλευση του ύπόγειου πλούτου.
5. 'Ενώ τά κράτη τής Εύρώπης καταστράφηκαν από τους δύο παγκόσμιους πολέμους, στό έδαφος των Η.Π.Α. δέν έγιναν πολεμικές έπιχειρήσεις.

Ἰνδιάνοι Ναβάχο σ' ἓνα καταυλισμό. Σήμερα ζοῦν ἀπὸ τὴν κατασκευὴ διαφόρων ἀντικειμένων πού πουλᾶνε στοὺς τουρίστες.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Οἱ Η.Π.Α., μὲ ἑκταση σχεδὸν ἴση πρὸς τὴν Εὐρώπη καὶ πληθυσμὸ 210 ἑκατομύρια εἶναι ἡ πρὶς πλούσια καὶ πρὶς ἰσχυρὴ χώρα στὸν κόσμον. Εἶναι ὁμόσπονδο κράτος μὲ πρωτεύουσα τὴν Οὐάσιγκτον.
- Ἡ ἀνάπτυξη τῶν Η.Π.Α. εὐνοήθηκε ἀπὸ τὰ ἑκατομύρια Εὐρωπαίων, πού ἤρθαν ἐδῶ καὶ ἐγκαταστάθηκαν.
- Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν κατοίκων ζεῖ στὰ ἀνατολικά τῆς χώρας. Ὁ ἀμερικανικὸς λαὸς πρὶς ῥεχεται ἀπὸ διάφορους λαοὺς μὲ διάφορες ἐθνικότητες.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

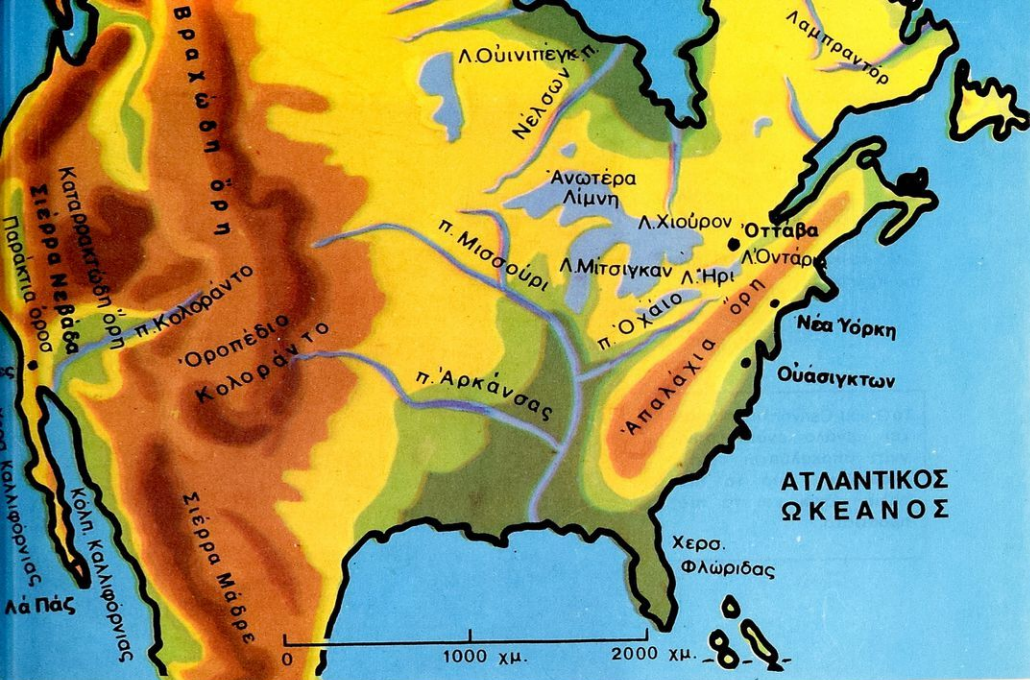
Οἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι ἀποικοὶ ἦταν συγκεντρωμένοι στὰ ἀνατολικά παράλια, στὶς ἀκτὲς τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ἀργότερα ὁμως ἀρχισαν νὰ μετακινοῦνται πρὸς τὴ Δύση ἀναζητώντας νέες ἐκτάσεις γιὰ καλλιέργεια.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν κατοίκων ζεῖ στὰ βορειοανατολικά τῶν Η.Π.Α. Οἱ δυτικὲς πολιτείες εἶναι σχετικὰ ἀραιοκατοικημένες μὲ ἐξαίρεση τὶς ἀκτὲς τοῦ Εἰρηνικοῦ

ΦΥΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ - ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Στὰ ἀνατολικά ἐκτείνονται τὰ Ἀππαλάχια ὄρη. Δέχονται μεγάλο ὕψος καὶ εἶναι σκεπασμένα μὲ πυκνὰ δάση. Στὶς ἀκτὲς τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὑπάρχουν εὐφορες πεδιάδες πυκνοκατοικημένες. Στὰ νοτιοανατολικά σχηματίζεται ἡ χερσόνησος τῆς Φλόριντας, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καὶ ὁ χειμὼνας σχεδὸν ἀγνωστος.

Στὸ δυτικὸ τμήμα τῶν Η.Π.Α. συναντᾶμε: α) Κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ συνέχεια τῶν Βραχωδῶν, τὴν Παράκτιο

όροσειρά, τὰ Καταρρακτώδη ὄρη καὶ τὴ Σιέρρα Νεβάδα. Ἀνάμεσά τους εἶναι ἡ εὐφορὴ κοιλάδα τῆς Καλιφόρνιας, ὅπου ὑπάρχει πυκνὴ βλάστηση, γιὰτὶ πέφτουν πολλὲς βροχές.

β) Δυτικότερα, ψηλὰ ὄροπέδια πού διασχίζονται ἀπὸ βαθιὲς χαράδρες μὲ ἀπότομα τοιχώματα, τὰ Κάνυον, ὅπως τὸ περίφημο Μεγάλον Κάνυον τοῦ ποταμοῦ Κολοράντο (Grand Canyon), πού φτάνει σὲ βάθος τὰ 2.000 μ. Οἱ χαράδρες αὐτὲς ἔχουν σχηματιστεῖ ἀπὸ τὴ διάβρωση τῶν ποταμῶν πού περνοῦν ἀπὸ τὰ ὄροπέδια αὐτά.

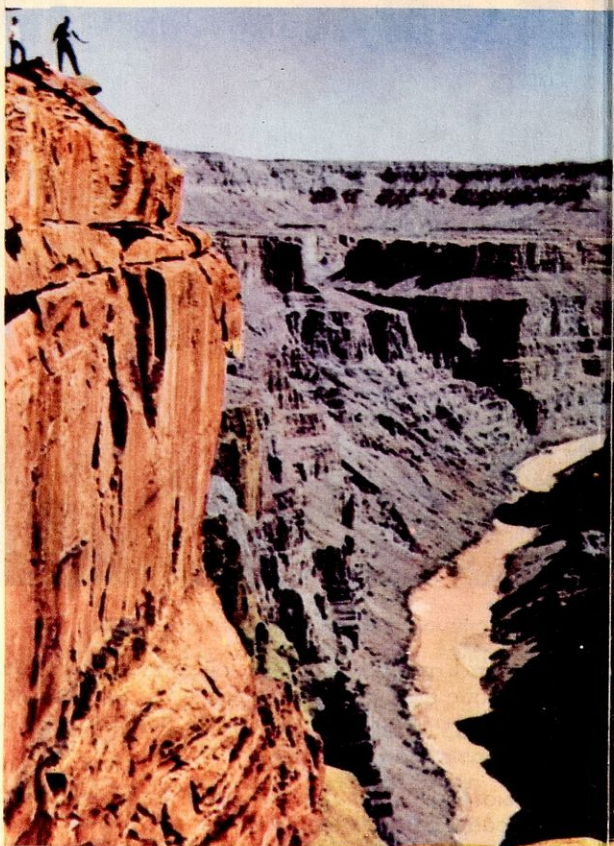
Τὸ κλίμα εἶναι ξηρὸ καὶ μεγάλες ἐκτάσεις εἶναι ἔρημοι, κυρίως στὴ Νότια Καλιφόρνια, στὴν Ἀριζόνα καὶ στὸ Νέο Μεξικό, ἐπεὶδὴ ἡ Παράκτια ὄροσειρὰ ἐμποδίζει τοὺς θαλάσσιους ἀνέμους νὰ φτάσουν ὡς ἐδῶ.

γ) Τέλος τὰ Βραχώδη ὄρη, πού φτάνουν ὡς τὴν κεντρικὴ πεδιάδα. Ἐδῶ ἔχουν τρεῖς πηγὲς τοὺς πολλοὶ ποταμοὶ ὅπως ὁ **Κολούμπια** καὶ ὁ **Κολοράντο**, οἱ ὁποῖοι στὴ διαδρομὴ τους σχηματίζουν μεγαλειώδεις καταρράκτες.

Ἀνάμεσα στὰ Βραχώδη ὄρη καὶ στὰ Ἀπαλάχια ὄρη ὑπάρχει μία ἀπέραντη πεδινὴ ἑκταση, πού φτάνει νότια ὡς

Μιά άποψη του Grand Canyon
του Κολοράντο.

Τό Grand Canyon παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, γιατί αποκαλύπτει σειρά στρωμάτων από τά πιο παλιά μέχρι και τά πιο πρόσφατα.

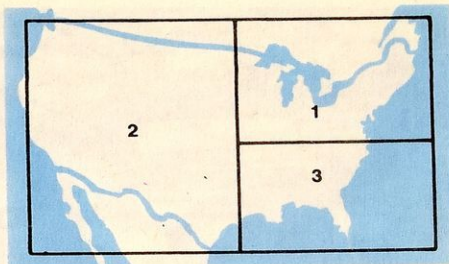

τόν Κόλπο του Μεξικού και πός βορά συνεχίζεται στν Καναδά. Ό ποταμός Ρίο Γκράντε αποτελεί στά νότια έτα φυσικό σύνορο τών Η.Π.Α. μέ τό Μεξικό.

ΠΟΤΑΜΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΜΙΣΣΙΣΣΙΠΠΗ

Ό Μισσισιππής και οι παραπόταμοί του διαρρέουν τν κεντρική πεδιάδα. Πηγάζει από τά Βραχώδη όρη και χύνται στόν Κόλπο του Μεξικού. Είναι ένας από τούς μεγαλύτερους και μακρύτερους ποταμούς του κόσμου. Είναι πλωτός σχεδόν μέχρι τίς πηγές του και στις έκβολες σχηματίζει ένα πολύ εύφορο Δέλτα. Σπουδαιότεροι παραπόταμοι πού δέχεται είναι ό Μισσούρη, ό Άρκάνσας και ό Όχάιο μαζί μέ τόν παραπόταμό του Τέννεση.

ΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ - ΠΟΛΕΙΣ

ΒΟΡΕΙΟ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΩΝ Η.Π.Α.

Είναι τό πίο πυκνοκατοικημένο τμήμα τής χώρας, όπου βρίσκονται καί οι μεγαλύτερες πόλεις. Στά δυτικά, στήν εντρική πεδιάδα, καλλιεργείται κυρίως καλαμπόκι καί είναι άνεπτυγμένη ή χοιροτροφία, ένω στήν περιοχή τών Μεγάλων Λιμνών βρίσκονται οι μεγαλύτερες βιομηχανικές πόλεις καί ιδίως στίς λίμνες Μίτσιγκαν καί Ήρι. Ακόμη ένω έκτρέφονται άγγελάδες γιά παραγωγή γάλακτος.

ΠΟΛΕΙΣ ΣΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΠΑΡΑΛΙΑ

Από τή Βοστώνη ως τήν Ουάσιγκτον έκτείνονται μερικές από τίς μεγαλύτερες πόλεις τών Ήνωμένων Πολιτειών.

Είναι ή Νέα Ύόρκη (12.300.000 κάτ.), ή Βοστώνη (3.000.000) σημαντικό λιμάνι, ή Φιλαδέλφεια (5.000.000 κάτ.), ή Βαλτιμόρη (1.200.000 κάτ.) καί ή Ουάσιγκτον (2.800.000), πού είναι ή πρωτεύουσα καί βρίσκεται στήν πολιτεία τής Κολούμπια. Τά προάστια τών πόλεων αύτών έχουν ένωθεί

Ένα χαρακτηριστικό Άμερικάνικο σπίτι από αύτά πού συναντά κανείς κατά χιλιάδες στά προάστια τών μεγαλουπόλεων.

Μιά άποψη τής Ουάσιγκτον μέ
τό Καπιτώλιο.

μεταξύ τους καί υπάρχει σήμερα μία τεράστια κατοικημέν
έκταση 600 χμ. από Βορά πρὸς Νότο καί 100 χμ. από τ
Δύση πρὸς τήν Ἀνατολή, ὅπου ζοῦν συνολικά περίπου 4
έκατομμύρια ἄνθρωποι.

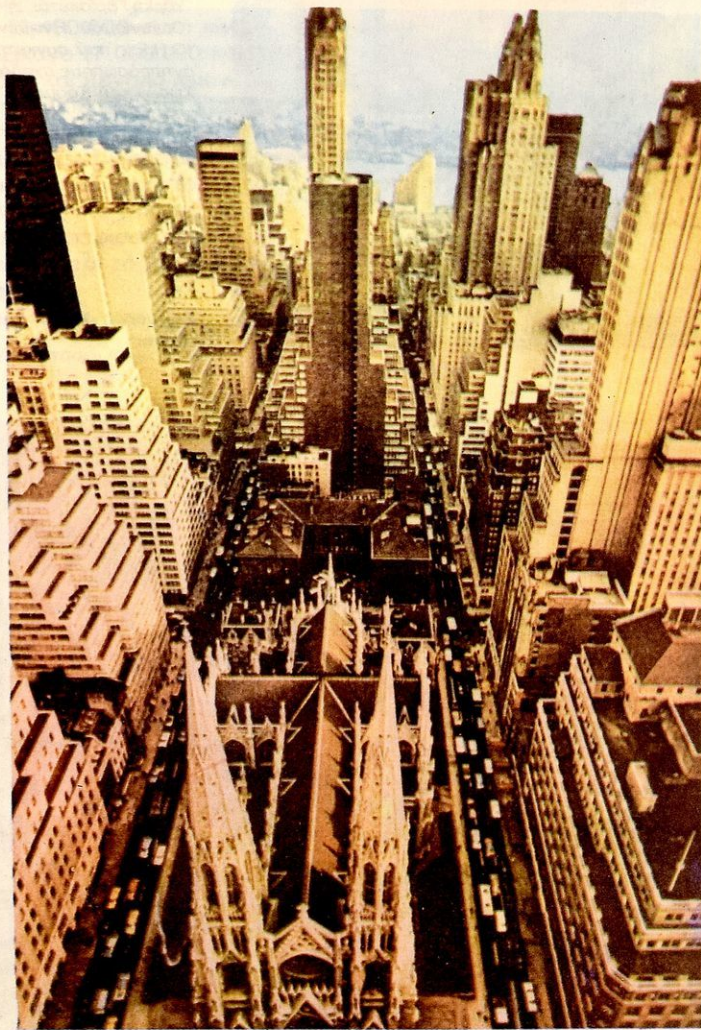
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

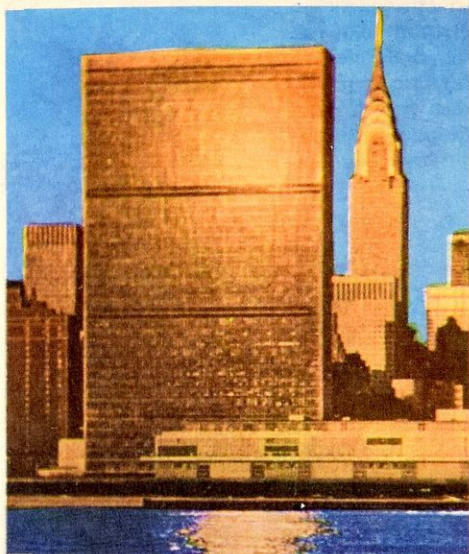
Ἡ μεγαλύτερη πόλη τής Ἀμερικῆς, τό οἰκονομικ
ἐμπορικὸ καί πνευματικὸ κέντρο τῶν Η.Π.Α. βρίσκεται στὴ
ἐκβολὴς τοῦ ποταμοῦ Χάντσον (Hudson).

Στὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνα ἦταν μία μικρὴ πόλη. Ὅτα
ὅμως ἀναπτύχθηκε ἡ θαλάσσια συγκοινωνία μέ τήν Εὐρώ

η, τό άσφαλισμένο λιμάνι της καί ή εύκολο έπικοινωνία μέ
τό έσωτερικό τήν έκαναν σύντομα ή δεύτερη πόλη τοϋ
όσμου. Άποτελείται από πολλές συνοικίες, όπως είναι τό
Μανχάταν, στό κέντρο τής πόλης στό όμώνυμο έπίμηκες
ησί μέ τούς οϋρανοξύστες, τό Μπρούκλιν, πού συγκεν-
ρώνει τόν περισσότερο πληθυσμό, τό Μπρόνξ, τό Κου-
ινς, καθώς καί τό Χάρλεμ, πού είναι ή συνοικία τών
μέγρων.

Άποψη τής Ν. Υόρκης
μέ τόν Καθεδρικό Ναό τής.

Στό κτίριο αυτό που είναι στη Ν. Υόρκη, βρίσκεται η έδρα του Όργανισμού Ήνωμένων Έθνών (Ο.Η.Ε.), που συγκετρώνει τους αντιπρόσωπους σχεδόν όλων των χωρών του Κόσμου.

Ένα μέρος από τό λιμάνι τής Ν. Υόρκης.

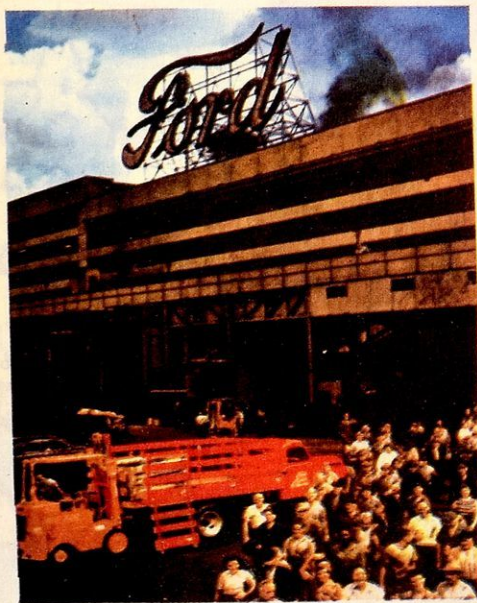
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΛΙΜΝΩΝ

Η μεγάλη βιομηχανική ανάπτυξη της περιοχής οφείλεται στα πλούσια κοιτάσματα γαιάνθρακα που υπάρχουν στα Αππαλάχια όρη και στη δυνατότητα μεταφοράς, με πλωτά μέσα στις όχθες των λιμνών, του σιδηρομεταλλεύματος από τον Καναδά και τις άλλες χώρες.

Εδώ ζουν συνολικά 25.000.000 άνθρωποι και παράγονται τα 3/4 του χάλυβα των Η.Π.Α.

Τό Πίτσμπουργκ (2.400.000 κατ.) είναι μεγάλο κέντρο χυτοβουργίας. Τό Σικάγο (7.000.000 κατ.) είναι η δεύτερη σε πληθυσμό πόλη και μεγάλο λιμάνι στη λίμνη Μίτσιγκαν. Τό Κλήβελαντ (2.000.000 κατ.) είναι επίσης μεταλλουργικό κέντρο στη λίμνη Ήρι. Τό Νητρώιτ (4.000.000 κατ.) έχει τις μεγαλύτερες βιομηχανίες αυτοκινήτων. Ο κέντρυ Φόρντ δημιούργησε εκεί τό 1902 τό πρώτο του εργοστάσιο αυτοκινήτων και γρήγορα τόν μιμήθηκαν πολλοί άλλοι. Σήμερα τά περισσότερα από τά 8.000.000 αυτοκίνητα, που παράγονται τό χρόνο, στις Η.Π.Α., προέρχονται από τό Νητρώιτ.

Ένα από τά εργοστάσια Φόρντ στο Νητρώιτ.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Κατά μήκος του Άτλαντικού είναι συγκεντρωμένες μερικές από τις μεγαλύτερες πόλεις των Η.Π.Α. Η Νέα Υόρκη είναι η μεγαλύτερη πόλη της Αμερικής και η δεύτερη στον κόσμο μετά τό Τόκυο.

● Στα Αππαλάχια όρη υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα γαιάνθρακα, που συντέλεσαν στην ανάπτυξη της μεταλλουργίας και χυτοβουργίας στην περιοχή των Μεγάλων Λιμνών.

● Τό Σικάγο είναι η δεύτερη πόλη των Ηνωμένων Πολιτειών, ενώ τό Νητρώιτ είναι η πόλη των αυτοκινήτων.

ΤΟ ΔΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΩΝ Η.Π.Α.

Ανατολικά από τὰ Βραχώδη ὄρη καὶ ὡς τὴν πεδιάδα πού διασχίζει ὁ Μισσιισσιππὴς ὑπάρχουν ἐκτεταμένα βοσκοτόπια καὶ μεγάλη καλλιέργεια σιταριοῦ. Στὰ ψηλά ὄροπέδια καὶ κυρίως στὰ νότια, ὅπου ἡ Ξηρασία εἶναι μεγάλη, ὑπάρχει χαμηλὴ βλάστηση, ὅπου τρέφονται κοπάδια ἀπὸ πρόβατα καὶ βόδια. Βορειότερα πέφτουν περισσότερες βροχές καὶ ὑπάρχουν καλλιεργήσιμες ἐκτάσεις πού παράγουν σιτάρι. Στὶς εὐφορες κοιλάδες καὶ στὰ Κάνυον καλλιεργοῦνται ὀπωροφόρα δέντρα καὶ βαμβάκι.

Τὸ σημαντικότερο ὅμως εἶναι ὅτι σ' αὐτές τὶς περιοχές ὑπάρχουν πλούσια κοιτάσματα χρυσοῦ, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ οὐρανίου.

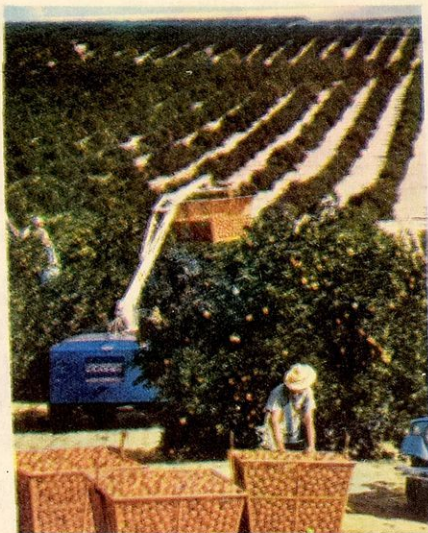
Πρὸς τὶς ἀκτές τοῦ Εἰρηνικοῦ ὑπάρχουν ἄφθονες βροχὲς καὶ πλούσια βλάστηση καὶ τὰ νερά τῶν ποταμῶν χρησιμοποιοῦνται γιὰ παραγωγή ἡλεκτρικῆς ἐνέργειας. Στὴν πόλη Σηάτλ βρίσκονται μεγάλα ἐργοστάσια κατασκευῆς ἀεροπλάνων (Μπϋϊνγκ).

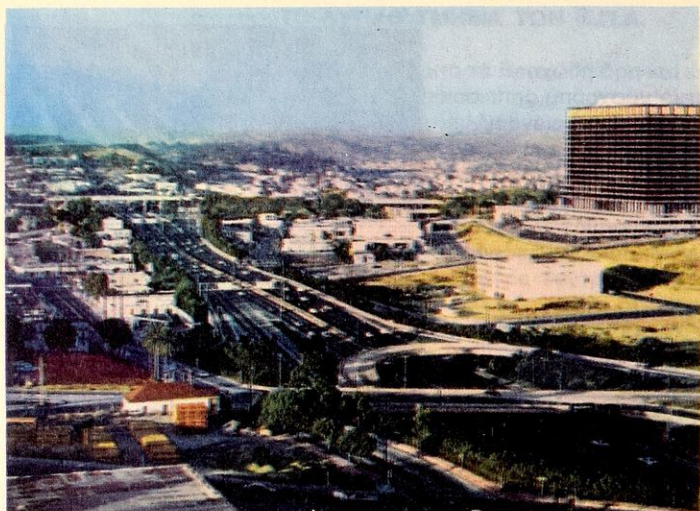
Στὴν κοιλάδα τῆς Καλιφόρνιας τὸ ζεστὸ καὶ ὑγρὸ κλίμα εὐνοεῖ μία πλούσια γεωργικὴ παραγωγή. Καλλιεργοῦνται βαμβάκι, λαχανικά, ὀπωροφόρα δέντρα καὶ ἀμπέλια.

Τὸ φράγμα Χούβερ στὸν ποταμὸ Κολοράντο, εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα φράγματα παραγωγῆς ἡλεκτρικῆς ἐνέργειας τῆς Ἀμερικῆς καὶ χτίστηκε τὸ 1936.

Πορτοκαλεώνας στην Καλιφόρνια.

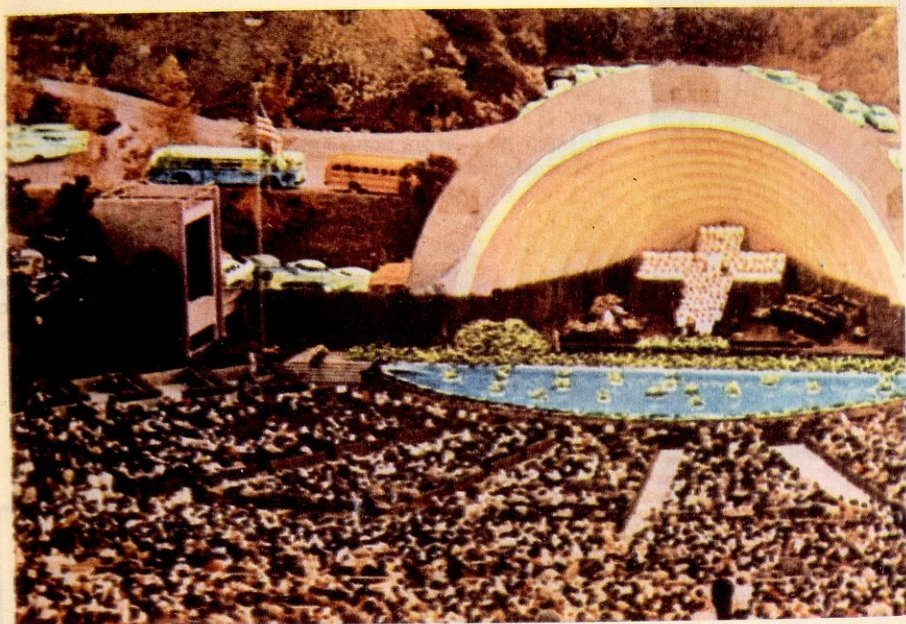
Μία άποψη του Λός Άντζελες.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑΣ. ΤΟ ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ

Ἡ Πολιτεία τῆς Καλιφόρνιας ἀναπτύχθηκε πολὺ γρήγορα, χάρι στα πλούσια κοιτάσματα χρυσοῦ. Ὑπάρχουν πολλές βιομηχανίες καὶ τὸ Σάν Φραντσίσκο (3.000.000 κάτ.) ἦταν ἄλλοτε ἡ μεγαλύτερη πόλη. Σήμερα ὅμως ξεπεράστηκε ἀπὸ τὸ Λός Ἀντζελες. Τὸ Λός Ἀντζελες (7.000.000 κάτ.) εἶναι ἡ τρίτη σέ πληθυσμὸ πόλη τῶν Η.Π.Α., πού ὀφείλει τὴν ἀνάπτυξή της στὶς πλούσιες πετρελαιοπηγές. Ἔχει βιομηχανίες ἀεροπλάνων, ὀπλων, χημικῶν προϊόντων καὶ ἡλεκτρονικῶν. Ἐνα ἀπὸ τὰ προάστιά του, τὸ Χόλλυγουντ, εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἀμερικάνικου κίνηματογράφου.

Σχηματική τομή τῆς Καλιφόρνιας, ἀπὸ τὸ Σάν Φραντσίσκο, δυτικά, μέχρι τὴς κορυφῆς τῆς Σιέρρα Νεβάδα, στὰ Ἀνατολικά.

ΤΟ ΝΟΤΙΟ ΤΜΗΜΑ ΤΩΝ Η.Π.Α.

Στά νότια τών Η.Π.Α. τό θερμό καί υγρό κλίμα εύνοεϊ τήν καλλιέργεια φυτῶν πού εὐδοκιμοῦν σέ τροπικές καί ἡμιτροπικές χώρες. Στό δέλτα τοῦ Μισισσιπιῆ, ὅπου βρίσκεται καί ἡ πόλη τῆς Νέας Ὁρλεάνης, καλλιεργεῖται ρύζι καί ζαχαροκάλαμο.

Ἡ κυριότερη ὅμως καλλιέργεια τοῦ νότου εἶναι τό βαμβάκι, πού καλλιεργεῖται σήμερα κυρίως στά δυτικά τοῦ Μισισσιπιῆ.

Στίς πλαγιές τῶν Βραχωδῶν βουνῶν, παράγεται σιτάρι καί εἶναι ἀναπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία, ἐνῶ στά Ἀππαλάχια ὄρη καλλιεργεῖται καπνός.

Ἡ χερσόνησος τῆς Φλόριντας εἶναι μία ἀπό τίς πλουσιότερες περιοχές τοῦ κόσμου, ὅπου ὑπάρχουν μεγάλες φυτεῖς μέ ὀπωροφόρα δέντρα. Φημίζεται ἀκόμη γιά τίς ὠραῖες παραλίες τῆς.

Τέλος ἡ Φλόριντα εἶναι γνωστή καί γιά τή βάση στοῦ Ἀκρωτήριου Κέννεντυ, ἀπό ὅπου ἐκτοξεύονται οἱ πύραυλοι καί οἱ δορυφόροι στό διάστημα.

Τό «Χόλυγουντ Μπούλ» εἶναι ἓνα ἀπό τά γνωστότερα ὑπαίθρια θέατρα συναυλιῶν στόν κόσμο.

ΤΕΞΑΣ

“Άλλοτε τό Τέξας ήταν γνωστό από τά μεγάλα άγροκτήματα (ράντζς) καί τά άμέτρητα κοπάδια ζώων, πού τά φύλαγαν οι περίφημοι «κάου-μπόύς». Άργότερα άρχισαν νά καλλιεργούν σιτάρι καί βαμβάκι. Άλλά ή κυριότερη πηγή πλούτου είναι τό πετρέλαιο. Τό Τέξας μαζί μέ τή γειτονική πολιτεία τής Λουιζιάνας παράγει περισσότερο από τό μισό πετρέλαιο τών Η.Π.Α. καί τό 80% τών φυσικών αερίων. Έτσι τό Τέξας έγινε ή χώρα τών έκατομμυριούχων. Γρήγορα άναπτύχθηκαν μεγάλες βιομηχανίες, κυρίως διυλιστήρια, χημικές βιομηχανίες, έργοστάσια άεροπλάνων καί όπλων. Τό Χιούστον καί τό Ντάλλας είναι οι μεγαλύτερες πόλεις.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Στά δυτικά καλλιεργείται σιτάρι, υπάρχει κτηνοτροφία καί τά όροπέδια είναι πλούσια σέ όρυκτά.
- Στά παράλια του Ειρηνικού καί κυρίως στήν κοιλάδα τής Καλλιφόρνιας καλλιεργούνται όπωροφόρα δέντρα καί βαμβάκι. Τό Λός Άντζελες έγινε ή τρίτη πόλη τών Η.Π.Α. χάρη στό πετρέλαιο.
- Ή φλόριντα έχει μεγάλες φυτείες καί ώραιες παραλίες, πού συγκεντρώνουν πολλούς έπισκέπτες. Τό Τέξας όφείλει τήν άνάπτυξη του στή μεγάλη παραγωγή πετρελαίου.

Ή έκτόξευση ενός πυραύλου από τή βάση του άκρωτηρίου Κέννεντυ.

Παραδοσιακές μορφές γιά τό Τέξας οι «Κάου-Μπόύς» εξακολουθούν καί σήμερα νά θόσκουν τά μεγάλα κοπάδια.

Διυλιστήρια πετρελαίου στην
'Αλάσκα

ΑΛΑΣΚΑ

Ἡ χερσόνησος τῆς Ἀλάσκας βρίσκεται στό βορειότερο ἄκρο τῆς Ἀμερικῆς καί χωρίζεται ἀπό τήν Ἀσία μέ τό Βερίγγειο πορθμό. Ἀνῆκε κάποτε στή Ρωσία, ἀπό τήν ὁποία τήν ἀγόρασαν οἱ Ἀμερικανοί τό 1867.

Ἀπό τό 1958 εἶναι ἡ 49η πολιτεία τῶν Η.Π.Α. Παρ' ὅλο ὅτι ἔχει τεράστια ἔκταση (1.518.000 τετρ. χμ.) οἱ κάτοικοι δέν ξεπερνοῦν τίς 900.000, λόγω τοῦ πολικοῦ ψύχους πού ἐπικρατεῖ. Ἐχει ὅμως μεγάλη οἰκονομική σημασία γιατί διαθέτει μεγάλα ἀποθέματα χρυσοῦ, χαλκοῦ, κασσίτερου, μολύβδου κτλ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σέ ποιές ἐποχές ἔγιναν τά μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα πρὸς τῆς Η.Π.Α. καί πῶς γίνεται σήμερα ἡ μετανάστευση;
2. Τί εἶναι τό Κάνυον καί πού βρίσκεται τό Grand Canyon;
3. Ποιό εἶναι τό πῖο πυκνοκατοικημένο τμήμα τῆς χώρας καί ποιές πόλεις βρίσκονται ἐκεῖ;
4. Παραπόταμοι τοῦ Μισισσιππῆ. Ποιά εἶναι ἡ σημασία τους γιά τή συγκοινωνία;
5. Ποιές εἶναι οἱ σπουδαιότερες καλλιέργειες τῶν Η.Π.Α.;
6. Πού ὀφείλεται ἡ μεγάλη βιομηχανική ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς τῶν Μεγάλων Λιμνῶν;
7. Ποιές πόλεις εἶναι κέντρα βαριάς βιομηχανίας;
8. Τί γνωρίζετε γιά τή βιομηχανία αὐτοκινήτων τῶν Η.Π.Α.;
9. Ποιός εἶναι ὁ κυριότερος πλοῦτος τοῦ Τέξας;
10. Θέση τῆς Ἀλάσκας, καί ὀρυκτός πλοῦτος.

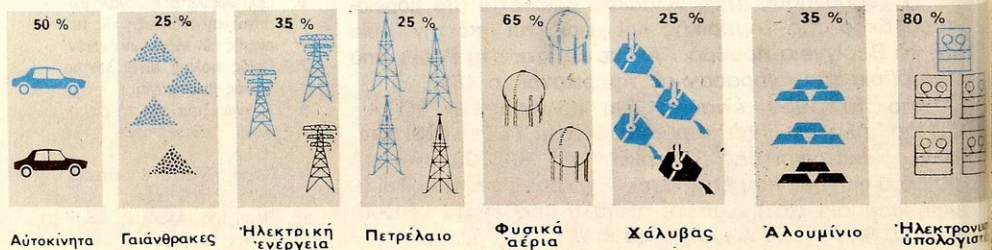
Πετρελαιοπηγές στο Τέξας.

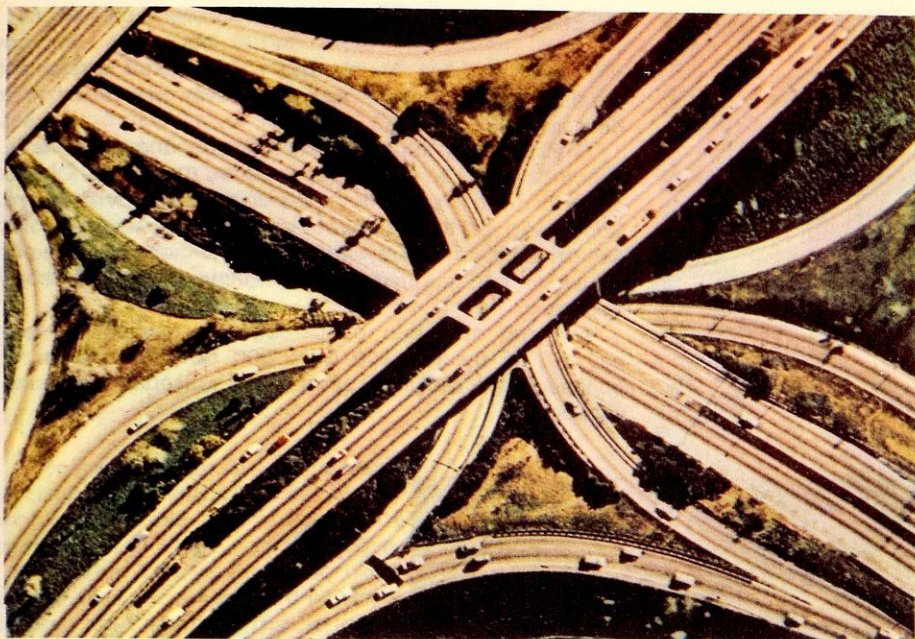
Η.Π.Α. ΠΡΩΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Τά 210 εκατομμύρια τών κατοίκων τών Η.Π.Α. απο-τελούν τό 6% του πληθυσμού τής Γής, αλλά ή έτήσια παραγωγή τής χώρας φτάνει τό 40% τής παγκόσμιας οικονομίας. Η Εύρώπη (μαζί μέ τή Σοβιετική Ένωση) έχει τό 25% του πληθυσμού τής Γής, αλλά ή έτήσια παρα-γωγή αποτελεί τό 35% τής παγκόσμιας οικονομίας.

Η σχέση τής Βιομηχανικής πα-ραγωγής τών Η.Π.Α. μέ τήν παγ-κόσμια. Μέ μαύρο χρώμα αυτά πού παράγουν μόνες τους οι Η.Π.Α. Μέ μπλέ χρώμα αυτά πού παράγουν όλες οι άλλες χώρες μαζί.

Αν καί ή παραγωγή τους είναι τόσο σημαντική, οι Άμερικάνοι εισάγουν καί από άλλες χώρες προϊόντα, τά όποια αγοράζουν φθηνότερα, όπως χαλκό, πετρέ-λαιο, νικέλιο, μαλλί, ζάχαρη, καφέ κτλ. Αύτά τά προϊόν-

Ένας τεράστιος οδικός κόμβος με ανισόπεδους δρόμους.

τα, πού προέρχονται από άλλες χώρες συχνά τὰ ἐκμεταλλεύονται ἀμερικανικοί ὀργανισμοί, πού εἶναι ἐγκατεστημένοι στίς ξένες αὐτές χώρες. Οἱ Η.Π.Α. διεξάγουν τὸ 20% τοῦ παγκόσμιου ἐμπορίου.

Ἡ γεωργία γίνεται μέ ὅλα τὰ σύγχρονα μέσα καὶ ὑπάρχει ἀριστη ἀπόδοση. Ἀλλά ἡ οἰκονομία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν στηρίζεται στή βιομηχανία. Τὰ ἐργοστάσιά τους εἶναι κολοσσιαία καὶ ἡ δραστηριότητά τους ξαπλώνεται σ' ὅλο τὸν κόσμο.

Οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες ἀγοράζουν :

πού πουλιούνται κάθε χρόνο στὸν κόσμο

ΜΕΞΙΚΟ

ΜΕΞΙΚΟ

55έκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μεξικό.

Ἡ ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τοῦ Μεξικοῦ κατέχει τὸ νότιο τμήμα τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς καὶ ἐκτείνεται καὶ στὴν Κεντρικὴ Ἀμερικὴ.

Ἡ χώρα εἶναι κυρίως ὄρεινὴ, ἐκτός ἀπὸ τὰ ἐπίπεδα ἀσβεστολιθικά ἐδάφη τῆς χερσονήσου Γιουκατάν. Οἱ δύο ὄροσειρές τῆς Σιέρρα Μάντρε, πού κατευθύνονται ἀπὸ τὸ Βορὰ πρὸς τὸ Νότο, ἀφήνουν στενές παραλιακές πεδιάδες στὶς ἀκτές τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ. Οἱ ψηλότερες κορυφές τῶν μεξικανικῶν βουνῶν εἶναι ἠφαίστεια.

Ἀνάμεσα στὶς δύο ὄροσειρές στὸ κέντρο τῆς χώρας καὶ σέ ὕψος 1.500 ὠς 2.500 μέτρα βρίσκεται τὸ ὄροπέδιο τοῦ Μεξικοῦ μὲ πολλές κοιλάδες καὶ λεκανοπέδια.

Αὐτὸ τὸ πέτρινο ἀγαλμα τρεῖς φορές πιο ψηλὸ ἀπὸ ἕνα γ ἄνθρωπο, ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς κολόνες πού συγκρατοῦσαν τὴ στέγη ἑνὸς μεγάλου Ναοῦ τῶν Τολτέκων στὴν πόλη Τούλα. Τὴν αὐτοκρατορία τῶν Τολτέκων, πού ἀναπτύχθηκε ἐδῶ καὶ 1000 χρόνια στὸ Μεξικό, διαδέχθηκε ἡ αὐτοκρατορία τῶν Ἀζτέκων.

Τό Μεξικό διασχίζεται από τόν Τροπικό τοῦ Καρκίνου καί εἶναι χώρα θερμή, ἀλλά παρουσιάζει ποικιλία στό κλίμα. Στά βόρεια ὑπάρχει μεγάλη ξηρασία, ἐνῶ στίς παραλιακές πεδιάδες καί κυρίως στόν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ τό κλίμα εἶναι τροπικό, θερμό καί ὑγρό.

Στό κεντρικό ὄροπέδιο τό κλίμα εἶναι ἥπιο μέ βλάστηση τῶν εὐκρατῶν ζωνῶν. Ἐκεῖ συγκεντρώνεται τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ καί στά εὐφορα ἡφαιστειακά ἐδάφη οἱ Ἰνδιάνοι καλλιέργησαν πρῶτοι ὀρισμένα εἶδη πού κατόπιν διαδόθηκαν σ' ὅλο τόν κόσμο, ὅπως καλαμπόκι, ντομάτες, καπνό, φασόλια.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΞΙΚΟΥ

Πρὶν ἀπό τήν ἀνακάλυψη τῆς Ἀμερικῆς, οἱ Ἰνδιάνοι τοῦ Μεξικοῦ εἶχαν ἀναπτύξει ἐκεῖ ἀξιόλογους πολιτισμούς καί κυρίως οἱ Τολτέκοι καί κατόπιν οἱ Ἀτζέκοι στό κεντρικό ὄροπέδιο καί οἱ Μάγια στή χερσόνησο Γιουκατάν.

Οἱ πρῶτοι Ἰσπανοὶ ἀποβιβάστηκαν στό μεξικανικό ἔδαφος τό 1517. Κατέλαβαν τά ἐδάφη πού ἀνήκαν στούς Ἰνδιάνους καί ἐπέβαλαν τήν Ἰσπανική κυριαρχία.

Ὑστερα ἀπό αἰῶνες καταπιέσεων, ὁ μεξικάνικος λαός ἐπαναστάτησε καί μετὰ ἀπό πολλοῦς ἀγῶνες ἀπόκτησε τήν ἀνεξαρτησία του στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας.

Ἀντιπροσωπευτικός τύπος Μεξικανοῦ Χωρικοῦ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΠΟΛΕΙΣ

Μετὰ τήν ἀνεξαρτησία τοῦ Μεξικοῦ, ἄρχισαν νά σημειώνονται μεγάλες πρόοδοι στήν οἰκονομία τῆς χώρας. Μὲ τά ἀρδευτικά ἔργα αὐξήθηκε σημαντικά ἡ γεωργική παραγωγή. Στά βόρεια καί δυτικά καλλιεργεῖται κυρίως βαμβάκι, ἐνῶ στίς πεδιάδες τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ ζαχαρόκαλαμο, ρύζι καί καπνός.

Κυρίως ὁμως τό Μεξικό ἔχει πλούσιο ὑπέδαφος. Συγκαταλέγεται ἀνάμεσα στίς πλουσιότερες σέ μεταλλεύματα χώρας. Ἐρχεται πρῶτο στό ἀσήμι (δίνει τό 40% τῆς παγκόσμιας παραγωγῆς), ἐπίσης ἔχει ἀνθρακα, χαλκό, πολύτιμους λίθους, χρυσό καί πλούσιες πετρελαιοπηγές. Ἡ κυβέρνηση τοῦ Μεξικοῦ ἔχει ἐθνικοποιήσει τά πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου, πού ἄλλοτε ἐκμεταλλεύονταν οἱ ξένοι ἐταιρεῖες. Τά τελευταῖα χρόνια ἔχει ἀναπτυχθεῖ καί ἡ βιομηχανία σιδήρου, χάλυβα καί χημικῶν προϊόντων. Παρ'

Μιά άποψη του κέντρου της
Πόλης του Μεξικού.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζεί στο κεντρικό όροπέδιο, όπου τό κλίμα είναι ήπιο. Στά βόρεια της χώρας ή ξηρασία είναι μεγάλη, ενώ στά παράλια τό κλίμα είναι άνθυγιεινό, θερμό καί υγρό.
- Έχει άφθονες πρώτες ύλες, κυρίως άσμη καθώς καί πετρέλαιο καί άνθρακα, αλλά τό βιοτικό επίπεδο των κατοίκων είναι χαμηλό.

όλη τήν οικονομική ανάπτυξη της χώρας, τό βιοτικό επίπεδο των κατοίκων είναι πολύ χαμηλό. Αυτό όφείλεται κυρίως στή μεγάλη αύξηση του πληθυσμού, πού φτάνει σήμερα τά 5 έκατομ. κατοίκους καί στήν πολιτική άσάθεια πού ύπάρχει.

Τό Μεξικό είναι όμόσπονδο κράτος αποτελούμενο από 29 αυτόδιοικούμενες πολιτείες μέ πρωτεύουσα τήν Πόλη του Μεξικού (7 έκατ. κάτ.), πού βρίσκεται στό κεντρικό όροπέδιο σέ ύψος 2.278 μ. Δεύτερη σέ πληθυσμό πόλη είναι ή Γκουανταλαχάρα. Άλλες πόλεις είναι : ή Πουέμπλα, τό Άκαπούλκο καί ή Βέρα Κρούζ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ εἶναι ἓνας ἰσθμός, μία στενὴ λουριῖδα ξηρᾶς, ποὺ συνδεῖται τὴ βόρεια καὶ τὴ νότια Ἀμερικὴ. Ἐχει μῆκος περίπου 1.800 χμ. καὶ πλάτος ποὺ ποικίλλει ἀπὸ 50 ἕως 500 χμ. Εἶναι στὸ μεγαλύτερο τμήμα τῆς ὀρεινῆς. Οἱ ὄροσειρές ποὺ τὴ διασχίζουν ἔχουν κορυφές πάνω ἀπὸ 3.500 μ. καὶ καταλήγουν στὴν πλευρὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ σὲ μιά συνεχὴ σειρὰ ἀπὸ σβησμένα καὶ ἐνεργὰ ἡφαίστεια. Ἀνάμεσα στὰ βουνὰ ὑπάρχουν περάσματα, ποὺ ἐπιτρέπουν τὴν ἐπικοινωνία ἀπὸ τὴ μιά ἀκτὴ στὴν ἄλλη.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικὸ, ζεστὸ καὶ ὑγρὸ στὶς παραλιακές πεδιάδες, εὐκρατο στὰ ὄροπέδια καὶ ψυχρὸ στὶς κορυφές τῶν ὄροσειρῶν. Οἱ ἀκτές τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἔχουν εὐφορὰ ἐδάφη, ἀλλὰ ἀνθυγιεινὸ κλίμα καὶ εἶναι ἀραιοκατοικημένες. Ὁ πληθυσμὸς ζεῖ κυρίως στὰ ὄροπέδια καὶ στὶς ἀκτές τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Οἱ χώρες τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς ἦταν Ἰσπανικὲς ἀποικίες. Ἡ Ἰσπανικὴ κατάκτηση ἄφησε παντοῦ τὰ ἴχνη τῆς τὴν καθολικὴ θρησκεία, τὴ γλῶσσα, τὰ ἔθιμα, ἀλλὰ δὲν ἐξαφάνισε τοὺς Ἰνδιάνους. Οἱ Ἰνδιάνοι ἀποτελοῦν στὰ περισσότερα κράτη τὴν πλειοψηφία ἢ ἓνα σημαντικὸ τμή-

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ
5,7 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Γουατεμάλα

ΣΑΛΒΑΝΤΟΡ
4 εκατομμύρια κάτοικοι...
Πρωτ. Σαν Σαλβαντόρ.

μα του πληθυσμού. Στις ακτές του 'Ατλαντικού ζουν πολλοί Νέγροι και σε όλες τις χώρες υπάρχουν μιγάδες 'Ισπανών και 'Ινδιάνων καθώς και 'Ινδιάνων και Νέγρων.

ΟΝΔΟΥΡΑ
2,9 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Τεγκουσιγκάλπα.

ΕΦΤΑ ΜΙΚΡΑ ΚΡΑΤΗ ΜΟΙΡΑΖΟΝΤΑΙ ΑΥΤΗ ΤΗ ΣΤΕΝΗ ΛΟΥΡΙΔΑ ΓΗΣ

Στην Κεντρική 'Αμερική υπάρχουν 6 κράτη και μία αγγλική άποικία, ή Μπελίζ (πρώην Βρετανική 'Ονδούρα), που έχει 130.000 κάτ. και πρωτεύουσα την Μπελίζ.

Η οικονομία των κρατών αυτών στηρίζεται κυρίως στη γεωργία. Τα σπουδαιότερα προϊόντα που παράγουν είναι καφές και μπανάνες.

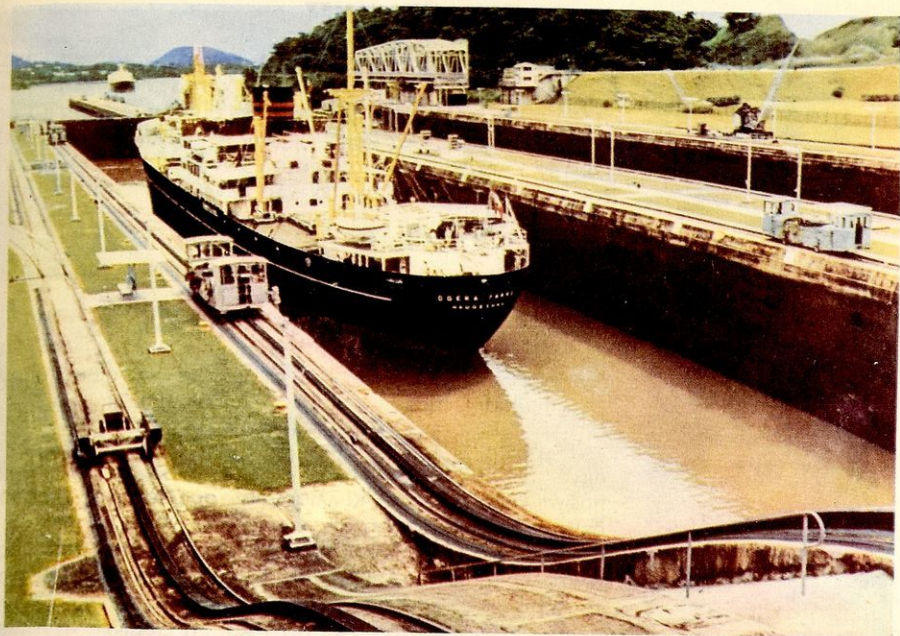
ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ
2,4 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Μαγάγκουα.

ΚΟΣΤΑ ΡΙΚΑ
2 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Σάν Χοσέ.

ΠΑΝΑΜΑΣ
1,6 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Παναμάς.

Ἡ διώρυγα τοῦ Παναμά.

ΔΙΩΡΥΓΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΜΑ

Ἡ διώρυγα τοῦ Παναμά ἐπιτρέπει στὰ πλοῖα νά περάσουν ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ Ὑκεανὸ (Καραϊβικὴ θάλασσα) στὸν Εἰρηνικὸ, χωρὶς νά περιπλεῦσουν ὅλη τὴ Νότια Ἀμερική.

Ἡ διώρυγα καθὼς καὶ μία ζώνη ξηρᾶς πλάτους 16 χμ. ἀνήκουν στὶς Η.Π.Α., πού ἀγόρασαν τὸ τμήμα αὐτὸ ἀπὸ τὴ Δημοκρατία τοῦ Παναμά τὸ 1903.

Τὰ ἔργα γιὰ τὴ διάνοιξη τῆς διώρυγας ἄρχισαν τὸ 1906 καὶ τελεiewσαν τὸ 1914. Ἡ διώρυγα ἔχει συνολικὸ μήκος 80 χμ. καὶ διασχίζει τὴν ἡπειρωτικὴ ὄροσειρά. Ἡ διώρυγα ἀποτελεῖται ἀπὸ μία σειρά ὕδατοφράκτες, πού σχηματίζουν δεξαμενές μὲ διαφορετικὸ ὕψος στάθμης. Ἐτσι τὰ πλοῖα πού διασχίζουν τὴ διώρυγα ἀνεβαίνουν διαδοχικὰ σὲ ὕψος 30 μ. καὶ στὰ ἄκρα κατεβαίνουν πάλι στὴ στάθμη τῶν Ὑκεανῶν.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Τὰ κυριότερα προϊόντα τῶν κρατῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς εἶναι καφὲς καὶ μπανάνες.

● Ἡ διώρυγα τοῦ Παναμά, πού ἐξυπηρετεῖ τὴν ἐπικοινωνία ἀνάμεσα στὸν Ἀτλαντικὸ καὶ τὸν Εἰρηνικὸ Ὑκεανὸ, βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῶν Η.Π.Α.

ΑΝΤΙΛΛΕΣ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΜΕΣ

ΚΟΥΒΑ
9,3 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Άβάνα.

ΤΖΑΜΑΙΚΑ
2 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτεύουσα Κίνγκστον.

ΠΟΡΤΟ - ΡΙΚΟ
3 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτεύουσα Σάν Χουάν.

ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
4,6 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Σάντο Ντομίγκο.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΑΙΤΗΣ
5,3 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Πόρτ-ο-Πρένς.

Τά νησιά Μπαχάμες και Άντιλλες έκτεινονται στά ανατολικά τής Αμερικής, από τή χερσόνησο τής Φλόριντα ως τīs άκτές τής Βενεζουέλα. Σχηματίζουν ένα νησιωτικό τόξο μήκους 4.000 χμ. και χωρίζουν τόν κόλπο του Μεξικού και τήν Καραϊβική θάλασσα, από τόν Άτλαντικό ώκεανό.

Βρίσκονται στήν ύποτροπική ζώνη και δέχονται τήν επίδραση τών άληγών άνέμων πού πνέουν από τά ανατολικά. Τό κλίμα είναι θερμό και κυρίως πολύ ύγρό. Κατά τήν θερμή περίοδο ισχυροί άνεμοι, οί κυκλώνες, προξενούν μεγάλες καταστροφές.

Οί κάτοικοι, πού φθάνουν τά 25 εκατομ., είναι λευκοί και νέγροι, άπόγονοι τών μαύρων πού μεταφέρθηκαν παλιά από τήν Αφρική. Οί ιθαγενείς Καραίβες έχουν εξαφανιστεί τελείως.

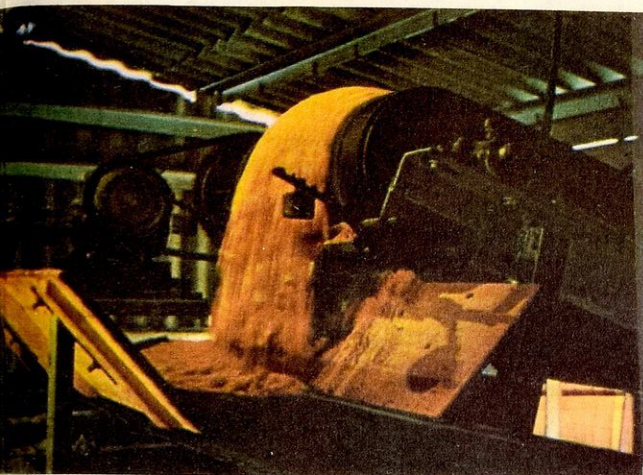
Η γεωργία είναι ή σπουδαιότερη πλουτοπαραγωγική πηγή. Η καλλιέργεια του ζαχαροκάλαμου κατέχει τήν πρώτη θέση. Άκόμη καλλιεργούνται μπανάνες, καφεόδεντρα και κακαόδεντρα.

Στό δυτικό τμήμα τών Άντιλλών βρίσκονται οί Μεγάλες, Άντίλλες, πού περιλαμβάνουν τά νησιά Κούβα, Τζαμάικα, τό Πόρτο-ΡΙκο και τό νησί του Άγίου Δομίνικου, πού διαιρείται σε δύο κράτη: τήν Αϊτή και τή Δομινικανή Δημοκρατία.

Στά ανατολικά, ανάμεσα στό Πόρτο-ΡΙκο και στίς άκτές τής Βενεζουέλας, βρίσκονται οί Μικρές Άντίλλες πού οί περισσότερες είναι ήφαιστειογενείς.

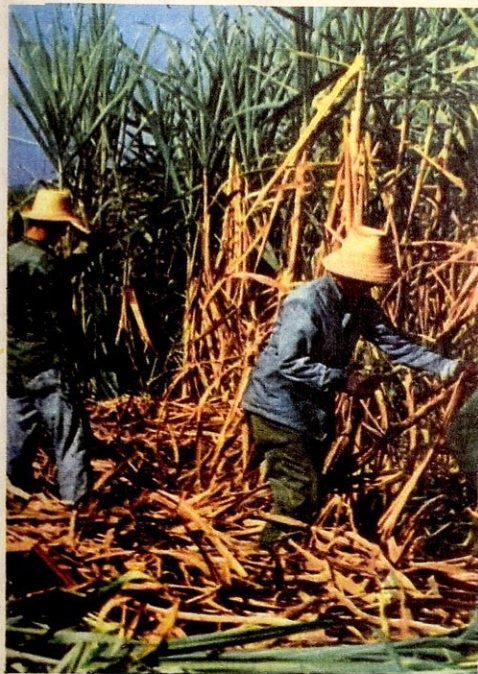
Μιά άποψη τής Άβάνας.

Ἡ κατεργασία τῆς ζάχαρης στὴν Κούβα.

Ἡ κοπή τοῦ ζαχαροκάλαμου στὴν Κούβα.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Μεγάλες Ἀντίλλες εἶναι τὰ νησιά Κούβα, Τζαμάικα, Πόρτο-ΡΙκό καὶ Ἀγ. Δομίνικος. Οἱ Μικρές Ἀντίλλες βρίσκονται ἀνατολικότερα.

● Ἀπὸ τὰ 25 ἑκατομμύρια οἱ περισσότεροι εἶναι ἀπόγονοι τῶν μαύρων σκλάβων πού εἶχαν μεταφερθεῖ ἀπὸ τὴν Ἀφρική. Σπουδαιότερη ἀσχολία τους εἶναι ἡ καλλιέργεια κυρίως τοῦ ζαχαροκάλαμου.

● Ἡ Κούβα ἔρχεται πρώτη στὸν κόσμο στὴν παραγωγή ζάχαρης ἀπὸ ζαχαροκάλαμο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιά εἶναι τὰ γεωργικά προϊόντα πού ἔχουν πατρίδα τους τὸ Μεξικό;
2. Ποιοὶ ἀξιόλογοι πολιτισμοὶ ἀναπτύχθηκαν στὸ Μεξικό πρὶν ἀπὸ τὴν ἀφίξη τῶν Εὐρωπαίων;
3. Τί γνωρίζετε γιὰ τὸ ὑπέδαφος τῆς χώρας τοῦ Μεξικοῦ;
4. Ποιά εἶναι τὰ κράτη τῆς Κ. Ἀμερικής καὶ ποῖες οἱ πρωτεύουσές τους;
5. Πότε ἀνοίχθηκε ἡ διώρυγα τοῦ Παναμᾶ καὶ ποῦ ἀνήκει;
6. Ποιὸ ὑπῆρξε τὸ βασικὸ πρόβλημα κατὰ τὴ διάνοιξη τῆς διώρυγας καὶ πῶς τὸ ἀντιμετώπισαν;
7. Ποιά νησιά ἀποτελοῦν τὶς Μεγάλες Ἀντίλλες;

ΝΟΤΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μικρότερη σέ έκταση από τή Βόρεια Ἀμερική καί στό σύνολό της ἀραιοκατοικημένη ἡ Νότια Ἀμερική ἀνήκει σχεδόν ὁλόκληρη στό νότιο ἡμισφαίριο.

Τό ἔδαφός της χωρίζεται σέ τρεῖς φυσικές περιοχές:

Ἡ ὄροσειρά τῶν Ἄνδεων χαρακτηρίζει τή μορφολογία τοῦ δυτικού τμήματος τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

α) Τά ἀνατολικά ὀροπέδια. Ἐδῶ ἀνήκουν τά ὑψίπεδα τῆς Γουϊάνας καί τό Βραζιλιανό ὀροπέδιο. Τά ὑψίπεδα τῆς Γουϊάνας ἐκτείνονται ἀνάμεσα στούς ποταμούς Ὁρενόκο καί Ἀμαζόνιο, ἐνῶ τό Βραζιλιανό ὀροπέδιο διαρρέεται ἀπό τούς παραπόταμους τοῦ ποταμοῦ Λά Πλάτα, τόν Παρανά καί τόν Οὔραγουάη.

β) Στό κέντρο οἱ ἀπέραντες πεδιάδες πού εἶναι ἀπό τίς πιό πλατιές καί ὁμοιόμορφες περιοχές τῆς Νότιας Ἀμερικῆς. Στά βόρεια καί δυτικά τοῦ Ὁρενόκου ἐκτείνονται οἱ «λάνος», βοσκοτόπια πού φημίζονται γιά τήν ἐντατική κτηνοτροφία. Ὁ Ὁρενόκο στίς ἐκβολές του σχηματίζει εὐφορο δέλτα. Ὁ Ἀμαζόνιος εἶναι ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους ποταμούς τοῦ κόσμου, ἀπό τά νερά τοῦ ὁποῖου ἀρδεύεται ἕνα λεκανοπέδιο 5.180.000 τετρ. χμ.

Οἱ ποταμοί Παρανάς καί Οὔραγουάης διασχίζουν στό νότιό της τμήμα τή μεγάλη πεδιάδα τῆς Νότιας Ἀμερικῆς. Μαζί μέ τόν Παραγουάη καταλήγουν στόν πλατύ ποταμό Λά Πλάτα.

Ἡ ἀργεντινῆ «Γάμπα», μία μονότονη καί ἀδεντρη πεδιάδα μέ πλούσια χλόη, προσφέρει κατάλληλες συνθήκες γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς κτηνοτροφίας, ἐνῶ στό νοτιότερο τμήμα τῆς ἀμερικανικῆς ἡπείρου ἐκτείνεται ἡ ψυχρή καί ἐρημική στέππα τῆς Παταγονίας. Στήν πιό νότια ἄκρη τῆς Νότιας Ἀμερικῆς βρίσκεται μία ὁμάδα νησιῶν, πού τό μεγαλύτερο εἶναι ἡ Γῆ τοῦ Πυρός μέ τό Ἀκρωτήριο Χόρν. Χωρίζεται ἀπό τήν Ἀμερική μέ τόν Πορθμό τοῦ Μαγγελάνου.

γ) Ἡ ὄροσειρά τῶν Ἄνδεων, πού ἐκτείνεται σ' ὁλόκληρο τό μήκος τῶν δυτικῶν ἀκτῶν εἶναι προέκταση τῶν ὄροσειρῶν τῆς Κεντρικῆς καί Βόρειας Ἀμερικῆς. Οἱ Ἄνδεις ἔχουν τήν ψηλότερη κορυφή τῆς Ἀμερικῆς, τό ὄρος Ἀκονγκάουα (7.121 μ.) καί μία σειρά ἀπό ἐνεργά καί σβησμένα ἡφαίστεια, πού ὑψώνονται πάνω ἀπό 5.000 μ. Σέ ὑψόμετρο 3.000 μ. καί ἄνω υπάρχουν ἐκτεταμένα ὀροπέδια, ὅπου βρίσκονται καί μεγάλες λίμνες, ὅπως ἡ Τιτικάκα. Αὐτή τή λίμνη τή θεωροῦν κοιτίδα μιάς φυλῆς ἰθαγενῶν ἰνδιάνων, τῶν Ἰνκας, πού εἶχαν ἀρκετά ἀναπτυγμένο πολιτισμό.

Καριϊβική θαλ.

ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ
ΩΚΕΑΝΟΣ

ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

Παναμά
Διώρυγα

Όρενός π.

Πεδιάδα Αμαζονίου

Αμαζόνιος π.

Κορδιαλιέριτης

π. Παραγουάης

Όρη
Βραζιλιάνα

Όροπέδιο
Μάτο Γκρόσο

Ρίο Ιανέιρο

Μπουένος Άιρες

Πάμπας

Πορθμός
Μαγγελάνου
ΓΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ

Άκρ. Χόρν

0 1000 2000 χμ.

Στήν παράκτια περιοχή τό κλίμα είναι έρημικό. Οι μόνες κατοικημένες και καλλιεργημένες έκτάσεις είναι οι κοιλάδες τών ποταμών πού κατεβαίνουν από τά βουνά. Αύτές οι κοιλάδες σχηματίζουν πραγματικές όασις όπου ή άρδευση είναι οργανωμένη από πολύ παλιά. Πολύ πρίν από τόν έρχομό τών Ισπανών άποίκων, οι Ινδιάνοι είχαν άνοίξει κανάλια γιά νά έπεκτείνουν τίς άρδευόμενες έκτάσεις. Σήμερα, στίς κοιλάδες, καλλιεργούν κυρίως βαμβάκι και ζαχαροκάλαμο. Τά μικρά παράκτια βουνά πού βλέπουμε στό σχέδιο, δέν προχωρούν σ' όλο τό μήκος τής άκτής. Έμφανίζονται στά Ν. του Περού και έπεκτείνονται στή Χιλή.

Ή «Σιέρρα» δηλαδή τό βουνό, είναι άκόμα και σήμερα ή πύο πυκνοκατοικημένη περιοχή του Περού και τής Βολιβίας. Στούς πρόποδες τών μεγάλων ήφαιστειών πού είναι σκεπασμένα από χιόνι και πάγους άπλώνονται ψηλά όροπέδια μέ κλίμα άρκετά κρύο και ξηρό. Μεγάλες έκτάσεις καλύπτονται από μιά άσθενή ποώδη βλάστηση στέππας (τήν Runa), πού παρέχει βοσκή σέ κοπάδια Λάμας. Αύτά τά ζώα πού ήταν τά μόνα πρίν έλθουν οι Εύρωπαίοι, παρέχουν γάλα, κρέας, δέρματα και χρησιμεύουν και γιά μεταφορές. Σήμερα υπάρχουν έδώ κοπάδια προβάτων. Σ' αύτές τίς περιοχές, μεγάλες έκτάσεις καλύπτονται από άλάτι. Αυτό γίνεται λόγω τής εξάτμισης τών νερών πού έχουν διασχίσει άλατοζχα έδάφη.

υπάρχουν πολλές μεγάλες λίμνες πάνω στα ψηλά όροπέδια των Άνδεων. Οι όχθες τους είναι απότομες ή είναι χαμηλές, έλώδεις και σκεπασμένες από καλάμια. Οι περιοχές γύρω από τις λίμνες, είναι συχνά πολύ πυκνοκατοικημένες. Πολύ πριν από τον έρχομό των Ισπανών, είχαν κτίσει πάνω στις πλαγιές μικρούς τοίχους για να εμποδίσουν το έδαφος να παρασυρθεί από τη διάβρωση. Πάνω σ' αυτές τις τεχνητές αναβαθμιδές κάνουν διάφορες καλλιέργειες (κριθάρι, αραβόσιτο, πατάτες). Οι λίμνες έχουν πολλά ψάρια και οι ψαράδες χρησιμοποιούν βάρκες από καλάμια.

Τό ανατολικό τμήμα του Περού και της Βολιβίας είναι τελείως διαφορετικό από την παράκτια περιοχή. Οι πλαγιές των βουνών που δεσπόζουν της λεκάνης της Άμαζονίας δέχονται πολλές βροχές και έτσι αναπτύσσονται πάνω σ' αυτές δάση, που τα δένδρα τους είναι σκεπασμένα από βρύα. Μέσα στην πεδιάδα υπάρχει τό μεγάλο θερμό και υγρό δάσος, όπου τά ποτάμια είναι τά μόνα μέσα επικοινωνίας. Είναι μία περιοχή πάρα πολύ άραιοκατοικημένη, μέ εξαίρεση μερικές πόλεις που βρίσκονται κοντά στους ποταμούς.

ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΥΠΑΝΑΠΤΥΚΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

●Τό ανάγλυφο της Νότιας 'Αμερικής χαρακτηρίζεται από τὰ ανατολικά όροπέδια, τήν κεντρική πεδιάδα καί τήν όροσειρά τών Άνδεων πρός τά δυτικά. Στίς Άνδεις βρίσκεται ή ψηλότερη κορυφή όλόκληρης τής 'Αμερικής, τό όρος Άκονγκάουα.

●Οί περισσότεροι κάτοικοι είναι φτωχοί, μολοντί υπάρχουν άφθονες πλουτοπαραγωγικές πηγές, εύφορα έδάφη καί πλούσιος όρυκτός πλούτος. 'Η βιομηχανία είναι περιορισμένη, γιατί δέν υπάρχει ζήτηση καί κατανάλωση τών προϊόντων από τούς κατοίκους.

●Τά τελευταία 30 χρόνια παρατηρείται σημαντική αύξηση του πληθυσμού. Οί χώρες τής Ν. 'Αμερικής είναι στήν πλειονότητα οικονομικά ύποανάπτυκτες.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Τά κράτη τής Ν. 'Αμερικής μαζί μέ τήν Κεντρική 'Αμερική αποτελούν τή Λατινική 'Αμερική. Ήταν άλλοτε άποικίες τής 'Ισπανίας καί τής Πορτογαλίας (Βραζιλία) καί οί κάτοικοι μιλούν 'Ισπανικά ή Πορτογαλικά.

Είναι πλούσιες χώρες μέ άφθονες πρώτες ύλες, όπως κοιτάσματα σιδήρου καί χαλκού, βωξίτες, πετρέλαιο. Οί κάτοικοι όμως στήν πλειονότητά τους είναι φτωχοί καί οί συνθήκες ζωής τους πολύ άσχημες. Άν καί τά είδη διατροφής δέν έπαρκοούν, υπάρχουν καλλιεργήσιμες έκτάσεις πού μένουν άνεμετάλλευτες.

'Η γη ανήκει σέ λίγους πλούσιους γαιοκτήμονες καί οί άγρότες εργάζονται σ' αυτούς μέ έλάχιστη άμοιβή. Όσοι χωρικοί έχουν ένα μικρό κομμάτι γής, δέ διαθέτουν τά μέσα (μηχανήματα, λιπάσματα) πού θά τούς επέτρεπαν νά βελτιώσουν τήν παραγωγή.

Ξένες εταιρείες έχουν αναλάβει, σέ μεγάλο ποσοστό, τήν εξόρυξη καί έκμετάλλευση του όρυκτου πλούτου. Γιά παράδειγμα, τό πετρέλαιο τής Βενεζουέλας εξαγεται από εταιρείες άγγλικές ή τής βόρειας 'Αμερικής, ενώ τά περισσότερα όρυχεία χαλκού τής Χιλής ανήκουν σέ Βορειοαμερικάνους.

Άλλοτε οί άσθένειες μάστιζαν τόν πληθυσμό. Έδώ καί 30 χρόνια έχουν σχεδόν εξαλειφθεί χάρη στήν ανάπτυξη τής ιατρικής. Έτσι μέ τήν ελάττωση τής θνησιμότητας καί τήν αύξηση του αριθμού τών γεννήσεων παρατηρείται μία μεγάλη αύξηση του πληθυσμού. Άν στίς χώρες αυτές γινόταν σωστή έκμετάλλευση τών πλουτοπαραγωγικών πηγών, ή αύξηση του πληθυσμού δέ θά δημιουργούσε πρόβλημα. Συμβαίνει όμως ή παραγωγή τών αγαθών νά αύξάνει πολύ πιό άργά άπ' όσο οί άνθρωποι.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιοί είναι οί σπουδαιότεροι ποταμοί τής Ν. 'Αμερικής;
2. Ποιά είναι καί πού βρίσκεται ή ψηλότερη κορυφή τής 'Αμερικής;
3. Γιατί, παρ' όλη τήν άφθονία πρώτων ύλών, οί περισσότερες χώρες είναι οικονομικά ύποανάπτυκτες;

ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Ἡ Βραζιλία (8.512.000 τετρ. χμ.) καταλαμβάνει τή μισή ἑκτασὴ τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Εἶναι τὸ δεῦτερο σὲ πληθυσμὸ κράτος τῆς Ἀμερικῆς μετὰ τὴς Η.Π.Α.

Ἦταν πορτογαλικὴ ἀποικία μέχρι τὸ 1822. Οἱ κάτοικοι μιλοῦν πορτογαλικά καὶ στὴν πλειονότητά τους εἶναι λευκοὶ (61%), εὐρωπαϊκῆς καταγωγῆς (Πορτογάλοι, Γερμανοί, Ἴταλοί κ.ἄ). Οἱ ὑπόλοιποι εἶναι μιγάδες, νέγροι καὶ Ἰνδιάνοι. Ἡ Βραζιλία ἀποτελεῖται ἀπὸ περιοχές πού διαφέρουν πολὺ μεταξὺ τους.

ΒΡΑΖΙΛΙΑ
102 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Μπραζιλία.

AMAZONIA

Λέγοντας Ἀμαζονία ἐννοοῦμε τὰ βόρεια τμήματα τῆς χώρας, μία ἑκτασὴ πού καλύπτει τὸ 45% τοῦ συνολικοῦ ἐδάφους καὶ κατοικεῖται ἀπὸ τὸ 4% μόνο τῶν κατοίκων. Εἶναι ἡ περιοχὴ τῶν παρθένων δασῶν. Νοτιότερα ὑπάρχουν σαβάνες καὶ βόρεια τὰ «λιάνος» τοῦ Ὁρενόκου. Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καὶ ὑγρὸ.

Ἡ Ἀμαζονία πῆρε τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὸν ποταμὸ Ἀμαζόνιο πού τή διασχίζει. Κατοικεῖται ἀπὸ πρωτόγονες

Ἡ Ἀμαζόνιος πλημμυρισμένος. Μποροῦμε νὰ διακρίνουμε κομμάτια τοῦ δάσους ἐκχερασμένα καὶ στὰ ἀριστερά τῆς φωτογραφίας, κατοικίες ἀκριβῶς διπλὰ στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ.

φυλές Ινδιάνων και μιγάδων, πού ζουν από τό κυνήγι και τήν άλιεία και άποφεύγουν κάθε έπικοινωνία μέ τόν πολιτισμένο κόσμο.

Άμαζόνιος: Είναι ό ποταμός μέ τό περισσότερο νερό στή γή και πηγάζει από τίς Άνδεις. Έχει μήκος 3.400 χμ. και τό πλάτος του είναι 3 χμ. στά σύνορα Βραζιλίας και Κολομβίας, και 6 χμ. στήν πόλη Μανάους. Στίς έκβολές του γίνεται μιά πραγματική θάλασσα σέ πλάτος 30 χμ. και χύνεται στόν Άτλαντικό.

Έχει ήσυχη ροή, έπειδή διασχίζει πεδινή έκταση. Μαζί μέ τούς 200 παραπόταμούς του άποτελεί ένα θαυμάσιο και έκτεταμένο πλωτό δίκτυο, πού έξυπηρετεί όμως μιά περιοχή άραιοκατοικημένη και άνεκμετάλλευτη. Έκτός από τό άεροπλάνο δέν ύπάρχει άλλος τρόπος έπικοινωνίας μέ τό έσωτερικό.

Η Βραζιλία καταβάλλει προσπάθειες γιά τήν άξιοποίηση τής Άμαζονίας μέ τήν άνάπτυξη τής καλλιέργειας του ρυζιού και τών βιομηχανικών φυτών (γιούτα).

Μιά φυτεία καφέ στήν περιοχή του Σάο Πάολο.

ΒΡΑΖΙΛΙΑΝΑ ΟΡΟΠΕΔΙΑ

Υψώνονται από τήν Άμαζονία πρός τίς νοτιοανατολικές άκτές, όπου μεγάλα ύψίπεδα δεσπόζουν σέ μιά στενή άμμουδερή παραλιακή πεδιάδα. Στο δυτικό τμήμα σχηματίζεται τό όροπέδιο του Μάττο Γκρόσσο. Τό κλίμα είναι περισσότερο ξηρό. Γιά νά άναπτυχθεί ή περιοχή αύτή, πού είναι ακόμη άραιοκατοικημένη, μετάφεραν τήν πρωτεύουσα σέ μιά νέα σύγχρονη πόλη του έσωτερικού, τήν Μπραζίλια.

ΠΑΡΑΛΙΑΚΗ ΖΩΝΗ

Στίς βορειοανατολικές άκτές βρίσκονται οι παλιότερες πόλεις, όπως ή Νατάλ και ή Ρεσίφε. Είναι ή περιοχή πού

πρώτη κατακτήθηκε και αξιοποιήθηκε από τούς Πορτογάλους. Έδω κατοικούν και αρκετοί Νέγροι.

Νοτιότερα γύρω από τό Ρίο Ίανέιρο και ως τό Σάο Πάολο ζει τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και εκεί βρίσκονται και οι μεγαλύτερες πόλεις.

Οι καταρράκτες του ποταμού Ίκουασού, παραπόταμου του Παράνα.

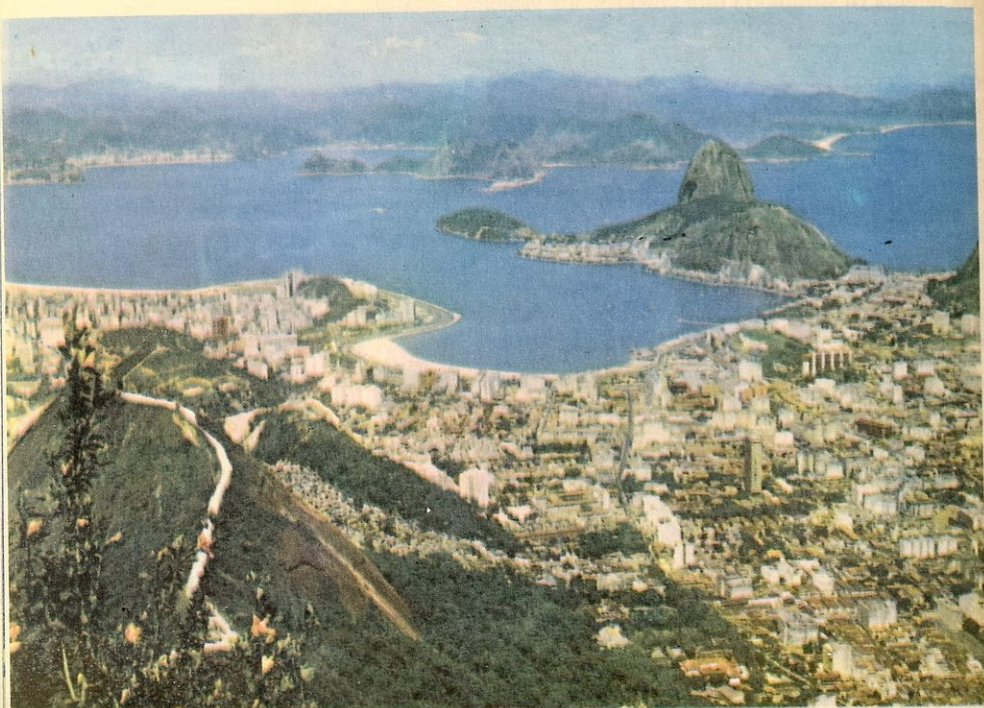
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ

Η Βραζιλία είναι χώρα αγροτική, αν και καλλιεργείται μόνο ένα μικρό τμήμα της. Εκτός από τὰ εύφορα εδάφη της διαθέτει άνεξάντλητο και σημαντικό δασικό πλούτο. Στὰ δάση τῆς Ἀμαζονίας υπάρχουν μερικά εἶδη δέντρων μεγάλης ἀξίας, ὅπως δέντρα πού δίνουν σκληρή ξυλεία, φυσικό ἐλαστικό (καουτσούκ), βαφικές και φαρμακευτικές ὕλες κ.ά. Στὶς λιγότερο ὑγρές περιοχές υπάρχουν κακαόδεντρα και οἱ παλισάνδρες, πού δίνουν ξυλεία γιά ἐπιπλα.

Οἱ σαβάνες, τὰ βραζιλιανὰ «κάμπος», εἶναι κατάλληλες γιά κτηνοτροφία. Ἐχει τὰ περισσότερα βοοειδή στὸν κόσμο (μετὰ τίς Η.Π.Α. καὶ τὴ Σοβιετικὴ Ἑνωση).

Ἐπίσης τρέφουν πολλὰ πρόβατα, χοίρους και κατσίκες.

Ἡ γεωργία εἶναι ἀναπτυγμένη στὰ ὑπὸ πεδία και τῇν

Άποψη του Ρίο-Γανέιρο.

παραλιακή ζώνη. Καλλιεργούνται κυρίως ζαχαροκάλαμο, βαμβάκι, όπωροφόρα δέντρα καί καπνός. Γύρω από τό Σάο Πάολο είναι αναπτυγμένη ή καλλιέργεια του καφέ, στήν παραγωγή του όποίου κατέχει σταθερά τήν πρώτη θέση στόν κόσμο.

Άλλοτε έδινε τό 1/2 τής παγκόσμιας παραγωγής. Σήμερα παράγει τό 1/3, γιατί ή καλλιέργεια αυτή αναπτύχθηκε επίσης στήν Άφρική καί σέ άλλες χώρες τής Λατινικής Άμερικής.

Στά νότια φυτρώνει τό δέντρο ματέ, τά φύλλα του όποιου δίνουν ένα ρόφημα ανάλογο πρός τό τσάι.

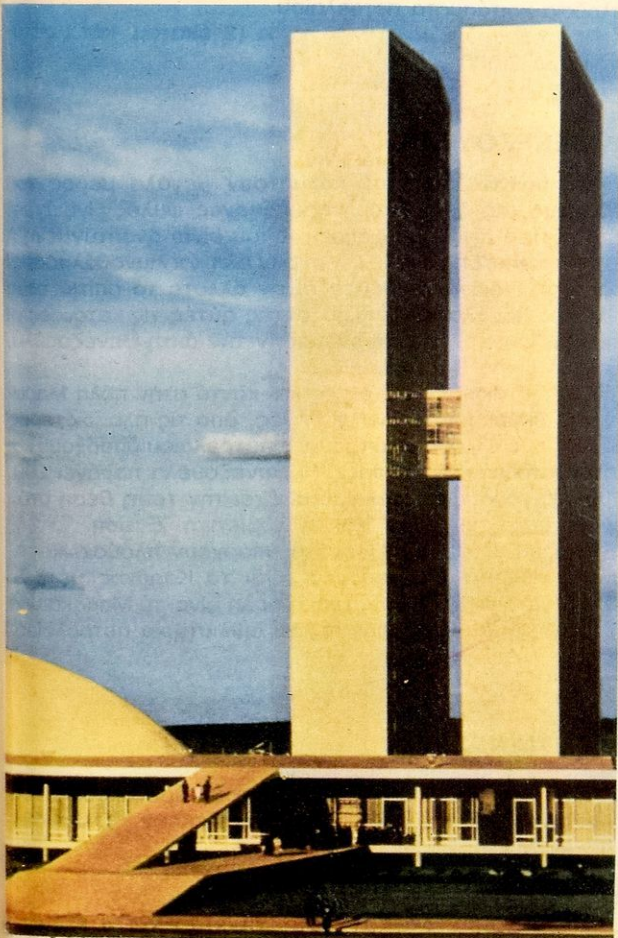
Τό υπέδαφος τής Βραζιλίας είναι πλούσιο σέ όρυκτά. Έχει χρυσό, διαμάντια, κασσίτερο, μαγνήσιο καί κυρίως έκτεταμένα κοιτάσματα σιδήρου.

Η βιομηχανία άρχισε νά αναπτύσσεται έδώ καί 40 χρόνια περίπου, αλλά βρίσκεται ακόμη σέ χαμηλό επίπεδο, παρ' όλες τίς άφθονες πλουτοπαραγωγικές πηγές. Οι περισσότερες βιομηχανίες βρίσκονται στήν πόλη Σάο Πάολο

καί είναι ποικίλες, όπως τροφίμων, χημικῶν προϊόντων, ὑφαντουργίας, αὐτοκινήτων κ.ἄ.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Μπραζιλία μέ 500.000 κατοίκους, ἀλλά μεγαλύτερες πόλεις εἶναι: τὸ Ρίο 'Ιανέιρο (5 ἑκατ. κατ.), πού εἶναι ἡ παλιά πρωτεύουσα, βιομηχανική πόλη καί ἕνα ἀπό τὰ μεγαλύτερα λιμάνια τοῦ κόσμου. Τό Σάο Πάολο (7 ἑκατομ. κάτοικοι) πού εἶναι ἡ κατ' ἐξοχήν βιομηχανική πόλη.

Χτισμένη λίγο πρὶν τὸ 1960, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βραζιλίας Μπραζιλία εἶναι μιά τελείως σύγχρονη πόλη.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Ἡ Βραζιλία εἶναι μία ἀπειρανή χώρα, τῆς ὁποίας τὸ μεγαλύτερο μέρος εἶναι σχεδὸν ἀκατοίκητο. Τὰ 102 ἑκατ. κάτοικοι ζοῦν στὶς ἀκτές καί κυρίως στὸ τμήμα τῆς χώρας ἀνάμεσα στὸ Ρίο 'Ιανέιρο καί τὸ Σάο Πάολο.

● Στὰ βόρεια ἐκτείνονται τὰ δάση τῆς Ἀμαζονίας, ἐνῶ τὰ ὀροπέδια καλύπτονται ἀπὸ χαμηλὰ δέντρα καί σαβάνες. Κύρια πλουτοπαραγωγικὴ πηγή εἶναι τὰ ὀρυκτά (μαγνήσιο, σίδηρος).

● Στὰ βορειοανατολικά καλλιεργεῖται κυρίως ζαχαροκάλαμο, ἐνῶ γύρω ἀπὸ τὸ Σάο Πάολο καφέ, πού εἶναι τὸ σπουδαιότερο εἶδος ἐξαγωγῆς.

● Τὸ Ρίο 'Ιανέιρο καί τὸ Σάο Πάολο εἶναι μεγάλες βιομηχανικές πόλεις. Ἡ πρωτεύουσα Μπραζιλία βρίσκεται στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιά περιοχή ὀνομάζεται Ἀμαζονία καί τί βλάστηση ἔχει;
2. Τί γνωρίζετε γιὰ τὸν Ἀμαζόνιο;
3. Σέ ποιές πόλεις συγκεντρώνεται τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν κατοίκων;
4. Τί γνωρίζετε γιὰ τὴν καλλιέργεια τοῦ καφέ;
5. Ποιοὶ λόγοι ὀδήγησαν στὴν δημιουργία τῆς σημερινῆς πρωτεύουσας Μπραζιλίας;

ΒΟΡΕΙΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. ΚΟΛΟΜΒΙΑ

ΚΟΛΟΜΒΙΑ
25 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Μπογκότα.

Τό εδαφός της καλύπτεται από πυκνά δάση και τό κλίμα είναι θερμό καί υγρό. Οί κάτοικοι (25.000.000) είναι κυρίως 'Ινδιάνοι καί μιγάδες καί ζούν στά δυτικά τής χώρας στά όροπέδια, όπου τό κλίμα είναι περισσότερο εύκρατο.

Στίς κοιλάδες καλλιεργούνται ζαχαροκάλαμο, μπανάνες, κακάο, βαμβάκι καί κυρίως καφές. Είναι ή δεύτερη χώρα στόν κόσμο στήν παραγωγή τοῦ καφέ. Ἀκόμη υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου.

Πρωτεύουσα είναι ή Μπογκότα (2 εκατομ. κάτ.) σέ ύψόμετρο 2.600 μ.

BENEZOYELA
11,4 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Καράκας.

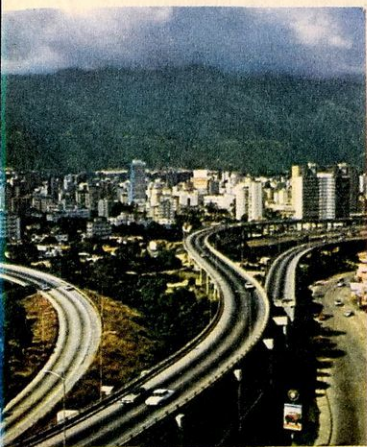
2. BENEZOYELA

Στά πυκνά δάση πού καλύπτουν μεγάλο μέρος τοῦ εδάφους της ζούν ακόμη πρωτόγονες φυλές 'Ινδιάνων. Στό κέντρο είναι τά «λιάνος», όπου είναι αναπτυγμένη ή κτηνοτροφία. Στίς ακτές υπάρχουν ἔλη καί λιμνοθάλασσες, όπου οί 'Ινδιάνοι ψαράδες είχαν ἄλλοτε τά σπίτια τους πάνω σέ πασάλους. Ἀντικρύζοντας αὐτές τίς κατοικίες οί πρώτοι 'Ισπανοί ἄποικοι ὀνόμασαν τήν ἀκτή Βενεζουέλα, δηλαδή μικρή Βενετία.

Σ' αὐτές ἀκριβώς τίς ακτές καί κοντά στήν πόλη Μαρακάμπο υπάρχουν πετρελαιοπηγές, ἀπό τίς πλουσιότερες στόν κόσμο. Πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου υπάρχουν καί στά ἀνατολικά τής χώρας. Ἡ Βενεζουέλα παράγει 200.000.000 τόνους πετρέλαιο καί ἔχει τήν τρίτη θέση στόν κόσμο μετά τίς Η.Π.Α. καί τή Σοβιετική Ἐνωση.

Στήν κοιλάδα τοῦ Ὁρενόκο υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα σιδήρου. Πρωτεύουσα είναι τό Καράκας μέ 2 ἑκατομ. κατοίκους. Ἀλλή μεγάλη πόλη είναι τό Μαρακάμππο (500.000), όπου υπάρχουν πολλά διυλιστήρια πετρελαίου.

Μιά ἄποψη τοῦ Καράκας.

3. ΓΟΥΙΑΝΕΣ

Ἐκτείνονται ἀνάμεσα στό δέλτα τοῦ Ὁρενόκου καί τοῦ Ἀμαζονίου καί είναι τρεῖς ἄποικίες Γάλλων, Ὁλλανδῶν καί Ἀγγλῶν:

α) ΓΑΛΛΙΚΗ ΓΟΥΙΑΝΑ (52.000 κάτ.)

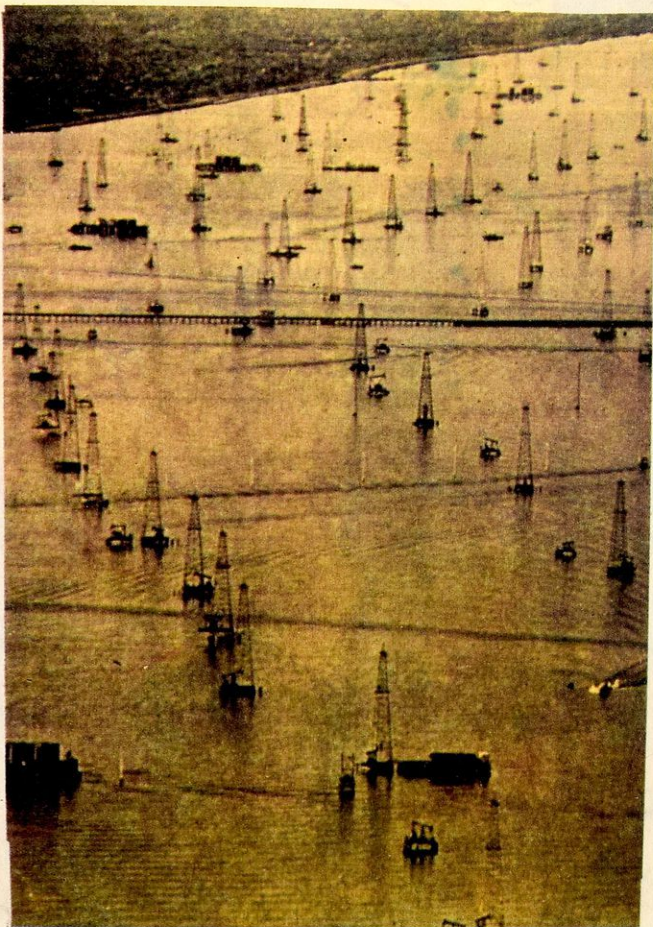
Βρίσκεται στά ἀνατολικά. Πρωτεύουσά της είναι ή Καϊέννη

(Cayenne). Έκει ήταν τὰ κάτεργα, όπου οι Γάλλοι έστελ-
ναν τούς βαρυποινίτες.

β) ΣΟΥΡΙΝΑΜ Η ΟΛΛΑΝΔΙΚΗ ΓΟΥΙΑΝΑ (460.000 κατ.)
Πρωτεύουσα είναι τό Παραμαρίμπο. Έχει κυρίως βωξίτες.

γ) ΓΟΥΙΑΝΑ (πρώην Βρετανική Γουιάνα) (800.000 κατ.)
Ανήκει στή βρετανική Κοινοπολιτεία. Πρωτεύουσα είναι ή
Τζώρτζ- Τάουν. Έξάγει επίσης βωξίτες.

*Πετρελαιοπνές μέσα στή λιμνο-
θάλασσα του Μαρακάμπο.*

ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ
ΩΚΕΑΝΟΣ

ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ
ΩΚΕΑΝΟΣ

1000 χμ. 2000 χμ.

ΔΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ

Βρίσκεται πάνω στον Ίσημερινό. Είναι ένα από τα μικρότερα κράτη της Λατινικής Αμερικής. Η πρωτεύουσα Κίτο είναι σέ ύψόμετρο 2850 μ. Υπάρχουν μεγάλες φυτείες μπανάνας.

ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ
7 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κίτο.

2. ΠΕΡΟΥ

Υπήρξε τό κέντρο της αυτοκρατορίας των Ίνκας. Είναι η χώρα των όρυχείων. Έχει πλούσια κοιτάσματα χρυσού και άσημιού. Ακόμη εξάγει χαλκό, μόλυβδο, σίδηρο και σπάνια μέταλλα.

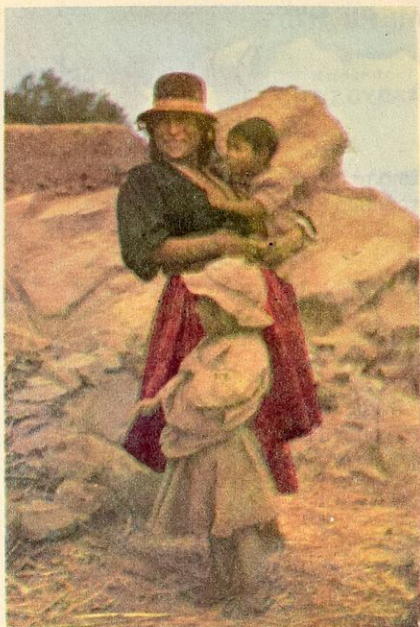
Οι κάτοικοι (15.200.000) στην πλειονότητά τους ζουν στα όροπέδια καλλιεργώντας πατάτες, καλαμπόκι και κριθάρι. Ένα μεγάλο ποσοστό όμως μετακινείται σήμερα στις άκτές, όπου παρ' όλη την ξηρασία, καλλιεργούν ζαχαροκάλαμο και βαμβάκι στις περιοχές που είναι δυνατή η άρδευση.

ΠΕΡΟΥ
15,2 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Λίμα.

Η λίμνη Τιτικάκα που βρίσκεται σέ ύψόμετρο 3.812μ.

Μιά μητέρα με τὰ παιδιά της στὴ
Βολιβία.

Ἡ ἔρημος Ἀτακάμα.→

ΒΟΛΙΒΙΑ
5,5 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Λά Πάζ.

3. ΒΟΛΙΒΙΑ

Εἶναι ἀραιοκατοικημένη χώρα. Ἐχει ἑκτασὴ 1.100.000 τετρ. χμ., ἀλλὰ ὁ πληθυσμὸς τῆς εἶναι μόνο 5,5 ἑκατομ. κατ. Δέ βρέχεται ἀπὸ θάλασσα. Οἱ κάτοικοι, Ἰνδιάνοι καὶ Μιγάδες, ζοῦν κυρίως στὰ ὄροπέδια. Ἡ Πρωτεύουσα Λά Πάζ βρίσκεται σέ ὑψόμετρο 3.640 μ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Βολιβίας εἶναι ἀπὸ τοὺς πιο φτωχοὺς τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Καλλιεργοὺν κυρίως πατάτες καὶ κριθάρι. Εἶναι ὅμως ἡ δευτέρα χώρα στὸν κόσμον στὴν παραγωγὴ κασσίτερου.

ΧΙΛΗ
10 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Σαντιάγο.

4. ΧΙΛΗ

Ἐχει σχῆμα ἐπίμηκες καὶ ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῶν δυτικῶν ἀκτῶν σέ ἀπόσταση 4.300 χμ. Τό πλάτος ὁμως κυμαίνεται ἀνάμεσα στὰ 100 καὶ 400 χμ.

Κατὰ μῆκος τῆς παραλίας ὑπάρχει ἡ ἔρημος Ἀτακάμα. Ὑπάρχουν πλούσια κοιτάσματα σίδε ρου καὶ κυρίως χαλκοῦ

(τρίτη χώρα στόν κόσμο). Έχει ακόμη νιτρικά άλατα (νίτρο Χιλής) πού χρησιμοποιούνται στην κατασκευή λιπασμάτων.

Οι περισσότεροι από τούς 10 εκατομμύρια κατοίκους ζούν στο κέντρο της χώρας, όπου τό κλίμα είναι όμοιο μέ τό μεσογειακό καί καλλιεργούν όπωροφόρα δέντρα, άμπέλια καί δημητριακά. Έκεί βρίσκεται καί ή πρωτεύουσα Σαντιάγο (2 εκατομ. κατ.) πού έχει έξελιχθεί σέ βιομηχανικό κέντρο.

Τό σπουδαιότερο λιμάνι είναι τό Βαλπαράιζο. Στή Χιλή ανήκει καί τό δυτικό τμήμα του νησιού Γή του Πυρός καθώς καί μερικά ακόμη νησιά του Ειρηνικού, μέ σπουδαιότερο τό νησί του Πάσχα (2.300 χμ. δυτικά του Βαλπαράιζο).

Χιλιάδες χωρικές έχουν έλθει νά πουλήσουν τά προϊόντα τους στην αγορά της πόλης Τεμουόκο.

ΝΟΤΙΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

25 έκατομ. κάτοικοι.

Πρωτ. Μπουένος Άϊρες.

Είναι η δεύτερη σέ έκταση χώρα τής Ν. Αμερικής. Τό έδαφός της καλύπτεται κυρίως από πεδιάδες, σχετικά άραιοκατοικημένες. Στά βόρεια, όπου ή ξηρασία είναι μεγάλη, έκτείνεται τό Χάκο, περιοχή στεππώδης, κατάλληλη γιά κτηνοτρόφια. Στά ανατολικά, ανάμεσα στους ποταμούς Ούραγουάη καί Παρανά, υπάρχουν έλώδεις πεδιάδες, ενώ στά δυτικά χάρη στους ποταμούς πού κατεβαίνουν από τίς Άνδεις δημιουργούνται εύφορες περιοχές, όπου καλλιεργούνται όπωροφόρα δέντρα, βαμβάκι καί ζαχαροκάλαμο. Στο κέντρο έκτείνεται ή «πάμπα», μιά τεράστια όμαλή πεδιάδα πού είναι ή πιά παραγωγική καί πυκνοκατοικημένη περιοχή. Είναι ό σιτοβολώνας τής Άργεντινής καί παράγει σιτάρι καί καλαμπόκι.

Σημαντική είναι επίσης ή κτηνοτροφία χάρη στήν όποία ή Άργεντινή κατέχει μιά από τίς πρώτες θέσεις στήν παραγωγή κρεάτων καί κονσερβών.

Νοτιότερα έκτείνεται ή Παταγονία, όπου στά στεππώδη έδάφη της τρέφονται μεγάλα κοπάδια από πρόβατα.

Οί κάτοικοι (25.000.000) είναι συγκεντρωμένοι κυρίως γύρω από τό Μπουένος Άϊρες πού είναι καί ή πρωτεύουσα μέ 8 εκατομμύρια κατοίκους. Άλλες πόλεις είναι ή Κόρδοβα καί ή Λά Πλάτα.

Ένα τμήμα του κέντρου του Μπουένος Άϊρες.

Η Αργεντινή είναι μία χώρα που βρίσκεται σε ανάπτυξη. Στην Παταγονία έχουν βρεθεί κοιτάσματα πετρελαίου, ενώ στο Μπουένος Άιρες έχουν δημιουργηθεί μεγάλες βιομηχανίες.

2. ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΝ

Απέναντι από το Μπουένος Άιρες, στην άλλη άκρивώς όχθη των έκβολων του ποταμού Λά Πλάτα, βρίσκεται το Μοντεβιδέο (1,2 εκατομ. κάτ.), η πρωτεύουσα της Ούρουγουας, που συγκεντρώνει το μισό πληθυσμό της χώρας. Η κτηνοτροφία αποτελεί τη βάση της οικονομίας.

3. ΠΑΡΑΓΟΥΑΝ

Δέν έχει διέξοδο στη θάλασσα. Οι κάτοικοί της είναι κυρίως φτωχοί Ινδιάνοι και Μιγάδες. Οι ασχολίες τους είναι η έκτροφή βοδιών και η καλλιέργεια του βαμβακιού και του ματέ, που είναι ένα ρόφημα σαν το τσάι.

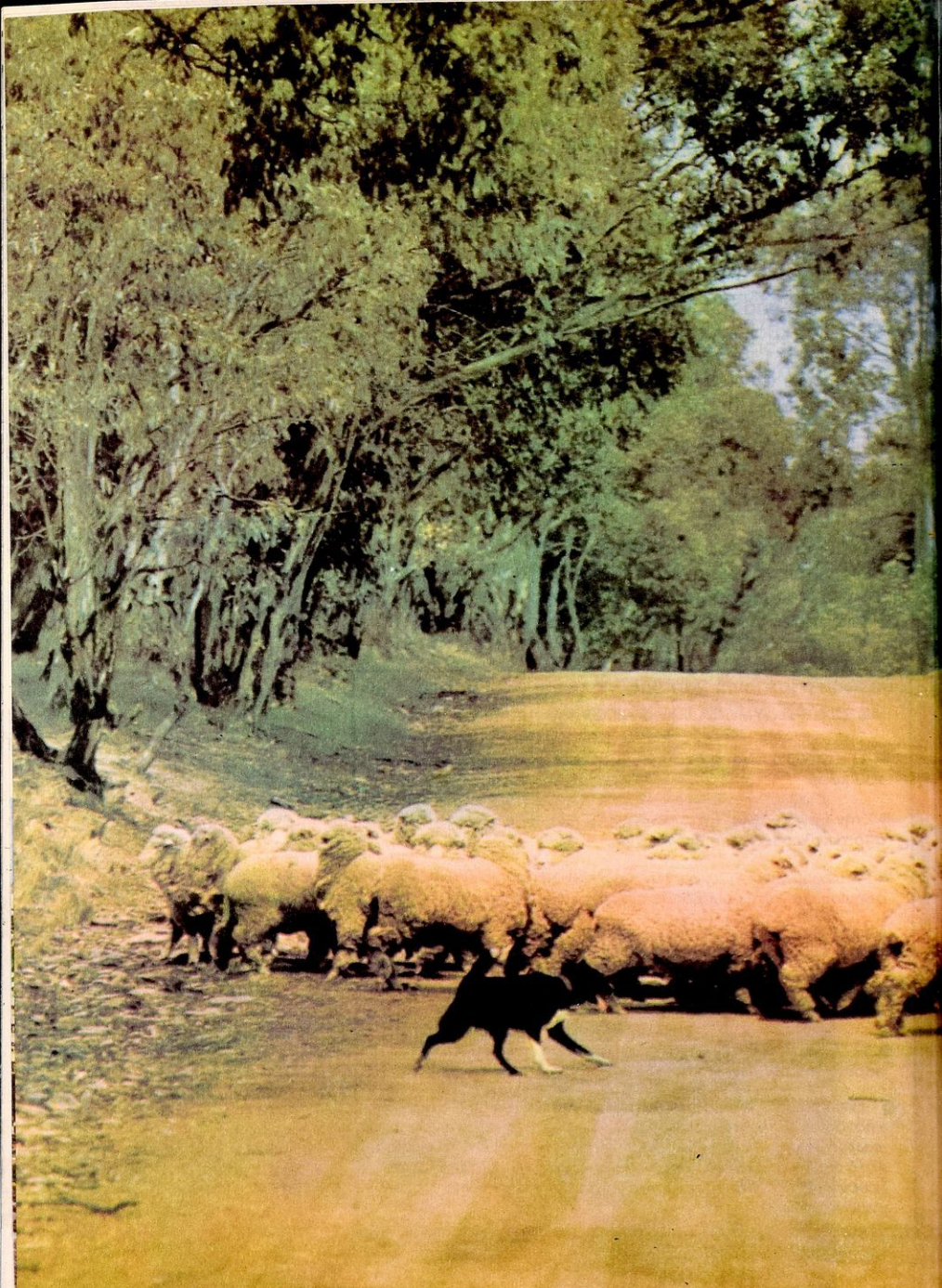

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Η Κολομβία είναι η δεύτερη χώρα στον κόσμο στην παραγωγή του καφέ.
- Στην Βενεζουέλα, στο Μαράκαμπο, υπάρχουν πετρελαιοπηγές από τις πλουσιότερες στον κόσμο.
- Το Περού είναι η χώρα των όρυχειών με κοιτάσματα χρυσού, ασμίου, χαλκού, μολύβδου, σιδήρου, και σπανίων μετάλλων.
- Η Βολιβία είναι η δεύτερη χώρα στον κόσμο στην παραγωγή κασσίτερου.
- Η Χιλή έχει πλούσια κοιτάσματα σιδήρου και είναι η τρίτη χώρα στον κόσμο σε κοιτάσματα χαλκού.
- Η Αργεντινή κατέχει μία από τις πρώτες θέσεις στην παγκόσμια παραγωγή κρεάτων.
- Γενικά όλες οι χώρες της Λατινικής Αμερικής διαθέτουν τεράστιο όρυκτο πλούτο και μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης της γεωργικής παραγωγής. Έχουν όμως πολύ χαμηλό βιοτικό επίπεδο. Αυτό συμβαίνει γιατί όλες τις πλουτοπαραγωγικές πηγές εκμεταλλεύονται ξένες εταιρείες που ελέγχουν την οικονομική ζωή των χωρών αυτών.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιά είναι τα κράτη στο βόρειο τμήμα της Ν. Αμερικής και ποιές οι πρωτεύουσές τους;
2. Ποιά είναι τα κράτη στα δυτικά της Ν. Αμερικής και ποιές οι πρωτεύουσές τους;
3. Τι είναι η «πάμπα» της Αργεντινής;
4. Ποιό τμήμα της Αργεντινής ονομάζεται Παταγονία και τι βλάστηση έχει;
5. Ποιά είναι τα σπουδαιότερα μεταλλεύματα της Ν. Αμερικής και σε ποιές χώρες βρίσκονται;

ΩΚΕΑΝΙΑ

ΩΚΕΑΝΙΑ

ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

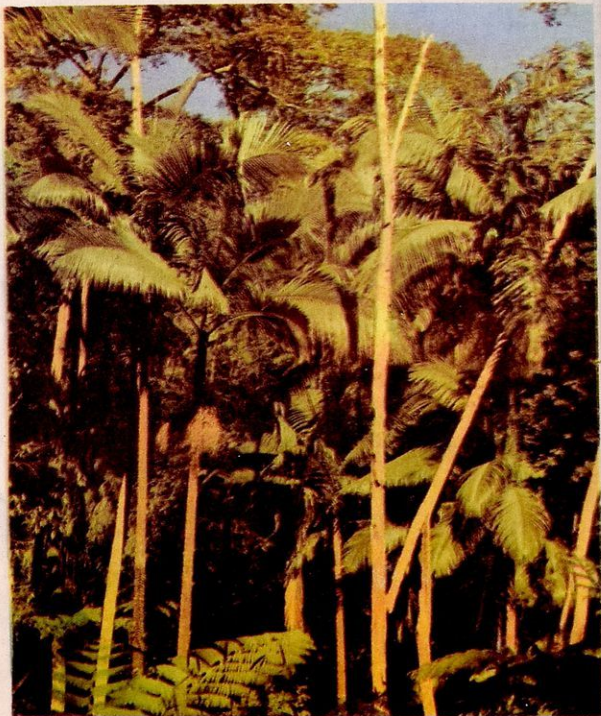
Ο Ειρηνικός ωκεανός είναι μιά τεράστια θαλάσσια έκταση, πού καταλαμβάνει τό 1/3 τής γήινης επιφάνειας. Είναι ό μεγαλύτερος καί βαθύτερος ωκεανός. Τά μεγαλύτερα βάθη τής ύδρογειούς βρίσκονται στόν Ειρηνικό, κοντά στά νησιά τής Ιαπωνίας καί τών Φιλιππίνων (11.022 μ.) καί κοντά στίς όροσειρές τών Άνδεων τής Νότιας Αμερικής.

Είναι ή μικρότερη ήπειρος τής γής. Έχει έκταση 9 εκατομμύρια τετρ. χμ. καί πληθυσμό 20 εκατομμύρια. Ένώ οι άλλες ήπειροι είναι έκτάσεις ξηράς πού βρέχονται ή περιβάλλονται από θάλασσες, ή Ώκεανία είναι ένα σύμπλεγμα μεγάλων καί μικρών νησιών, πού βρίσκονται στόν Ειρηνικό Ώκεανό, στά ανατολικά καί νοτιοανατολικά τής Ασίας. Σ' αυτόν, άλλωστε, όφείλει καί πήν όνομασίās τής.

Η Ώκεανία περιλαμβάνει τήν Αυστραλία, τή Νέα Ζηλανδία καί τό πλήθος τών μικρών νησιών τών Ώκεανείων συμπλεγμάτων: Μελανησία, Πολυνησία, Μικρονησία.

Η Ώκεανία ανήκει στήν τροπική ζώνη καί τό κλίμα τής έπηρεάζεται από τούς άληγείς άνέμους καί τούς μουσσώνες, πού κατά τούς θερινούς μήνες (Ιανουάριο-Φεβρουάριο γιά τό νότιο ήμισφαίριο) φέρνουν άφθονες βροχές.

Στή ζώνη μεταξύ τών τροπικών, ξεσπούν επίσης ισχυροί κυκλώνες, πού προκαλούν μεγάλες καταστροφές. Ξεριζώνουν δέντρα, ρίχνουν σπίτια, προκαλούν φοβερή θαλασσοταραχή καί φέρνουν καταρρακτώδεις βροχές.

Τροπικό δάσος στήν Ώκεανία.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Είναι ένα από τα μεγαλύτερα, σέ έκταση, κράτη τής γῆς. Ἀνήκει στή βρετανική Κοινοπολιτεία. Είναι ὁμόσπονδο κράτος ἀποτελούμενο ἀπὸ 6 πολιτείες, μία ἀπὸ τίς ὁποῖες εἶναι τὸ νησί Τασμανία στὰ νότια.

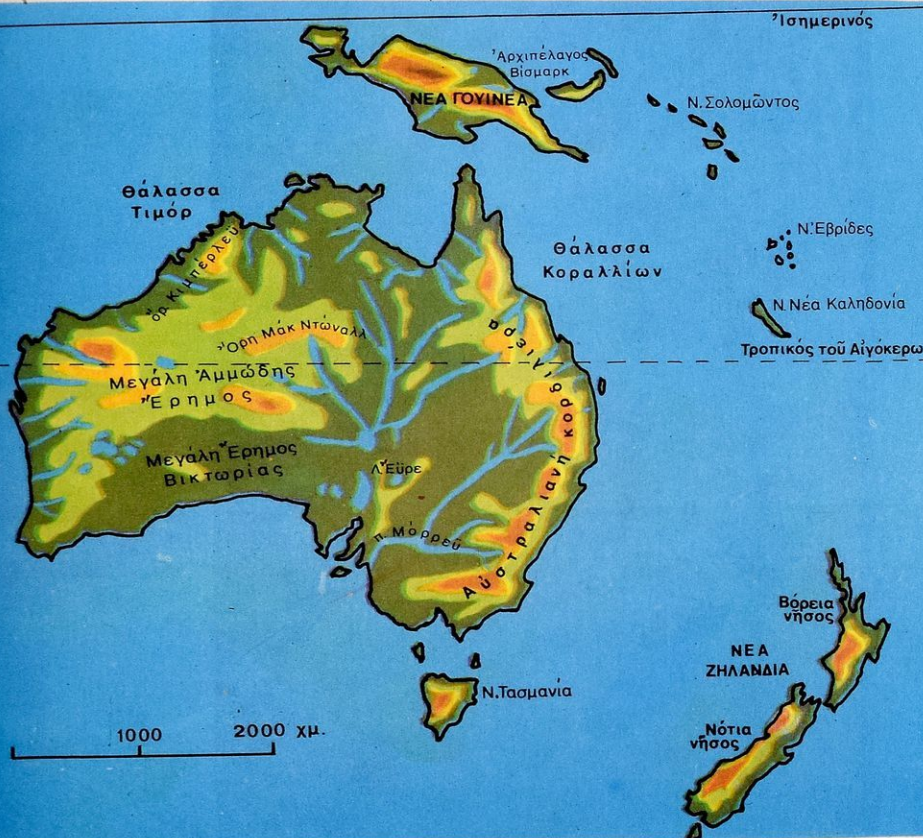
Τὸ ἔδαφος χαρακτηρίζεται ἀπὸ χαμηλές ἐπίπεδες ἐκτάσεις καὶ ὀροπέδια πού ἔχουν ὑποστῇ μεγάλες διαβρώσεις. Στὰ Ἀνατολικά ἐκτείνεται μία ἐπιμήκης ὄροσειρά, ἡ Αὐστραλιανὴ Κορδιλιέρα, πού οἱ κορυφές τῆς δὲν ξεπερνοῦν τὰ 2.300 μ. Στὰ δυτικά σχηματίζεται ἓνα ἀπέραντο ὀροπέδιο μέ ὕψος 200-600 μ.

Ἡ Αὐστραλία διασχίζεται ἀπὸ τὸν τροπικὸ τοῦ Αἰγόκερω καὶ περιλαμβάνει μεγάλες ἐρημικές περιοχές στή δύση καὶ

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

13,5 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Καμπέρα.

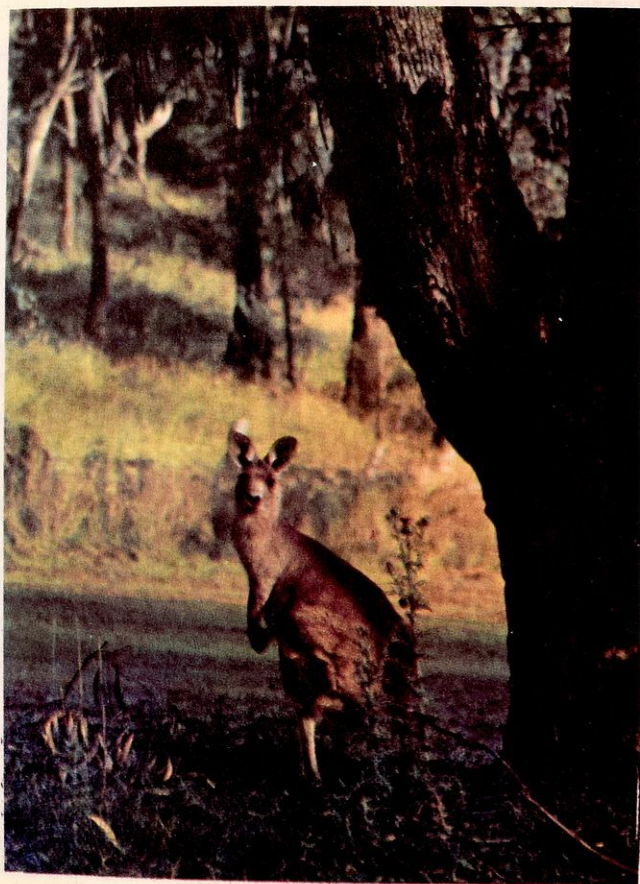

στο νότο. Τό 40% του εδάφους της είναι έρημος. Οί μόνες υγρές περιοχές βρίσκονται στα ανατολικά.

Τά βορειοανατολικά τμήματα έχουν κλίμα τροπικό μέ αφθονες βροχές. Παρθένα δάση από άκακίες καί τεράστιους εύκαλύπτους καλύπτουν τήν παραλιακή ζώνη. Τά νοτιοανατολικά παράλια έχουν κλίμα ήπιο, ανάλογο μέ τό μεσογειακό. Ό ποταμός Μόρεϋ, στα νότια, κάνει εύφορες τίς εκτάσεις πού διασχίζει μέ τούς παραποτάμους του.

Ή Αύστραλία είναι ή χώρα τών καγκουρώ καί πολλών περιέργων ζώων καί φυτών, πού εξαφανίστηκαν από τίς άλλες ήπείρους.

Τά καγκουρώ είναι μαρσιποφόρα θηλαστικά πού ζούν μόνο στήν Αύστραλία.

ΓΕΩΡΓΙΑ-ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Παρ' όλη τήν ξηρασία πού επικρατεί στό μεγαλύτερο μέρος τοῦ νησιοῦ, ἡ γεωργία εἶναι ἀναπτυγμένη. Στά νοτιοανατολικά κυριαρχεῖ ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου. Ἡ Αὐστράλια εἶναι πλούσια σιτοπαραγωγός χώρα καί ἐπειδὴ εἶναι ἀραιοκατοικημένη, περισσεύουν μεγάλες ποσότητες σιταριοῦ πού ἐξάγονται. Στά νότια ἐκτός ἀπό σιτάρι καλλιεργοῦνται ἀμπέλια καί ὀπωροφόρα δέντρα, ἐνῶ στά βορειοανατολικά παράλια ὑπάρχουν μεγάλες φυτεῖες μέ μπανανιές καί ζαχαροκάλαμο.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἐπίσης ἀναπτυγμένη. Τρέφουν κυρίως πρόβατα καί βόδια καί εἶναι ἡ πρώτη χώρα στόν κόσμο στήν παραγωγή μαλλιοῦ.

Ἀμπέλια στήν κοιλάδα Μπαρόσα, τῆς Ν. Αὐστραλίας.

Μεγάλες εγκαταστάσεις παραγωγής αλουμινίου στην Τασμανία

ΥΠΟΓΕΙΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Ἡ Αὐστραλία εἶναι χώρα πλούσια σέ ὀρυκτά. Τά πλούσια κοιτάσματα χρυσοῦ, πού βρέθηκαν, προσέλκυσαν πολλούς Εὐρωπαίους στό τέλος τοῦ 19ου αἰῶνα. Παρ' ὅλη τήν ἐντατική ἐκμετάλλευση πού ἐγίνε, ἀκόμη καί σήμερα ἡ παραγωγή χρυσοῦ εἶναι μεγάλη καί κατέχει τήν 4η θέση στόν κόσμο. Ὑπάρχουν ἀκόμη ἀργυρος, χαλκός, οὐράνιο καί βωξίτες. Κατέχει μιά ἀπό τίς πρῶτες θέσεις στό μόλυβδο καί τόν κασσίτερο.

Στά βορειοανατολικά βρίσκονται πλούσια κοιτάσματα σιδήρου, πού ἐξάγονται κυρίως στήν Ἰαπωνία. Τά πλούσια κοιτάσματα γαιανθράκων, πού βρίσκονται στήν περιοχή τοῦ Σίδνεϋ, συντέλεσαν στήν ἀνάπτυξη τῆς μεταλλουργίας.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Οἱ πρωτόγονοι πληθυσμοί πού κατοικοῦσαν στήν Αὐστραλία πρὶν ἀπό τόν ἐρχομό τῶν Εὐρωπαίων, ἀπωθήθη-

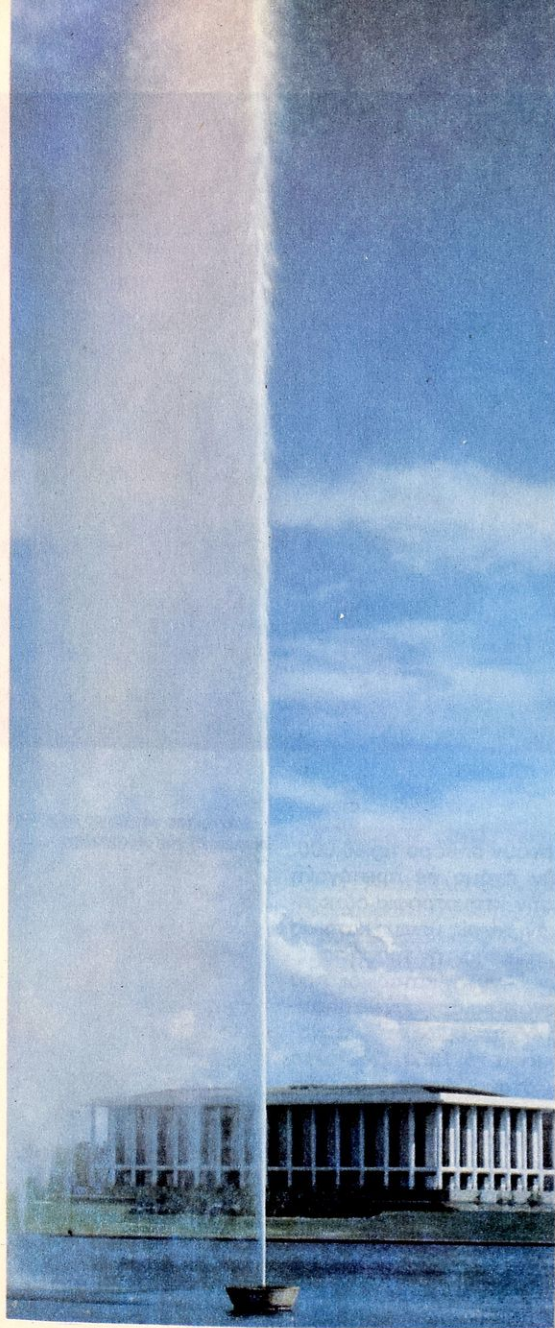
Ψάχνοντας για χρυσό σε κάποια περιοχή της Αυστραλίας.

καν στο έσωτερικό και δέν ξεπερνούν σήμερα τις 80.000. Έχουν μελαψό χρώμα και ζουν ακόμη σε πρωτόγονη κατάσταση. Δέ γνωρίζουν ούτε την κτηνοτροφία ούτε τη γεωργία. Συντηρούνται με το κυνήγι, χωρίς μόνιμη κατοικία και μετακινούνται αδιάκοπα αναζητώντας την τροφή τους.

Οι πρώτοι λευκοί άποικοι ήταν Άγγλοι κατάδικοι, που αποβιβάστηκαν εκεί τό 1788. Άργότερα άρχισαν νά πηγαίνουν ελεύθεροι άποικοι. Μεγάλη ώθηση όμως στή μετανάστευση έδωσε ή ανακάλυψη χρυσού τό 1851. Για πολλά χρόνια απαγορεύονταν ή είσοδος στους Άσιάτες και τούς μή Άγγλοσάξονες λευκούς, μέ αποτέλεσμα οί περισσότεροι Αύστραλοί νά είναι άγγλικής καταγωγής.

Η κατανομή του πληθυσμού δέν είναι όμοιόμορφη. Τά 70% τών κατοίκων ζούν σε πόλεις στά νοτιοανατολικά όπου ή διαμονή είναι πιό εύνοϊκή γιά τούς λευκούς, ενώ ή ύπόλοιπη χώρα είναι άραιοκατοικημένη.

Πρωτεύουσα είναι μιά μικρή πόλη, ή Καμπέρα (80.000 κατ.). Άλλες πόλεις είναι: ή Μελβούρνη, πού έχει 2,5 έκατομ. κατ. και τό Σίδνεϊ μέ 300.000 περίπου κατοίκους.

Καμπέρα. Τό κτίριο τῆς Ἑθνικῆς
βιβλιοθήκης.

Μιά άποψη του Σύδνεϋ

Μιά άποψη της Μελβούρνης.
Στό βάθος φαίνεται τό μέγαρο
του Κοινοβουλίου.

ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ

Βρίσκεται στα νοτιοανατολικά της Αυστραλίας από την οποία απέχει 1.500 χμ. και ανήκει επίσης στη βρετανική Κοινοπολιτεία.

Αποτελείται από δύο μεγάλα νησιά: τό Βόρειο, πού είναι ήφαιστειογενές μέ πυκνή βλάστηση, και τό Νότιο, μέ ψηλά βουνά πού οι κορυφές τους σκεπάζονται πάντοτε από χιόνια.

Οι κάτοικοι είναι σχεδόν όλοι άγγλικής καταγωγής. Ασχολούνται κυρίως μέ την κτηνοτροφία. Εκτρέφουν 7 εκατομ. βόδια και περισσότερα από 50 εκατομ. πρόβατα. Η Νέα Ζηλανδία εξαάγει κυρίως μαλλί, κρέας, βούτυρο και τυρί.

ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ

3 εκατομ. κάτοικοι.

Πρωτ. Ουέλλιγκτον

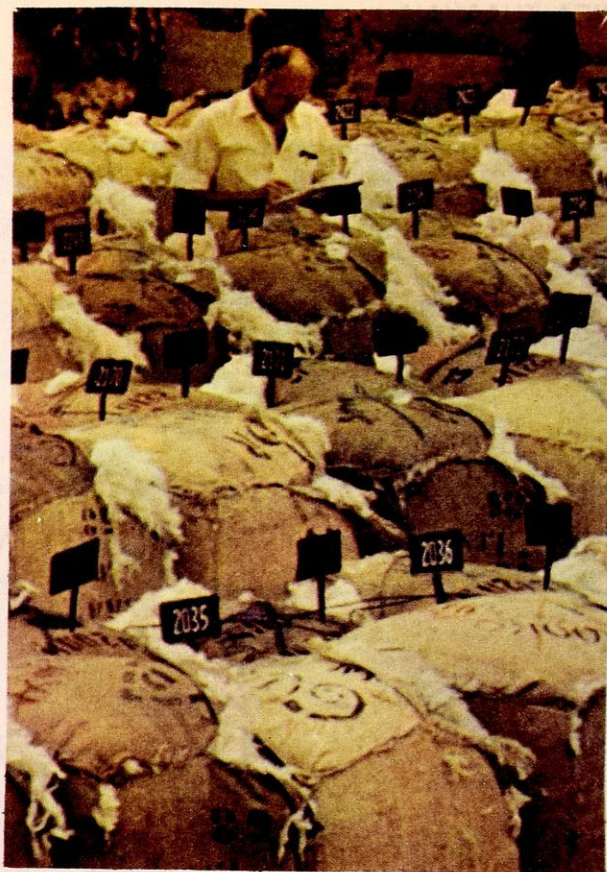
Μιά άποψη από τό λιμάνι του
Ουέλλιγκτον

Ποσότητες μαλλιού επιθεωρούνται και ταξινομούνται πριν δοθούν στα εργοστάσια ύφαντουργίας.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Η Ώκεανία είναι η πέμπτη και η μικρότερη ήπειρος της γης. Αποτελείται από νησιά μικρά και μεγάλα, που βρίσκονται στα ανατολικά νοτιοανατολικά της Ασίας.
- Το κλίμα είναι θερμό και χαρακτηρίζεται από τούς άληγεις άνεμους και τούς μουσώνες. Ίσχυροι κυκλώνες προξενούν μεγάλες καταστροφές.
- Η Αυστραλία είναι μία άπειραντη χώρα, που τὸ 40% τοῦ ἐδάφους της είναι ἔρημος.
- Η ἔκτροφή προβάτων και βοδιῶν εἶναι μιά ἀπό τίς κυριότερες πηγές πλούτου.
- Ὑπάρχουν πλούσια κοιτάσματα χρυσοῦ, μολύβδου, κασσιτέρου, σιδήρου, καὶ γαιάνθρακες.
- Οἱ κάτοικοι εἶναι εὐρωπαϊκῆς καταγωγῆς.
- Στά δύο νησιά, πού ἀποτελοῦν τή Νέα Ζηλανδία, τρέφονται μεγάλα κοπάδια ἀπό πρόβατα καὶ βόδια.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιοί άνεμοι ἐπηρεάζουν τὸ κλίμα τῆς Ὁκεανίας;
2. Πῶς εἶναι τὸ ἔδαφος τῆς Αὐστραλίας;
3. Τί γνωρίζετε γιὰ τὴν κτηνοτροφία τῆς Αὐστραλίας;
4. Ποιά εἶναι τὰ κυριότερα ὀρυκτά;
5. Δεῖξετε στὸ χάρτη τίς σπουδαιότερες πόλεις τῆς Αὐστραλίας.
6. Ποιά εἶναι ἡ κύρια ἀσχολία τῶν κατοίκων τῆς Ν. Ζηλανδίας;

ΩΚΕΑΝΕΙΑ ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ

Τά 10.000 περίπου μεγάλα καί μικρά νησιά, πού αποτελούν τά νησιωτικά συμπλέγματα του Ειρηνικού, είναι κυριολεκτικά σπαρμένα μέσα στην άπεραντοςύνη του ώκεανου. Από άποψη μορφολογίας τά νησιά αυτά χωρίζονται σε δύο γενικές κατηγορίες: στά όρεινά καί στά επίπεδα νησιά.

Τά όρεινά νησιά είναι συνήθως κορυφές ύποθαλάσσιων ήφαιστειών ή ύπολείμματα παλιάς ήπειρου, πού προϋπήρχε. Τά χαμηλά ή επίπεδα νησιά είναι κοραλλιογενείς ύφαλοι, πού μόλις εξέχουν από τή θάλασσα.

Τά κοράλια είναι μικροσκοπικά ζώα, πού διαθέτουν ένα χοντρό άσβεστολιθικό περίβλημα. Ζούν κατά άποικίες, σε ζεστές θάλασσες καί σε μικρό βάθος.

Άριστερά: Χιλιάδες κοράλια κολημένα τό ένα στο άλλο σχηματίζουν ύφαλους σάν φράγματα πού έμποδίζουν τό πέρασμα ως τις άκτές.

Δεξιά: Τά κοράλια σχηματίζουν επίσης άτόλλες. Πρόκειται γιά νησιά μέ πολύ περιεργή μορφή. Ένας μεγάλος δακτύλιος από κοράλια περιβάλλει μιά λιμνοθάλασσα μέ ήσυχα νερά.

Πώς σχηματίζονται οι άτόλλες;

Τά ήφαιστειογενή νησιά στην περιοχή κοντά στον Ίσημερινό περιβάλλονται από ένα φράγμα κοραλιών. Αύτα, μερικές φορές, καί κυρίως όταν τό ήφαίστειο σβύσει βυθίζονται σιγά σιγά καί εξαφανίζονται κάτω από τή θάλασσα. Όμως τά κοράλια, πού σχημάτιζαν τή ζώνη των ύφάλων γύρω από τό νησί, συνεχίζουν νά αύξάνουν προς τά πάνω. Έτσι τά ζωντανά κοράλια συσσωρεύονται πάνω στους σκελετούς των νεκρών κοραλιών γιά νά είναι πάντα κοντά στην επιφάνεια.

Τά νησιά του Ειρηνικού βρίσκονται κυρίως κοντά στην Ασία καί την Αυστραλία ή στην περιοχή του κεντρικού Ειρηνικού. Κατά μήκος των ακτών της Αμερικής υπάρχει μία ζώνη μέ πλάτος 5.000 χμ., όπου δέν υπάρχουν νησιά μέ εξαίρεση τό νησί του Πάσχα, διάσημο γιά τά γιγάντια καί μυστηριακής προελεύσεως πέτρινα αγάλματά του. Τά νησιά του Ειρηνικού κατατάσσονται σε 4 ομάδες.

1. ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ

1. Μελανησία. Είναι τό σύνολο των νησιών, πού κατοικούνται από μαύρους πληθυσμούς, τούς Παπούα καί τούς Κανάκους. Στο συγκρότημα αυτό ανήκουν τά μεγαλύτερα καί πιό πυκνοκατοικημένα νησιά.

Νέα Γουινέα. Είναι τό μεγαλύτερο από τά νησιά της

Τά τεράστια μονολιθικά αγάλματα της νήσου του Πάσχα, θουβοί μάρτυρες ενός ξεχασμένου πολιτισμού.

Μελανησίας και δεύτερο σέ μέγεθος στόν κόσμο, μετά τή Γροιλανδία. Έχει ψηλά βουνά (ύψος 4.000 μ.), μεγάλα και πυκνά δάση, χωρίς νά έχει εξερευνηθεῖ ἀκόμη ὁλόκληρη.

Τό δυτικό μέρος τοῦ νησιοῦ, ἡ ἄλλοτε Ὁλλανδική Γουινέα, ἀνήκει στήν Ἰνδονησία. Ἡ βορειοανατολική Γουινέα διοικεῖται ἀπό τήν Αὐστραλία, ἐνῶ ἡ νοτιοανατολική ἀνήκει στήν Αὐστραλία.

Νέα Καληδονία. Θεωρεῖται ὑπερπόντιο ἔδαφος τῆς Γαλλίας καί ἔρχεται τρίτη στήν παγκόσμια παραγωγή νικελίου.

Παραδοσιακή τελετή σέ χωριό ἰθαγενῶν τῆς Ν. Γουινέας.

2. ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ

Ἀποτελεῖται ἀπό ἓνα μεγάλο ἀριθμό (περίπου 1.000) μικρῶν νησιῶν, πού βρίσκονται στά βόρεια καί βορειοανα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τολικά της Μελανησίας και νότια της 'Ιαπωνίας. Πολλά είναι έρημα και σέ ένα απ' αυτά, το **Μπικίνι**, έγιναν οι πρώτες δοκιμές ατομικών εκρήξεων. Τά περισσότερα από τά νησιά της Μικρονησίας βρίσκονται κάτω από τόν έλεγχο τών Η.Π.Α., πού έχουν εγκαταστήσει μιά μεγάλη αεροπορική βάση στό νησί Γκούαμ.

3. ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ

Αποτελείται από πλῆθος νησιά πού βρίσκονται στά νότια του 'Ισημερινού, στό κεντρικό τμήμα του Ειρηνικού. Οι Πολυνήσιοι είναι εξαιρετικοί ναυτικοί, δέν άνήκουν στή μαύρη φυλή, αλλά στήν κίτρινη. Έχουν εξασθενημένα μογγολικά χαρακτηριστικά και χρώμα δέρματος σχεδόν λευκό. Η δυτική Πολυνησία βρίσκεται κάτω από 'Αγγλικό έλεγχο, ενώ ή ανατολική κάτω από Γαλλικό. Τό γνωστότερο νησί της Γαλλικής Πολυνησίας είναι ή Ταϊτή.

4. ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΧΑΒΑΪ

Βρίσκονται στόν κεντρικό Ειρηνικό, στά βόρεια του 'Ισημερινού και αποτελούν τήν 50η πολιτεία τών Η.Π.Α. Αύτά τά νησιά έχουν σχηματιστεί από τεράστια ήφαιστεια (τό Μάουνα Λόα έχει πάνω από 4.000 μ. ύψος). Ο πληθυσμός αποτελείται από Πολυνήσιους, Γιαπωνέζους, Κινέζους, Φιλιππινέζους, αλλά κυριαρχούν οι 'Αμερικανοί.

Είναι πολύ πλούσια νησιά λόγω του τουρισμού και τών μεγάλων φυτειών ζαχαροκάλαμου και άνανα. Μεγαλύτερη πόλη ή Χονολουλού (περίπου 400.000 κατ.).

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Τά 'Ωκεάνεια νησιώτικα συμπλέγματα αποτελούνται από νησιά σπαρμένα μέσα στόν Ειρηνικό ώκεανό, πού μόνος του καλύπτει τό 1/3 της επιφάνειας της Γης. Αύτά τά νησιά, πού τά περισσότερα είναι ήφαιστειακά, χωρίζονται σέ 4 ομάδες.

- Η Μελανησία συγκεντρώνει τά μεγάλα νησιά, πού κατοικούνται από μαύρους.

- Η Μικρονησία αποτελείται από πολύ μικρά νησιά, πού βρίσκονται στά νότια της 'Ιαπωνίας.

- Η Πολυνησία βρίσκεται στόν κεντρικό Ειρηνικό, στά νότια του 'Ισημερινού.

- Τά νησιά ΧαβαΪ, πού ανήκουν στίς Η.Π.Α., έχουν μεγάλες φυτείες άνανα και ζαχαροκάλαμου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Australia in color by Fritz Prenzel. 1976.
2. ΓΑΒΡΕΣΣΕΑ, Π. Γεωγραφία 'Ηπείρων. 'Αθήναι 1976.
3. ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ, Α. Στοιχεία Σεισμολογίας και Φυσικής του έσωτερικού της γης. 'Αθήναι 1971.
4. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ, Σ. Παγκόσμιος Γεωγραφία 'Ατλας. 'Αθήναι 1974.
5. ΔΡΑΝΔΑΚΗ, Π., Μεγάλη 'Ελληνική 'Εγκυκλοπαίδεια. 'Αθήναι.
6. Enciclopedia Italiana della Scienze Tecniche. Novara (Italia) 1970.
7. Encyclopedia Americana. New York, 1965.
8. Encyclopedia Britannica. Chicago, 1967.
9. Encyclopédie géographique. Milan 1969.
10. Grosser Weltatlas. München 1963.
11. Haases Atlas. Kobenhavn, 1975.
12. ΚΟΥΒΑΡΗΣ, Α. Νέα Παγκόσμιος Εικονογραφημένη Γεωγραφία 'Ατλας. 'Αθήναι 1963.
13. LACOSTE, Y. - GHIRARDI, R. - COQUELIN, B. Géographie 5e. Paris 1974.
14. LACOSTE, Y. - GHIRARDI, R. - COQUELIN, B. Géographie 6e. Paris 1974.
15. Le million. L' encyclopédie de tous les pays du monde. Paris.
16. LEOPOLD, S. The Desert. Life nature Library. Amsterdam, 1969.
17. National Geographic. Official Journal of the National Geogr. Society. Washington, D.C.
18. Our Wonderful World. New York, 1966.
19. Παγκόσμιος Γεωγραφικός 'Ατλας Παπύρου. 'Αθήναι 1968.
20. Scientific American. Oceanography. San Francisco 1971.
21. ΨΑΡΙΑΝΟΥ, Π. 'Επίτομος Φυσική Γεωγραφία. 'Αθήναι 1969.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς		Σελίς
Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΜΑΣ	6	Ίνδική χερσόνησος (Νότιος Ά- σία)	62
Ή ζωή στή γή	8	Δημοκρατία τής Ίνδίας	64
Ή περιστροφή τής γής. Ή ήμερα καί ή νύχτα. Οί εποχές	11	Πακιστάν	68
Ό άξονας περιστροφής. Επίπεδο περιφοράς	12	Μπάγκλα-Ντές	68
Ίσημερίες	12	Νεπάλ	68
Ήλιοστάσια	13	Σρί-Λάνκα (Κεϋλάνη)	69
Οί κλιματικές ζώνες	14	Μπουτάν	69
Θερμικές ζώνες	15	Κίνα	70
Άνεμοι	16	Λαϊκή Δημοκρατία Β. Κορέας ...	77
Κύματα-Παλίρροιες-Θαλάσσια ρεύ- ματα	19	Φορμόζα ή Ταϊβάν	77
Τό έσωτερικό τής γής	22	Μογγολία	77
Κατανομή ξηράς καίθάλασσας στήν έπιφάνεια τής γής	22	Ίνδοκίνα	79
Τό Ήπειρωτικό ανάγλυφο	23	Μαλαισία	80
Τό Ύποθαλάσσιο ανάγλυφο	23	Σιγγαπούρη	80
Σχηματισμός όροσειρών	26	Βιρμανία	80
ΠΟΛΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	28	Ταϋλάνδη	81
Άρκτικές περιοχές	28	Καμπότζη (Χμέρ)	81
Άνταρκτικές περιοχές	33	Λάος	81
Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ	36	Βιετνάμ	82
Μορφολογία	38	Ίνδωνησία	83
Τό κλίμα καί ή βλάστηση τής Ά- σίας	40	Φιλιππίνες	83
Ό πληθυσμός τής Άσίας	41	Ίαπωνία	84
Ίράκ	49	Η ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ	94
Σαουδική Άραβία	51	Μορφολογία	96
Κουβέιτ	51	Λίμνες-Ποταμοί	98
Κατάρ	51	Κλίμα-Βλάστηση	99
Μπαχρέιν	51	Ή εξερεύνηση τής Άφρικής καί οί λαοί της	107
Ίορδανία	52	Βόρεια Άφρική	110
Λίβανος	52	Μαρόκο	115
Συρία	52	Τυνησία	116
Ύεμένη	52	Λιβύη	117
Δημοκρατία Ν. Ύεμένης	53	Αίγυπτος	118
Όμάν	53	Δυτική Άφρική	124
Ίσραήλ	54	Δυτική Σαχάρα	124
Κύπρος	55	Μαυριτανία	124
Τουρκία	58	Σενεγάλη	124
Ίράν	60	Γκάμπια	125
Άφγανιστάν	61	Μαλί	125
		Νίγηρας	127
		Γουινέα	127

	Σελίς		Σελίς
Γουινέα-Μπισσάου	127	Βόρεια Ἀμερική	156
Σιέρρα-Λεόνε	127	Καναδάς	156
Λιβερία	127	Ἡνωμένες Πολιτεῖες Ἀμερικής	162
Ἀκτή Ἐλεφαντόδοντος	128	Μεξικό	180
Γκάνα	128	Κεντρική Ἀμερική	183
Ἄνω Βόλτα	129	Γουατεμάλα - Σαλβαντόρ - Ὀν- δούρα - Νικαράγουα - Κόστα Ρί- κα - Παναμάς	184
Τόγκο	129	Διώρυγα τοῦ Παναμά	185
Μπενίν (Δαχομέη)	129	Ἀντίλλες καί Μπαχάμες	186
Νιγηρία	129	Κούβα - Τζαμάικα - Δημοκρατία Αἰ- τῆς - Δομινικανή Δημοκρατία - Πόρτο Ρίκο	186
Κεντρική Ἀφρική	130	Νότια Ἀμερική	188
Τσάντ	133	Βραζιλία	193
Καμερούν	133	Κολομβία	198
Ἰσημερινή Γουινέα	134	Βενεζουέλα	198
Κεντροαφρικανική Δημοκρατία ..	134	Γουιάνες	198
Γκαμπόν	134	Ἰσημερινός	201
Λαϊκή Δημοκρατία τοῦ Κογκό ...	135	Περου	201
Δημοκρατία τοῦ Ζαῖρ	135	Βολιβία	202
Ἀγκόλα	136	Χιλή	202
Ἀνατολική Ἀφρική	137	Ἀργεντινή	204
Αἰθιοπία	137	Οὔρουγουάη	205
Σουδάν	139	Παραγουάη	205
Σομαλία	139	ΩΚΕΑΝΙΑ	208
Γαλλική Σομαλία	140	Αὔστραλία	209
Κένυα	140	Ὠκεάνια νησιώτικα συμπλέγμα- τα	219
Οὐγκάντα	141	Νέα Ζηλανδία	217
Ρουάντα	141	Μελανησία	220
Μπουρούντι	141	Νεά Γουινέα	220
Μαλαουΐ	141	Νέα Καληδονία	221
Τανζανία	141	Μικρονησία	221
Μοζαμβίκη	141	Πολυνησία	223
Νότια Ἀφρική	142	Τά νησιά Χαβάη	223
Ζάμπια	142	ΑΜΕΡΙΚΗ	148
Ροδεσία	142	Τό άνάγλυφο τῆς Ἀμερικανικῆς Ἡ- πείρου	150
Μποτσβάνα	144	Βλάστηση καί κλίμα	152
Ναμίμπια	144		
Δημοκρατία Νότιας Ἀφρικῆς ...	144		
Λεσότο-Σουαζιλάνδη	145		
Μαδαγασκάρη	145		

